

НАЗАДУВАЊЕ

НЕВЕТЕНО, ОСТВАРЕНО!

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА 2012-2015

НОЕМВРИ

2015 ГОДИНА

НАЗАДУВАЊЕ – НЕВЕТЕНО, ОСТВАРЕНО! (BACKSLIDING – CHECKED!)

TO WHOM IT MAY CONCERN

Седми пат по ред Фондацијата отворено општество- Македонија (ФООМ) и Македонскиот центар за европско образование (МЦЕО) подготвија компаративна анализа на извештаите на Европската комисија (ЕК) за напредокот на Република Македонија односно на забелешките и проблемите нотирани од Европската комисија за периодот 2012-2015 година. Целта на оваа анализа е што појасно да се прикаже брзината со која Република Македонија се приближува - или се оддалечува - од Европската унија. За таа цел се користи веќе утврдена методологија според која се разгледуваат исклучиво проблемите (а не постигнувањата) и истите се систематизираат со три бои и тоа: 1) Со стандардна боја и фонт се обележани новите забелешки од годинашниот извештај; 2) Со стандардна боја и задебелено се обележани наодите кои се повторуваат барем во еден од претходните извештаи; и 3) со црвена боја се обележани проблемите кои се повторуваат во минатите две и/или повеќе години. На пример, во Поглавјето 8 (Политика на конкуренција), за првпат се споменува фактот дека „Државна помош и понатаму се доделува за воздушен сообраќај без известување до КЗК“ и затоа оваа забелешка ја обележавме со стандардна боја и фонт. Од друга страна, коментарот „**Системот за известување за државна помош не се користи од сите даватели на државна помош , што го попречува ефективното мониторирање на државната помош**“ е показател дека истиот проблем бил нотирани и поради тоа е обележан со стандардна боја и задебелено. И конечно, со црвена боја на фонтот е обележан коментарот „**Оперативниот буџет на КЗК за 2014 изнесува 275.000 евра и останува ограничен**“, бидејќи се провлекува во најмалку три извештаја.

Главниот извор на податоци и оценки за оваа наша анализа е Извештајот за напредокот на ЕК. Сепак, оваа година повторно многу важен извор на податоци, но и политички проценки е Стратегијата за проширување и главните предизвици за 2015-2016 година. Имено овој документ го потврдува принципот „најпрво за основите“ при што повторно ги утврдува темелните определби на ЕУ во врска со проширувањето, нарекувајќи ги неделиви и заемно поврзани. Според овој принцип суштинските прашања како што се владеење на правото, темелни права, зајакнување на демократските институции, реформи на јавната администрација, економски развој и конкурентност остануваат клучни приоритети на процесот на проширување.

Стратегијата за проширување оваа година малку ги рedefинира темелните определби согласно новата пилот методологија на ЕК за подготовка на Извештајот за напредокот. Имено оваа година ЕК прави зајакнат мониторинг и известување за седум области кои ги смета за клучни, а кои се во согласност со темелните определби (**fundamentals first**) утврдени во Стратегијата за проширување 2015-2016 година. Оваа година, ЕК ги споредува наодите во овие области за сите држави аспиранти за членство во ЕУ, особено државите од Западен Балкан.

На овој начин се воспоставува **систем на регионална споредба** на учинокот на државите од Западен Балкан во европските интеграции. Ваквата споредба може да служи како основа за натпревар меѓу овие држави но, уште повеќе за соработка на прашањата каде што имаат заеднички интерес.

Областите кои се сметаат за темелни, согласно новиот пристап во Стратегијата за проширување се следните:

- **Владеене на правото и темелните права** (кадешто се опфатени функционирањето на судството, борбата против корупцијата и организираниот криминал, слободата на изразување),
- **Економски развој и конкурентност** (дел кој ги опфаќа економските реформи, конкурентноста, работни места, фискална консолидација и инклузивен раст).
- **Реформи на јавната администрација** (дел кој ги опфаќа политичките влијанија врз администрацијата, ефикасноста и стручноста, балансот меѓу различните нивоа на власт и сл.)
- Три поглавја непосредно поврзани со горенаведените темелни определби (Поглавје 5- **Јавни набавки**, Поглавје 18- **Статистика и Поглавје 32- Финансиска контрола**)
- **Регионална соработка** (каде се подразбира агендата за поврзаност во регионот на Западен Балкан и добрососедски односи и регионална соработка)

Во рамките на оценувањето на овие пилот области, како новитет во пристапот, ЕК ќе користи описни оценки за да ја процени **сегашната состојба и напредокот** во изминатите 12 месеци. Сегашната состојба ќе ја проценува во скалата: **рана фаза-одредено ниво на подготвеност-умерено подготвени- добро ниво на подготвеност-напредна подготвеност**. Петте категории пак за оценување на напредокот во последната година се: **Назаднување- Нема напредок- Одреден напредок- Дobar напредок- Многу добар напредок**.

Интересно во смисла на извори на информации за оваа анализа е фактот дека во Извештајот за напредокот за 2015 година преовладуваат три клучни извори кои се споменуваат во скоро секое поглавје и дел: 1) **Итните реформски приоритети содржани во пакетот на Прибе извештајот од 08 јуни 2015 година**, 2) **Договорите од Пржино (пакетот договори за решавање на политичката криза од 02 јуни, 19 јуни и 15 јули 2015 година)**, 3) **многу честа референца за забелешки кон власта во овој Извештај е содржината на прислушкуваните разговори кои ги објави опозицијата во периодот февруари-јули 2015 година**.

Како и до сега и годинава во компаративната анализа ги вградивме и нашите согледувања во форма на коментари со надеж дека ќе ви помогнат да создадете своја слика.

Целокупната анализа наведува на следните општи заклучоци:

1. **Препораката за почеток на преговорите е суспендирана и условена.**- Минатата година, при објавувањето на Извештајот за напредокот во јавноста се разви дискусија дали препораката е условена или не. Оваа година таква дискусија немаше бидејќи препоракат е недвосмислено условена и тоа со конкретни услови за да се активира повторно. *Во текстот на Стратегијата за проширување се утврдува дека процесот на Македонија за пристапување кон ЕУ е се уште во безизлез. Откритијата од прислушкуваните разговори само ги потврдија претходно изнесените сериозни грижи на Комисијата и останатите околу*

вмешаноста на политиката во судството и медиумите, зголемената политизација а државните институции и изборните неправилности...Во светло на напредокот направен со спроведувањето на политичкиот договор од јуни и јули годинава Комисијата е подготвена да упати препорака за отворање на преговорите со Македонија. Таа препорака, сепак ќе биде условена со континуирано спроведување на политичкиот договор од јуни и јули годинава и со суштински напредок во спроведувањето на Итните реформски приоритети. Ова прашање ќе биде повторно разгледано по изборите. Според наведеното, Договорот од Пржино и Извештајот на Прибе се основа на европската агенда на Македонија во наредниот период и тие ќе треба во целост да се спроведат. Ова е сигнал дека ЕУ цврсто стои зад овие инструменти како битни за излез на Македонија од политичката криза. Со овој сигнал се потопуваат надежите дека кој било политички фактор, а особено власта може да ги минира и успорува процесите започнати со овие инструменти.

2. **Политичката криза и содржините на прислушкуваните разговори се во фокусот на Извештајот за напредокот и имаат клучно влијание врз оценка на политичкиот критериум.**- Согласно оценките на Комисијата за политичкиот критериум, Македонија се наоѓа во најтешката политичка криза од 2001 година наваму која ги надмина сите досегашни критики на ЕК утврдени во претходните извештаи. Комисијата укажува дека со прислушкуваните разговори е разоткриена инволвираност на високи владини претставници во прекршувања на човекови права, вмешување во судската независност, слободата на медиумите и изборите, како и политизираност и корупција. Како патишта за излез од кризата се наведуваат враќањето на нарушениот политички дијалог меѓу политичките лидери, враќањето на парламентарните и вонпарламентарните контролни механизми врз извршната власт (владата), спроведување на Итните реформски приоритети и Договорите од Пржино, како и непречена работа на специјалната јавна обвинителка во расчистување на случаите кои произлегуваат од прислушкуваните разговори. ЕК укажува дека власта не поднела доволна политичка одговорност за настанатата политичка криза (без разлика на неколкуте оставки), но исто така дека парламентарните и другите контролни тела (како на пример Државната комисија за спречување на корупцијата) не си ја завршиле работата за контрола на власта по објавувањето на разговорите. Во Извештајот за напредокот е забележително дека за сметка на потенцирање на забелешките кои произлегуваат од политичката криза се испуштени бројни забелешки кои се повторуваат изминатите години, иако се уште не се решени од релевантните институции. Така на пример, во поглавјето 14 (Транспортна политика) забелешката дека административниот капацитет на органот за безбедност во железничкиот сообраќај сè уште треба да се зајакне се повторува повеќе години наназад. Во овој Извештај таа забелешка ја нема, но во Извештајот не е нотирано решавање на овој проблем.
3. **Фискалната, економската и буџетската политика на Владата се спротивни на Стратегијата за проширување на ЕУ и принципите на доброто економското управување.** Критиките оваа година првично се насочени кон дизајнирањето на буџетот и големиот број на непродуктивни јавни расходи. Фискалната политика на Владата оваа година е ударно критикувана. Скоро половина од вкупниот буџет е наменет (околу 45%) од вкупните трошоци се наменети за социјални трансфери вклучувајќи пензии, кои Владата ги покачи како и во претходната година, надвор од она што се бара со закон и покрај падот на цените. Наспроти ова единствено 10% од буџетот се наменети за инвестиции. Тому спротивно на ваквото планирање и согласно Стратегијата за проширување буџетот треба да биде повеќе насочен кон раст и вработувањето, а треба да се подобри неговиот целокупен дизајн, транспарентност и спроведување. Транспарентноста на трошењето и планирањето на јавните

расходи преставува исто така голема забелешка. Бројката на јавниот долг е непозната поради измени во Законот за јавен долг. Голем дел од препораките на оваа година ЕК реферираат на Програма за економски реформи кои содржат препораки базирани на анализата на Комисијата врз Националните програми за економски реформи (ПЕП) преточени во препораки на Министрите за финансии од ЕУ во мај 2015. Согласно Стратегијата за проширување од следната година, програмите за економски реформи ќе бидат претставени како посебно интегриран документ со поголем фокус на вработувањето и социјалните предизвици. Исто така оваа година ЕК ја нагласува важноста на развојот на домашниот приватен сектор како столб на развојот на економијата. Притоа се критикува нееднаквиот третман на домашните и странските инвеститори односно тивкото фаворизирање на странските инвеститори наспроти домашните. Понатаму константното мешање на Владата во економијата преку законодавство или субвенции е проблем кој оневозможува правилен и побрз развој на економијата. Владата е должник на приватниот сектор со што таа директно влијае на ликвидност на домашните компаниите и покрај неодамнешното донесувањето на Законот за финансиска дисциплина. Друга пречка за функционирањето на бизнисите е правната несигурност која се изразува преку честите законски измени, нееднаквата примената на законите и тешкото спроведување на договорите.

4. **Граѓанското општество се уважува како фактор во градењето на демократијата, решавањето на политичката криза и креирањето на јавните политики.** – Во делот на граѓанско општество Извештајот на ЕК одблиску го опишува статусот на ГО во денешниот контекст во Македонија. Според Извештајот, *иако имаше одреден напредок, граѓанските организации (ГО) продолжува да изразуваат сериозна загриженост за тешката клима во која тие се принудени да функционираат. Тие известуваат дека се предмет на остри критики од страна на политичарите и провладините медиуми како и ограничен простор и волја за дијалог од страна на владата. Во овогодинаешната криза, ГО често имаа конструктивна улога со тоа што организираа бројни мирни над – етнички протести преку кои побараа поголема одговорност од политичарите. Граѓанското општество исто така демонстрираше меѓуетничко заедништво по трагичните настани во Куманово оваа пролет. Во исто време, политичката поларизација и поделба постои и меѓу граѓанските организации кои ја поддржуваат и критикуваат владата. Владините институции треба да го вклучат граѓанското општество во процесот на креирање политики и легислативи многу почесто и на многу поефективен начин.* Оваа констатација укажува дека граѓанското општество иако недоволно структурно организирано ниту пак хомогено, сепак артикулирано во повеќе граѓански групи и здружувања направи видлив и суштински ефект врз подигањето на граѓанската свест, демократизација на општеството, а доколку биде соодветно вклучено во креирање на јавните политики позитивниот ефект ќе се зголеми повеќекратно. Во таа смисла според ФООМ и МЦЕО потребно е вклучување на граѓанските организации во дијалог со Владата при креирање на политики, особено оние коишто непосредно ги засегаат како што се државното финансирање на граѓанските организации, ИПА 2 програмата, Советот за соработка меѓу Владата и ГО, јавен интерес и др.

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАИТЕ ЗА НАПРЕДОКОТ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА 2012-2015

ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМИ			
ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО			
Натамошно спроведување на охридскиот Рамковен договор, особено во однос на градење интернетичка доверба			
Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<ul style="list-style-type: none"> - Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување. - Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор. 	<ul style="list-style-type: none"> - Проблеми со апсорпцијата на ИПА средствата. Само за 25% од ИПА се склучени договори. 	<ul style="list-style-type: none"> - Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување, како што е соработката со Меѓународниот кривичен трибунал за поранешна Југославија во Хаг. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сериозните предизвици за кои Комисијата известуваше во минатите години беа дополнително истакнати со најсериозната политичка криза која ја зафати земјата уште од 2001 година. Следните комуникации и прислушваните разговори кои очигледно истакнати носители на јавни функции, укажуваат на прекршувања на човековите права, влијание врз судството, слободата на изразување и медиумите, како и изборите и корупција.

ДЕМОКРАТИЈА			
ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ			
ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ			
<p>Да се обезбеди доволна автономија ба независните регулаторни и ревизиски и надзорни тела, но не само во теорија, туку и во пракса со цел да дејствуваат ефикасно и ослободени од политички притисок. За ова се потребни не само проактивни напори од самите тела, туку и политичка волја од сите актери со цел да им се дозволи на овие тела да ги извршуваат своите обврски согласно закон, вклучително и алокација на доволно финансиски средства. Да се обезбеди членување во независните регулаторни тела, засновано на професионална подготвеност, релевантно професионално искуство од областа на компаративните заслуги. Да се обезбеди законско санкционирање на неусогласеноста со барањата и препораките на независните тела</p>			
КОМЕНТАР			
<p>Последниот извештај на Европската комисија утврдува фундаментални демократски недостатоци во смисла на изедначување на државната функција и партиската функција што во огромна мера допринело за намалена доверба во институциите. Во таа насока, се истакнува и владината контрола врз медиумите и институциите. Намалената доверба во институциите, 27.5% помалку примени претставки до независниот народен правобранител.</p>			
Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
/	<ul style="list-style-type: none"> - Во Собранието имаше политичка криза во декември 2012 година. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дојде до изедначување на партиите на власт со државата, што вроди со дополнителна недоверба во 	<ul style="list-style-type: none"> - Во изминатата година земјата се соочи со најголемата криза по 2001 година. - Кризата се должеше на ниската политичка

ДЕМОКРАТИЈА

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се обезбеди доволна автономија ба независните регулаторни и ревизиски и надзорни тела, но не само во теорија, туку и во пракса со цел да дејствуваат ефикасно и ослободени од политички притисок. За ова се потребни не само проактивни напори од самите тела, туку и политичка волја од сите актери со цел да им се дозволи на овие тела да ги извршуваат своите обврски согласно закон, вклучително и алокација на доволно финансиски средства. Да се обезбеди членување во независните регулаторни тела, засновано на професионална подготвеност, релевантно професионално искуство од областа на компаративните заслуги. Да се обезбеди законско санкционирање на неусогласеноста со барањата и препораките на независните тела

КОМЕНТАР

Последниот извештај на Европската комисија утврдува фундаментални демократски недостатоци во смисла на изедначување на државната функција и партиската функција што во огромна мера допринело за намалена доверба во институциите. Во таа насока, се истакнува и владината контрола врз медиумите и институциите. Намалената доверба во институциите, 27.5% помалку примени претставки до независниот народен правобранител.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
		институциите - Постои сериозна владина контрола на медиумите и институциите - Потребни се проактивни мерки за промоција на инклузивно општество	култура која доведе до поделби по разни основи, а недостатокот на компромис и дијалог заедно со опозициониот бојкот на Парламентот ја продлабочи ионака крвката доверба во институциите. - Кризата се продлабочи по објавувањето на прислушкуваните разговори помеѓу високи функционери. Тие разговори укажуваа на прекршување на фундаменталните права, намалување на судската независност, на медимските слободи и избори како и политизација и корупција во различни сфери. - Владата, Парламентот и останатите надзорни тела значително потфрлија во адекватната реакција на наодите за корупција и нарушување на медиумските слободи од објавените материјали. - Комесарот заедно со уште тројца членови на Европскиот Парламент посредуваа за политичките преговори и договорот во периодот Јуни/Јули.

УСТАВ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Правилно и целосно извршување на судските пресуди

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Посочени се сериозни недостатоци и потребата за ревидирање/ укинување за Законот за лустрација и неговата примена, кои се однесуваат на времените ограничувања, заштитните мерки против политичките, идеолошките или партиските причини кои се користат како основа за лустрација, исклучување на лицата во приватниот или полуприватниот сектор и зајакнување на заштитните мерки за неоткривање на идентитетот на лицето се додека не се донесе конечна судска одлука.

КОМЕНТАР

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
	<ul style="list-style-type: none">- Уставниот суд прими приближно 200 иницијативи за оценка на уставноста и законитоста на актите во 2012 година. Во приближно 15% од иницијативите Судот поништи дел од одредбите и укажа на потребата од натамошно унапредување на квалитетот на законодавството уште во процесот на подготовка на нацртите.- Нема систематски и транспарентен пристап на законодавната и извршната власт откако Уставниот суд ќе укине или поништи некој закон/одредба во законот.- Иако постои обврска да има нов закон, во практиката и покрај укинувањето/ поништувањето на одредени закони/ одредби, голем број од законите се оставаат со недоречености и празнини што ја поткопува правната сигурност.- Венецијанската комисија искажа загриженост за отпочнувањето на процесот на лустрација долго време по почетокот на демократизацијата на државата, за злоупотребата на политичката, партиската или идеолошката определба како основ за	<ul style="list-style-type: none">- Во јули 2014, Владата достави до Собранието предлог пакет за уставни измени кој содржи седум амандмани на Уставот и опфаќа повеќе области. Пакетот беше подготвен за навистина кратко време и не го содржи потребното имплементациско законодавство.- Компатибилноста на предложените уставни амандмани со правото на Европската унија треба допрва да биде утврдена.- Било каков амандман на Уставот треба да биде заснован на широк општествен консензус.- Работата на Уставниот суд продолжува да биде попречувана од несоодветните човечки ресурси, особено од недостатокот на стручни соработници.- Бројот на добиени иницијативи во текот на годината е сличен како и во претходните години, но се уште не се преземени чекори за да се обезбеди правната сигурност за законодавство кое веќе било укинато како противуставно. Ваквата практика создава празнини во правната рамка.	<p>-</p>

УСТАВ**ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО**

Правилно и целосно извршување на судските пресуди

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ**ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ**

Посочени се сериозни недостатоци и потребата за ревидирање/ укинување за Законот за лустрација и неговата примена, кои се однесуваат на времените ограничувања, заштитните мерки против политичките, идеолошките или партиските причини кои се користат како основа за лустрација, исклучување на лицата во приватниот или полуприватниот сектор и зајакнување на заштитните мерки за неоткривање на идентитетот на лицето се додека не се донесе конечна судска одлука.

КОМЕНТАР

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
	<p>отворање на постапка за лустрација, како и поради тоа што со законот се опфатени и приватни и полуприватни организации.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Извршната и законодавната власт мораат да обезбедат подобра системска контрола и следење на постапките пред Уставниот суд и надолнување на ваквите празнини. - Загрижува тоа што промената на составот на Уставниот суд во последните години влијае врз неговата независност, особено поради фактот дека се повеќе се одложува одлучувањето и се прават чудни компромиси при одлуките. - Во јануари 2014, Уставниот суд ја отфрли иницијативата да ја утврди уставноста на контроверзниот буџет од 2013 година, откако претходно премногу долго поради техникалии го одложи расправањето на предметот. - Во април 2014, Уставниот суд ја отфрли иницијативата да ја утврди уставноста на контроверзниот Закон за лустрација, иако претходно побара и доби мислење за истиот од Венецијанската комисија. 	

ИЗБОРИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Идните избори да бидат во согласност со Изборниот законик, Веднаш да се донесат одлуки за сите изборни неправилности и истите да се казнат,

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Секоја нерегуларност којашто е откриена треба да биде проследена на таков начин што сите грешки/мани, вклучувајќи ги и тие коишто се утврдени во набљудувачката мисија на ОБСЕ/ОДИХР од Извештајот во 2014 година, се адресирани пред наредните избори да се одржат, со цел да се увери дека такви нерегуларности нема да се случат повторно. Директната политичка инволвираност во изборните манипулации, како што изгледа од објавените прислушувања, е сериозно прекршување на основните демократски принципи и мора да биде соодветно адресирано на судско и политичко ниво. Државната изборна комисија игра централна улога во надгледувањето/контролата на изборите. Секое вмешување во работата на Државната изборна комисија е неприфатливо. Комисијата како независно тело треба да развие култура на двопартиски пристап кон работата базирано на опсежното искуство и треба да одолее да ги носи мнозинството одлуки во согласност со политичките табори. Целосно внимание треба да посвети на именување/поставување/одредување суштински број членови на Комисијата кои докажале независност и слобода од некакви политичко партиски конекции. Тајмингот на нерегуларностите, или тајмингот на нивното објавување, не треба да претставува пречка за ефикасна истрага од страна на Државната изборна комисија. Комисијата треба проактивно да ги употребува своите широки овластувања/моќи и да презема иницијативи, согласно мандатот. Не смее да си забрани оценување на минатите избори, како што неодамна кажа со простиот аргумент, дека избирачкиот процес е затворен. Финансирањето на партиите треба да почитува постоечки правила во поглед на рекламите или употребата на јавните фондови и јавно раководење со партиските активности. Воведувањето рокови за Државната комисија за превенција на корупција да ги истражи жалбите за злоупотреба на државните ресурси за време на кампањата може да биде земено предвид и да бидат обезбедени потребните ресурси да се решат благовремено во согласност со истакнатите ГРЕКО и ОДИХР препораки

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се финализираат изборните реформи согласно препораките на ОБСЕ/ОДИХР и Венециската Комисија, вклучувајќи зголемување на опсегот и можностите за поднесување жалби и претставки, осигурување на доволна раздвоеност помеѓу делувањето на државата и делувањето на политичките партии, како и обединет политички пристап на изборните тела на сите нивоа. Да се спроведе ревизија на Избирачкиот список во согласност со препораките на ОБСЕ/ОДИХР со кои се оценува точноста и усогласеноста на податоците за избирачите, особено заради можноста ба двојни дупликат гласачи, одвоено регистрирање на податоците гласачите со податоците од лична карта и со пасош и укажување на голем број регистрирани гласачи. Идентификување на области за можно подобрување на точноста ба податоците за гласачите. Соодветно на оваа ревизија и подобрување на точноста на Избирачкиот список.

КОМЕНТАР

Основата на критиките поврзани со изборите во Македонија произлегува од содржината на објавените прислушкувани разговори. ЕК укажува дека токму од таму се гледа практиката на манипулации со избирачкиот список, купувањето на гласови, закани кон јавни службеници и приватни компании, како и спречување на гласачи да го остварат бирачкото право. Мерките од Итните реформски приоритети на Прибе и препораките од ОБСЕ/ОДИХР се наведуваат како клучни за спроведување пред да се одржат изборите во април 2016 година. Тоа значи дека е многу битно овие избори да бидат според сите правила и со минимум неправилности затоа што досега се покажа дека изборните неправилности се еден од клучните извори на политичката криза.

ПРЕПОРАКА ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Недостатоците во врска со изборите, за кои претходно сигнализираше ОБСЕ/ОДИХР, како и други сомневања беа изразени во содржината на прислушкуваните разговори.
- Итните реформски приоритети кои се релевантни за изборите треба веднаш да се спроведат.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
- Собранието ги дискутира предлозите за подобрување на законодавната рамка за изборите, согласно препораките на	- Собранието делумно ги подобри предлог-измените на Изборниот законик и на Законот за финансирање на политичките партии во ноември	- ОДИХР укажа на веродостојни наводи за недоволна поделеност помеѓу државата и политичката партија, како и притисоци врз државните службеници.	- Во прислушкуваните материјали постојат разговори за манипулации со избирачкиот список, купувањето на гласови, закани кон јавни службеници и приватни компании,

ИЗБОРИ

<p>ОБСЕ/ОДИХР дадени по изборите 2011 година. Предлозите треба да го зајакнат Изборниот законик, особено во делот на зголемување на транспарентноста на кампањата, финансирањето на политичките партии и другите празнини и нејаснотии во постоечкиот Изборен законик.</p> <ul style="list-style-type: none">- Избирачкиот список е во фаза на ревидирање.- Тековните напори ќе бидат неопходни за целосно да се исполнат препораките на ОБСЕ/ОДИХР, особено во делот на одвојување на државата од политичките партии, спречување на заплашувањето на гласачите и ревизијата на Избирачкиот список.	<p>2012.</p> <ul style="list-style-type: none">- Претходните препораки за износите на донациите во кампањата, како и за процедурите за жалби и поплаки и аранжманите за гласање на дијаспората не се земени предвид.- Менувањето на Законикот блиску до изборите не е добра практика.- Процедурите за составување и одржување на Избирачкиот список може уште да се подобрат.- Заплашувањето на гласачите и злоупотребата на државните ресурси се случуваше во текот на целата кампања и се уште не е јасно одвојувањето на државата од политичката партија.- Неколку радиодифузери, вклучувајќи го и јавниот сервис не известува избалансирано за време на кампањата.	<ul style="list-style-type: none">- ОДИХР укажа дека мнозинството медиуми се наклонети на Владата, вклучувајќи го и националниот сервис.- Медиумите во своето известување не правеа разлика дали претставуваат еден министер(официјален претставник на власта) или изборен кандидат.	<p>како и спречување на гласачи да го остварат бирачкото право.</p> <ul style="list-style-type: none">- Според Итните реформски приоритети препораките на ОБСЕ/ОДИХР треба да се исполнат во целост пред одржувањето на предвремените парламентарни избори во април 2016 година.- И покрај обврските преземени од политичкиот договор преговорите за изборните реформи беа долги и тешки.- Потребна е политичка и правна акција повеќе отколку донесување на закони при решавањето на другите проблеми во оваа област.
--	--	---	--

ПАРЛАМЕНТ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Да се зголеми капацитетот на Собранието со повеќе ресурси

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Парламентарниот надзор над следењето на комуникациите: Парламентарните комисии за безбедност и контраразузнавање и за надзор на мерките за следење треба да се состанат веднаш и да се среќаваат редовно (со учество на сите партии избрани во Парламентот) со цел да се обезбеди парламентарна одговорност. Доколку продолжи парламентарниот бојкот ќе треба да се изнајдат ad-hoc решенија, по можност во рамките на структурите на Парламентот, избегнувајќи ја ситуацијата каде што парламентарниот надзор de facto е суспендиран на одложен период. Со повлекувањето на малцинството членови од комисиите не треба да се дозволи попречување на статутарното функционирање и доколку е потребно парламентарниот деловник треба да биде изменет со цел да се дозволи оваа активност. Неопходноста од поседување на безбедносен сертификат не смее да се користи како причина за одложување на работата на комисиите и постапката за доделување на безбедносен сертификат треба да се забрза за да се дозволи ова. Треба да се дозволи на членовите на Комисијата да им помагаат технички експерти. Парламентот треба да инсистира институциите строго да ги почитуваат обврските за известување, како што е обврската на Комисијата за надзор над спроведувањето на посебната истражна мерка следење на комуникациите да известува еднаш годишно.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се обезбеди јасна поделба на мандатите и регулативите кои се однесуваат на следење на комуникациите, од една страна за кривичните истраги, а од друга страна за безбедносните цели. Одземање ба посредничката функција на УБК како чувар на влез за активностите поврзани со следење на комуникациите на другите надлежни органи. Разјаснување на Законот и практиката дека телеком провајдерите ги активираат и ги пренасочуваат сигналите до надлежните агенции (Полиција, Царинска управа и Финансиска полиција) или до безбедносните агенции (УБК, Агенција за разузнавање, Служба за воена безбедност и разузнавање на Министерството за одбрана), само по претходно добивање на релевантен судски налог и само за целите на законско следење. Да се воведат алатки за управување со ризикот за водење и насочување на сите разузнавачки операции како и зајакната безбедност на датотеките и складирањето на податоците. Да се обезбеди соодветна обука на службата за почитување на правилата за заштита на податоците, професионалната етика и интегритет и основните човекови права. Да се обезбеди итно и редовно состанување на надлежните парламентарни комисии за следење на комуникациите и за безбедност и контраразузнавање на нивните редовни активности. Да се обезбеди постапување на овие комисии согласно новите правни обврски за известување, како и дека нема да имаат пречки во прибирањето на неопходните податоци и сведочења и техничка помош кои им се неопходни за да ги изработат овие извештаи. Имплементација на препораките на Анкетната комисија од 2013 година, кои се однесуваат на подобро функционирање на Парламентот и организирање на неговата работа.

КОМЕНТАР

Пристапното партнерство е целосно заборавено, новиот приоритет според Комисијата и последните три извештаи е политичкиот дијалог и правилното функционирање на Собранието како законодавна власт. Инцидентот од „Црниот понеделник“ од декември 2012 година се провлекува и овој извештај иако поминаа речиси три години од неговото случување. Опозицијата се врати во Собранието, но нејзиното отсуство негативно влијаеше на извршувањето на основните функции на Собранието, како што е поделба на власта. Особено се истакнува важноста на Собранието за контрола над разузнавачките служби и заштитата на човековите права и слободи. Исто така, Националниот совет за европски интеграции (НСЕИ) се споменува како тело кое има многу голема важност за процесот на реформи, и конечно се има состанато.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<ul style="list-style-type: none">- Анкетната комисија основана за истрага на инцидентот во Собранието од 2010 година не дојде до никакви заклучоци.- Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на	<ul style="list-style-type: none">- Голем број опозициски пратеници и новинари беа насилно отстранети од Собранието во декември 2012 г.- Главната опозициска партија речиси не учествуваше во пленарните сесии на Собранието.- Потребен е поголем национален консензус за тоа како да се исполнат стратегиските заложби.	<ul style="list-style-type: none">- Новото Собрание беше конституирано на 10 мај 2014 година, иако без пратениците од опозицискиот блок предводен од СДСМ.- Од 34 освоени мандати на опозицијата предводена од СДСМ, 3 пратеници ги прифатија своите мандати. Останатите пратенички мандати се уште не се прифатени, а оставките на избраните	<ul style="list-style-type: none">- Најголемата опозициска партија, СДСМ, се врати во Собранието дури на 1 септември.- Како резултат од нивното отсуство, Собранието не ја одигра улогата на поделба на власта и контрола врз работата на извршната власт, а најважно врз работата на безбедносните служби во екот на објавувањето на прислушуваниите материјали (Итни

ПАРЛАМЕНТ

<p>(финансиска н.з.) поддршка на жртвите од конфликтот во 2001 година. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор.</p> <ul style="list-style-type: none">- Етичкиот кодекс за пратениците не е усвоен.- Парламентарниот институт, основан во 2009 со Законот за Собрание со цел да ја поддржува работата на пратениците, сè уште не е во функција. Потребни се дополнителни напори за да се решат административните блокади, како што се задоцнувањата во постапките за вработување на кадар за Институтот.- Надзорот врз разузнавачките и контр-разузнавачките служби исто така треба да се зајакне. Не постои задоволителна соработка помеѓу двете надлежни собраниски комисии и МВР.	<ul style="list-style-type: none">- Заклучоците од Анкетната комисија предвидуваат реформа на Деловникот, етички кодекс за пратениците, процедури за обезбедувањето во Собранието и третман на новинарите.- Собранието донесе 10 нови закони и ревидира околу 80 други без опозиција што зборува за не инклузивниот процес.- НСЕИ треба да има поголема улога во обезбедувањето широка национална поддршка за европските интеграции.	<p>пратеници не се процесирани.</p> <ul style="list-style-type: none">- На крајот на август по конфликтот помеѓу пратениците на ДУИ и ДПА, пратеничката група на ДПА привремено се повлече од Собранието.- Отсуството на поголемиот дел од пратениците на опозицијата е контрадикторно со инклузивната природа на работата на Собранието.- Собранието беше активно пред изборите, усвојувајќи нови закони и водејќи ја дебатата, вклучително и онаа за европските интеграции.- Опозициските партии учествуваа во работата на Собранието до неговото распуштање пред изборите.- Постоеше широк консензус за амандманите на 60 закони, вклучително и за Изборниот законик и Кривичниот законик, но не и за амандманите за законите за медиумската сфера.- Собранието расправаше за три предлози на опозицијата.- Работната група за имплементација на препораките од Анкетната комисија за настаните од 24 декември 2012 година, беше активна до октомври 2013 кога членовите од СДСМ во знак на протест против апсењето на претседателот на Советот на општина Центар ја напуштија. Како резултат на тоа не беа спроведени препораките на комисијата и особено онаа која се однесуваше на измените на Деловникот.- Комитетот за европски прашања ги разгледа сите 19 закони усвоени согласно НПАА, а одржа и надзорна расправа за користењето на средствата од ИПА на која учествуваа претставници на Владата, академијата и граѓанското општество.- Пред изборите Националниот совет за	<p>реформски приоритети).</p> <ul style="list-style-type: none">- Во текот на летото, двете релевантни комисии беа реактивирани, под раководство на опозицијата, но Анкетна комисија за прислушувањето се уште не е формирана- Препораките од август, 2013 година, кои се однесуваат на Анкетната комисија за настаните од 24 декември, 2012, не беа финализирани поради повлекувањето на СДСМ од релевантните работни групи; продолжувањето на оваа работа е од исклучителна важност за целокупното функционирање на Собранието (Итни реформски приоритети).- Јавни консултации за предложените законски и уставни измени беа остварени со учеството на граѓанските организации и академската заедница.- Комитетот за европски прашања разгледа 11 закони како дел од НПАА, но постојаните законски измени упатуваат на недостатоци во подготовката на јавни политики, консултативните и законодавните процеси.- Конструктивен состанок на Националниот совет за европски интеграции се одржа на 18 септември, како дел од состанок за Пристапниот дијалог на високо ниво
--	--	---	---

ПАРЛАМЕНТ

		<p>европска интеграција се сретна само два пати, Комитетот за односи меѓу заедниците еднаш, а Постојаната анкетна комисија за човекови права ниту еднаш.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Од сите 399 закони усвоени во текот на овој извештаен период, дури 175 беа усвоени по скратена постапка. - Парламентарниот институт спроведе обука за новоизбраните пратеници (45 од 123). - Препораките на Анкетната комисија треба да се имплементираат. 	
<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот се одржуваше, но потребно е дополнително зајакнување, особено во делот на меѓуетничките односи. 	<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот меѓу политичките партии треба да се подобри. - Потребно е поголема политичка посветеност за решавање на проблемите низ дијалог и во рамките на институциите. 	<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Работата на Собранието е отежната поради немањето конструктивен политички дијалог и длабоката поделба помеѓу политичките партии. - Отсуството на опозицијата го отежна продолжувањето на реформите и можноста Собранието да биде вистински контролор на активностите на власта. - Заеднички и власта и опозицијата имаат обврска да ја обезбедат политичката дебата во Собранието и да создадат услови за неговата правилна работа. 	

КОНТРОЛА ВРЗ РАЗУЗНАВАЧКИТЕ СЛУЖБИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Следењето на комуникациите во интерес на кривичните истраги и следењето заради безбедносни намени треба да бидат разгледувани како одделни функции и да бидат одделно регулирани со цел да ги одразат надлежностите на засегнатите агенции. Генерално, надлежностите поврзани со спречувањето на криминалот и откривањето треба строго да се почитуваат. Мандатот на УБК треба да биде соодветно намален, за да се фокусира на овие задачи. На УБК треба да и се одземе посредничката улога, со цела да нема нејзино мешање во независноста на другите надлежни органи кога се работи за следење на комуникациите (полиција, Царинска управа и финансиска полиција). УБК не треба да има директен пристап до техничката опрема која дозволува отсликување на комуникацискиот сигнал. The proprietary switches треба да бидат преместени во просториите на телекомуникациските оператори. Операторите треба да ги активираат и пренасочуваат сигналите до надлежните органи (Полицијата, Царинската управа и Финансиската полиција) или до безбедносните органи (Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање и одделот за воена безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана) само по добивањето на релевантна судска наредба и само за целите на законското прислушување. Под било кои околности УБК не треба да има практична можност за директно пресретнување на комуникациите. Разузнавачките служби кои имаат надлежност во следењето на комуникациите треба да дејствуваат само во согласност со јасниот мандат даден со закон, каде се дефинирани и ограничени нивните задачи за целта на националната безбедност и највисоките јавни интереси. Под било кои околности не треба да се овозможи собирање на информации за политички или други цели. Вработувањето и селекцијата на службата треба да се заснова на строги критериуми на заслуги и интегритет, имајќи ја предвид чувствителноста на разузнавачката работа и заштитата од конфликт на интереси. Службата треба редовно да се обучува, вклучително и за почитување на правилата за заштита на податоци, основните човекови права и професионалната етика и интегритет. Имајќи предвид дека опсегот на активностите на разузнавачките служби треба да биде ограничен од целта на нивните задачи и дека било какво мешање (како што е следењето на комуникациите) треба да биде ограничено на она што е неопходно и пропорционално со тоа да се обезбедат соодветни човечки ресурси и опрема. Со оглед на големиот број на вработени кои се на располагање на УБК, а релативно малиот број на судски наредби за следење на комуникациите кои се издаваат годишно потребно е значително намалување на ресурсите и опремата. Истовремено треба да се обезбеди добро обучен и солидно оперативен кадар кој ќе ја контролира и набљудува работата на разузнавачките служби. Треба да се постават алатки за управување со ризик преку кои ќе се насочуваат и водат разузнавачките операции. Безбедноста на податоците треба да се засили со цел да се избегне било каков ризик на неконтролирано или незаконско користење на следењето на комуникациите, особено во рамките на Министерството за внатрешни работи, кое согласно членот 34 од Законот за следење на комуникациите треба да ги чува податоците „според посебен режим“. Извештаите за следење кои се направени за безбедносни цели треба да бидат избришани во разумен рок (сегашниот рок од 5 години е премногу долг) и согласно со принципите на неопходност и пропорционалност.

Во врска со содржината на прислушувањето: истрагите за кривични дела откриени со прислушувањето треба да бидат сериозно разгледани без двоумење и страв, на неселективен начин, при што приоритет треба да бидат оние со најсериозни злоупотреби и Ефективната истрага може да побара одземање на датотеките и сите достапни архиви од УБК и телекомуникациските оператори и нивна споредба со издадените судски наредби. Онаму каде што е потребно, истражителите може да ја разгледаат можноста за меѓународна помош и експертиза, на пример во повратувањето на избришаните датотеки.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

КОМЕНТАР

Ова е прва година во која се воведува овој дел во извештајот, а притоа не претставува дел од новините на пакетот за проширување. Вклучувањето на овој дел разбирливо претставува последица на објавените прислушувани разговори и очигледната злоупотреба на системот, како и на недостатокот на дијалог во Парламентот и нефункционирањето на парламентарниот надзор врз разузнавачките служби. Конечно, извештајот се повикува на објавените прислушувани разговори и ги користи како доказ за тврдењата кои ги искажува во одредени свои делови, или пак за илустрација на вистинската состојба во државата.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
			- Во теорија, земјата има воспоставено систем на надзор, кој всушност и не

КОНТРОЛА ВРЗ РАЗУЗНАВАЧКИТЕ СЛУЖБИ

			<p>функционира во однос на безбедносните и разузнавачки структури.</p> <ul style="list-style-type: none">- Собраниските комисии задолжни за контрола се имаа среќавано многу ретко и нередовно во изминатите години.- Истите немаат делувано во склоп на своите статутарни одредби (се до оваа есен) и не ги имаат повикано Министерот за внатрешни работи и директорот на УБК да се појават пред нив.- Нема доволно снесување на одговорност за сериозните прекршувања и нелегалното прислушување на граѓаните за време на значителен временски период.- Мора да се спроведат јасните препораки за надзор и реформа на разузнавачките служби содржани во Итните реформски приоритети.
--	--	--	---

ВЛАДЕЕЊЕ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на транспарентноста и отчетноста на локалните администрации, особено зајакнување на внатрешната контрола/ревизија, Воспоставување задоволителен стандард на прибирањето на даноци од страна на општините во целата држава, Развој на капацитетите на општините за управување со земјиште во државна сопственост, Обезбедување задоволителен број на компетентен персонал во општините.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Заокружен процес на децентрализација

КОМЕНТАР

За разлика од минатата година, кога кај меѓуетничките односи имавме целосен молк, оваа година Комисијата укажува дека партнерите во Владата не функционираат како едно тело и се грижат за своите партиски и етнички интереси за сметка на националните. Понатаму партнерите во Владата се повикани да преземат активности за конечно разделување на партијата од државата. Критиките за пописот и натаму не стивнуваат. ЕК и натаму потсетува на неопходноста од обезбедување одржливост и финансирање на општините, како и на нетранспарентноста при распределбата на буџетските средства и капиталните трансфери. Според извештајот и натаму опстојува проблематичната ситуација со регионалниот економски развој и не обезбедувањето доволно средства согласно со законот (не владеење на правото). Објавувањето на прислушуваниите разговори ги потврди сомнежите за неетичко однесување, корупција и сторен криминал од страна на неколку високи владини функционери што резултираше со нивни оставки. Сепак, многу од наодите за изборни измами од прислушуваниите разговори најверојатно ќе бидат задача за новоизбраниот специјален јавен обвинител.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

Начинот на владеење беше под влијание на тековната длабока политичка криза и самиот беше доведен во прашање откако во прислушуваниите разговори се дојде до откритија за неетичко однесување, илегални активности и дури и криминални дела. Само ограничена одговорност беше поднесена со оставките на двајцата министри и директорот на УБК. Неуспехот од страна на клучните тела да одговорат проактивно на тековната политичка криза што се должеше на политички притисок врз регулаторните и надзорните тела. Меѓуетничките тензии ја потенцираа потребата за целосна имплементација на Охридскиот рамковен договор(ОРД).

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- НПАА беше усвоена, но потребно е дефинирање на појасни рокови, потреба од кадар и буџетски импликации.- Во првата половина на 2012 се случија повеќе инциденти и убиства.- Односите во Владата беа нарушени од различните гледишта во врска со статусот на жртвите од конфликтот во 2001 година. Коалиционите партнери треба да воспостават меѓусебен дијалог за изнаоѓање решенија и обезбедување на стабилност.- Во октомври 2011, 10 дена пред одржување на пописот,	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- НПАА нема доволно податоци за ресурси (финансиски и кадровски) поради што е тешко да се оцени успешната имплементација- Пописот што се прекина во 2011 година се уште не е спроведен.- Треба да се воспостави приод кој ќе се потпира повеќе врз консензус во политиката.- Има потреба од поголема дистинкција меѓу политичките партии и државните структури.	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- Новата Влада беше конституирана во јуни 2014 година и повторно е мултиетничка коалиција помеѓу ВМРО-ДПМНЕ и ДУИ како главни партнери.- Владата мора да функционира подобро и единствено со цел да биде проактивна во преземањето на заеднички мерки кои ќе ја зголемат довербата кај сите заедници.- Користењето на административни регистри се смета како алтернативна методологија за попис на населението и домаќинствата кој не беше спроведен во 2011 година поради несогласувањата околу методологијата за пребројување на дијаспората. Користењето на ваква алтернативна методологија мора да има	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- Опстојува недостаток на доверба меѓу етничките заедници и покрај мулти – етничката коалиција на власт- Меѓуетничката стабилност требаше да биде поттикната од меѓуетничката владина коалиција кои што заедно со останатите двајца лидери се обврзаа да го почитуваат ОРД, кој стави крај на конфликтот во 2001. И покрај таа обврска опстојува недостатокот на меѓуетничка доверба.- Потребно е ревидирање на имплементираното од ОРД со цел да се создаде инклузивно општество.- Уставните измени коишто беа предложени од Владата не беа изгласани поради отсуството на најголемата опозициска

ВЛАДЕЕЊЕ			
<p>Државната пописна комисија поднесе оставка заради несогласување во врска со методологијата утврдена од Државниот завод за статистика, особено заради методот на броење на граѓаните кои работат во странство. Коалиционите партнери решија да го прекинат пописот.</p>		<p>широк партиски консензус.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се преземат активности за надминувањето на проблемите истакнати од ОБСЕ/ОДИХР за разграничувањето на државата и владејачките партии. 	<p>партија во Собранието, така што не беше обезбедно потребното двотретинско мнозинство.</p>
<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредбите од Законот за регионален развој кои се однесуваат на финансиските распределби преку надлежните институции не се целосно имплементирани. - Напредокот во исполнувањето на целите на децентрализацијата треба да се забрза, особено под водство на Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии. - Ограничени се механизмите за справување со значителните разлики во испораката на јавни услуги, а руралните и малите општини се во посебно неповолна положба. - Главен предизвик останува финансиската одржливост на општините. Иако постои зголемување на собирањето на локалните даноци и такси, некои општини имаат потешкотии во собирањето на данокот на имот. - Финансиската и правната рамка за спроведување на сите пренесени надлежности на општините треба да биде утврдена со учество на единиците на локалната 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната децентрализација се уште не е заокружена. - Делот на ДДВ трансфериран на локално ниво се уште е недоволен за исполнување на новите обврски. Потребни се натамошни напори за општините да бидат финансиски одржливи и да можат да ги испорачаат задачите што им се префрлени. - Релевантните закони за регионален развој не се целосно спроведени. - Телата одговорни за регионален економски развој немаат доволно ресурси. - Буџетот за регионален развој уште повеќе се намали. 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни ресурси за комплетирање на процесот на децентрализација и за поддршка на локалниот развој. - Децентрализацијата е централен дел на Охридскиот рамковен договор, но една општина се уште не ја има комплетирано втората фаза на фискалната децентрализација. - Некои општини, како на пример Центар, се предмет на несразмерно голем број на инспекции од државните инспекторати. - Се уште не се преземени задоволителни истражни мерки за нападите и вандализмот на објектите на општина Центар. - Потребни се дополнителни напори за обезбедување на транспарентна распределба на капиталните трансфери на општините и за обезбедување потребната финансиска стабилност за натамошно пренесување на надлежностите. - Законодавството за регионален развој се уште не е целосно спроведено. - Буџетот за регионален развој е незадоволителен. 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општина Пласница сеуште нема преминато во втората фаза на фискалната децентрализација. - Процесот на децентрализација треба да биде подобро координиран - Дистрибуцијата на средства до општините треба да бидат спроведени потранспарентно и покоординирано. - Некои општини во кои опозицијата има мнозинство во советот или пак градоначалникот доаѓа од опозициска партија се соочуваат со несразмерно поголем број на инспекции.

ВЛАДЕЕЊЕ			
самоуправа. - Потребна е поголема транспарентност и координација на централното финансирање на општинските проекти.			

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Воведување на систем на кариера врз основа на заслуги за да се изгради отчетна, ефикасна и професионална јавна администрација на централно и на локално ниво, Ефективно спроведување на Етичкиот кодекс за државни службеници, Зајакнување на административниот капацитет преку развивање капацитет за стратешко планирање и развивање политики, подобрување на обуката и изготвување општа стратегија за обука на државни службеници, Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество, Имплементација на реформите на агенциите што го спроведуваат законот, Адекватни административни капацитети за ефективно програмирање и управување со ИПА фондовите.

Среднорочни приоритети - Натамошен развој на капацитетите на администрацијата за имплементација на Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Строга имплементација на новата законска рамка, на Законот за административни работници и Законот за јавни вработувања, со целосно следење на принципите на транспарентност, заслужени оценки и правична репрезентација. Политиката на вработување и процедурите за истата исто така мора да ги следат принципите на транспарентност, заслужени оценки и правична репрезентација. Да нема идни вработувања кои нема да се темелат на овие вработувања. Да се наметне мораториум на Законот за хонорарци. Да се обезбедат бројките за вкупниот број на вработените во јавниот сектор во сите владини министерства агенции и други тела поделени по сектори.

КОМЕНТАР

Земјата е умерено подготвена со реформата на јавната администрација (кумулятивна оцена 3). Постигнат е одреден напредок (годишна оцена 3) во законодавството и подобрувањето на услугите за граѓаните и бизнисите. Загриженост за политизацијата е зголемена со содржината на протечените снимки и одложувањето на целосното спроведување на новата законска рамка. Неопходна е силна политичка волја, за да се гарантира независноста на администрација и почитувањето на принципите на транспарентност, заслуги и правична застапеност.

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се адресира сериозната загриженост за политизација на јавната служба; Целосна примена на принципите на одговорност, транспарентност и заслуги (според итнитереформски приоритети, како и воведување на подобрен информатички систем за управување со човечки ресурси);
- Суспендирање и ревизија на имплементацијата на Законот за трансформација на привремените работни позиции во неопределени, по принципот на заслуги (според итните реформски приоритети),
- Усвојување на стратегијата за реформа на јавната администрација и програма за реформи на јавниот финансиски менаџмент, која ги адресира идентификуваните слабости, вклучувајќи ја и буџетската транспарентност.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Општо</p> <p>- Потребни се значителни дополнителни напори со цел да се обезбеди транспарентност, професионалност и независност на јавната администрација, а особено почитување на принципот на вработување според заслугите, заедно со принципот на правична застапеност.</p>	<p>1. Општо</p> <p>- Транспарентноста и пристапот до јавни информации и натаму се ниски.</p> <p>- Потребни се значителни напори за да се гарантира професионализам и независност на јавната администрација и правичната застапеност.</p>	<p>1. Општо</p> <p>- Транспарентноста и пристапот до јавни информации и натаму се ниски.</p> <p>- Доверба во независноста на државните институции е ниска поради општото мислење дека јавната администрација е политизирана и нема транспарентност.</p> <p>- Во податоците на ОБСЕ / ОДИХР е потврдено дека имало притисок на вработените во јавниот сектор за време на изборите во април.</p>	<p>1. Општо</p> <p>- Наменски, политички и произволни вработувања се случува во голем обем.</p> <p>- Сите подзаконски акти се донесени, вклучувајќи методологијата за правична застапеност. Законите претставуваат подобрување, преку регулирање на вработувањето засновано на заслуги, унапредување и разрешување на јавните службеници на пониски позиции, но тие се недоволи за јавните службеници на</p>

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

		<ul style="list-style-type: none">- Јавната администрација останува фрагментирана и е предмет на политичко влијание.	<p>повисоките позиции.</p> <ul style="list-style-type: none">- Проблемите продолжија во однос на транспарентноста на мобилноста на кадарот и можната злоупотреба на процедурите за масовно отпуштање.- Законот за трансформација на привремени позиции во неопределени беше донесен во февруари во скратена постапка и без претходна јавноста национална консултација и без партнерите од ЕУ на само неколку дена пред денот на влегувањето во сила на пакетот закони. Овој закон ги заобиколува принципите на вработување засновано на заслуги со трансформација на илјадници привремени договори за вработување во постојани државни или јавниот службеници, без јавен конкурс.- Додека вработувањата кај најголемата мнозинска заедница се во пораст, помалите заедници остануваат недоволно застапени.- Напорите за исполнување на целите за правична застапеност не секогашги земаа предвид вистински потребите за бројот на вработени во институциите, како и принципот на заслуги.- Се зголеми бројот на вработени во јавниот сектор кои немаат обврска да се појавуваат на работа.- Министерството за информатичко општество (МИОА) одговорно за координација и следење на управувањето со човечките ресурси се стекна со зголемена надлежност за покривање на сите институции од јавниот сектор. Тоа е задолжено за обезбедување на податоци во реално време за целиот јавен сектор.- Вкупниот број на постојано и привремено вработени, од сите видови, треба да бидат јавно и редовно достапни (според итните реформски приоритети).
--	--	--	--

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

		<ul style="list-style-type: none">- Не постои унифициран систем на наградување во јавниот сектор, што доведе до недоследни нивоа на плата и попречување на мобилност. Внимателно следење на примената на законодавството е од клучно значење за решавање на неговите недостатоци.- Правото на постојано стручно усовршување на државните службеници е делумно покриено, а употребата на системите за е-учење зголемена. Сепак, не постои централизирана база на податоци за обуки понудени од страна на разни институции, ниту кумулативни податоци за обуките кои се веќе спроведени- Законодавството кое промовира интегритет во јавниот сервис има релативно ограничено влијание.- Поставени се правната рамка и институционалните структури за обезбедување кохерентен систем за креирање политики, вклучително и за европската интеграција. Сепак, бројот на вработени во основните координативни функции не е несоодветен.- Систем за планирање на политика на среден рок е поставен, но секторското планирање не е добро развиено и а стратегии обично не се пресметани трошоци.- Само некои елементи на инклузивни и на докази базирани политики и развојно законодавството се утврдени.- Министерствата обично немаат интерни правила кои ги одредуваат процесите за изготвување на политиките и законодавството.- Голем дел од државните службеници се фокусираат на спроведувањето на политиките, кои негативно влијаат врз развојот на капацитетот на администрацијата за изготвување политики
--	--	---

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

			<p>и правни документи, вклучувајќи ги и оние кои треба да се усогласат со правото на ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Задолжителните меѓуминистерски јавни консултациите во процесот на политиките и законите често се недоволни, а учеството на јавноста е неконзистентно. Ова, на пример, доведе до масовни протести и укинување на закони (повеќе во Поглавје 26). - Задолжителната процена на регулаторното влијание за законски и политички предлози не секогаш се спроведува во пракса или со задоволителен квалитет. - Проценката на финансиското влијание обично не се подготвува, што претставува значителен недостаток. - Јавна контрола над работата на владата е обезбедено во теорија, бидејќи владата подлежи на законска обврска за следење и известување на спроведувањето на својата програма. Сепак, поголемиот дел од извештаите не се објавуваат јавно, Исто така, извештаите се фокусираат повеќе на квантитативните резултати отколку на квалитативна проценка дали се постигнати целите на политиката.
<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори и ресурси за јакнење на административните капацитети на МИОА и на управната инспекција. - Законите за државни и јавни службеници претрпеа измени кои се однесуваат на оценувањето на државните/јавните службеници, кое претходно беше критикувано од експертите на ЕУ, но нивното стапување во сила е одложено за јануари 2013. - Мобилноста на државните и 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законската рамка и натаму е фрагментирана. - Опфатот на главните закони (статус, права, должности и отчетност) се уште е ограничен во смисла на опфатени институции. Поради тоа голем број на работници се под Законот за работни односи и колективните договори. Фрагментацијата го отежнува собирањето релевантни податоци за администрацијата. 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законската рамка и натаму е фрагментирана. - Недостасува темелна анализа на политиките и законската рамка. - Процедурите за мониторинг и известувањето за работата на владата делумно се спроведува. 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Организацијата на македонската администрација се уште не обезбедува ефективна одговорност, ниту меѓу институциите, ни во рамките на институциите. - Надзорот треба да се разјасни, а и некои институции треба да ги пријавуваат паралелно и на соодветното министерство и Владата. - Раководна одговорност не се спроведува систематски, и има мало пренесувањето на одговорности на средниот менаџмент. (повеќе во Поглавје 32 - Финансиска контрола)

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

<p>јавните службеници е делумно подобрена.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регистарот на јавни службеници е оперативен, но е сè уште со нецелосни податоци од некои институции. - Областа на јавната и државната служба останува фрагментирана. Заради консолидирање на легислативата особено во делот на вработувањето, унапредувањето и престанокот на работниот однос, започнати се подготовки за нов Закон за администрација. 			<ul style="list-style-type: none"> - Постојат соодветни механизми за внатрешен и надворешен надзор, за да се обезбеди правото на граѓаните на добра администрација. Сепак, долгорочното отсуство на опозицијата од парламентот го поткопа парламентарниот надзор. - Народниот правобранител продолжува да функционира ефикасно, и околу 87% од неговите 2.014 препораки се имплементирани од страна на администрацијата. Сепак, се уште е потребно подобро следење од страна на голем број на централните институции. (според итните реформски приоритети)/ дел управување). - Независната комисија која ги разгледува жалбите нема доволен капацитет да ја следи усогласеноста со проактивно објавување на информации, а не е овластена да наметнува казни кои би поттикнале подобро спроведување на законодавството. - Ново тело за разгледување внатрешни административни жалби за инспекција и прекршочна постапка е основано, но не профункционира. - Ефикасноста во управните судови се зголеми, но има доцнење во спроведувањето на судските пресуди, а жалбената постапка, останува премногу комплицирани. Правото за побарување надомест на штета и одговорноста на државните органи во случаи на кривични дела е регулирано, но податоците за надомест на штета да не се достапни.
<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Критериумите за вработување остануваат неконзистентни. Останува загриженоста дека не секогаш се почитува принципот на заслуги. 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште нема официјални бројки за бројот на вработените во јавниот сектор (ни стално и времено вработените) поради што тешко се мери напредокот. - Се уште е потребно подобрување на ниво на јавна политика на централно и 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вработувањата во јавниот сектор продолжуваат да се зголемуваат, особено во јавните претпријатија. - Целата регрутација на државни и јавни службеници мора да биде законска, транспарентна и отчетна и да се базира 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на обезбедени услуги на јавноста преку порталот за е-влада е ограничен, особено оние со можност за трансакција. - Потребни се значителни обуки на централно и локално ниво за да се осигура

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

<ul style="list-style-type: none"> - Одредбите за привремени вработувања не соодветствуваат со општите одредби за вработување во државната/јавната служба. Владата не ги направи достапни податоците за бројот на редовно вработените во државната служба, ниту пак за бројот на трансферирани привремени вработувања во редовни. - Потребни се значителни подобрувања во координацијата на вработувањата на немнозинските заедници од страна на Секретаријатот за рамковниот договор (СРД). Продолжува трендот на ангажирање на овие лица на квантитативна основа без да се води сметка за вистинските потреби на институциите. Најголем број на вработените иако не успеваат да дојдат до институциите каде се распоредени, добиваат плата од СРД. Постапката за вработување на овие лица не е хармонизирана со општите процедури за вработувања и останува подложна на политички влијанија. - Системот за плати во ЈА останува фрагментиран. - Продолжи практиката да се плаќаат ad hoc надоместоци на државните и на јавните службеници за задачи кои се дел од нивните редовни работни обврски. - Комплексноста на жалбената постапка по принципот 	<ul style="list-style-type: none"> на локално ниво за борба против политизацијата. - Целата регрутација на државни и јавни службеници мора да биде законска, транспарентна и отчетна и да се базира на заслуги. - Се уште има случаи на „наменски“ вработувања и неправилно вработување. - Некои вработувања повеќе наликуваат на социјални мерки отколку на одговор на потребите на институцијата. - Принципот „молчењето е одобрување“ се применува неконзистентно и предизвикува големи задоцнувања за граѓаните. - Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер е недоволно опремена. - Ниска е јавната свест за правото на пристап до јавни информации. - Се зголемува бројот на жалбите за носители на информации кои не одговараат на барања. 1/3 од носителите на информации не доставуваат годишни извештаи до Комисијата. - Казните не се спроведуваат во практика. - Политичките партии се изземени од обврската да доставуваат информации. - Административните капацитети на Комисијата треба да се подобрат. - Кај Државниот завод за ревизија се уште нема доволно реакција на наодите од нивните извештаи. 	<ul style="list-style-type: none"> на заслуги. - Помалите малцинства продолжуваат да бидат недоволно застапени во јавната администрација. - Политизацијата во јавната администрација и на централно и на локално ниво останува сериозен проблем. - Некои вработувања повеќе наликуваат на социјални мерки отколку на одговор на потребите на институцијата. - Принципот „молчењето е одобрување“ се применува неконзистентно и предизвикува големи задоцнувања за граѓаните. - Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос е сè уште недоволно опремена и екипирана и покрај тоа што обемот на работа им е зголемен. - Спроведувањето на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер останува несоодветно. - Административните капацитети на Комисијата треба да се подобрат. - Казните не се спроведуваат во практика. - Повторно како и во претходните години на три четвртини од барањата не се одговорило навремено. - Стратешко планирање и буџетирање треба да се зајакне и да се воспостави среднорочна буџетска рамка. - Недостасува транспарентност околу целосен обем на јавниот долг. - Постапката за доделување на договори треба да се направи потранспарентна. - Државниот завод за ревизија нема доволно ресурси. 	<ul style="list-style-type: none"> подеднаква примена. - Сеопфатна стратегија за реформа на јавната администрација е поставена, но ќе истече на крајот на 2015 година. Таа главно се фокусира на резултати, а не на цели и индикатори. - Стратегијата 2016-2020 се уште треба да се развива и да вклучува акциски план, кој е со среднорочни и годишни буџети. - Јавниот сектор е дополнително напумпан преку практиката на создавање на нови работни места за политичка или социјална основа, особено пред новите законски измени да стапат на сила. - Сепак, декларираната заложба за транспарентност, отчетност и заслуги во јавната администрација е компромитирана со ад-хок мерки кои дозволуваат вработување во јавниот сектор како социјална мерка или масовно префрлање на привремено вработените во во статус постојано вработени. Ова исто така ја ограничува финансиската одржливост на пошироката агенда за реформа на јавната администрација. - Правото на пристап до информации од јавен карактер е регулирано со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер но во опсегот на исклучоци е премногу широк.
--	---	---	---

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

- „молчењето е одобрување“ ја поткопува неговата примена.
- Второстепената комисија за жалби во управни постапки сè уште не е целосно оперативна и има недоволен административен капацитет.
- Управувањето со процена на влијанието на регулативата (РИА) и понатаму не се применува на систематски начин.
- Потребно е да се зголеми јавната свест за граѓанскиот дневник, кој нуди можност за анализа на задоволството на граѓаните.
- Финансискиот менаџмент не ги зема предвид принципите на јавната внатрешна контрола. Во извештаите на Државниот завод за ревизија констатирани се бројни недостатоци во однос на примената на правилата за јавни набавки и политиката за човечки ресурси.
- Квалитетот на стратешкото планирање во централните и локалните институции треба да се зајакне.
- Поголемиот дел од жалбите примени во Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер се однесуваат на „администрацијата молчи“. Нема санкции за органите кои молчеле и не доставиле информации.
- Административните капацитети на Комисијата не се подобрени а намалени се и буџетските средства за нејзино функционирање.
- Второстепените владини

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

комисии и МВР останаа најмалку респонзивните институции на препораките на Омбудсманот, следени од МФ и од единиците на локалната самоуправа.

- Потребни се дополнителни човечки ресурси за спроведување на систематизацијата во полицијата, посебно во регионалните полициски команди.
- Постои потреба за континуирана обука, професионализација и деполитизација на полицискиот персонал како и воспоставување на независен надзорен механизам кој ќе спречи неказниост и ќе осигури постоење на демократски и отчетни полициски служби.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Целосна примена на Европската конвенција за човекови права, препораките на Комитетот за спречување тортура и Рамковната конвенција за заштита на национални малцинства, Целосна примена на правилата кои се однесуваат на етиката, внатрешната контрола, професионалните стандарди и стандардите за човекови права во агенциите што го спроведуваат законот, судството, администрацијата на затворите и во редовната обука, Доволно ресурси за обезбедување повисоки стандарди во затворите, Воспоставување ефективни механизми за идентификување, гонење и казнување на сите форми на дискриминација од страна на државните и недржавните тела спрема поединци или групи, Натамошно зајакнување на заштитата на правата на жените и на децата, Имплементација на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници преку адекватни ресурси и ефективни казни за неисполнување на поставените цели, Промоција на пристапот до образование, правда и социјална заштита за малцинските групи.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно почитување на ЧП од страна на извршните тела, центрите за притвор и затворите, Натамошно спроведување на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Иако народниот правобранител се перципира дека делува независно во рамки на релативно силен мандат, на Народниот правобранител треба да му се доделат повеќе финансиски средства, гарантирани со закон, за да работи независно и ефективно, и Законот за народниот правобранител треба да се измени со цел целосно да се усогласи со Париските принципи. Јавните власти мораат без исклучок да соработуваат со народниот правобранител. Секој неоправдан пропуст треба да се смета за опструкција на Народниот правобранител и да биде санкциониран со закон. Треба да се обрне внимание на зајакнување на овластувањата на народниот правобранител, на пример да се побара од Собранието да воспостави специјализирани привремени анкетни комисии за крупни прекршувања на човековите права или да иницираат случај пред судовите против властите кои не се усогласуваат со неговите препораки.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се обезбеди примена на препораките дадени од народниот правобранител и други советодавни тела од сите државни органи, целосно почитувајќи го законот и принципот на одговорност. Да се обезбеди измена на Законот за Народниот правобранител заради целосно усогласување со париските принципи.

КОМЕНТАР

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<ul style="list-style-type: none">- На Народниот правобранител сè уште му е потребен целосен мандат за промоција и заштита на човековите права во согласност со Париските принципи.	<ul style="list-style-type: none">- Народниот правобранител во 2012 година доби 5.220 претставки (3% повеќе од лани). Кај една четвртина од случаите беа утврдени законски повреди, најчесто за заштита на потрошувачите, пензиско и инвалидско осигурување, имотни и социјални права.- Потребни се поголеми напори од МВР, Министерството за финансии, општините и второстепените комисии на Владата, кои се најмалку респонзивни, за почитување на препораките на Народниот правобранител.	<ul style="list-style-type: none">- Потребно е дополнително прецизирање за да се осигури целосно хармонизирање со Париските принципи кои се однесуваат на телата за човекови права- Да се прошири мандатот на неговиот Кабинет за промовирање на човековите права и да се осигури финансиската независност.- Потребни се поголеми напори од Министерството за здравство и Министерството за финансии како и на локалната самоуправа за поголема респонзивност- Народниот правобранител во 2013	<ul style="list-style-type: none">-

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

	<p>- Народниот правобранител е акредитиран како делумно усогласен со Париските принципи, но потребни се натамошни подобрувања во врска со финансирањето и проширувањето на неговиот мандат како на промоција така и на заштита на човековите права.</p>	<p>година доби 3780 претставки (27,5% помалку од лани). Законски повреди беа утврдени во 1174 случаи кои главно засегаа легислатива, потрошувачки и сопственички права.</p> <p>- Покрај нив, беше утврден поголем број на повреди во полето на анти – дискриминација и затвори.</p>	
--	---	---	--

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество

КОМЕНТАР

Граѓанското општество во изминатава година беше мета на многу критики пред се поради нивните објективни замерки за недостаток на дијалог и соработка, за прекршување на низа законски и подзаконски акти од трите поделби на власта, но и за низа прекршувања на Уставот, особено кога станваше збор за верските слободи, за слободата на движење и за правата на жената. Имено, овозможувачката околина за функционирање на граѓанските организации во принцип, односно според усвоената регулатива остана неприменета во пракса преодоминанто од страна на Владата која покажа отворена недоверба и недостаток на капацитет за соработка со граѓанските организации како и слух за нивно вклучување во креирањето на политики.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>Земно од Човекови права и малцинства</p> <ul style="list-style-type: none">- Државната комисија за доделување статус на јавен интерес основана во септември 2011 не функционира.- Даночното законодавство сè уште не е усогласено со Законот за здруженија и фондации спречувајќи го пристапот до даночни бенефиции и одредени економски активности.- Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации треба да се подобри и стандардизира.- НВО и натаму значително се зависни од странски средства.- Треба да се зајакнат постоечките владини системи за спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество, вклучувајќи го Одделението за соработка на Владата со НВО при ГС.- Не беа преземени никакви мерки за развивање на граѓанското општество во руралните средини и на локално ниво.	<ul style="list-style-type: none">- Дијалогот и соработката со граѓанското општество треба да се подобри (особено кај Роми, ЛГБТ, родова еднаквост, социјални прашања).- Владата направи скромни чекори во спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество и административниот капацитет е слаб.- Кодексот на добри практики не се применува рамномерно.- ЕНЕР не обезбедува конзистентен приод кон учество во донесувањето одлуки и потребни се институционални механизми.- Државната комисија за доделување статус на јавен интерес е нефункционална.- Недоволниот напредок кај даночното законодавство ја прави средината за НВО потешка.- Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации се уште не е стандардизиран.- НВО и натаму значително се зависни од странски средства.- Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и	<ul style="list-style-type: none">- Владината стратегија за соработка со граѓанскиот сектор е неадекватно имплементирана поради недостиг на политичка волја, административни капацитети и ресурси.- НВО и натаму значително се зависни од странски средства.- Организациите на граѓанското општество и понатаму се загрижени за заложбите на Владата за воспоставување дијалог.- Кодексот на добри практики за учество на граѓанското општество во процесот на креирање политики е неконзистентен во смисла на фактот што претпоставениот консултативен процес е доминантно и во континуитет само формалност.- Новиот Закон за перење пари и финансирање тероризам не наметнува обврска за граѓанските организации да подготват годишни програми и воведува казни коишто се диспропорционални со нивните годишни буџети.- Подготовките за создавање на советодавно тело за соработка со граѓанското општество, како една од преземените обврски во владината	<ul style="list-style-type: none">- Системот за распределба на средства за граѓанското општество останува неефикасно и неефективно- Владината стратегија за соработка со граѓанскиот сектор е неадекватно имплементирана поради недостиг на политичка волја, административни капацитети и ресурси.- НВО и натаму значително се зависни од странски средства.- Организациите на граѓанското општество и понатаму се загрижени за заложбите на Владата за воспоставување дијалог- Акцискиот план 2015- 2017 сеуште не е усвоен- Работната група за Законот за здруженија и фондации сеуште не е формирана.- Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество исто така сеуште не е формирана- Вклученоста и партиципацијата на граѓанските организации (ГО) во процесот на креирање политики е недоволен.- ЕНЕР не се употребува за повеќето предлог – закони- Кодексот на добри практики за учество на ГО во процесот на креирање политики не е доследно спроведен- Локалните власти немаат капацитет да

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

<ul style="list-style-type: none">- Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање.- Има загриженост за пропорционалноста и уставноста на Законот за лустрација.- Две апликации за регистрација на верски заедници беа одбиени. Бекташката заедница е нерегистрирана.	<p>нивно финансирање.</p> <ul style="list-style-type: none">- Законот за Спречување на перење на пари и тероризам не е усогласен со правилата на ООН поврзани со казните и со обврската ГО да доставуваат годишни програми.	<p>Стратегија и планот за Отворено владино партнерство (ОВП), се уште не се започнати.</p> <ul style="list-style-type: none">- Легислативата со која се регулира оданочувањето и финансирањето на граѓанските организации останува комплексна и неконзистентна.- Граѓанското општество во руралните делови останува неразвиено.	<p>обезбедат соработка со ГО</p>
--	---	--	----------------------------------

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошен развој на почетна и континуирана обука во Академијата за судии и обвинители, Заокружување на воспоставувањето на новите судски структури и распределување доволно ресурси за целосно функционирање и зајакнување на ефикасноста, Правилно и целосно извршување на судските пресуди.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Со цел да се обезбеди независноста и особено отсуството на политичко влијание врз донесувањето одлуки во обвинителството и судството назначувањето и унапредувањето на судии и обвинители ќе биде деполитизирано. Назначувањата и унапредувањата треба да бидат направени од страна на Судскиот совет и Советот на јавни обвинители според транспарентни, објективни и строго засновани на заслуги критериуми, и со користење на транспарентни процедури што треба да бидат воспоставени со закон и не само со интерни правила, согласно препораките од извештаите на Венецијанската комисија за назначувањето на судии и независност на судството како и специфични препораки содржани во мислења наменети на Република Македонија многу од кои не се спроведени. Не треба да има место за политичка или партиска афилијација или поддршка како критериум за избор. Судскиот совет игра централна улога во овозможувањето судскиот систем да функционира ефикасно и во обезбедувањето на независност на судството. Членовите на судскиот совет мора да бидат избрани единствено од редот на најстручните судии и најистакнатите и најiskusни правници во земјата. Треба да биде развиен во пракса јасен и предвидлив тест во врска со значењето на статутарниот термин „истакнат правник“.

Судскиот совет треба да ги извршува своите должности без никаква политичка интерференција (или директно или, подеднакво важно, индиректно). Треба да биде по проактивен во одбрана на судиите наспроти мешањето и нападите кои ја засегаат нивната независност. Ова може да се направи, на пример, со зајакнување на комуникациските капацитети на Судскиот совет и судовите. Условот дека само дипломци на Академијата за судии и обвинители може да бидат регрутирани во судството и обвинителството, треба да биде, засега, задржана и последователно не треба да има отстапување чекор назад од сегашниот систем за регрутирање заснован само на квалификации.

Хармонизиран систем за управување со учинок заснован на квантитативни и квалитативни стандарди за учинок треба да биде ставен во функција, како основа а сите кариери одлуки. Разрешувањата или другите дисциплински казни против судии треба ригорозно да ги почитуваат правилата и процедурите воспоставени со закон, што значи не само словото туку и духот на законот. Применливите процедури треба да бидат регулирани на сличен начин во врска со прашањата за назначување и унапредување, без политичка интерференција. Правилата кои го уредуваат случајното доделување на случаи треба да бидат стриктно почитувани. Секој исклучок треба да биде јасен и предвидлив и не треба да го загрозува овој принцип. Не треба да има ад хок назначувања. Усогласеноста со правилата треба да биде оценувана редовно од страна на Судскиот совет и оценките да бидат објавувани. Принципот на случајно доделување на случаи не треба на отстапува од потребата да обезбеди поголема специјализација на судиите во определени категории на случаи. Истрагите и кривичните гонења треба да бидат под секој сомнеж во врска со нивната непристрасност и еднаквиот третман на секое лице под истрага. Ова го вклучува и времетраењето на истрагите и интензитетот со кои тие се водат- спроведуваат.

Треба да биде зајакната оперативната независност на службите за кривична истрага од политички притисоци или контрола. Не треба да има простор за министерски инструкции по однос на оперативни прашања. Судската полиција и истражните центри треба да започнат со функционирање со цел да ја зајакнат функционалната независност на истражителите и обвинителите. Треба да има практична и ефективна примена на забраната за употреба на притворот пред судење, мерки насочени кон слободата, имотот или други интрузивни мерки само со цел изнудување осомничениот да пристапи кон спогодба за признавање на вината. Ова треба да биде сторено со јасни објавени практични водичи за обвинители и судии. Тестот на „доволно докази“ кој овозможува спогодба за признавање на вината треба да биде прецизиран во насока на практична и ефективна контрола врз законитоста и фер на секоја спогодба од страна на судовите. Уште повеќе, јавниот интерес треба да дозволи продолжување на кривичната истрага и покрај спогодба за признавање на вината.

Особено внимание треба да се посвети на самото/ соодветното функционирање, доволното кадровско екипирање и независноста на управните судови, имајќи го предвид нивниот специфичен мандат на контрола на јавната администрација и особено нивната важна улога во ревидирање на одлуките на Државната изборна комисија.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Деполитизација при назначувањето и унапредувањето на судиите и јавните обвинители, и во пракса, а не само во теоријата, врз основа на транспарентни, објективни и строги критериуми засновани врз системот на заслуги, применети во транспарентна и јавна процедура. Воспоставување на хармонизиран систем за управување по учинок заснован како на квалитативни, така и на квантитативни стандарди, како основа за сите одлуки поврзани со кариерата. Отстранување на елементите од системот на дисциплинирање и разрешување на судии, со кој во моментот се врши мешање во судската независност, како во законодавството, така и во праксата. Да се осигури професионалноста на судскиот совет и во пракса, а не само во теорија. Да се обезбеди поголема проактивна улога на судскиот совети повисоките судови во заштитата на судиите од вмешувањето во нивната

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

независност. Подобрување на квалитетот на обуките, буџетот и независноста на Академијата за судии и јавни обвинители. Да се обезбеди објавување на сите судски правилници согласно јасните рокови дадени во законот и да се обезбеди целосно пребарување и олеснување на пристапот. Да се развие евиденција за севкупното траење на процедурите, со посебен осврт на старите случаи. Да се обезбеди брзо извршување на сите пресуди на ЕСЧП против државата.

КОМЕНТАР

Во делот на владеење на правото само се дава актуелно светло на веќе наталожените проблеми кои се повторуваат години наназад. Во овој дел Комисијата оценува дека покрај одреденото ниво на подготвеност, заради системските проблеми кои се повторуваат, кај владеењето на правото се бележи назадување. Покрај силно истакнатото политичко влијание на партиите на власт врз судството како проблеми се споменуваат и недостатокот на стратегиска рамка за реформи во судството, политичко назначување на судиите и јавните обвинители но и буџетот на судовите и обвинителството. Во таа смисла ЕК укажува на интересен факт дека буџетите за судството и обвинителството се занчително под просечниот буџет по глава на жител за судство и обвинителство во Европа. Од друга страна пак, контрадикторно со претходниот податок е дека бројот на судии и обвинители е далеку над европскиот просек по глава на жител. ЕК ја потенцира важноста на спроведувањето на Договорите од Пржино, Итните реформски приоритети и независноста во работата на специјалната јавна обвинителка.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Јавно обвинителство</p> <ul style="list-style-type: none">- Стручната служба на СЈО сè уште нема доволно кадар. Таа е финансиски зависна од буџетот на Јавниот обвинител и е сместена во изнајмени работни простории.	<p>1. Јавно обвинителство</p>	<p>1. Јавно обвинителство</p>	<p>1. Стратешки документи</p> <ul style="list-style-type: none">- Новата стратегија и акциониот план од 2014 – 2020 се сеуште во рана фаза на развој <p>2. Раководни тела</p> <ul style="list-style-type: none">- Судскиот Совет оформен во 2006 има 15 членови од кои 8 се судии, 5 се избрани од Парламентот и од Претседателот.- Советот на јавни обвинители од 2008 се уште не располага со сопствен буџет, соодветна ИТ поддршка како и персонал <p>3. Независност и непристрасност</p> <ul style="list-style-type: none">- Судскиот совет не е систематичен во мониторирањето на системот и постојат грижи дека понекогаш се заобиколуваат и тоа е најчестот за 'клучни' спорови (случаи)- Правната рамка треба да биде ревидирана <p>4. Отчетност</p> <p>5. Професионализам и надлежности</p> <ul style="list-style-type: none">- Не постои транспарентен инструмент да се оцени дали објективните критериуми се всушност применети во одлуките за назначувањата во судии.- Недостатокот на јасни и логични судски
<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none">- При изборот на судиите во основните судови, СС продолжи да им дава предност на кандидатите кои немаат завршено на АОСЈО, занемарувајќи ја законската обврска дека при секој избор 50% од назначувањата треба да ги опфатат дипломците на АОСЈО. Ова ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги.- Најчесто користениот основ за разрешување на судиите е широк и општ (нестручно, ненавремено и несовесно вршење на судската функција).- Потребни се напори за	<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none">- Постои загриженост за тоа како судовите функционираат во практика. Ова се однесува на независноста на судството (и целиот систем за спроведување на законите) како и квалитетот на правдата во општа смисла.- Во однос на независноста постојат наводи за селективна правда, индиректен политички притисок, пресуди кои необично се решени во смисла на нивниот содржински исход или брзината на постапката како и страв дека содржината на некои пресуди (особено оние од висок профил или политички сензитивни случаи) има директни последици врз кариерата на судиите кои одлучуваат во тие случаи.- Фактот дека вакви сомнежи постојат, сам по себе претставува проблем за независноста на судството и јавната	<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребна е не само структурна туку и функционална независност на судиите, која ќе го подобри квалитетот на правдата и стандардите за услуги кои се пружаат на граѓаните зголемувајќи ја ефикасноста и исплатливоста на судскиот систем, обезбедувајќи подобро стратешко планирање, почеста употреба на вонсудските правни лекови и на алтернативните начини на решавање на споровите како и подобрен пристап до правдата за ранливите општествени групи.- Еден од главните предизвици е растечката загриженост за селективноста на институциите кои го спроведуваат законот и судовите како и за влијанието врз нив.- И понатаму се отвораат прашања во и вон државата за можни политички влијанија врз одредени судски процеси.	

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

<p>натамошна заштита на мандатот на судиите со обезбедување на јасни, прецизни и предвидливи основи за разрешување.</p> <p>Примената на овие правила треба да го почитува принципот на пропорционалност.</p> <ul style="list-style-type: none">- Кај критериумите за оценување применувани од СС преовладуваат квантитативните на сметка на квалитативните, притоа нема никаква поврзаност меѓу стручната евалуација на судиите и определувањето на нивните потреби за идни обуки.- Петтиот годишен прием на кандидати за судии и обвинители на АОСЈО закажан за есен 2011 беше одложен и споен со приемот во есен 2012. Ова се должи на ново воведениот тест за интегритет како дел од приемниот испит којшто беше делумно укинат од Уставниот суд.- Од 80 кандидати кои успешно ја завршија АОСЈО од јануари 2009, само 54 се избрани за судии или обвинители, а 24 од нив сè уште чекаат на своето прво именување.- Главната причина за намалување на заостанатите предмети беше високата стапка на пресудени предмети од основните судови во последните три години (до 170% во 2011), благодареејќи на процедуралната дисциплина и индивидуалниот мониторинг на судиите. Само Врховниот и Административниот суд акумулираат заостанати	<p>доверба во него.</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребни се подобрувања во однос на квалитетот на правдата со цел да се осигури дека начинот на кој е организиран судскиот систем и системот за кариера на судиите не ги наведува кон формалистичко донесување на одлуките за да постигнат краткорочно зголемување на продуктивноста отколку да ги мотивира за вистинско решавање на споровите, градење на стабилно правораздавање, донесување на јасни, аргументирани пресуди и обезбедување на долгорочна правна сигурност во интерес на граѓаните.- Квалитетот на правдата зависи непосредно од компетентноста на судиите и принципот на нивен избор според заслуги, затоа овие принципи треба доследно да се спроведуваат.- Се уште постои проблем со премногу долготрајни судски процеси, вклучувајќи ги постојано укинуваните пресуди и враќањата на постапката на почеток од повисока на пониска судска инстанца.- Бројот на жалби од граѓаните до националните и меѓународните тела за предолгото траење на постапките останува висок. За да се реши проблемот потребна е обука, но и суштинска промена во однесувањето на ниво на индивидуални судии, но исто така и на ниво на телата кои го обликуваат развитокот на судството, особено Судскиот Совет и Врховниот суд.	<ul style="list-style-type: none">- Иако судската структура е формално независна од надворешни влијанија на законодавната и извршната власт, сепак секој судија треба да покаже дека во пракса делува независно од каква било форма на притисок, инаку јавната доверба ќе биде изгубена, а владеешето на правото ќе биде под знак прашање.- Потребни се системски подобрувања во однос на квалитетот на правдата, особено појасно аргументирање и транспарентност во судското одлучување (со цел да се зголеми јавната доверба и да се решат грижите во врска со независноста).- Почесто и подоследно користење на судската практика на повисокиот суд и на Европскиот суд за човекови права (за да се подобри предвидливоста и правната сигурност за поединците и компаниите кои ги користат судовите) и поширока имплементација на постоечките Етички кодекси.- Исто така се потребни зајакнати заштитни мерки кои ќе гарантираат дека судските назначувања и напредувања се засновани на систем на заслуги.	<p>одлуки останува значаен проблем кој треба да биде решен.</p> <p>6. Квалитет на правдата</p> <ul style="list-style-type: none">- Недостасува персонал во Академијата за судии и обвинители иако е оформена во 2006- Online достапноста на законите и нормите е достапна во принцип, но доста неконзистентна во пракса. <p>7. Ефикасност</p> <ul style="list-style-type: none">- Постоечка пинг – понг ситуација на надлежностите, особено кога се одлучува за некој предмет на судови од различен степен- Збунувачки процедури
---	---	---	--

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

предмети наместо постепено да ги намалуваат, а итно треба да се обрне внимание на соодветна распределба на човечките ресурси со цел да се реши овој проблем.

- Иако подобрувањето на ефикасноста на правдата е значајно достигнување, сепак мора да се внимава квалитетот на пресудите да претставува еднакво висок приоритет.
- Во моментот не постои сеопфатна стратегија за реформи во судството ниту пак акциски план за имплементација.
- Методологијата за водење судска статистика од 2011 сè уште не е системски спроведена и не е спроведена соодветна обука или подигање на свеста на судовите за тоа како да ги користат новите статистички алатки.
- Стратегијата за определување на бројот на судии и обвинители 2011-2013 не содржи никаква анализа која дава податоци за управувањето или распоредот на постоечките ресурси за да ги направат поефикасни низ целата судска мрежа, ниту пак ги предвидува идните потреби во форма на јасни и проверливи индикатори.
- ИТ стратегијата на судството допрва треба целосно да се имплементира и да се прошири на обвинителската служба.
- Потребни се напори за подобрување на индивидуалните стратегии или креирање на општа стратегија која ќе ги обедини

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО			
<p>сите нив, на кохерентен начин, и ќе се фокусира на останатите предизвици во судскиот систем.</p> <p>- Советот за судски реформи треба да ја интензивира својата работа и да го предводи креирањето на нова рамка за продолжување на реформата.</p>			
<i>3. Буџет на судство</i>	<i>3. Буџет на судство</i>	<i>3. Буџет на судство</i>	

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Адекватно следење на препораките на ДКСК и на ДЗР, Целосно спроведување на препораките од ГРЕКО, Зајакнување административни капацитети заради спроведување на правилата за финансирање на политичките партии и на изборните кампањи. Изрекување ефективни казни во случаи на прекршување, Проследување на спроведените ревизии во врска со дискреционите права на одредени јавни службеници, Целосна примена на Законот за пристап до информации од јавен карактер, Натамошно зајакнување на соработката меѓу институциите.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Заокружена стратегија за борба против корупција, Примена на одредбите за спречување на конфликт на интереси согласно меѓународните стандарди.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се воспостави кредибилна евиденција за корупција на високо ниво, особено да се осигури дека сите надлежни и ревизорски тела имаат доволна автономност да дејствуваат независно во линија со законот. Севкупната борба против корупција треба да се засили. Подобрено согледување на конфликт на интереси и имотот на избраните и именуваните лица преку создавањето централен регистер на таквите лица . Да се соработува со ГРЕКО-експертите за воспоставување на нова сеопфатна заштита на свиркачите согласно последната препорака на Советот на Европа и на најдобрите европски практики

КОМЕНТАР

Заклучоците од ова поглавје кои со години се повторуваа, сега добија нова и засилена димнезија – корупцијата е широко распространета, а борбата со нејзиното постоење е крајно селективна. Повикувајќи се на прислушкуваните телефонски разговори ЕК комисија посочува дека сеуште се чека на темелна истрага, која би била вперена кон највисоките политички нивоа . Комисијата ја “бетонира” својата реторика од минатата година и недвосмислено и директно посочува дека успешноста на оваа област страда од недостаток на политичка волја кај властите и сериозно политичко влијание кое го поткопува јавниот имиџ на институциите кои работат во оваа област. ЕК повторно повикува дека има легислатива, но нема имплементација. Недостасува и поголема свест како и ресурси кај соодветните институци

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Демонстрирање вистинска политичка волја во борбата против корупцијата во форма на самостојни и ефикасни мерки од страна на полицијата и на надзорните тела, особено на Државната Комисијата за спречување на корупцијата;
- Зголемување на видливоста на антикорупциските мерки и постигнатите резултати за да се подобри јавната свест и доверба;
- Развој на веродостојна евиденција за состојбите во борбата против корупцијата на високо ниво;
- Создавање на ефективна рамка за заштита на “свиркачите”, во согласност со Европските стандарди и најдобрите практики.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
			<p>I. Следење на резултати</p> <ul style="list-style-type: none">- Селективност во сузбивањето со корупцијата, учинокот е најсилен во борба против корупцијата поврзана со сериозен и организиран криминал, како и злоупотреба на функцијата од страна на официјални лица на ниско и средно ниво, но е сосема слаб во борба со политичка корупција на високо ниво.- Сериозни обвинувања против високи

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

			<p>владини претставници се уште чекаат темелна истрага.</p> <ul style="list-style-type: none">- Оваа селективна пасивност предизвикува загриженост за независноста на полицијата, Јавното обвинителство и до Државната комисија за спречување на Корупција (ДКСК).- Сеуште се чека на истрага за широко распространетите обвинувања за политизација и политичко мешање од страна на извршната власт во работата на извршните законодавни органи и на судството.- Содржината на на прислушкуваните телефонски разговори покажува вмешаност на членови на Владата и високи функционери во злоупотребата на власта и корупцијата во јавните набавки, урбанизмот, финансирањето на политичките партии и вработување во јавниот сектор, како и во мешање во независноста на судството, медиумите и изборите.- Неподготвеноста на релевантниот закон и телата за негово спроведување, вклучувајќи го и Јавното обвинителство, да реагира на овие откритијата на брз и решителен начин, е предмет на интерес. (види и во итни реформски приоритети).- Финансиски истраги и конфискација на средствата се уште се користи многу ретко во случаите на корупција.- Евиденцијата, врз контрола на партијата и финансирање на изборната кампања покажува дека постојните казни согласно со Законот за спречување на корупцијата и Изборниот законик треба да бидат применувани повеќе систематски и видливо во пракса.- Имплементацијата на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер останува неефикасен и во практика не се
--	--	--	---

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

			<p>изречени казни за негово непочитување.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политичките партии се уште исклучени од листата на иматели на информации, а со тоа остануваат и надвор од опсегот на режимот за спроведување. - “Свиркачите“ ги нема во пракса, пред се поради недостаток на комплетна заштита. - Предложените закони на оваа тема треба да се усогласи со Европските стандарди.
<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабата подготовка за влегување на сила на Законот за кривична постапка (ЗКП) значеше натамошно одложување на неговата имплементација, за декември 2013 г. - Општиот капацитет на судството да се справи со случаите на корупција останува мал. - Иако ДЗР добил финансиски извештаи од само 16 од регистрираните 40 политички партии во 2011г., уште не се преземени никакви мерки кон ниедна политичка партија која ја прекршила оваа законска обврска. - Корупцијата во јавните набавки останува сериозен проблем. Затоа е потребно натамошно подобрување на постојното законодавство, за да се увидат ризиците за корупција и зголеми транспарентноста во јавните набавки. - Внатрешната контрола на централната и локалната администрација и натаму е слаба. - Сè уште не се создадени ефикасни механизми за заштита на субјектите кои пријавуваат корупција во јавниот и 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Корупцијата останува распространета во многу области и продолжува да биде сериозен проблем што укажува дека имплементацијата на постоечката легислатива допрва треба да има конкретно влијание како и дека ефективност на постоечките мерки треба да се подобри. - Казните кои треба да спречат корупција не се употребувани на начин на кој нивниот одвраќачки ефект би дошол до израз. - Општиот капацитет на судовите за справување со случаи на корупција, а особено со корупција на високо ниво, мора да биде подобрен, а загриженоста околу селективноста на правдата мора да се биде адресирана. - На корупцијата во јавните набавки и финансирањето на политичките партии треба да се обрне особено внимание. 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се видат во пракса поконкретни резултати во смисла на намалување и сузбивање на корупцијата. - Човековите и финансиските ресурси на различни тела за спроведување на законите и агенции за надгледување на овој процес остануваат слаби, а нивните статус, независност и видливост треба да се зајакнат за да се вклучат во ефективни операции. - Има многу малку стратегиско планирање во оваа област, а идните политики треба подобро да целат кон вистински проблематичните области, вклучувајќи ги јавните набавки, политичката корупција и корупцијата од висок ранг. - Итно се потребни мерки за подигање на свеста и поголема политичка волја во оваа област. - Како и секаде во регионот, корупцијата останува распространета во многу области и продолжува да биде сериозен проблем. 	<p>2. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведување на законот за Финансирање на политички партии не се стави во целосна употреба, предвидените казни не им се изречени на политичките партии во пракса, и покрај приговорите и извештаите на медиумите за прекршувања. - Соодветните овластувања и одговорности на Државниот завод за ревизија, ДКСК и - Државната изборна комисија наведени во зкаонот се нејасни, што доведува до заемно откажување од одговорност - Сеуште не постои јасен систем за заштита на “свиркачите“ - Додека законодавство казнува незаконско богатење, во согласност со член 20 од Конвенцијата на ОН против - Корупцијата, нема индикации дека одредбите се користат во пракса

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

<p>приватниот сектор.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостига анализа за постоењето корупција и начините за спречување. Статистичкиот систем за следење на анти-корупциските политики е недоволно развиен. - Јавната свест за борба против корупција останува ниска. - Потребни се поголеми напори во имплементацијата на постоечките антикорупциски закони. - Сè уште не постои досие за примена за справувањето со случаите на корупција од високо ниво. 			
<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p>		<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавната доверба во антикорупциските тела останува ниска. 	<p>3. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за спречување корупција има ограничена моќ на на дејствување, главно со издавање јавни предупредувања. - Сепак, таа редовно поднесува прекршочни постапки пред судовите (кои резултираат со парични казни) пред се поради нетранспарентност и, исто така, префрла случаи за потенцијална корупција директно до Јавното обвинителство. - ДКСК уште има недостиг од соодветни човечки и технички ресурси за да функционира ефикасно. - Иако формално независно, ДКСК редовно се критикува за недостигот на политичка волја кај нејзините членови да се борат против корупцијата на проактивен, независни и неселективен начин. - Јавната свест за активностите на ДКСК е многу ниска и потребно е подигнување на свеста за нејзината улога. - Треба да се зајакне капацитетот на јавното обвинителство за водење кривичи истраги и ефективно спроведување на законите за

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА			
			<p>борба пртоив корупцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерството за внатрешни работи, Секторот за борба против корупцијата се уште треба да се зајакнат со соодветен персонал и опрема. - Агенцијата за управување со одземен имот нема доволно моќ ниту доволно ресурси
<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е проактивен и координиран пристап од страна на надзорните тела и агенциите за спроведување. - Ресурсите за борба против корупцијата се сè уште недоволни за истата да биде ефикасна. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенциите за спроведување на законот мора да бидат повидливи и проактивни, како и да ја подобрат меѓусебната соработка. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соработката и комуникацијата меѓу агенциите треба и натаму да се подобрува, додека размената и споделувањето на податоци се ограничени. Проблемите вклучуваат недостаток на компјутерско-техничка поврзаност меѓу судовите и службите на обвинителството како и недостаток на единствен регистар на јавни функционери, што ја отежнува работата на ДКСК. - Остануваат тврдењата за селективно спроведување на законите и политичко влијание во оваа област, затоа е потребен проактивен пристап за да се отстранат овие сериозни грижи. 	<p>4. Стратегиска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостасува прегледност на Државната програмата 2011-15 за спречување на корупцијата и судир на интереси и - релевантните државни институции не се однесуваат кон нејзината имплементација како кон приоритет. - Не е јасно утврдено како трошоците се делат меѓу институциите, - се уште треба да се спроведат значајни мерки за борба против корупцијата.

БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Адекватно следење на препораките на ДКСК и на ДЗР, Целосно спроведување на препораките од ГРЕКО, Зајакнување административни капацитети заради спроведување на правилата за финансирање на политичките партии и на изборните кампањи. Изрекување ефективни казни во случаи на прекршување, Проследување на спроведените ревизии во врска со дискреционите права на одредени јавни службеници, Целосна примена на Законот за пристап до информации од јавен карактер, Натамошно зајакнување на соработката меѓу институциите.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Заокружена стратегија за борба против корупција, Примена на одредбите за спречување на конфликт на интереси согласно меѓународните стандарди.

КОМЕНТАР

Во овој дел од Извештајот, ЕК укажува дека нема никаков прогрес ниту во делот за борба против организираниот криминал. Особено постојат сериозни недостатоци во делот на меѓусебна координација, размена на информации и оперативност меѓу веќе постоечките институции или пак оние институции кои се законски предвидени, а власта се уште не ги обезбедила во пракса. Општиот капацитет за вистинска борба против корупцијата се уште е оценет како недоволен и отежнат.

(За подетални информации и коментари види Поглавје 23 – Судство и темелни права)

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Воведување солидна евиденција во борба против перењето пари, како и подобрување на капацитетите и експертиза за извршување на финансиските истраги и конфискацијата на имотот;
- Зајакнување на напорите за подобрување на соработката меѓу различни агенции за спроведување на законот преку ставање во целосна употреба на Националниот координативен центар за борба против организираниот криминал;
- Ревидирање на правна и техничка рамка за следење на комуникации, како и зголемување на ефективноста на посебните истражни мерки за вистинско спроведување на законот цели (итна реформски приоритети)

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none">- Капацитетот за спроведување на законодавството треба да се зајакне особено во поглед на интердисциплинарната обука, употребата на посебните истражни мерки и истрагата на комплексните финансиски криминали.	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none">- Составено е досие за учинокот за сите случаи на организиран криминал и корупција иницирани од МВР (Оддел за сузбивање на организиран и сериозен криминал) од 2008 година до сега, но потребни се повеќе напори надгледување на сите случаи од фазата на истрага до конечното изрекување санкција, преку подобрена соработка и размена на информации помеѓу полицијата, обвинителството и судовите.- Општиот капацитет за борба против организираниот криминал останува отежнат заради фактот дека ниту Националниот центар за координација за борба против организираниот	<p>1. Следење на резултати</p> <ul style="list-style-type: none">- Сеуште е потребно ефикасното спроведување на законодавството за спречување на перење пари од страна на сите релевантни институции, вклучувајќи ги и банките.- Потребно е подобрување на координацијата помеѓу релевантните институции за перење пари, а особено во соработка со Управата за финансиско разузнавање.- Потребно е да се обезбеди и надгледува со соодветен надзор примената на посебните истражни мерки во случаите на организиран криминал- Замрзнување на средствата во текот на иницијалната фаза на истрага ретко се применува, што доведува до слаба стапка

БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ

		<p>криминал ниту Националната разузнавачка база на податоци не се во функција, додека се уште постојат задоцнувања во поставувањето на истражните центри предвидени со новиот ЗКП.</p>	<p>на конфискација на крајот на кривични постапки.</p> <ul style="list-style-type: none">- Потреба е посистематска соработка меѓу Агенцијата за управување со конфискуван имот и агенциите за спроведување на законот.- Принципот на презумпција на невиност на обвинетиот не е секогаш се обезбедува во практика.
--	--	--	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Целосна примена на Европската конвенција за човекови права, препораките на Комитетот за спречување тортура и Рамковната конвенција за заштита на национални малцинства, Целосна примена на правилата кои се однесуваат на етиката, внатрешната контрола, професионалните стандарди и стандардите за човекови права во агенциите што го спроведуваат законот, судството, администрацијата на затворите и во редовната обука, Доволно ресурси за обезбедување повисоки стандарди во затворите, Воспоставување ефективни механизми за идентификување, гонење и казнување на сите форми на дискриминација од страна на државните и недржавните тела спрема поединци или групи, Натамошно зајакнување на заштитата на правата на жените и на децата, Имплементација на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници преку адекватни ресурси и ефективни казни за неисполнување на поставените цели, Промоција на пристапот до образование, правда и социјална заштита за малцинските групи.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно почитување на ЧП од страна на извршните тела, центрите за притвор и затворите, Натамошно спроведување на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Следењето на комуникациите во интерес на кривичните истраги и следењето заради безбедносни намени треба да бидат разгледувани како одделни функции и да бидат одделно регулирани со цел да ги одразат надлежностите на засегнатите агенции. Генерално, надлежностите поврзани со спречувањето на криминалот и откривањето треба строго да се почитуваат. Мандатот на УБК треба да биде соодветно намален, за да се фокусира на овие задачи. На УБК треба да и се одземе посредничката улога, со цел да нема нејзино мешање во независноста на другите надлежни органи кога се работи за следење на комуникациите (полиција, Царинска управа и финансиска полиција). УБК не треба да има директен пристап до техничката опрема која дозволува отсликување на комуникацискиот сигнал. The proprietary switches треба да бидат преместени во просториите на телекомуникациските оператори. Операторите треба да ги активираат и пренасочуваат сигналите до надлежните органи (Полицијата, Царинската управа и Финансиската полиција) или до безбедносните органи (Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање и одделот за воена безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана) само по добивањето на релевантна судска наредба и само за целите на законското прислушување. Под било кои околности УБК не треба да има практична можност за директно пресретнување на комуникациите. Разузнавачките служби кои имаат надлежност во следењето на комуникациите треба да дејствуваат само во согласност со јасниот мандат даден со закон, каде се дефинирани и ограничени нивните задачи за целта на националната безбедност и највисоките јавни интереси. Под било кои околности не треба да се овозможи собирање на информации за политички или други цели. Вработувањето и селекцијата на службата треба да се заснова на строги критериуми на заслуги и интегритет, имајќи ја предвид чувствителноста на разузнавачката работа и заштитата од конфликт на интереси. Службата треба редовно да се обучува, вклучително и за почитување на правилата за заштита на податоци, основните човекови права и професионалната етика и интегритет. Имајќи предвид дека опсегот на активностите на разузнавачките служби треба да биде ограничен од целта на нивните задачи и дека било какво мешање (како што е следењето на комуникациите) треба да биде ограничено на она што е неопходно и пропорционално со тоа да се обезбедат соодветни човечки ресурси и опрема. Со оглед на големиот број на вработени кои се на располагање на УБК, а релативно малиот број на судски наредби за следење на комуникациите кои се издаваат годишно потребно е значително намалување на ресурсите и опремата. Истовремено треба да се обезбеди добро обучен и солидно оперативен кадар кој ќе ја контролира и набљудува работата на разузнавачките служби. Треба да се постават алатки за управување со ризик преку кои ќе се насочуваат и водат разузнавачките операции. Безбедноста на податоците треба да се засили со цел да се избегне било каков ризик на неконтролирано или незаконско користење на следењето на комуникациите, особено во рамките на Министерството за внатрешни работи, кое согласно членот 34 од Законот за следење на комуникациите треба да ги чува податоците „според посебен режим“. Извештаите за следење кои се направени за безбедносни цели треба да бидат избришани во разумен рок (сегашниот рок од 5 години е премногу долг) и согласно со принципите на неопходност и пропорционалност.

Во врска со содржината на прислушувањето: истрагите за кривични дела откриени со прислушувањето треба да бидат сериозно разгледани без двоумење и страв, на неселективен начин, при што приоритет треба да бидат оние со најсериозни злоупотреби и Ефективната истрага може да побара одземање на датотеките и сите достапни архиви од УБК и телекомуникациските оператори и нивна споредба со издадените судски наредби. Онаму каде што е потребно, истражителите може да ја разгледаат можноста за меѓународна помош и експертиза, на пример во повратувањето на избираниите датотеки.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се обезбеди јасна поделба на мандатите и регулативите кои се однесуваат на следење на комуникациите, од една страна за кривичните истраги, а од друга страна за безбедносните цели. Одземање ба посредничката функција на УБК како чувар на влез за активностите поврзани со следење на комуникациите на другите надлежни органи. Разјаснување на Законот и практиката дека телеком провајдерите ги активираат и ги пренасочуваат сигналите до надлежните агенции (Полиција, Царинска управа и Финансиска полиција) или до безбедносните агенции (УБК, Агенција за разузнавање, Служба за воена безбедност и разузнавање на Министерството за одбрана), само по претходно добивање на релевантен судски налог и само за целите на законско следење. Да се воведат алатки за управување со ризикот за водење и насочување на сите разузнавачки операции како и зајакната безбедност на датотеките и складирањето на податоците. Да се обезбеди соодветна обука на службата за почитување на правилата за заштита на податоците, професионалната етика и интегритет и основните човекови права. Да се обезбеди итно и редовно состанување на надлежните парламентарни комисии за следење на комуникациите и за безбедност и контраразузнавање на нивните редовни активности. Да се обезбеди постапување на овие комисии согласно нивните правни обврски за известување, како и дека нема да имаат пречки во прибирањето на неопходните податоци и сведочења и техничка помош кои им се неопходни за да ги изработат овие извештаи. Посочени се сериозни недостатоци и потребата за ревидирање/ укинување за Законот за лустрација и неговата примена, кои се однесуваат на времените ограничувања, заштитните мерки против политичките, идеолошките или партиските причини кои се користат како основа за лустрација, исклучување на лицата во приватниот или полуприватниот сектор и зајакнување на заштитните мерки за неоткривање на идентитетот на лицето се додека не се донесе конечна судска одлука.

КОМЕНТАР

Правната рамка за човекови права и малцинства како и многу други области се состои од умерено добра легислатива и регулација, но со огромен недостаток на примена и имплементација на стратешките краткорочни и долгорочни цели, како и големо непочитување на предвидените правила и норми. Тоа се согледува најмногу во случаите со ранливите маргинализирани групи кои немаат еднаков пристап до здравствениот систем и не можат да го остварат правото на здравствен третман во сопствената земја. Покрај тие групи, осудениците од затворите се предмет на нехуман третман во нехумани услови кои во најголема мера се должат на хроничниот недостаток на финансии како и човечки ресурси. Исто така човековите права, во смисла на почитување на правото на јавно изразување на сопствено мислење, право на слободно движење се во најголема мера прекршени токму од оние кои треба да бидат гарантни на тие права, Министерството за внатрешни работи, но и Комисијата за анти – дискриминација од Министерството за труд и социјална политика.

ЕК комисија оваа година ја прекина праксата слободата на изразување да ја вметнува во делот за човекови права и малцинства. Со тоа што ја одвои како посебен политички критериум ЕК недвосмислено укажува дека државата назадува во демократските практики и дека слободата на изразување останува сериозен предизвик во оваа медиумска констелација и политичка клима. Во овој дел особено се посочува на директна контрола на владата врз содржината на објавените информации, на тесните врски помеѓу раководството на медиумите и Владата, евидентирана во прислушкуваните телефонски разговори, како и на заплашувањето и малтретирањето на новинари.. ЕК е директно ги посочува медиумите кои не известувале балансирано, правовремено и професионално, како и медиумските здруженија кои дејствувале како „продолжена рака“ на владата

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се обезбеди целосна транспарентност на владините реклами и да се развие механизам за неплатени јавни известувања за услуги кои навистина се од јавен интерес и карактер;
- Спроведување на политичко ниво на соодветна воздржаност од страна на политичарите и јавните службеници да не прибегнуваат кон употреба на клевета, во согласност со судската пракса предвидена во спроведува, на политичко ниво, во остварувањето на соодветна воздржаност од страна на политичарите и јавните службеници да не прибегнуваат кон клевета, во согласност со судската практика на ЕСЧП.
- Обезбедување на поголема транспарентност во владиното рекламирање и развивање механизми за наплата на радио дифузната такса.
- Да се обезбеди јавноста да има пристап до објективно, точно и правовремено известување на разни гледишта преку мејнстрим медиуми, особено преку јавниот радиодифузен сервис

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1.Почитување на меѓународното право за ЧП 1.1. Ратификација инструментите за ЧП	1.Почитување на меѓународното право за ЧП 1.1. Ратификација инструментите за ЧП /	1.Почитување на меѓународното право за ЧП 1.1. Ратификација инструментите за ЧП /	За подетална анализа на овие аспекти, да се погледне Поглавје 23 Судство и човекови права и Поглавје 19 Социјални политики и вработвање

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>- Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици.</p> <p><i>1.2. Европски суд за човекови права</i></p> <p>- Седум нови судски пресуди дека РМ ги прекршила правата загарантирани со Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП); 341 нови поднесоци до ЕСЧП; вкупно 969 тековни поднесоци во постапка пред Судот.</p> <p><i>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</i></p> <p>- Ограничен напредок со напори во насока на зајакнување на спроведување на правната рамка и зголемување на кадарот во институциите.</p> <p>- На Народниот правобранител сè уште му е потребен целосен мандат за промоција и заштита на човековите права во согласност со Париските принципи.</p>	<p><i>1.2. Европски суд за човекови права</i> /</p> <p><i>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</i> /</p>	<p><i>1.2. Европски суд за човекови права</i> /</p> <p><i>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</i></p> <p>- Рамката за заштита на темелните права постои, но потребен е поголем фокус на нејзината имплементација.</p>	
<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i></p> <p>- Ограничени резултати во работата на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди.</p> <p>- Во практика постојат недостатоци при имплементацијата на формалните заштитни механизми против деградирачко однесување, вклучувајќи ја и стратегијата за нулта-толеранција за деградирачко однесување.</p>	<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i> /</p> <p><i>2.2. Пристап до правда</i> /</p> <p><i>2.3. Затворски систем</i> /</p> <p><i>2.4. Слобода на изразување</i></p> <p>- И покрај законскиот напредок постигнат во оваа област, репутацијата на државата за слободата на медиумите се влоши на домашен и на меѓународен план.</p> <p>- Довербата меѓу медиумите и Владата беше сериозно нарушена со настаните</p>	<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i> /</p> <p><i>2.2. Пристап до правда</i> /</p> <p><i>2.3. Затворски систем</i> /</p> <p><i>2.4. Слобода на изразување</i></p> <p>- Покрај донесувањето на ново и сеопфатно законодавство за областа кон крајот на 2013 година состојбата со слободата на изразување продолжува да биде исклучително проблематична.</p> <p>- Користејќи ги рекламните кампањи и погодните медиуми Владата остварува</p>	<p>Слобода на изразување</p> <p>- Регистрирани се неколку пријави за заплашување и малтретирање на новинари, два извештаи за оштетување на имот и два со смртни закани упатени кој новинарите</p> <p>- Новинарите продолжуваат да пријавуваат општа клима на само цензура</p>

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<ul style="list-style-type: none"> - Загрижувачки се слабостите во системот на жалби и истрагите поврзани со нив. - И покрај Акцискиот план за реновирање на притворските установи, условите во бројни притворски установи се под бараните стандарди. - Сè уште нема одговор на препораките на Европскиот Парламент за следењето на случајот Калед Ел-Масри за наводното вонсудско притворање. <p>2.2. <i>Пристап до правда</i></p> <p>2.3. <i>Затворски систем</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Затворскиот систем останува да биде со сериозен недостаток на средства и кадар. - Прашањата кои сè уште загрижуваат се: лошо управување, лоши материјални услови, ограничено обезбедување на здравствена заштита, недостаток на образовни и рехабилитирачки активности, особено за малолетните деликвенти, и недостаток на независен механизам за инспекција кој би постапувал по прекршувањата на правилата и би ги казнувал сторителите. - Пренатрупаноста на затворите продолжува да биде 20% во просек. <p>2.4. <i>Слобода на изразување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се обезбеди доследно спроведување на стандардите утврдени со член 10 од ЕКЧП и пресудите на ЕСЧП. 	<p>од 24 декември 2012 година.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Медиумскиот дијалог, кој претставуваше позитивен пример во целиот регион, беше прекинат. - Медиумскиот простор останува високо поларизиран. - За време на локалните избори во март 2013 година, Советот за радио-дифузија (СРД) и ОБСЕ/ОДИХР забележаа недостаток на балансирано покривање од страна на повеќе медиуми, вклучувајќи го и јавниот сервис (МТВ). - Иако се одвиваа интензивни консултации со домашни и меѓународни експерти и засегнати страни при подготовката на двата нови нацрта на медиумски закони, сепак клучните разлики меѓу страните не беа разрешени. - Остана постојаната загриженост за трошењата средства со владините реклами, за кои многумина тврдат дека се насочени само кон провладините медиуми, овозможувајќи им сериозна финансиска предност во однос на останатите на пазарот. - Висококвалитетното истражувачко новинарство, можноста на јавноста да чуе балансирано известување и разноликост на мислења треба да бидат зајакнати. - Треба допрва да се воспостават систем на саморегулација на медиумите како и кохерентна стратегија за подигање на медиумските стандарди раководена од професијата. - Натамошни напори се неопходни во сите овие области за да се подобри медиумскиот простор. <p>2.5. <i>Слобода на здружување и собирање</i></p> <p>2.6. <i>Организации на граѓанско општество</i></p>	<p>индиректна контрола врз медиумите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавниот радиодифузен сервис не ја извршува целосно својата улога за да обезбеди балансирано и објективно информирање, а неговата политичка пристрасност беше евидентирана и од ОБСЕ/ОДИХР за време на минатогодишните и годинешните избори. - Сето ова резултира со недостаток на навистина независно, точно и објективно информирање кое јавноста би го добила од традиционалните медиуми, а состојбата е дополнително влошена со лошите етички стандарди во фелата. - Позитивен развој на состојбата е основањето на саморегулаторно тело во декември 2013 кои за да може да биде оперативно мора да биде поддржано. - Иако во септември 2014 Владата ги објави податоците за владините кампањи кои содржат и одредени износи исплатени за истите, сепак не е јасно кои медиуми се директни корисници и на кој начин е направен изборот при исплатите. - Тужбите за навреда и клевета се стандардна акција на новинари против новинари (покажувајќи го ниското ниво на солидарност во професијата), на политичари против новинари (што ја нарушува слободата на изразување) и на политичари проти политичари (наместо да се води отворена дебата). - Иако пресудите со кои се уважуваат тужбените барања се малобројни, а судиите се конзервативни во одредувањето на казните. Сепак, постојат исклучоци, вклучувајќи и случаи кои инволвираат јавни личности. Сето ова испраќа лоша порака за 	<ul style="list-style-type: none"> - Снимките со телефонски разговори потврдуваат дека новинарите биле незаконски и долгоготрајно преслушувани и следени неколку години - Прибирањето податоци за известување, истрага и гонење на говорот на омраза се уште не е систематски. - Неопходна е обука помеѓу обвинителите, судиите и медиумите за спроведување на законските норми поврзани со медиумите - Постои тенденција од страна на јавните власти претерано да се користи терминот 'доверливи' документи, особено оние кои се однесуваат на трошоците на проектот Скопје 2014, за да се спречи пристапот на јавноста до информации. - Содржината на прислушваните телефонски разговори обелоденија информации кои ја потврдија постојната загриженост за медиумската средина. - Правото на медиумите да пренесат информации и идеи кои се од јавен интерес и правото на јавноста да ги прими, како што се формулирани од страна на ЕСЧП, се нарушени со редовно политичко мешање во уредничките политики на медиумите, особено во националниот радиодифузер. - Ова се прелева и како директна контрола врз содржината и правовремено новинарско известување. - Треба да се обрне внимание на тенденцијата на политичарите и јавните функционери да се тужат едни со други за клевета, наместо ангажирање во отворена дебата, бидејќи има застрашувачки ефект врз слободата на говорот. - Голем бројод поплаките направени до Советот за етика во медиумите беа направени од страна на медиумите во однос на други медиуми, што ја нагласува
--	---	---	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<ul style="list-style-type: none"> - Треба да се зајакнат професионалните стандарди кај медиумите. - Постојана загриженост за недостаток на плурализам и постоење на самоцензура во медиумите. - Не постои активно саморегулаторно тело за медиумите. - СРД ја одзема дозволата на ТВ А2 заради неусогласеност на програмската шема со барањата од дозволата. СРД треба да докаже дека во постапувањето има недискриминаторски и транспарентен пристап. - Огромен дел од рекламните кампањи спонзорирани од Владата се доделени на медиуми кои ја поддржуваат Владата. - Државниот трудов инспекторат да продолжи со спроведување на правата од работен однос на медиумските работници. <p>2.5. Слобода на здружување и собирање</p> <p>2.6. Организации на граѓанско општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за доделување статус на јавен интерес основана во септември 2011 сè уште не е целосно функционална. - Даночното законодавство сè уште не е усогласено со Законот за здруженија и фондации спречувајќи го пристапот до даночни бенефиции и одредени економски активности. - Системот за доделување на 	<p>/</p>	<p>слободата на говорот и за независноста на судството.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се развијат начини за вонсудско разрешување на случаите на навреда и клеветата и истите да бидат промовирани од страна на Владата и новинарите, а јавните личности треба да покажат пример за нивното користење. <p>2.5. Слобода на здружување и собирање</p> <p>/</p> <p>2.6. Организации на граѓанско општество</p> <p>/</p>	<p>постојаната поларизација и недостигот на солидарност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Релевантните новинарски здруженија треба да придонесат кон подобрување на професионалните и етички стандарди, преку обуки и подигнување на свеста. - Македонската радио телевизија сè уште не е финансиски независна од владата и покрај мерките за подобрување на наплатата на радиодифузната такса. - Не е обезбедена целосна уредувачка независност на МРТВ. Не успева да ја информира јавноста за прашања од јавен интерес, вклучувајќи ги ја и аферата со прислушкувани телефонски разговори, - Потфрлува во балансирано и неселективно информирање со што ја поткопа неговата улога како јавен радиодифузер - Загриженост за недостатокот на рамнотежата во известувањето се однесува, во контекст на емитување повеќе редовни дебати, кои вклучуваат повеќе од само претставници на владејачките партии. - Најголемите телевизиски куќи со национална концесија (Сител, Канал 5, Алфа и МРТВ јавниот радиодифузер) известуваат во корист на владата и селективно во однос на опозицијата или активностите на граѓанското општество - Содржината на прислушкуваните телефонски разговори откри тесни врски меѓу владата и сопствениците на медиумите со највисока гледаност и тираж, кои пак исто така добиваат најголем дел од финансирањето доделени на Владата зарекламни кампањи. - Владините реклами се наголемиот извор на обезбедување финансии и имаат големо влијание врз пазарот на медиуми и на национално и на локално ниво.
---	----------	---	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>државни финансии на граѓанските организации треба да се подобри и стандардизира.</p> <ul style="list-style-type: none"> - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Треба да се зајакнат постоечките владини системи за спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество, вклучувајќи го Одделението за соработка на Владата со НВО при ГС. - Не беа преземени никакви мерки за развивање на граѓанското општество во руралните средини и на локално ниво. - Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање. - Има загриженост за пропорционалноста и уставноста на Законот за лустрација од јуни. - Две апликации за регистрација на верски заедници беа одбиени. - Бекташката заедница е нерегистрирана. 			<ul style="list-style-type: none"> - Не постои систематски или детални извештаи за владините реклами. - Постои поларизација по политичка линија, помеѓу поделените новинарски организации. Здружението на новинари (ЗНМ) и Македонската асоцијација на новинари (МАН), особено бидејќи неодамна реактивираното МАН имас тенденција да се држи до про владините ставови за повеќето од прашањата - Сигурноста за работното место е кривка а работничките права се уште недоволно се спроведуваат, а тоа придонесува кон континуирираниот проблем на самоцензура.
<p><i>3. Економски и социјални права</i> <i>3.1. Права на жената</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискриминаторските обичаи, традиции и стереотипови се широко распространети и ги подриваат основните права на жената, особено во руралните средини. - Активното учество на жените во политичкиот живот, особено на локално ниво, останува мало. - Жените се исто така несоодветно застапени на пазарот на трудот, а 	<p><i>3. Економски и социјални права</i> <i>3.1. Права на жената</i> / <i>3.2. Права на децата</i> / <i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i> / <i>3.4. Работнички права и синдикати</i> / <i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i> - Постојат знаци на зголемена интолеранција кон ЛГБТ популацијата,</p>	<p><i>3. Економски и социјални права</i> <i>3.1. Права на жената</i> / <i>3.2. Права на децата</i> / <i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i> / <i>3.4. Работнички права и синдикати</i> / <i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i> - Инцидентите во кои настрада Центарот за поддршка на ЛГБТИ не се повторува,</p>	

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>се преземени ограничени активности за Ромките.</p> <ul style="list-style-type: none">- Институциите не ја играат соодветно својата улога во подобро интегрирање на родовата димензија во нивните политики.- Не постои стратешки пристап во имплементацијата на националните стратегии и акциски планови. <p><i>3.2. Права на децата</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Институциите надлежни за администрирање на малолетничка правда сè уште немаат средства и кадар.- Водењето и координацијата на реформскиот процес треба да се зајакнат.- Условите за притвор на малолетниците во полициските станици не ги исполнуваат правните стандарди.- Бесплатната правна помош за малолетници не е систематски обезбедена.- Програмата за компензација на жртвите малолетници не е функционална.- Ситуацијата во воспитно-поправниот дом во Велес останува сериозна грижа (здравствена помош, образовните и рехабилитација).- Недоволен бројот од психолози и социјални работници.- За превенцијата, заштитата, достапноста и услугите за основна грижа сè уште нема доволно финансиски и човечки ресурси, особено за децата со посебни потреби, зависници од	<p>како што се постојани физички напади на ЛГБТ Центарот за поддршка во Скопје и хомофобни медиумски содржини.</p> <ul style="list-style-type: none">- Иако полицијата соодветно реагираше на насилните инциденти, потребни се целосни истраги, но уште повеќе потребно е да направат официјалните лица и медиумските професионалци (новинари), сопственици и организации за јавно да ги осудат интолеранцијата и незнаењето. <p><i>3.6. Право на сопственост</i> /</p>	<p>но сторителите се уште не се откриени и обвинети.</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребни се сериозни напори за подигање на свеста кај јавноста за почитувањето на различностите во општеството и за да се одговори на индоленцијата која се шири од некои медиуми и преку социјалните мрежи.- Податоците за известување, истраги и покренати обвиненија за говор на омраза и кривични дела од омраза не се собираат системски, а обуката на полицијата, обвинителството и судиите треба да се засили.- Законот за спречување и заштита од дискриминација треба да биде усогласен со правото на ЕУ со цел да ја вклучи и дискриминацијата врз основа на сексуалната ориентација. <p><i>3.6. Право на сопственост</i> /</p>	
---	---	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

- дрога, жртви на домашно насилство, сексуална злоупотреба или трговија со луѓе.
- 3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби*
- Фискалната и административната децентрализација на социјалните услуги е сè уште ограничена.
 - Имплементацијата на усвоените политики оди бавно.
 - Треба да се решат лошите материјални услови и нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските установи.
 - Социјалната интеграција на лицата со посебни потреби е многу ограничена.
 - Стапката на сиромаштија останува премногу висока.
- 3.4. Работнички права и синдикати*
- Бипартитниот социјален дијалог, особено во приватниот сектор, останува слаб.
 - Останува слаб капацитетот на социјалните партнери, бидејќи синдикатите немаат стабилно финансирање и капацитет за менаџирање.
- 3.5. Политики за анти-дискриминација*
- Општиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација останува слаб, а нејзината јавна видливост и достапност на ниско ниво.
 - Многу е ограничена јавната свест за потребата од недискриминација.
 - Законот за антидискриминација сè уште не е целосно усогласен со правото на ЕУ (сексуална

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
<p>ориентација).</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЛГБТ заедницата и понатаму страда од дискриминација и стигматизација. <p>3.6. <i>Права на сопственост</i></p>			
<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p> <p>4.1. <i>Културни права</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Малцинските заедници и натаму се соочуваат со нееднаков пристап до настава на мајчин јазик заради ограничениот број на квалификувани наставници и наставни материјали. <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Во првата половина на 2012, имаше бројни инциденти и убиства во државата, кои резултираа со зголемени етнички тензии меѓу заедниците и јавни протести. - Потребно е да се продолжи со пристапот смирено и одмерено да се реагира на овие настани, и да се избегнува политизација на инцидентите. - Од клучно значење е судските и полициските служби да спроведат ригорозна и објективна истрага за да се осигураат дека сторителите на кое било кривично дело ќе бидат изведени пред правдата. - Започнатиот преглед (review) на Охридскиот рамковен договор раководен од Секретаријатот треба да продолжи, а препораките треба да се спроведат на конкретен начин. - Односите во Владата беа нарушени заради различните 	<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p> <p>4.1. <i>Културни права</i></p> <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако Охридскиот рамковен договор (ОРД) е на сила од 2001 година, се уште се потребни напори за напредок на полињата на децентрализацијата, недискриминацијата, правичната застапеност, употребата на јазиците и образованието. - Недостасува мониторинг на проблемите како што се употребата на јазиците, спроведувањето на Законот за употребата на знамињата на заедниците, а локалните комисии за односи меѓу заедниците и понатаму се со недоволни ресурси со нејасно дефинирана улога и надлежност поврзани со општинските совети, што води кон нивна неупотребливост. - Допрва треба да се обезбеди државно финансирање на спроведувањето на Стратегијата за интегрирано образование. - Продолжуваат трендовите на поделби по етничка линија во училиштата и инциденти со меѓуетничко насилство. - Првата фаза од прегледот (review) на спроведувањето на ОРД беше објавена на 11 април 2013 година. Конференцијата на која требаше да се презентираат резултатите од прегледот и неговите препораки се уште не се нема одржано, а препораките кои таму требаше да се презентираат треба да 	<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p> <p>4.1. <i>Културни права</i></p> <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Напредокот во однос на заштитата на малцинствата продолжува да биде отежнат со недостаток на финансиски средства и човечки ресурси, како и од лошата соработка помеѓу вклучените власти. - Потребен е проактивен пристап за да се гарантира етничкиот, културниот и лингвистички идентитет на сите заедници. - Локалните комитети за односи помеѓу заедниците страдаат од недостаток на ресурси. - Законот за употреба на јазиците и Законот за употреба на знамињата на заедниците се уште не се правилно спроведени. - Прегледот (review) на имплементацијата на Охридскиот Рамковен договор се уште не е комплетирана а препораките уште не се објавени. - Секретаријатот за спроведување на ОРД и Генералниот секретаријат продолжуваат да вработуваат државни службеници од заедниците кои не се во мнозинство без притоа да утврдат работни места и опис на работните задачи, често на штета на принципот на кариера. - Мерките за справување со недоволната застапеност на помалите етнички 	

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>гледништа во врска со статусот на жртвите од конфликтот во 2001. Коалиционите партнери треба да го продолжат дијалогот за да изнајдат решение и да ја одржат стабилноста.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на (финансиска н.з.) поддршка на жртвите. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за ОРД. - Иако Секретаријатот за ОРД неодамна вработи нов искусен кадар, сепак потребни се значајни чекори за да се зајакне капацитетот на Секретаријатот. - Агенцијата за остварување на правата на заедниците (кои се помалку од 20%) не е во состојба да извршува бројни надлежности и обврски, заради ограничени ресурси. - Потенцијалот на комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво за водење на интеркултурен дијалог не е соодветно искористен. - Потребно е да се воведат механизам за набљудување и евалуација во рамките на Законот за јазичите. - Некои активности предвидени со стратегијата на МОН за интегрирано образование се финансирани од странски донатори, но ниту еден дел од 	<p>бидат спроведени во практика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се подобри координацијата меѓу Секретаријатот за спроведување на ОРД и другите надлежни институции, вклучувајќи ја Агенцијата за заштита на етнички заедници кои се помалку од 20% од населението и министерот без ресор надлежен за спроведувањето на Стратегијата за Роми. - Иако буџетот на Секретаријатот за спроведување на ОРД се зголеми во 2013 година, тоа не беше соодветно проследено со напори за зајакнување на капацитетите и внатрешното функционирање. - Општиот удел на државни службеници од немнозинските заедници се зголеми на една третина во 2012 година, но голем број од нив (околу 1500) се уште не се назначени на конкретно работно место. - Ромите, Турците и другите помали заедници се уште се недоволно застапени во јавната администрација, особено на повисоко раководно ниво. - Потребно е да се зајакне принципот на вработување според заслуги при вработувањето на лицата од немнозинските заедници во државните институции. - Прашањето за социјалните права на некои учесници во конфликтот од 2001 година (бранителите) останува точка на сериозни несогласувања меѓу членките на владејачката коалиција, но и меѓу етничките заедници. - Имаше неколку меѓуетнички инциденти во периодот на извештајот. Инцидентите меѓу младите луѓе продолжуваат да ги ограничуваат меѓуетничкиот дијалог и доверба. Говор на омраза на спортските натпревари, 	<p>заедници, како што се Ромите, Турците и другите се уште не се соодветни.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Засилената политичка поддршка и буџетско финансирање се потребни за да се обезбеди ефикасното спроведување на Стратегијата за интегрирано образование.. - Коалициските партнери направија заеднички напори за да ги смират протестите, но некои политички лидери од обеите заедници продолжија да користат етно-центристички и говори на поделба за време на изборната кампања. - Повеќе напори се потребни за да се промовира ОРД и да се унапредат односите меѓу заедниците. <p>4.3. Бегалци и баратели на азил</p> <p>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</p> <p>4.5. Роми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ромите продолжуваат да живеат во длабока сиромаштија и страдаат од лошите општествени и економски услови. - Предрасудите и дискриминацијата против Ромите продолжува да опстојува особено при вработувањето. 	
---	--	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>државниот буџет не беше наменет за имплементација на стратегијата.</p> <ul style="list-style-type: none">- Јазичната и етничка сегрегација во училиштата останува широко распространета. Се случуваат постојани инциденти со меѓуетничко насилство во средните училишта.- Дистрибуцијата на кадри според правичната застапеност низ министерствата е нееднаква и недоволна во повисоките ешалони на јавната администрација.- Некои од помалите заедници (Турците и Ромите) сè уште не се правично застапени во институциите. <p><i>4.3. Бегалци и баратели на азил</i></p> <p><i>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Најголем број од тужбите за оштета на ВРЛ против државата од 2001 уште се во судовите. <p><i>4.5. Роми</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Неодамнешните законски измени со кои требаше да се реши проблемот на преголема застапеност на децата Роми во специјалните училишта сè уште не се имплементирани.- Пристапот до основните здравствени услуги е тежок. Кај Ромите се среќава натпросечна стапка на смртност кај децата, а многу деца Роми се или нецелосно вакцинирани или воопшто не се вакцинирани.- Високите стапки на невработеност остануваат исти, а пристапот до социјална помош останува проблематичен.	<p>насилство на јавни места и собири, зголемени тензии влошени од честото пристрасно медиумско известување.</p> <ul style="list-style-type: none">- Ретки се иницијативите кои промовираат меѓуетничка хармонија.- ОБСЕ/ОДИХР утврди дека реториката на етничка поделеност ги зголеми тензиите во некои општини за време на мартовските локални избори.- Политичките лидери треба да продолжат да се справуваат со меѓуетничките предизвици во духот на заемна почит и толеранција. <p><i>4.3. Бегалци и баратели на азил</i></p> <p><i>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <p><i>4.5. Роми</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Напредокот на почитувањето и заштитата на малцинствата останува попречен заради ограничените финансиски средства, несоодветната меѓу-институционална соработка и значајна потреба од проактивна имплементација на релевантните политики, особено на Стратегијата за Ромите.		
---	--	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

- Останува дискриминацијата кон Ромите, вклучувајќи го нивното стереотипно претставување во медиумите и на социјалните мрежи преку Интернет.
- Ромките и Ромите со посебни потреби се соочуваат со небезбедни животни услови заради двојната дискриминација.

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Целосна соработка со Хашкиот трибунал и исполнување на сите потребни предуслови за обезбедување добар процес за можното враќање на случаите од Хаг, Натамошна промоција на транзицијата на Пактот за стабилност кон регионална рамка за соработка и ефективна имплементација на ЦЕФТА, Обезбедување добрососедски односи преку интензивирање на напорите со конструктивен приод да се изнајде взаемно прифатливо решение за името со Грција, во рамките на Резолуциите на Советот за безбедност на ОН бр. 817/93 и 845/93, и да се избегнуваат акции коишто би можеле негативно да влијаат, Негување соработка со соседните држави и обезбедување на ефективна имплементација на прекуграничната соработка, борба против организираниот криминал, трговија на луѓе и шверцување, судска соработка, гранично управување, реадмисија и животна средина.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Промоција на регионален дијалог, стабилност, добро соседство и соработка.

КОМЕНТАР

ЕК постојано посочува на потребата да се избегнуваат активности и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи, имајќи го предвид нерешениот спор со Грција. Исто така, континуирана забелешка на ЕК е неусогласеноста со Заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Статутот од Рим, во врска со билатералната спогодба со САД за изземањето од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд. Остануваат проблемите со судските спорови за раселените лица. Во овој извештај, за првпат се појавува делот кој се однесува на кризата со бегалците и напорите на државата да се справи со истата, како и регионалната соработка за контрола на границата со Грција. Се забележуваат реакциите на Албанија, Србија и Косово во однос на настаните од Куманово, од кои само Албанија повикува на меѓународна истрага.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нејзините државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нивните државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нивните државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нивните државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ.
	<p>3. Бегалци и внатрешно раселени лица</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има 2240 бегалци и внатрешно раселени лица од кои 1043 се Роми од Косово. 59 се вратија доброволно во Косово и Србија. Законскиот статус на мнозинството го ограничува нивниот пристап до основните услуги и до нивно целосно интегрирање. - Се уште има судски случаи за оштети 	<p>3. Бегалци и внатрешно раселени лица</p> <ul style="list-style-type: none"> - На 1^{ва} јануари имало 2074 бегалци од кои 955 се Роми од Косово и 229 се внатрешно раселени лица. - Судските процеси за раселените лица од конфликтот од 2001 се уште трае и тие лица се сместени кај други фамилии. 	<p>3. Бегалци и внатрешно раселени лица</p> <ul style="list-style-type: none"> - На почетокот на годината имало 869 Роми бегалци од Косово, 119 внатрешно раселени лица, и 536 лица под субвенционална заштита. 83 лица доброволно се вратија во Косово и Србија. - Судските процеси за раселените лица од конфликтот од 2001 се уште трае и тие лица се сместени кај други фамилии.

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

	уште од 2001 г. и повеќето се уште сместени во колективни центри.		<ul style="list-style-type: none"> - Во периодот јануари-септември, 296 550 бегалци транзитираа низ земјата, од кои повеќе од 178 900 (главно од Сирија, Авганистан и Ирак) ја регистрираа намерата за апликација за азил по донесувањето на новите законски одредби во јуни, но мал дел од нив ефикасно аплицираа. - На 4ти септември, земјата потпиша Меморандум за разбирање со Австрија, Унгарија и Србија за заеднички гранични контроли кон Грција за сузбивање на трговијата со лица.
4. Регионална соработка	4. Регионална соработка	4. Регионална соработка	4. Регионална соработка
5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки 4.1. Албанија 4.2. Босна и Херцеговина 4.3. Хрватска 4.4. Црна Гора 4.5. Турција 4.6. Србија <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. 4.7. Косово <ul style="list-style-type: none"> - Заедничките патроли на границата со Косово ќе мораат да одговорат на предизвиците што ги претставуваат нелегалната трговија со стоки и нелегалната миграција. 4.8. Грција <ul style="list-style-type: none"> - Односите помеѓу двете држави и понатаму се отежнати поради нерешеното прашање со името. - Преговорите кои се водат за изнаоѓање на заемно прифатливо решение за името треба да бидат со поголем интензитет, што ќе 	5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се склучи билатерална конвенција со Србија согласно член 12 од ССА 4.1. Албанија 4.2. Босна и Херцеговина 4.3. Хрватска 4.4. Црна Гора 4.5. Турција 4.6. Србија <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. 4.7. Косово <ul style="list-style-type: none"> - Заеднички патроли на границата ќе мора да одговорат на предизвиците од нелегалната трговија со стоки и нелегалната миграција. <ul style="list-style-type: none"> - Спорот што во септември изби и начинот на кој се реши – надвор од правилата на ЦЕФТА – загрижува. 4.8. Грција <ul style="list-style-type: none"> - Односите меѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешениот спор името. 	5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се склучи билатерална конвенција со Србија согласно член 12 од ССА 4.1. Албанија <ul style="list-style-type: none"> - Краткотрајните тензии во врска со пресудата за случајот "Монструм" не ги нарушија фреквентните билатерални средби 4.2. Босна и Херцеговина 4.3. Хрватска 4.4. Црна Гора 4.5. Турција 4.6. Србија <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. 4.7. Косово 4.8. Грција <ul style="list-style-type: none"> - Односите меѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешениот спор името. 4.9. Бугарија <ul style="list-style-type: none"> - Односите главно се затегнати поради недоразбирањата и различните гледишта на историјата. 	5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се склучи билатерална конвенција со Србија согласно член 12 од ССА 5.1. Албанија <ul style="list-style-type: none"> - Албанската влада одговори на инцидентот во Куманово со повици за мир и транспарентна меѓународна истрага за настаните 5.2. Босна и Херцеговина 5.3. Хрватска 5.4. Црна Гора 5.5. Турција 5.6. Србија 5.7. Косово <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со инцидентите во Гошинце и Куманово и инволвираноста на граѓани на Косово со истите, косовската влада одговори со повици за мир и почитување на територијалниот интегритет на државата 5.8. Грција <ul style="list-style-type: none"> - Односите меѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешениот спор името. 5.9. Бугарија <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недоразбирањата и различните гледишта на историјата.

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

<p>биде резултат на последните директни контакти и средби.</p> <ul style="list-style-type: none">- Треба да се избегнуваат активности и изјави кои можат негативно да влијаат врз добрососедските односи. <p><i>4.9. Бугарија</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Последните случувања во овој извештаен период укажуваат на потребата од засилен дијалог за надминување на можните недоразбирања и различните гледишта на историските, културните и етнички прашања.	<ul style="list-style-type: none">- Треба да се избегнуваат активности и изјави кои можат негативно да влијаат врз добрососедските односи. <p><i>4.9. Бугарија</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Односите главно се затегнати поради недоразбирањата и различните гледишта на историјата.		
---	---	--	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошна регистрација на земјиштето и имотот, зајакнување на катастарот заради подобрување на правната сигурност на економските оператори и за подобро функционирање на механизмите на пазарната економија, Подобрување на ефикасноста на јавните услуги преку обезбедување дополнителни средства за обука и надградба на тековната инфраструктура.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Забрзување на напорите за добивање одржлив пазар на електрична енергија согласно обврските за либерализација преку елиминација на постојните искривувања поради цените кои не го вклучуваат покривањето на трошоците и зајакнување на регулаторните институции и физичката инфраструктура, Подobar квалитет на јавната потрошувачка преку зајакнување на капацитетот за среднорочни планирање и за подобро извршување на буџетот на јавниот сектор, Натамошно подобрување на квалитетот на образованието, преку последователно финансирање на инфраструктура/персонал неопходен за спроведување на новите реформи во образованиот сектор, Натамошно подобрување на пазарот на трудот и намалување на невработеноста преку дополнителни мерки за младите, долгорочно невработените и преку модернизирање на социјалната сигурност и образованиот систем, Натамошно интегрирање на неформалниот сектор во формалната економија, Надградба на инфраструктурата за енергија и транспорт заради зајакнување на конкурентноста на економијата.

КОМЕНТАР

Критиките оваа година првично се насочени кон дизајнирањето на буџетот и големиот број на непродуктивни јавни расходи. Фискалната политика на Владата оваа година е ударно критикувана. Скоро половина од вкупниот буџет е наменет (околу 45%) од вкупните трошоци се наменети за социјални трансфери вклучувајќи пензии, кои Владата ги покачи како и во претходната година, надвор од она што се бара со закон и покрај падот на цените. Наспроти ова единствено 10% од буџетот се наменети за инвестиции. Тому спротивно на ваквото планирање и согласно Стратегијата за проширување буџетот треба да биде повеќе насочен кон раст и вработувањето, а треба да се подобри неговиот целокупен дизајн, транспарентност и спроведување. Транспарентноста на трошењето и планирањето на јавните расходи преставува исто така голема забелешка. Бројката на јавниот долг е непозната поради измени во Законот за јавен долг.

Голям дел од препораките на оваа година ЕК реферираат на Програма за економски реформи кои содржат препораки базирани на анализата на Комисијата врз Националните програми за економски реформи преточени во препораки на Министрите за финансии од ЕУ во мај 2015 . Согласно Стратегијата за проширување од следната година, програмите за економски реформи ќе бидат претставени како посебно интегриран документ со поголем фокус на вработувањето и социјалните предизвици.

Исто така оваа година ЕК ја нагласува важноста на развојот на домашниот приватен сектор како столб на развојот на економијата. Притоа се критикува нееднаквиот третман на домашните и странските инвеститори односно тивкото фаворизирање на странските инвеститори наспроти домашните. Понатаму константното мешање на Владата во економијата преку законодавство или субвенции е проблем кој оневозможува правилен и побрз развој на економијата. Владата е должник на приватниот сектор со што таа директно влијае на ликвидност на домашните компаниите и покрај неодамнешното донесувањето на Законот за финансиска дисциплина. Друга пречка за функционирањето на бизнисите е правната несигурност која се изразува преку честите законски измени, нееднаквата примената на законите и тешкото спроведување на договорите.

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се подобри среднорочното буџетско планирање и спроведување, и строго да се почитува среднорочната фискална стратегија
- Да се продолжи со структурни реформи за подобрување на бизнис климата и создавање ефикасна постапка за стечај
- Подобрување на вработеноста кај работно способното население преку подобро усогласување на образованието со потребите на побарувачката на пазарот на труд, како и подобрување на основните и трансверзални вештини на студентите на сите нивоа на образование;
- Унапредување на врските помеѓу странските директни инвеститори и економијата и поттикнување инвестиции во капитални производи и иновации;
- Подобро приоритетирање на инвестициите и усогласување на транспортна стратегија со регионалната агенда за поврзување.
- Владата треба да преземе понатамошни мерки за да ги имплементира препораките од Програма за економски реформи (ПЕР)

ПЕР препорака 1: Унапредување на начинот на управување со јавните финансии, строго придржувајќи се кон среднорочните фискални цели за периодот 2015-2017 година, наведени во ПЕР, и планирање на консолидација со цел постигнување на поставената цел за буџетски дефицит од 2,9% од БДП. Понатаму се препорачува да се искористи дополнителниот фискален простор за воспоставување на понатамошни консолидачки мерки, со цел да се заштити зголемувањето на капитални расходи при буџетски ребаланс.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Да се задржи строга контрола врз промените кај пензиите, платите во јавниот сектор, како и пренесените вишоци на приходи од еден во друг буџетски период. Да се воведат среднорочна рамка на предвидување на расходите. Да се известува навремено и на регуларен начин за бројот на вработени во администрацијата и висината на платите на вработените.

ПЕР препорака 2: Структурирање на државните трошања преку приоритизирање на инвестиционите проекти според потенцијалот на повраток на средства од инвестицијата и зголемување на транспарентноста на анализите за ефикасноста на расходите преку јасно истакнување на буџетските ставки кои ги означуваат инвестициите како и расходните ставки кои се или можат да се релоцираат во инвестициони проекти при ребаланс на буџетот. Да се обезбедат навремени и детални податоци за планираните и извршените капитални трошења.

ПЕР препорака 3: Подобрување на фискалната транспарентност, вклучувајќи сеопфатни податоци за долгот на јавните претпријатија како и можните обврки на јавните субјекти кои би се јавиле во иднина во "Владината стратегија за управување на долгот и информирање за заостанати долгови". Да се забрза транзицијата кон Европскиот систем за национално и регионално сметководствено систематизирано информирање ESA 2010 и да се продолжи со издавање на фискални извештаи. Да се продолжи со цврста контрола врз обезбедените и необезбедените заеми од страна на претпријатијата во државна сопственост како и општините.

ПЕР препорака 4: Земјата мора да ги подобри можностите за вработување преку подобро усогласување на образованието со потребите на пазарот на трудот. Да се зајакне евалуацијата на ефикасноста на активните политики на пазарот на трудот, со цел подобро насочување на развојот на вештини, како и потребно е навремено да се информира за користената методологијата и резултатите

ПЕР препорака 5: Земјата да се насочи кон креирање на нови врски за зголемување на размената на добра помеѓу домашни и странски субјекти со цел да се зголеми продуктивноста и вработеноста во домашната економија.

ПЕР препорака 6: Да се зголемат напорите за разрешување и отпишување на нефункционалните кредити од страна на банките, преку инволвирање на сите релевантни засегнати страни вклучувајќи ја и Народната Банка, со намера да се отстранат пречките за одржлив раст на кредитната побарувачка во земјата.

ПЕР препорака 7: Да се разгледа "Стратегијата за транспорт" со цел да се усогласи со регионална агенда за поврзување, со посебен фокус на инвестициски приоритети (основна мрежа) и да се воспостави веродостоен механизам за планирање и финансирање. Изработка на развојна стратегија за придвижување кон целите на секој поединечен сектор ќе овозможи да се приоритизираат инвестициите во транспортната инфраструктура.

ПЕР препорака 8: Подобрување на условите за бизнис преку имплементација на генерален план за конкурентност и конкретен владин акцискиот план за подобрување на бизнис околината. Тие треба да вклучуваат мерки со кои се влијае врз конкурентноста, како што се мерките со кои се осигурува стабилност на законите и регулативите, спроведување на договорите, почитување на правата од интелектуална сопственост, зголемување на финансиската ликвидност, трудовото законодавство, квалитет и интегритет на инспекциските служби, итн. Потребно е да се обезбеди регуларен и структуриран дијалог со социјалните партнери во однос на имплементацијата и ревизијата на генералниот планот. Да се засилат напорите во борбата против корупцијата и сивата економија.

ПЕР препорака 9: Да се зголеми пристапот до финанси за средни и мали претпријатија и да се најде начин да се забрзаат постапките на стечај на деловните субјекти. Да се продолжи со имплементирање на "Стратегијата за иновативност" и да се зголеми употребата на инструменти предвидени од Фондот за иновации.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i> Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамката за економската политика на среден рок е опишана во различни програми, како што е 6 Претпристапна економска програма (ПЕП) 2012-2014, 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i> Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парламентот го донесе државниот буџет во контроверзни околности. - Макроекономската стабилност беше сочувана наспроти постојаното проблематично надворешно 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Структурната ригидност продолжува да го попречува правилното функционирање на пазарот на трудот, а фискалната дисциплина и транспарентноста страдаат од краткорочни и ад хок решенија. 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Назаднување во фискалната дисциплина - Потребни се напори да се засили среднорочното буџетско планирање и извршувањето и вработувањето треба да биде зголемено - Владата треба да превземе понатамошни

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<p>Стратегијата за пазарот на труд за 2015 и Националниот акциски план за 2011-2013. Започна ПДВН со ЕУ што овозможи друга платформа за забрзување на реформите во економијата кои се поврзани со интеграцијата во ЕУ.</p> <p>- Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува.</p>	<p>окожување и високата невработеност.</p> <p>- Светска банка во јануари 2013 година ѝ одобри на Владата гаранција во износ од 155 милиони евра за да ѝ помогне на државата да се задолжи кај странски комерцијални банки, а заради финансирање на буџетскиот дефицит во 2013 година.</p> <p>- Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува.</p>	<p>- Развојот на конкурентен приватен сектор е попречен од тешкото спроведување на договорите, честите промени во легислативата без соодветна консултација со засегнатите страни и нерамномерната примена на барањата за правна усогласеност.</p> <p>- Реализацијата на реформите кои што треба да го подобрат бизнис опкружувањето, останува бавна.</p> <p>- Потребно е подобрување на излезот и влезот на пазарот.</p> <p>Економската политика</p> <p>- Невработеноста останува упорно висока, особено меѓу младите.</p> <p>- Фискалната дисциплина и транспарентноста уште повеќе се влошија, влијаејќи врз порастот на капиталните трошења.</p> <p>- Макроекономската и фискалната рамка на Претпристапната економска програма е премногу оптимистична.</p> <p>- Државата треба да ги забрза своите напори согласно Заклучоците од Министерскиот дијалог помеѓу министрите за економија и финансии на државите-членки на ЕУ и државите-кандидатки од мај 2014 година, со цел да го зајакне среднорочното планирање и извршување на буџетот и да ја подобри вработливоста на работниците.</p> <p>- Во согласност со истите заклучоци, натамошни напори ќе бидат потребни за да се подобри бизнис опкружувањето, особено процедурите за излез од пазарот и пристапот до финансии.</p> <p>- Економската политика и управувањето со јавните трошења остануваат да бидат водени од ад хок проблеми наспроти долгорочните потреби на економијата.</p>	<p>мерки за имплементација на препораките од ПЕР</p> <p>Економската политика</p>
---	--	--	---

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ**Макроекономска стабилност**

- Економијата порасна за 3% во 2011, но се намали за околу 1% во првата половина на 2012 во споредба со претходната година.
- Намалувањето на јавната потрошувачка имаше негативен придонес кон растот, а доста отпорната приватна потрошувачка спречи поостро намалување.
- Пад на индустриското производство за просечни 9% од октомври 2011 година.

Макроекономска стабилност

- Производството се намали за 0,2% во 2012 главно поради намалувањето на приватната потрошувачка и влошувањето на билансот во трговската размена, иако порастот на инвестициите продолжи да биде солиден.
- Порастот на инвестициите забави и тоа од просечните 16% во 2012 на 8,2% во првиот квартал од 2013.
- Просечниот приход по глава на жител, сметан според куповната моќ, се задржа на 35% од нивото на ЕУ-27.

Макроекономска стабилност

- БДП по глава на жител останува на нивото од околу 35% од просекот на ЕУ.
- Зголеменото владино позајмување во странство и потрагата по странски кредити за јавните претпријатија беа главните сили кои што предизвикаа зголемување на бруто надворешниот долг. На крајот на првиот квартал од 2014 година, тој изнесуваше 66% од проектираниот БДП и оттогаш постојано се зголемува, а пред се како резултат на издавањето на владината Еврообврзница на износ од 500 милиони евра во јуни 2014.
- Во иднина, со оглед на очекувањето трансферите да бидат непостојани, странските инвестиции и владиното надворешно позајмување ќе треба да го понесат товарот и да бидат главни извори за финансирање на дефицитот на тековната сметка, кој пак, веројатно на краток рок ќе се зголеми уште повеќе, ако се има предвид значајната потреба за увоз, која што произлегува од проектите за јавната инфраструктура и воспоставувањето на нови странски ентитети.
- Невработеноста на младите е над 50% и четворица од 5 регистрирани невработени се невработени повеќе од една година.
- Во 2013 година, стапката на вработеност остана релативно ниска на ниво од 50,3%.
- Иако целосна информација за вработувањата во јавниот сектор не беше доставена ниту пак јавно објавена, се проценува дека нивниот удел во вкупната вработеност изнесува 20%.
- Пазарот на трудот продолжува да се

Макроекономска стабилност

- Одржлив развој во економијата единствено може да се постигне доколку домашниот приватен сектор се развие и допринесе кон развој

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

		<p>карактеризира со структурна ригидност, како што е ниското учество на работната сила, недостиг на секторска мобилност на работниците, бавни реформи на системот на образование и обука, и ниска продуктивност на трудот.</p> <ul style="list-style-type: none">- Во целина, реформите кои што се однесуваа на структурната ригидност на пазарот на трудот имаа само ограничен напредок.- Фискалната дисциплина и квалитетот на јавните трошења се влошија во 2013 и 2014.- Во двете години, Владата беше приморана да направи ребаланс на буџетот поради притисокот кој што произлегуваше од намалените приходи и отплаќањето на доспеаните обврски кон приватните фирми во првата половина од годината.- Таргетот на дефицитот на државниот буџет во 2013 година порасна од 3,6% на 3,9% од БДП поради значителното зголемување на плаќањата по основ на пензиите и доспеаните обврски кон фирмите, а пак реалниот дефицит го достигна нивото од 4,1% и со тоа го надмина дури и ревидираното ниво.- Јавните трошења беа концентрирани исклучиво во предизборниот период и до крајот на јули околу 85% од предвидениот буџетски дефицит беше веќе реализиран.- Капиталните трошења се релативно мал дел од вкупните трошоци и тие изнесуваа 12% од вкупните трошоци во 2013 и се подложни на нецелосна реализација.- Владините таргети за консолидација на тековните трошења не е поддржано со соодветни мерки. Пензиите и	
--	--	---	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

		<p>земјоделските субвенции беа покачени во пролетта 2014 година а планирани се и покачувања на платите во јавниот сектор.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатоците во управувањето со јавните финансии резултираа со значителен пад во фискалната транспарентност и дисциплина во последните години. За да ги пресретнат овие проблеми на буџетските корисници од јануари 2014 им беше побарано да евидентираат повеќегодишните обврски и да ги почитуваат лимитите во трошењето согласно повеќегодишните планови. - Иако во јули Владата предложи амандмани на Уставот со кои се одредуваат лимити за буџетскиот дефицит и за јавниот долг, не предвиде соодветни детали за нивна имплементација која што ќе обезбеди правилна примена на овие одредби. - Законот за финансиска дисциплина содржи бројни дерогирања и одложена примена за владините субјекти со што се попречува неговата ефективност. - Долгот на централната влада беше 40,8% од БДП на крајот на јули 2014 година, пред издавањето на Еврообврзницата, споредено со нивото од 34,1% на крајот на 2012 година, и 20,6% на крајот на 2008. Долгот акумулиран од јавните претпријатија и делот на владините обврски поради гаранциите за долговите на јавните претпријатија, кој е проценет на 8% од БДП, се сериозна грижа, бидејќи Владата префрли голем дел од нејзиното трошење на изградба на патишта надвор од буџетот на новото јавно претпријатие. Па така, вкупниот јавен долг изнесува близу 50% од БДП 	
--	--	--	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
		<p>и најверојатно ќе расте понатаму на краток и среден рок имајќи ги предвид сериозните финансиски потреби поврзани со планираните инвестициски проекти.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Континуируаниот пораст на сите нивоа на владиниот и јавниот долг ја зголемува загриженоста за неговата долгорочна одржливост. Владата треба да преземе чекори да ги стабилизира нивоата на долгот. 	
<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надворешната нерамнотежа се намали (од -3,5% на -2,8%), но дојде до влошување на финансирањето на дефицитот. Најзначаен фактор кој придонесе за подобрувањето беше натамошното зголемување на странските дознаки на околу 10% од годишниот БДП. - Трговскиот биланс малку се влоши (од -11% на -12% од проценетиот вк. годишен БДП) како резултат на намалените приходи од извоз. - Суфицитот на капиталната и финансиската сметка се намали во истиот сооднос, од 4% во 2011 на 2,6% до јуни 2012 г. Приливот на СДИ и други инвестиции се намали на околу 1% од проценетиот годишен БДП споредено со 2 % во претходната година. Како резултат на тоа, финансирањето на дефицитот на тековната сметка се базираше многу помалку на приливи од инвестиции, а повеќе на странски кредити. - Бруто надворешниот долг малку се зголеми на 61,2% во првиот 	<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надворешната нерамнотежа се зголеми во 2012 и дефицитот на тековната сметка се зголеми од 3% во 2011 на 3,9% во 2012. Ова пред сè се должи на зголемувањето на дефицитот на трговската сметка, што достигна 24% од БДП. Неговото финансирање се обезбедуваше во голем дел на странски кредити затоа што приливот на странските директни инвестиции се намали за околу две третини во 2012 и падна на нивото од 1,4% од БДП. - Приватните трансфери во 2013 се намалија за 11% и сега изнесуваат 18% од БДП. - Бруто надворешниот долг порасна на 65% од БДП на крајот на првиот квартал од 2013, споредено со нивото од 62% кое го имаше една година претходно. Порастот се должи на владиното финансирање од надворешни извори, што го подигна надворешниот јавен долг на 27,3% од БДП, споредено со 24,4% претходната година. - Надворешниот долг на приватниот сектор се зголеми за 0,9% и достигна ниво од 38,4%. - Ослабена е позицијата на меѓународните резерви. Намалени се девизните резерви, кои на крајот на 	<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Приливот на СДИ е 3.3% од БДП и е забележително под 10 годишниот просек од 4,3% од БДП - Надворешниот долг изнесува 70% од БДП и е зголемен за 5пп од минатата година, што се должи генерално на зголемувањето на јавниот долг и помалку се однесува на СДИ меѓукомпаниско позајмување. - Стабилноста на надворешниот сектор се потпираше генерално на позајмување однадвор. 	

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>квартал на 2012 г. споредено со 59,7% во претходната година. Главна причина за ова покачување беше јавниот надворешен долг кој порасна за 2,2 п.п. од БДП, а приватниот долг се намали за 0.7 п.п.</p>	<p>август 2013 изнесувале 2,1 милијарда евра или околу 26% БДП, што е помалку во споредба со нивото од 30% од БДП претходната година. Резервите покриваат 4 месеци од планираниот увоз на стоки и услуги, што е помалку отколку претходната година.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Генерално постои ограничен ризик по макроекономската стабилност од надворешна страна. Билансот на тековната сметка во голема мерка зависи од кредитирањето од странство, со несигурна перспектива за движењето на приватните трансфери. 		
<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста беше многу висока (31,2%) и се одржа на тоа ниво во вториот квартал од 2012 споредено со лани, а за време на зимата беше повисока за 1 % во однос на лани. - Вработеноста беше 1% повисока од претходната година, но нејзиното влијание врз невработеноста беше ограничено, бидејќи најголем дел од ново вработените претходно не биле регистрирани на пазарот на трудот. Главните сектори во кои имаше пораст на вработеноста беа образованието, текстилната индустрија и општинските услуги. Вработувањето во јавниот сектор се зголеми за 1% на годишна основа (образование). - Невработеноста кај младите малку се намали на 54,6% во вториот квартал на 2012 г. споредено со 54,9% во вториот 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста останува упорно висока, особено кај младите и долгорочната невработеност, што укажува на длабоко вкоренети пречки на пазарот на трудот кои имаат структурен карактер. - Во јуни 2013 вкупната невработеност е на ниво од 28,8% од работната сила. Кај популацијата на возраст од 15-24 години невработеноста се намалила на 51,7% во споредба со 54,9 % претходната година. Стапката на вработеност се зголемила на 40,7%, споредено со 38,8% претходната година. Ваквото движење на вработеноста е резултат на зголемувањето на вработувањето на скратено време (part-time), на самовработувањето, но и како резултат на порастот на вработувањата во јавниот сектор. - Генерално политиките кои се однесуваат на пазарот на трудот имаат ограничен успех во справувањето со упорно високата невработеност. Структурните предизвици на пазарот на трудот 	<p>Пазар на труд</p>	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Условите на пазарот на труд остана оптоварен со структурни пречки. - Постои родова нееднаквост во стапки на економската активност , кај жените се значително пониски од оние на мажите (56,8% во споредба со 84,5% за 2014 година). - Работни места беа создадени главно во сектори со ниска продуктивност и земјоделството, поддржани со субвенции и активните мерки на пазарот на трудот - Се смета дека јавниот сектор е 20% од вкупната вработеност

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>квартал на 2011 г., но во истиот тој период се зголеми нивното учество во невработеноста од 18,5 % на 18,8%.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се намали невработеноста на помалку образованите од 39% во вториот квартал на 2011 г. на 36% во вториот квартал на 2012 г. што е 30% од работната сила. 	<p>треба да бидат во фокусот.</p>		
<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика внимателно го поддржуваше постепеното здравување, а политиката на девизниот курс беше насочена кон одржување на ценовната стабилност и нивото на курсот на денарот кое е врзано за еврото. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика беше конзистентна и адекватна имајќи го предвид економското окружување и состојбата со домашниот банкарски сектор. Со цел да го поддржи здравувањето и да се справи со млитавиот кредитен раст Народната банка ја релаксираше монетарната политика неколкупати во текот на 2013. 	<p>Монетарна политика</p>	<p>Монетарна политика</p>
<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната инфлација за првите 6 месеци од 2012 изнесуваше 2,4% -, намалување од истиот период лани кога таа изнесуваше 4,4%. - За време на последните месеци се зголемија инфлаторните притисоци поради високите цени на енергијата, растечките цени на храната и трошоците за домување. - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, беше доста стабилна на ниво под 2%. 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфлацијата на цените на мало беше значително зголемена во споредба со претходната година, и во просек во првите осум месеци од 2013 таа изнесуваше 3,5 % споредено со 2,5% во истиот период во 2012. - Повисоките цени за електрична енергија и храна како и повисоките административни цени беа главните причинители за качување на процентот на инфлацијата над 4% на годишно ниво во последните месеци од 2012. - Генерално, монетарната политика остана ориентирана кон обезбедување стабилност. Енергетските трошоци и цените на храната беа главни причинители на растечката инфлација. 	<p>Инфлација</p>	<p>Инфлација</p>
<p>Фискална политика</p>	<p>Фискална политика</p>	<p>Фискална политика</p>	<p>Фискална политика</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<ul style="list-style-type: none"> - Објавениот дефицит на централната влада за 2011 г. беше главно усогласен со целта од 2,5% од БДП . Приходите беа за околу 7,5% пониски од првично очекуваните. За да се постигне таргетот за дефицитот, расходите беа намалени за околу 7%, главно за купување на добра и услуги. Се намалија и капиталните инвестиции за околу 16% од првично планираните. Во 2012 г. приходите беа под прогнозите и се намалија реално за 3%. За да компензираат властите донесоа дополнителен буџет и го зголемија таргетот за дефицитот од -2,5% на -3,5%. Досега главно подрачје на кастреење на трошењата беа капиталните инвестиции кои во јули изнесуваа 1,8% од проценетиот вкупен годишен БДП во споредба со 2,4% во претходната година. - Процентот на владиниот долг порасна на околу 30% од БДП во јули 2012 споредено со околу 25% лани, поради зголеменото домашно позајмување. - И покрај важечките законски обврски не беа ажурирани ниту Стратегијата за фискален и јавен долг, ниту Програмата за јавни инвестиции за периодот 2012-2014. Властите исто така не поднесоа Фискална нотификација до ЕК, која треба да ги презентира податоците на централната влада во формат кој е споредлив со стандардите на ЕУ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Фискалната дисциплина беше релаксирана во 2012, а со тоа квалитетот на јавните финансии уште повеќе се влоши. Вкупниот буџетски дефицит достигна 3,8% со што беше надминат и ревидираниот таргет на дефицитот, што властите го покачија за 1% до нивото од 3,5%, есента 2012. - Заради драстични потфрлувања на страната на приходите, со друг ребаланс на буџетот беа намалени само трошењата поврзани со инвестициите. - Вкупните расходи како процент од БДП пораснаа од 31% во 2011 на 34% во 2012, а во 2013 планирано е да го достигнат нивото од 35%. - Буџетскиот дефицит порасна на 3,1% од БДП во 2012 споредено со нивото од 1,7 во 2011. - Расходите за капитални инвестиции во 2012 го задржаа нивото од 2011 и изнесуваа 12% од вкупните расходи, односно само 4% од БДП, со проекција да паднат на 11,3% од вкупните расходи односно 3,9% од БДП во 2013. - Уделот на социјалните трансфери во вкупните расходи благо паднал во 2012 на ниво од 44,7% во споредба со 45,2% претходната година и планирано да останат непроменети во 2013. - Буџетот за 2013 предвидува благо намалување на дефицитот на 3,5% базирано на оптимистичките очекувања за голем пораст на приходите кои се проектирани да бидат за 7,2% повисоки во споредба со 2012. Сепак по првите седум месеци од 2013 буџетскиот дефицит го достигна нивото од 80% од таргетот на вкупно проектираниот дефицит за 2013. - Порастот на владиниот долг во последните години ја зголемува 		<ul style="list-style-type: none"> - Фискалната дисциплина во 2014 година и 2015 година покажа неизбалансираност помеѓу приходите и расходите, што укажува на потребата од подобрување на среднорочно планирање на расходите. - Буџетскиот дефицит е зголемен на 4,2% од БДП, на сметка на ад хок зголемувања на пензиите, социјалната помош и субвенциите, како и дополнителните ресурси за изградба на Коридорот 10. - Начинот на јавните трошења/ расходите не се подобри. Во 2014 година предвидените расходи во капитални проекти изнесуваа само 10% од буџетот, а реализираноста била уште помала од предвиденото. Околу 45% од вкупните трошоци беа за социјални трансфери вклучувајќи пензии, кои Владата ги покачи како и во претходната година, надвор од она што се бара со закон и покрај падот на цените. - Во 2014 Владата ги покачи и платите во јавниот сектор, како и субвенциите кои ги дава во земјоделството над законските лимити кои ги побара за 2014. - Во ребалансот во Јули 2015 година Владата ја зголеми социјалната помош, како и платите на полицијата. - Посветеноста на Владата на среднорочната фискална стратегија е ослабната која предвидува намалување на дефицитот на 2.6 % од БДП до 2017. Владата си постави нова цел од 2.9% од БДП. - Со оглед на ребалансот на буџетот 2015год и во очекување на натамошното зголемување на трошењето во наредниот период, пред изборите, постигнувањето на целта во 2017 година се чини премногу амбициозно. - Врската помеѓу среднорочната рамка и годишниот буџетски процес и понатаму е слаба за да доведе до дополнителна заштеда на фискалниот простор што е
--	--	--	---

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<p>- Фискалната децентрализација продолжи со влез на 84 од вкупно 85 општини во втората фаза на децентрализацијата. Ефикасноста на локалните одделенија за финансиско управување треба да бидат дополнително зајакнати со подобрување на менаџментот и надлежностите и преку обезбедување на соодветно ниво на кадарот и кратење на административните постапки.</p> <p>- Планирањето и извршувањето на буџетот се влошија, а квалитетот на јавните трошења и натаму е низок. Буџетскиот процес и натаму е оптоварен со преоптимистички проценки за приходите, недостаток на среднорочно планирање, ориентација кон краткорочно ориентиран одлуки за трошење и влошување на управувањето со јавните расходи, што резултираше со зголемени долгови, натамошно намалување на транспарентноста на одлуките за трошење и намалена сигурност на сметките на јавниот сектор. Ова не само што ги замаглува информациите за фискалната позиција на државата, туку има и негативни придружни ефекти врз ликвидноста на приватниот сектор.</p>	<p>загриженоста. Долгот на централната власт беше на ниво од 33,6% од БДП на крајот од јули 2013 спореден со 27,8% на крајот на 2011. Згора на тоа, буџетот на новоформираното јавно претпријатие за државни патишта беше изземен од централниот буџет во 2013, а со тоа и неговиот долг не е вклучен во износот на долгот на централната власт.</p> <p>- Генерално, управувањето со фискалната политика и фискалната дисциплина се влошени и евентуално би се подобриле доколку се спроведува среднорочна стратегија.</p>		<p>потребен за да ги апсорбира неочекуваните притисоци или евентуално намалување на приходите.</p> <p>- Нивото на јавниот долг е зголемен значително во последните неколку години и аманданите во Законот за јавниот долг предизвика загриженост за транспарентност.</p> <p>- Во 2014 година Владата го измени законот за Јавниот долг и им дозволи на државните претпријатија да позајмуваат без гаранции. Како резултат на ова бројката на јавниот долг ќе биде помалку транспарентна.</p> <p>- Потребно е Владата да ја зголеми транспарентноста на управување на јавните финансии и построга фискална дисциплина.</p>
<p>Микс на макроекономски политики.</p> <p>- Буџетското планирање и менаџирањето со јавните расходи значително се влошија, додека квалитетот на јавните трошоци</p>	<p>Микс на макроекономски политики</p> <p>- Миксот на макроекономските политики е влошен. Иако монетарната политика ја обезбедува клучната поддршка на макроекономската стабилност, фискалната политика слабее и</p>	<p>Микс на макроекономски политики</p>	<p>Микс на макроекономски политики</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>продолжи да биде на ниско ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста и натаму е многу висока, посебно кај младите и останува да биде клучен предизвик за политиките. - Макро-фискалните ризици се главно поврзани со надворешни шокови, како што се на пр. натамошниот пад на надворешната побарувачка, повисоките увозни цени и/или пад на тековните трансфери. 	<p>процентот на долгот и натаму се зголемува. Јавните финансии можат да имаат поголем придонес за стабилноста ако ги поврзат приоритетите за трошење со структурните проблеми и ако ги зголемат капитални расходи кои ќе обезбедат зголемување на растот.</p>		
<p>Слободно дејствување на пазарните сили.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Владата донесе некои одлуки, како на пример замената на долговите со влогови на државата во неколку проблематични компании, со што се зголеми државната улога во економијата. - Не успеаја обидите за продажба на неколку компании во државна сопственост. - Јавниот сектор вработува околу 20% од работната сила а јавните набавки чинат околу 11% од БДП. - Учеството на администрирани и регулирани цени во Индексот на потрошувачки цени не се промени и остана на ниво од 13,1%, но цените на електричната енергија сè уште се искривени како резултат на упорно високите технички загуби и цени на инпутите кои не ги покриваат трошоците. Администрираните цени, како на пр. за вода и за комуналии обично не ги покриваат трошоците. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вредноста на основните средства на компаниите кои се во целосна или делумна сопственост на државата се зголеми на 15,7% од БДП во средината на 2013, споредено со 12,7% претходната година и тоа поради зголемување на капиталот во јавните претпријатија. - Бројот на претпријатија кои се во целосна сопственост на државата порасна од 12 на 15, поради реструктурирањето во јавниот сектор. Најголемиот дел од државниот капитал е сконцентриран во пет претпријатија кои пред се занимаваат со обезбедување јавни услуги. - Учеството на администрираните и регулирани цени во Индексот на потрошувачки цени не се промени и остана на ниво од 13%. Некои од администрираните цени, како на пр. за вода и за комуналии обично не ги покриваат трошоците. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p>	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на претпријата кои се во државна сопственост остана 15 - Учеството на администрираните и регулирани цени 15 % во Индексот на потрошувачки цени
Влез и излез на пазарот	Влез и излез на пазарот	Влез и излез на пазарот	Влез и излез на пазарот

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<ul style="list-style-type: none"> - И покрај продолжените напори на владата за зајакнување на влезот и излезот на пазарот, а делумно како резултат на помалку поволното меѓународно економско опкружување, бројот на ново основани претпријатија се намали на малку под 10% од вк. бр. на претпријатија. - Ограничениот пристап до финансии и натаму го попречува растот на многу компании, посебно на МСП. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ликвидноста на компаниите страдаше во 2012 поради акумулацијата на неисплатените доспееани обврски на Владата кон стопанството по основ на повратот на ДДВ и извршените работи на фирмите согласно потпишаните договори со Владата. - Има ограничен напредок во реформите на процедурите за излез од пазарот. Подобрувањето на опциите за излез од пазарот преку олеснување на процедурите за банкрот се покажува како проблематично. - Просечното времетраење на процедурите за доброволна ликвидација на компаниите е незначително скратено. - Генерално слабостите во процедурите за банкрот и ликвидација продолжуваат да предизвикуваат сериозна пречка за инвестиции и пристап до финансии за компаниите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Фирмите се уште се соочуваат со потешкотии при обезбедувањето на лиценци и дозволи, бидејќи едношалтерскиот систем се развива многу бавно и треба да се прошири на бизнис активностите кои не се само издавање на дозволи за градба. - Подобрувањето на процедурите за излез од пазарот е ограничено. - Во однос на слободните економски зони, домашните компании не уживаат подеднакви услови со странските компании, особено во поглед на повластиците. - Доспееаните обврски на Владата кон фирмите претставуваат закана за ликвидноста на бизнисот и покрај скорешното заострување на правните процедури. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основањето бизнис е лесно, но излегувањето од пазарот е тешко - Едношалтерскиот ситем напредува бавно - Услови за добивање јавна поддршка (субвенции) и административни брзи процедури имплицитно ги фаворизираат (поголеми) странски фирми, бидејќи локални фирми ретко може да го исполнат критериумот на големина на инвестиција. - Особена загриженост преставува слабата поврзаност помеѓу домашните компании и странските фирми кои поседуваат напредна технологија - Подобрувањето на процедурите за излез од пазарот е ограничено
<p>Правен систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Траењето на судските постапки во голема мера е непроменето. И покрај упростените постапки и воведувањето на нови правни инструменти за јакнење на платежната дисциплина, тешко оди спроведувањето на договорите, што ја попречува деловната клима, посебно за МСП. - Понекогаш на законодавниот процес му недостасува поголема дискусија со засегнатите страни што води до потребата од зачестени ревизии на тукушто усвоеното законодавство. Потребно е да се зајакне имплементацијата на постојната регулатива. 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Времетраењето на судските постапки е загрижувачко. - Иако правната и финансиската независност на некои од регулаторните и супервизорските тела беше формално зајакната влијанието врз бизнис опкружувањето е ограничено. - Институционалните и административните капацитети како на пр. недоволно оспособениот кадар или недоволниот број вработени го загрозуваат соодветното функционирање на некои од овие агенции како на пр. на Државната комисија за жалби по јавни набавки и на Државниот завод за ревизија. - Генерално, правниот систем потребен за функционирање на пазарната економија постои во голем дел, но сепак 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на договорите е отежнато за приватните компании и се карактеризира со долги и скапи процедури, неефикасна процедура за дозволи и често нерамномерна примена на правото. - Големината на сивата економија продолжува да ја загрозува конкуренцијата и развојот на приватниот сектор. - Има малку расположливи информации за акцискиот план за намалување на сивата економија во 2013 изготвен од Министерството за труд и социјална политика, иако Министерот презентираше сличен план и за 2014 година, без притоа да обезбеди податоци за резултатите кои се постигнати со претходните мерки. 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Големината на сивата економија продолжува да ја загрозува конкуренцијата и развојот на приватниот сектор. - Загрижува заштитата и спроведувањето на правата од Интелектуалната сопственост - Бизнис околината треба да биде подобрена во согласност со ПЕР 8 - Владини долгови уште влијаат на ликвидност на домашните компании и покрај неодамнешното донесувањето на Законот за финансиска дисциплина - Министерството за труд и социјална политика редовно го ажурира својот акционен план за намалување на сивата економија, но индикаторите и мерките презентирани не се целосно кохерентни и без притоа да се обезбедат податоци за резултатите кои се постигнати со

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<ul style="list-style-type: none"> - Правната независност и опременоста со ресурси на некои регулаторни и надзорни тела е зајакната, но во некои случаи (МАПАС, ДКЖН и ДКСК) расположливоста со ИТ опрема и/или соодветна поддршка се недоволни. - Квалитетот на одлуки на КЗК треба да се подобрува и понатаму. - Реакциите на извештаите на ДЗР од Парламентот не е соодветна, а фалат и владини механизми за справување со системските недостатоци. - Слабостите во правниот систем кои се однесуваат на долгите процедури, корупцијата и тешкото спроведување на договорите и натаму ја попречуваат деловната клима. 	<p>слабостите поврзани со должината на постапките спроведувањето на договорите и корупцијата и натаму постојат.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Бизнисите се оптоварени од честите менувања на законите без доволна јавна консултација. Само 44,5% од нацрт-законите беа објавени на ЕНЕР во 2013 во споредба со 61,3% во 2012 година. 	<p>претходните мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Честите законски измени, нееднаквата примената на законите и тешкото спроведување на договорите го оптоварува функционирањето на бизнисот.
<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторот и натаму е доминиран од странски банки (13 од вкупно 17). Странското учество и натаму се зголемува на 75% од БДП во средината на 2012 споредено со 73% од лани - Главното државно учество во овој сектор е сè уште нејзиниот удел во единствената развојна банка и малиот број на други малцински удели. - Концентрацијата на пазарот и натаму е висока. Капиталот на петте најголеми банки како нивно учество во вкупниот капитал незначително се намали од 67 % во средината на 2011 на 66% во средината на 2012. Се зголеми разликата меѓу 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавеноста на кредитниот раст продолжи и во 2013. Годишниот пораст на кредитите за приватниот сектор се намалува уште од мај 2012 и го достигна нивото од 3,5% на крајот на јули 2013. Растот беше поттикнуван единствено со порастот на кредитите кон домаќинствата кои се зголемија за 7,8%. Кредитите кон фирмите се намалија за 0,5% , а квалитетот на кредитните портфолијата на компаниите и натаму се влошија. - Учеството на нефункционалните заеми (кон домаќинства и фирми) во јули 2013 изнесуваше 12, 3%, што покажува пораст во однос на 2012, кога тие изнесувале 10% од вкупните заеми. - Заемите во странска валута се намалија но се уште зафаќаат скоро 40% од 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристапот до финансии продолжува да биде отежнат и небанкарските сегменти на финансискиот пазар треба уште да се развиваат, со цел да се прошират можностите за финансирање на приватниот сектор. - Натомошни мерки се потребни за да се поправат процедурите за банкарското кредитирање, вклучувајќи и „чистење“ на нефункционалните кредитни портфолија. 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Банкарскиот сектор остана стабилен и покрај високо ниво на не функционалните кредити - Иако постои раст на кредиторањето на нефинансиски институции сепак овие кредитите се користат како капитал за работа наместо во инвестиции. - Натомошни мерки се потребни за да се поправат процедурите за банкарското кредитирање, вклучувајќи и „чистење“ на нефункционалните кредитни портфолија. - Банкарските заеми се доминантен начин на финансирање на деловните субјекти. Забележан е пад на финансирањето на субјектите преку привлекување на акционерски влогови.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>активните и пасивните каматни стапки на 3,4%. Учетството на нефункционални заеми се зголеми кај големите и малите банки.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значењето на небанкарски посредници за финансискиот сектор е ограничено со капитал еднаков на околу 10% од вкупниот. - Нивото на финансиско посредништво и конкуренција е сè уште ниско што го ограничува подинамичниот раст на приватниот сектор, посебно на МСП. Некои регулаторни и надзорни тела се ограничени поради недостигот на ресурси и поддршка. 	<p>вкупно издадените заеми што претставува потенцијален ризик по стабилноста, имајќи притоа предвид дека курсот на денарот е de facto врзан за еврото.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значењето на небанкарски посредници за финансискиот сектор е ограничено со капитал еднаков на околу 10% од вкупниот. - Вложувањата во задолжителните целосно финансирани фондови за пензиско осигурување пораснаа за 30% во периодот февруари 2012 – февруари 2013, а оние во доброволните фондови за пензиско осигурување за 66%. 		
<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политиката за зголемување на вклученоста во образованието се соочи со тешкотии. - Буџетските ставки за образование се намалија од 4,7% на 4,5% во 2012 година. - Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на пазарот е сè уште значаен. - Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните инвестиции во образованието и за подигнување на квалитетот на образованието. 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на работодавачите останува проблем и понатаму. - Постои мал напредок во имплементација на реформите кои се однесуваат на образованието за возрасни и покрај усвоената стратегија. - Тешко е да се утврди влијанието на јавните инвестиции во образованието врз растот и вработеноста пред сè поради непостоењето на расчленети податоци и детали за имплементацијата. - Јавните расходи не се доволно фокусирани на градењето општество базирано на знаење туку се користат за декорирање на главниот град. 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ниското учество на пазарот на трудот, особено на жените, и ограничените можности за вработувања во развиените индустриски сектори ги намалуваат можностите за развој на вештините на работната сила. - Нивото на образование и обука на работната сила не соодветствува со потребите на економијата. - 1/4 од работниците со високо образование се невработени бидејќи најголем дел од понудата на работни места во последните години беше во ниско продуктивните сектори. - Мерките на Владата со кои се адресираат предизвиците на пазарот на трудот (субвенции за вработување и грантови за почеток на бизнис) не ги третираат структурните причини на 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Делот на високо квалификувана работна сила расте, но структурни фактори ја ограничуваат зголемената трудова продуктивност - ¼ од дипломираните се невработени, бидејќи најголем дел од новите работни места се во ниско продуктивниот сектор - Ниското учество на пазарот на трудот, особено на жените, и ограничените можности за вработувања во развиените индустриски сектори и неусогласеност на вештините остануваат да бидат главните предизвици - Продуктивноста на трудот остана на околу 18% од просекот на ЕУ во последните неколку години - Структурата на вработеност остана фокусирана на сектори со ниска продуктивност, и земјоделството (19% од вкупниот број на вработени).

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<ul style="list-style-type: none"> - Сè уште ниското ниво на образование бара натамошни напори за подобрување на расположливоста со човечки капитал. - Земјата и натаму располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање. - Јавните инвестиции се зголемија на околу 3,8% од БДП во 2011, но има многу ограничени информации за приоритетите на фактичките трошења. Бруто инвестициите се намалија на 22% во првиот квартал од 2012. Властите не обезбедуваат аналитички податоци за бруто инвестициите кои би овозможиле подобро разбирање на мотивационите фактори кои стојат зад инвестиционите одлуки. - Преземени се некои ограничени чекори за подобрување на транспортната инфраструктура на државата. - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму остануваат ниски. - Акумулацијата на јавен капитал и натаму е попречена од слабите капацитети за имплементација, но исто така и од употребата на средствата за некои помалку продуктивни намени како на пр. декорација на главниот град. 	<ul style="list-style-type: none"> - Странските инвестиции кои во минатото беа распоредени помеѓу производството и услугите сега се пренасочени кон потрадиционалните производствени сектори. - Генерално човечкиот капитал останува скромен а јавните расходи не беа доволно фокусирани на активности кои го зголемуваат растот. 	<p>невработеноста.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако Владата донесе неколку стратегии со кои се адресира структурната ригидност на пазарот на трудот, како што е планот за образование на возрасни, практичната примена на истите заостанува. - Состојбата со транспортот и енергетската инфраструктура го попречува економскиот развој во многу сектори. - Уделот на странски директни инвестиции во БДП останува релативно низок и само 40% од нив имаат форма на green field инвестиции во 2013 година. - Владата треба да ја подобри структурата на трошоците со давање приоритет на инвестициски проекти според нивниот потенцијал за продуктивност базиран на анализа на придобивките во однос на трошоците. 	<ul style="list-style-type: none"> - Активните мерки на Владата за вработување не соодветно одговорија на основните структурните причини на невработеност и не се доволно подложни на оценување на работата. - Имплементација на 2013-2020 стратегија за стручно образование и обука заостанува во многу области - За да се постигне забележително подобрување на продуктивноста на трудот, образовниот систем, ќе има корист од создавање на блиски врските помеѓу образовните програми и работодавците, вклучувајќи ги и странските инвеститори кои работат во додадени сектори со повисока вредност. - Има потреба од модернизација на јавната структура - Состојбата со транспортната и енергетската инфраструктура и понатаму го попречува економскиот развој - Инвестирањето на приватниот сектор остана намалено - Домашните компании не доволно инвестираа во капиталните средства - Како резултат на тоа, постои нова дихотомија во капиталот на државата, странските инвестиции повеќе се фокусирани на високо продуктивна технолошки интензивни сектори (главно концентрирани во специјални економски зони), додека капиталот во локалната економија останува на ниско ниво и релативно застарен
<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мрежните индустрии и натаму се 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развојот на МСП е попречен од тешкиот 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторската структура и структурата 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторската структура на економијата во голема мера е стагнирана

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>доминирани од многу мал број моќни добавувачи што често ја поткопува ефективната конкуренција.</p> <ul style="list-style-type: none"> - МСП се најголемата група која обезбедува 80% од вработеноста во приватниот сектор или 60% од вкупната вработеност. - Владата го намали субвенционирањето на кредити од кредитната линија на ЕИБ во буџетот за 2012. - Неформалниот сектор поттикнат од даночната и фискалната политика, како и од спроведувањето на законот и понатаму е клучен предизвик. Тоа ја намалува даночната основа и ефикасноста на економските политики. - И натаму се ограничени структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новосоздадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и натаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. - МСП сè уште се соочуваат со проблеми во пристапот до капитал и до пазари и покрај зголемената поддршка. 	<p>пристап до финансии.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конкуренцијата во мрежните индустрии и натаму е ограничена од неколку актуелни добавувачи. - Неформалниот сектор е сè уште голем и претставува предизвик за креаторите на политиките, заради тоа што ја намалува даночната основа и ефикасноста на економските политики. 	<p>на фирмите во економијата стагнира и е фокусирана на активности што имаат ниска продуктивност.</p>	
<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско; според официјалните податоци тоа е помалку од 1% од БДП, но оваа бројка е неспоредлива со податоците за државна помош според 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државното влијание врз економијата се наметнува преку директните субвенции и даночните олеснувања за компаниите, вклучувајќи ги пред се странските инвеститори, како и преку програмите за активни мерки на пазарот на трудот. - Известувањето за државна помош и компатибилноста со стандардите на ЕУ 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Известувањето за државна помош е ограничено. - Постои широк асортиман на инструменти преку кои Владата има зголемено влијание врз конкурентноста на економијата и различните сектори и компании како што се: директните субвенции и даночните изземања, 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои зголемено влијание на Владата врз конкурентноста на приватниот сектор преку легислатива и и субвенции - Големата пропорција на државно поседувано земјиште е пречка за развој на земјоделскиот сектор и позајмувањето на банките на компаниите и домаќинстава поради земјиштетото како гаранција

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>стандардите на ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на одлуките на КЗК и понатаму треба да се подобрува, а недоволно е развиена свеста за пријавување на државна помош кај оние институции кои одобруваат државна помош. - Државното влијание врз конкурентноста и понатаму е ограничено. 	<p>во оваа област е ограничено.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Генерално, постои недостиг на транспарентност за деталите околу реализацијата на државната помош и износите поради недостаток од известување. 	<p>особено за странските инвеститори; директни инспекции во фирмите и казни; присилно репрограмирање на договорите за плаќање; јавни гаранции за заемите на претпријатијата во сопственост на државата; јавни инфраструктурни проекти и активни програми за пазарот на труд.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Постои широк асортиман на инструменти преку кои Владата има зголемено влијание врз конкурентноста на економијата, различните сектори и компании како што се: директните субвенции и даночните изземања, особено за странските инвеститори; директни инспекции во фирмите и казни; присилно репрограмирање на договорите за плаќање; јавни гаранции за заемите на претпријатијата во сопственост на државата; јавни инфраструктурни проекти и активни програми за пазарот на труд. - Информациите во однос на сумите и корисниците на државната помош за ex-post евалуација е ограничено
<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура се подобри со зголемување на учеството на стоки со повисока вредност по единица производ, како на пр. со катализатори за емисија на возила. Но сепак, текстилот, облеката и преработките од железо и натаму сочинуваат повеќе од 1/3 од вкупниот извоз. - Ценовната конкурентност е главно непроменета што се одразува во непроменетиот реален ефективен девизен курс. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p>	<p>Економската интеграција и конвергенција со ЕУ</p>	<p>Економската интеграција и конвергенција со ЕУ</p>

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Донесување и спроведување на хоризонтална законска рамка за заокружување на неопходната инфраструктура и за раздвојување на надлежностите на различните функции (регулација, стандардизација, акредитација, метрологија, процена на усогласеноста и инспекциски надзор) заради постигнување на процедурите за процена на усогласеноста, Изготвување стратегија за спроведување на европското законодавство за релевантните хоризонтални организации (стандардизација, акредитација, метрологија и инспекциски надзор) со крајни датуми и јасни надлежности за воведување и спроведување законодавни мерки и за јакнење на административниот капацитет во различните сектори, Изготвување Акциски план за сообразност со членовите 28-30 од ДЕЗ со точки определени за внатрешно скенирање на домашното законодавство и на административните практики заради воведување клаузули за взаемно признавање и за неопходните амандмани, Забрзано донесување на европските стандарди и забрзани напори за да се стане полноправен член на Европските организации за стандардизација.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развој на структура за инспекциски надзор согласно со европското законодавство

КОМЕНТАР

Постои одреден напредок во сферата на градење на административните капацитетите на телата кои припаѓаат во ова поглавје, но потребни се натамошни услогласувања особено во однос на отстранување на нетарифните бариери и кај телата за оценка на сообразност. Кумулативната оценка за состојбата за ова поглавје е дека државата е умерено подготвено додека извештајот посочува дека во текот на изминатата година направен е одреден напредок.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Потребно е да се комплетира усвојувањето на мерки за отстранување на нетарифните бариери во трговијата;
- Понатаму да се хармонизира со одредбите за прифаќање на сообразност, за да може понатаму да се преговара за договорот за прифаќање на оцена на сообразност

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Општи принципи	1. Општи принципи	1. Општи принципи - 9 законски измени (од 42 идентификувани) се уште е потребно да се направат - Потребни се натамошни напори во однос на Договор за оцена на сообразност и прифаќање на индустриски производи (АСАА)	1. Општи принципи - 9 законски измени (од 42 идентификувани) се уште е потребно да се направат - не постои понатамошен напредок од минатата година во елиминација на нетарифните бариери во трговијата
2. Хоризонтални мерки 2.1 Стандардизација 2.2 Тела за оценка на сообразноста - Законот за безбедност на производите сè уште не е целосно усогласен со хоризонталните <i>acquis</i> . 2.3 Акредитација - Институтот за акредитација треба да создаде или да ги надгради своите акредитациски капацитети и во нови области.	2. Хоризонтални мерки 2.1 Стандардизација 2.2 Тела за оценка на сообразноста 2.3 Акредитација - Институтот за акредитација треба да создаде или да ги надгради своите акредитациски капацитети и во нови области. 2.4. Биро за метрологија 2.5. Инспекциски надзор на пазарот	2. Хоризонтални мерки 2.1 Стандардизација 2.2 Тела за оценка на сообразноста 2.3 Акредитација - Законот за акредитација признава само сертификатите издадени од тела акредитирани од страна на релевантните национални институти, а не и оние кои ги издаваат телата за сертификација на ЕУ, што ја нарушува конкуренцијата и предизвикува загриженост во врска со спроведувањето на обврските што	2. Хоризонтални мерки 2.1 Стандардизација 2.2 Тела за оценка на сообразноста - Усогласување во однос оцена на сообразност со <i>acquis</i> сè уште не е доволен да овозможи да се преговара за договор за прифаќање на оцена на сообразност. 2.3 Акредитација - Нема развој во законодавството 2.4. Биро за метрологија 2.5. Инспекциски надзор на пазарот - Инспекциите во однос на Законот за

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ			
<p><i>2.4. Биро за метрологија</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на бирото за метрологија за калибрација на мерачките инструменти не е доволно искористен. <p><i>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките и финансиските ресурси се недоволни за да се изврши сеопфатна проверка на техничката сообразност на производите. 		<p>произлегуваат од Мултилатералната спогодба за заемно признавање на сертификатите</p> <p><i>2.4. Биро за метрологија</i></p> <p><i>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Државниот пазарен инспекторат во 2013 спроведе за 50% помалку контроли во однос на 2012 по Законот за безбедност на производите, а 4 пати повеќе инспекции во однос на Законот за градежни производи 	<p>градежни производи се намали на 112 од 360</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во усогласувањето со „Новиот глобален приод“ во однос на законодавството за производи, ниту пак во процедуралните работи.
3. Законодавство за производи од „стариот приод“	3. Законодавство за производи од „стариот приод“	3. Законодавство за производи од „стариот приод“	3. Законодавство за производи од „стариот приод“
<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста. 	4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“	4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во усогласувањето со „Новиот глобален приод“ во однос на законодавството за производи, ниту пак во процедуралните работи.
<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забележан е напредок, иако целосното прилагодување сè уште не е остварено. 	<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавството кое ќе се применува по пристапувањето во ЕУ е проблематично. 	5. Процедурални мерки	<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок

ПОГЛАВЈЕ 2. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ			
ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО			
КОМЕНТАР			
Подготовките во ова поглавје се во многу рана фаза и одат бавно, сепак мал напредок постои во однос на европската карта за здравствено осигурување. Кумулативната оценка за состојбата на ова поглавје е дека се наоѓа во рана фаза, но притоа во изминатата година е направен одреден напредок.			
Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Пристап на пазарот на трудот - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ.	1. Пристап на пазарот на трудот - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ.	1. Пристап на пазарот на трудот - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ	1. Пристап на пазарот на трудот
2. Европската мрежа на служби за вработување - Нема напредок во подготовките за членство во EURES.	2. Европската мрежа на служби за вработување - Нема напредок во подготовките за членство во EURES. - Ратификацијата/потпишувањето на договорите со Унгарија, Данска и Италија се уште чека.	2. Европската мрежа на служби за вработување	2. Европската мрежа на служби за вработување
3. Координацијата на системите за социјална заштита	3. Координацијата на системите за социјална заштита	3. Координацијата на системите за социјална заштита	3. Координацијата на системите за социјална заштита
4. Европската карта за здравствено осигурување	4. Европската карта за здравствено осигурување - Подготовките одат бавно.	4. Европската карта за здравствено осигурување	4. Европската карта за здравствено осигурување

ПОГЛАВЈЕ 3. ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО
 Отстранување на другите пречки за основање и обезбедување прекугранични услуги за физички и правни лица од ЕУ. Дефинирање на разликата меѓу обезбедувањето услуги преку постојана деловна единица и на времена основа во законодавството.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ
 Усогласување со *acquis* на взаемното признавање на професионалните квалификации, за обука и развој на потребните административни структури, Усогласување со *acquis* за поштенски услуги, вклучувајќи го воспоставувањето на независен национален регулатор

КОМЕНТАР
 Кумулативната оценка за поглавјето е дека државата е умерено подготвена, а на годишно ниво е направен одреден напредок. Сепак потребно е натаму да се работи на либерализацијата на поштенските услуги.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА
 - Усогласување на националното законодавство со законодавството на ЕУ, особено за меѓусебните признавање на професионални квалификации и Директивата за услуги;
 - Целосна либерализација на универзалната поштенска услуга.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште е ниска свеста за електронско основање на претпријатија. - Практиките кои се забранети со Директивата за услуги сè уште се присутни во одредени сектори: ветеринарна медицина, приватно образование, туризам и слободни професии. - Сè уште е ниска свеста за придобивките на Директивата за услуги и потребно е засилување на административните капацитети на различните тела за авторизација. - Минималните тарифи предвидени со Законот за градба не се во согласност со <i>acquis</i>. 	<p>1. Право на основање</p>	<p>1. Право на основање</p>	<p>1. Право на основање</p>
<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Странските оператори треба да основаат подружница или филијала со цел да нудат услуги 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во услужните сектори вклучувајќи ги ветеринарната медицина, приватното образование, 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во услужните сектори вклучувајќи ги ветеринарната медицина, приватното образование, 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос на одредени услужни сектори вклучувајќи ги ветеринарната медицина и регулираните

<p>во земјата, што не е во согласност со <i>acquis</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако за некои услуги е отстрането ова ограничување, сепак стапувањето во сила е одложено за по влезот на Македонија во ЕУ. 	<p>градежништвото, туризмот и регулираните професии.</p>	<p>градежништвото, туризмот и регулираните професии, кои не се во согласност со <i>acquis</i></p>	<p>професии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за услуги сеуште не е усвоен
<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне целосна хармонизација на постоечкиот Закон за поштенски услуги. - Давателот на универзална поштенска услуга допрва треба да воспостави одвоено сметководство за своите универзални услуги. - Работата на давателот на универзални поштенски услуги е монополска кога станува збор за пратки под 50 грама, а од друга страна е слаба - Нема напредок во однос на приватизацијата на државниот давател на универзалната поштенска услуга. - Капацитетот за креирање политики на МТСП во полето на поштенските услуги, останува слаб. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос на периодот за именување на давателот на универзални поштенски услуги, посебниот сметководствен систем како и финансирањето на нето трошоците поврзани со обврската за универзална поштенска услуга. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос на периодот за именување на давателот на универзални поштенски услуги, посебниот сметководствен систем како и финансирањето на нето трошоците поврзани со обврската за универзална поштенска услуга. - Либерализацијата на поштенските услуги е одложено до 2017 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос финансирањето на нето трошоците поврзани со обврската за универзална поштенска услуга - Потребно е зајакнување на капацитетите на регулаторот
<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на повеќе различни тела продолжува да биде слаб. - Законот за признавање на професионалните квалификации сè уште не е комплетно усогласен со <i>acquis</i>. - Допрва треба да се усогласува законодавството со Директивата за адвокати. - Допрва треба да се усогласува 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за признавање на професионалните квалификации сè уште не е комплетно усогласен со <i>acquis</i> во однос на адвокатите, трговските агенти и токсични производи. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем број на овластени тела се уште не го применуваат принципот на меѓусебно признавање на професионални квалификации како што се бара од страна на Директивата за професионални квалификации. - Законодавството за трговски агенти и професионална употреба на токсични производи се уште не е усогласен со <i>acquis</i>. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Легислативата од 2010 е потребно да се ажурира и дополнително да се усогласи законодавството за трговски агенти и токсични производи - Телата на ЕУ за сертификација не можат да доделуваат сертифицирање во однос на ISO 9001 стандардот.

законодавството со директивата за трговски агенти и токсични производи			
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно зајакнување на рамката против перење на пари преку подигнување на свеста на институциите кои известуваат и создавање веродостојна евиденција од примената на релевантните институции. Зајакнување на капацитетот и споделување на истражни информации меѓу институциите, - Натамошен напредок во отстранувањето на пречките за движење на капиталот

КОМЕНТАР

Во поглавјето постои одреден напредок, но остануваат забелешки кои се повторуваат од година во година. Една од нив е нискиот број на судски случаи и пресуди кои постојат во однос на борбата против перење пари. Исто така, постои намален број на пријавени сомнителни случаи на трансакции пријавени од Единицата за финансиско разузнавање до органите за истрага.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - На граѓаните на ЕУ сè уште не им е дозволено да купуваат земјоделско земјиште. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвораат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. 	<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државјаните на РМ сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвораат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. - Државјаните на ЕУ се уште не можат да купуваат земјоделско земјиште. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. 	<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државјаните на ЕУ се уште не можат да купуваат земјоделско земјиште. 	<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државјаните на ЕУ се уште не можат да купуваат земјоделско земјиште.
<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повеќето од таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	<p>2. Платен промет</p>	<p>2. Платен промет</p>
<p>3. Борба против перење пари</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на пријавување продолжува да биде незадоволувачко и укажува на постојани недостатоци во имплементацијата. - Во 2011 бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за 32%. 	<p>3. Борба против перење пари</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок. 	<p>3. Борба против перење пари</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок (бројот на пресуди останува ист, односно 4, а пак незавршен судски случаи оваа година се 3, односно еден повеќе од 2012) - Дополнително се забележува пад на бројот на сомнителни трансакции пријавени од Единицата за финансиско 	<p>3. Борба против перење пари</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на поднесени известувања за сомнителни трансакции до Единицата за финансиско разузнавање и понатаму опаѓа. - Потребно е константно добар резултат на случаи од Единицата за финансиско разузнавање.

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ

- Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок.		разузнавање до органите за спроведување на истрага. Бројот на пријавени сомнителни трансакции за 2013 е за 31% помал во однос на 2012 односно единствено 25 нотификации (во 2012 се 29)	
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на комисиите за жалби заради обезбедување ефективен систем на правни лекови.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Целосно функционални структури за јавни набавки за да се гарантира дека јавните набавки се спроведуваат во целосна согласност со стандардите на ЕЗ. Развој на е-набавки.

КОМЕНТАР

Во ова поглавје забелешките се слични како и во минатите години. Иако законската регулатива редовно се менува со цел усогласување со европското право, секоја година се појавуваат проблеми со неусогласеноста на некои од одредбите. Уште поважно, и покрај добрата усогласеноста најголем проблем останува недоволната координација на институциите, па така честопати и кога ќе се утврдат некакви неправилности при набавките изостанува реакција од институциите на прогонот. И во овој извештај како пример за нетранспарентно трошење на јавните пари надвор од процедурите се наведуваат набавките поврзани со мегапроектот Скопје 2014, а се посочува и на недоволните кадровски и финансиски капацитети на институциите кои се важна алка во системот за јавни набавки што укажува на непостоењето реална волја за суштински промени во оваа политика.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се зголеми транспарентноста на јавните трошоци преку објавување на моментални информации за сите договори за јавни набавки;
- Да се отстранат ставките кои не соодветствуваат со ЕУ законодавството во однос на ставање на компании на црни листи и критериумите за доделување на тендери, да се осигура хармонизацијата на правилата за набавки во одбраната и безбедноста со ЕУ правилата, како и со Директивите за јавни набавки од 2014 година, особено за концесиите;
- Да се осигура дека извештаите за неправилностите се соодветно истражени.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Изменет Законот за јавни набавки, но неговата усогласеност со <i>acquis</i> допрва треба да се потврди.- 16 секторски закони треба допрва да се усогласат со Законот за концесии и јавно-приватни партнерства (ПДВН).- Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен за да одговори на зголемените надлежности за имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства.- Сè уште не се транспонирани директиви на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност како и Директивата за задоцнети плаќања.	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е ограничен да обезбеди ефективна имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства.- Негативната референтна листа сè уште не е усогласена со случајот С-465/11 Европскиот суд за правда.- Сè уште не е транспонирана Директивата на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност.	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Се уште не е транспонирана Директивата на ЕУ за набавки во областа на одбрана и безбедност	<p>1. Општи принципи</p> <p><i>1.1. Правна рамка</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Иако Законот за јавни набавки од 2007 е широко усогласен со законодавството на ЕУ, нивото на усогласеност е намалено со многуте измени од 2013 година наваму.- Се уште не е транспонирана Директивата на ЕУ за набавки во областа на одбрана и безбедност- Новите одредби на Законот, според кои е потребна согласност на Советот за јавни набавки за одбирање на најниската понуда, не се во согласност со европското законодавство и има катастрофални ефекти кон квалитетот на понудите- Чувањето на податоци за неправилности при работата на одредени претпријатија и нивно исклучување од идни тендери е исто како и ставање на црна листа и не е во согласност со судската пракса од Европскиот суд за правда

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ

			<ul style="list-style-type: none"> - Советот за јавни набавки почна со работа во мај, но одредбата дека институциите мораат да бараат согласност од истиот при секој оглас за тендер го прави процесот многу сложен, скап и временски неефикасен - Недоволната соработка помеѓу надлежните институции ја отежнува борбата против корупцијата <p><i>1.2. Стратегија</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегијата за развој на системот на јавни набавки е воспоставена, но ги содржи само стратешките приоритети на Бирото за јавни набавки. - Не постои генерален надзор над имплементациските и извештајни механизми - Префрлањето на кадар од Бирото кон Советот за јавни набавки создаде вакуум, кој го намали капацитетот за работа на Бирото.
<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавено е обучувањето на договорните органи и економските оператори. - Зголемен е број на поништување на тендери и пораснат број на постапки со преговарање без објавување на оглас . - Допрва треба да се испорачаат наменски обуки на договорните органи за критериуми за квалитет, тендерски спецификации и менаџмент со договори. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерството за економија сè уште нема регистер на доделени договори. - Останува загриженоста околу транспарентноста, доверливоста и правичноста на електронските аукции. - Употребата на критериумот на “најниска цена“ може да води во помал квалитет на набавеното на сметка на принципот “вредност за вложените пари”. - Некои од критериумите вклучувајќи ги и сумите за договорите во рамките на Скопје 2014 беа постојано менувани. - Тендерските услови допрва треба да овозможат пошироко учество на малите и на средните претпријатија во јавните набавки. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новите одредби на Законот, според кои е потребна согласност на Советот за јавни набавки за одбирање на најниската понуда, не се во согласност со европското законодавство - Постојат сомнежи за неправилности во проектот Скопје 2014 . Општината Центар издаде извештај, според кој, одлуките за набавките биле пристрасни. До денес, ниту ДЗР, ниту ДКЗК, ниту Обвинителството не преземаа никакви мерки - Тендерските услови не овозможуваат пошироко учество на малите и средните претпријатија - Административниот капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен да обезбеди ефективна имплементација на Законот за концесии 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <p><i>2.1. Пазар за јавни набавки</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Се носат годишни планови за јавни набавки, но институциите не се обврзани јавно да ги објават. - Анексите на договорите се носат по потпишувањето на истите, и не се вклучени во електронскиот систем за јавни набавки - Централизирано тело за одреден вид на јавни набавки се уште не е воспоставено - Заедничките јавни набавки се вршат ад хок - Тендерските услови не овозможуваат пошироко учество на малите и средните претпријатија - Процедурите за јавни набавки кои се резултат на преговори, а не биле претходно јавно објавени, изнесуваат 5.5% од вкупната вредност на јавните набавки за 2014 година.

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ

		<p>и јавно-приватни партнерства.</p>	<p><i>2.2. Мониторинг</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Не постои мониторинг за процесот на доделување на тендери, и имплементацијата на договорите не е контролирана од централизиран инспекциски систем - Државниот завод за ревизија врши надворешна ревизија само на годишно ниво и нема ад хок ревизии - Постојат сомнежи за неправилности во проектот Скопје 2014 . До денес, ниту ДЗР, ниту ДКЗК, ниту Обвинителството не преземаа никакви мерки, ниту за други сомнителни случаи за инфраструктурни и здравствени проекти, како ни за судири на интерес и злоупотреба на јавни функции - Мора да се зајакне внатрешната ревизија при јавните набавки - Административниот капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен да обезбеди ефективна имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства. - Објавените податоци за концесии и јавно-приватни партнерства е проблематично, особено во однос на аеродромот и Градот Скопје - Советот за јавно-приватно партнерство нема започнато со работа. <p><i>2.3. Капацитети за управување со процесот на јавни набавки</i></p> <p><i>2.4. Институционален интегритет и судир на интереси</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за индикатори на ризик во однос на потенцијални проблеми со интегритетот не е воспоставен и бројот на извештаи поврзани со интегритет останува низок.
<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - ДКЖЈН има намален буџет и 33 непополнети работни места. 	<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судските процеси се долготрајни - Правото на жалба против негативната 	<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кадровските и финансиските ресурси на ДКЖЈН остануваат недоволни. 	<p>3. Правни лекови</p> <p><i>3.1. Право на правен лек</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне целосна

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ

<ul style="list-style-type: none">- Допрва треба да се постигне усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.- Судската статистика е делумно достапна, а методологијата на собирање не е сеопфатна.	<p>референтна листа допрва треба да се воспостави во Законот за јавни набавки.</p> <ul style="list-style-type: none">- ДКЖЈН останува со недоволен кадар и недоволен буџет, со голем број на непополнети работни места.- Допрва треба да се постигне целосна усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.	<ul style="list-style-type: none">- Употребата на негативната референтна листа се уште не е усогласена со Случајот С-465/11 Европскиот суд на правдата.- Не постои систематско гонење на прекршувањата на процедурите за јавни набавки, што е видливо во фактот дека имаше само една пресуда.- Допрва треба да се постигне целосна усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.	<p>усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.</p> <ul style="list-style-type: none">- Прекршоци во процесот на ревизија се казнуваат многу високо, и самиот процес на донесување одлуки на ДКЖЈН е многу формалистички.- Загрижувачки е високиот број на одбени жалби. <p><i>3.2. Имплементациски капацитет</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Капацитетот на комисијата и судот да се справат со голем број на жалби мора да зајакне.- Назначувањето на кадри во двете институции мора да биде ослободено од политички влијанија.- Подобрување на пристапот до одлуките на комисијата би ја зголемило транспарентноста.
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 6. ПРАВО НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Развој на ефективни и независни системи за гаранција на квалитет и за јавен надзор за овластените ревизори и за ревизорските фирми. Зајакнување на релевантните административни капацитети

КОМЕНТАР

Комисијата повторно ја нотира неусогласеноста со Директивата за учеството на вработените во одлучувањето. Притоа, за да ни биде јасно зошто е важно усогласувањето да потсетиме дека може да се одрази негативно на социјалниот дијалог како и на економско-социјалните права и правата од работен однос. Во областа за корпоративно сметководство и ревизија по втор пат се споменува дека поради одредени проблеми се спречуваат професионалните сметководители да бидат обучени.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да продолжат напорите за усогласување со најновите *acquis* во областа на сметководството и ревизијата.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none">- Допрва треба да се постигне усогласување со член 16 од десеттата директива за право на друштвата која се однесува на преку-граничните спојувања.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none">- Допрва треба да се постигне усогласување со член 16 од Десеттата директива за правото на друштвата која се однесува на преку-граничните спојувања.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none">- Останува да се доврши усогласувањето со член 16 од Десеттата директива за правото на друштвата која се однесува на преку-граничните спојувања.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none">- Усогласување со Директивата за прекугранично спојување сè уште не е завршено, особено на учеството на вработените во органите на управување на компании основани како резултат на прекугранично спојување.
<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none">- ИОР го зголеми бројот на вработени на 3, но тоа сè уште не е доволно за ефективна и квалитетна контрола.- Квалификациите на овластените ревизори стекнати во странство сè уште не се признаени.	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none">- ИОР го зголеми бројот на вработени од 3 на 4, но тоа сè уште не е доволно за ефективна и квалитетна контрола.- Квалификациите на овластените ревизори стекнати во странство сè уште не се признаени.	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none">- Институтот за овластени ревизори не е сè уште оперативен и ги нема преземени своите одговорности- Има задоцнување во делот на обуките за професионалните сметководители	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none">- Институтот за сметководители сè уште не функционира со што се спречува професионалните сметководители да бидат обучени.- Усогласувањето со Директивата за годишни финансиски извештаи, консолидирани финансиски извештаи и други слични извештаи за одредени типови на претпријатија сè уште не е завршена.

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Изготвување национална стратегија/акциски план за градење капацитети за спроведување на европското законодавство во секоја од областите опфатени во ова поглавје, со фокус на потребата за обезбедување специјализирана обука за органите кои го спроведуваат законот, за судии, обвинители и царински работници, Пправење кампањи за развивање на јавната свест, подобрување на соработката меѓу органите кои го спроведуваат законот и меѓу сите релевантни засегнати страни.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Градење капацитети за спроведување/ примена на европското законодавство и воспоставување евиденција за добро водена истрага, прогон и судска разрешница на пиратството и фалсификувањето.

КОМЕНТАР

Овој извештај на Комисијата ги потврдува забелешките и заклучоците на минатогодишните – напредокот во областа е скромн. ЕК посебно ја акцентира сложеноста на системот кој ја спречува ефективната заштита на правата од интелектуална сопственост. Забелешките дека јавноста нема свест за штетноста на фалсификуваните стоки е веќе редовна содржина на извештаите, а коментарите за непризнавањето на резултатите од лабораториите како доказ во судска постапка станаа практика. Потребно е сеопфатно и значително подобрување во секторот на заштитата на правата од интелектуална сопственост.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се зајакнат напорите за истрага и гонење на прекршувањата на интелектуалната сопственост.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на Законот со европското законодавство. - Соработката на Одделението за авторски права при Министерството за култура со другите релевантни институции е ограничена. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за авторските и други сродни права не е усогласен со Договорот за изведби и фонограми на Светската организација за интелектуална сопственост. - Исклучувањата на фонографските права и неколкуте спорови го отежнаа работењето на двете лиценцирани здруженија кои управуваат со колективни права. - Раководителот на одделението за авторски и други сродни права во Министерството за култура беше отпуштен од работа поради што се намали капацитетот, а соработката со другите релевантни институции сè уште е ограничена. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на одделението за авторски и други сродни права останува недоволен. - Соработката помеѓу институциите одговорни за индустриска сопственост треба да се подобри 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на одделението за авторски и други сродни права останува недоволен. - Владата се уште ги нема одобрено тарифите за друштвата за колективни права
<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за интелектуална сопственост 	<p>2. Права на индустриска сопственост</p>	<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државниот завод за индустриска сопственост нема доволно кадровски капацитет за да овозможи квалитетна 	<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државниот завод за индустриска сопственост нема доволно кадровски капацитет за да овозможи квалитетна

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

<p>допрва треба да се ажурира.</p>		<p>услуга и да ги поддршка на иновациите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обуките за средните и мали претпријатија за заштита и примена на интелектуалната сопственост се ограничени 	<p>услуга и да ги поддршка на иновациите, ниту за меѓународна соработка.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обуките за средните и мали претпријатија за заштита и примена на интелектуалната сопственост се ограничени - Базите на податоци за патенти и индустриска сопственост од Државното биро за индустриска сопственост и Бирото за хармонизација на домашниот пазар со Европското биро за патенти треба да се интегрираат подобро
<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поделбата на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите создаваат еден комплексен и нејасен систем наместо да го направат поефикасен. - Методологија за собирање и размена на статистички податоци за спроведувањето на интелектуалните права сè уште не е развиена. - Размената на податоци меѓу институциите за спроведување на интелектуалните права сè уште не е систематска. - Свеста дека се фалсификуваат и прехранбени, козметички, медицински производи, како и играчки, техничка и електронска опрема е ниска, а фалсификатите се продаваат на улиците и на зелените пазари. - Продажбата на фалсификувани фармацевтски производи преку интернет сè уште не е инкриминирана. - Соработката меѓу институциите за следење и откривање на каналите за продажба на 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобрениот систем за собирање и размена на статистички податоци ќе биде достапен дури по 2013. - Фалсификувана храна, козметички и хигиенски производи, лекови, играчки и техничка и електронска опрема сè уште се наоѓаат насекаде а свеста за опасноста по здравјето на луѓето од истите е ниска. - Лабораториските резултати со кои се потврдува дека одреден лек е фалсификат сè уште не се прифаќа како доказ во судската постапка што го отежнува гонењето на фалсификаторите. - Системот за заштита на правата и натаму е сложен наместо ефективен. - Фалсификувањето не се смета за организиран криминал и поради тоа и напорите за справување со истото се недоволни. - Соработката на национално и меѓународно ниво допрва треба да се унапредува. - Свеста за фалсификуваните производи е ниска и кај институциите и кај јавноста. 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на контроли и мерки опаѓа, а посветеноста за сузбивањето на прекршителите на правата од интелектуална сопственост не се подобрува. - Свеста за повредата на интелектуалната сопственост и ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска. - Обуките за средните и мали претпријатија за заштита и примена на интелектуалната сопственост се ограничени - Трите јавни лаборатории не се правно овластени да откриваат фалсификувани лекови и нивните анализи не се прифатени како доказ во судска постапка - Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права сè уште нема точна евиденција - Системот за заштита на правата и натаму е сложен наместо ефективен. 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за заштита на правата и натаму е сложен наместо ефективен, поради неусогласениот степен на ангажираност од страна на 11 различни релевантни институции - Државниот пазарен инспекторат е недоволно опремен, и кадарот е недоволно обучен - Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права сè уште нема точна евиденција - Трите јавни лаборатории не се правно овластени да откриваат фалсификувани лекови и нивните анализи не се прифатени како доказ во судска постапка - Свеста за повредата на интелектуалната сопственост и ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска.

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

фалсификати, како и за уривање на фалсификаторската пирамида е ограничена, како на национално така и на локално ниво.

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Воспоставување веродостојна евиденција од примената во областа на антитруст и фокус на најсериозните прекршувања на законот за конкуренција, Воспоставување ефективна *ex-ante* контрола на државната помош, Зајакнување на административниот капацитет на Комисијата за заштита на конкуренцијата и обезбедување адекватен буџет и персонал, Целосно обезбедување транспарентна и недискриминаторска примена на Законот за конкуренција.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно усогласување на законодавството со правото на ЕУ за антитруст и државна помош, Натамошно подобрување на евиденцијата од примената во областа на антитруст и контрола на државна помош, Зголемување на свеста кај државните институции, бизнисот и кај општата јавност.

КОМЕНТАР

Двата најгорливи проблеми кои беа евидентирани во минатогодишниот извештај остануваат да важат и оваа година дополнети со нови забелешки. Така проблемите околу известувањето односно не известувањето за државната помош од страна на давателите на државна помош остануваат и оваа година. Но, пред се најголемиот проблем и оваа година останува финансиот и административниот не капацитет на КЗК. Токму затоа една од главните забелешки на ЕК оваа година останува работењето на конкретни случаи од страна на КЗК со што би се зголемило спроведувањето на политиката на конкуренција во Македонија. Акумулативната оценка за состојбата е дека државата е умерено подготвена а годишниот напредок е оценет како одреден напредок.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се зајакне резултатот на спроведување од страна на КЗК.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none">- Кадрите во Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) кои работат на анти-труст и спојувања треба да се користат поефикасно.- Кадарот на КЗК се стекнал со добри основни вештини, но му недостасува понапредна обука.- Вкупниот буџет на КЗК е неадекватен- Имплементација на мерките за помилување од Законот за заштита на конкуренција е ограничена поради спротивните одредби во кривичниот законик.- Во случај на жалба одлуката на КЗК се суспендира до донесување на конечна одлука од Управниот суд што ја намалува ефективноста на одлуките на КЗК.	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none">- Досието на примена на Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) малку се влоши.- На кадарот на КЗК му недостасува напредна обука.- Кадарот кој се занимава со антитруст и спојувања не е ефикасно искористен.- Оперативниот буџет на КЗК останува ограничен.- Имплементација на мерките за помилување од Законот за заштита на конкуренција е ограничена поради спротивните одредби во кривичниот законик.- Во случај на жалба одлуката на КЗК се суспендира до донесување на конечна одлука од Управниот суд.	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none">- Оперативниот буџет на КЗК останува ограничен- Од 2012 наваму КЗК нема издадено решение за картел.- Управниот суд има отфрлено 7 одлуки на КЗК, од кои 6 поради процедурални недостатоци, 6 од нив се и потврдени од Вишиот управен суд.	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none">- Оперативниот буџет на КЗК за 2014 изнесува 275.000 евра и останува ограничен.

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на некои од одлуките на полето на државната помош би можел да се подобри. - Нема напредок на полето на пазарна либерализација. <p><i>(подетално види во делот на економските критериуми)</i></p>	<p>2. Државна помош</p>	<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свеста кај давателите на државна помош за користењето на системот за известување останува ниска, заобиколувајќи ги механизми за мониторинг кои се на сила. - Де минимис прагот од 200000 € е премногу висок и непропорционален со пазарот на земјата и претставува ризик за нарушување на конкуренцијата . - транспарентност во однос на деталите и сумите на доделената државна помош е потребно да се подобри. - Постои нецелосно известување за државната помош - Владата преку широк спектар на инструменти има влијание врз економијата, односно влијае на конкурентноста на различните сектори и фирмите. Вакви инструменти вклучуваат: директните субвенции и даночни олеснувања, особено за странските инвеститори; инспекции на лице место на фирмите и изрекувањето на казни; присилно одложување на договори за плаќање; јавни гаранции за кредити на претпријатијата во државна сопственост; јавно инфраструктурни проекти; и активни програми на пазарот на трудот <p><i>(подетално види во делот на економските критериуми)</i></p>	<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за известување за државна помош не се користи од сите даватели на државна помош , што го попречува ефективното мониторирање на државната помош. - Државна помош и понатаму се доделува за воздушен сообраќај без известување до КЗК. - Регистарот на државна помош сеуште не воспоставен, и мапата на регионала помош сеуште не е изготвена во согласност со ЕУ водичите за регионална помош
---	--------------------------------	--	---

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на законодавството, рамката за надзор и примена, за финансискиот сектор, особено за секторот на осигурување и за пазарот на хартии од вредност, Обезбедување оперативна и независна надзорна власт за секторот осигурување која е правилно кадровски екипирана.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Создавање досие од примената на борбата против возење без осигурување, Натамошно усогласување со европското законодавство

КОМЕНТАР

Според извештајот РМ е умерно подготвена во ова поглавје и остварила одреден напредок во последните 12 месеци. Она што може да не загрижува е дека голем дел од забелешките се повторуваат веќе трета година во серија. Повеќе за ова во Економските критериуми.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none">- Заштитата на потрошувачите и натаму е предизвик и треба соодветно да се реши.- Новата методологија за потребниот капитал за покривање на ризиците (пазарни, кредитни, валутни и оперативни) е делумно усогласено со Директивата за адекватност на капиталот. <p>(подетално види во делот на економските критериуми)</p>	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none">- Централната банка воспостави специјален тим кој треба да се справува со поплаки на потрошувачите, но административниот капацитет на овој тим е потребно да се засили.- Заштитата на потрошувачите и натаму е предизвик и треба соодветно да се реши.	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none">- Ниската свест за заштита на потрошувачите останува проблем за што доказ е нискиот број на поднесени претставки.	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p>
<p>2. Осигурувањето и професионални пензии</p> <ul style="list-style-type: none">- Неосигуреното возење и натаму претставува проблем, како и немањето евиденција за успешно справување.- Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу	<p>2. Осигурувањето и професионални пензии</p> <ul style="list-style-type: none">- Не постојат цврсти податоци за неосигуреното возење, иако МВР го проценува на 10%.- Потребни се дополнителни напори во борбата против неосигуреното возење.- Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните	<p>2. Осигурувањето и професионални пензии</p> <ul style="list-style-type: none">- Се уште не постојат цврсти податоци за неосигуреното возење.- Потребни се дополнителни напори во борбата против неосигуреното возење.- Планираната либерализација на пазарот осигурување на моторни возила е одложен за заштита на осигурување на индустрија.- Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги	<p>2. Управни и надзорни капацитети</p> <p>3. Осигурувањето и професионални пензии</p> <ul style="list-style-type: none">- Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност европското законодавство.- Недостасуваат сигурни податоци за неосигурани возила.- Ограничувањето од 50% за инвестирање во странски обврзници повторно не се промени што е спротивно со

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

<p>осигурителните компании и не е во согласност со <i>acquis</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничување за инвестирањето во странски обврзници од 50%, што е спротивно на правото на ЕУ и натаму постои. - Се воведоа нови законски одредби со кои им се забранува на пензиските друштва да инвестираат во обврзници и др. хартии од вредност издадени и гарантирани од државата, кои не се тргуваат на домашниот пазар. - Свкупниот капацитет на МАПАС за спроведување на одлуките е недоволен. - МАПАС сè уште има ограничено влијание врз организациите кои се предмет на неговата супервизија. - Во областа на осигурувањето и професионалните пензии сè уште нема доволна усогласеност со <i>acquis</i>. 	<p>компани и не е во согласност со <i>acquis</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничувањето од 50% за инвестирање во странски обврзници не се промени што е спротивно со правото на ЕУ. 	<p>одредува премииите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност европското законодавство.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Планираната либерализација на пазарот за осигурување на моторни возила беше одложена за да се заштити индустријата на осигурување. - Ограничувањето од 50% за инвестирање во странски обврзници повторно не се промени што е спротивно со законодавството на ЕУ. 	<p>законодавството на ЕУ.</p>
<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите регулатори на финансискиот пазар ја променија регулативата за анализа на ризикот врз основа на оценките на меѓународните агенции наместо врз база на критериумите за членство во ЕУ и ОЕЦД. - Усогласувањето со измените на Директивата за нагодување и Директивата за финансиски залог сè уште не е спроведено. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со измените на Директивата за нагодување и Директивата за финансиски залог сè уште е делумно односно не е воопшто започнато. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со измените на Директивата за финансиски залог се уште е само делумно започната, додека Директивата за нагодување воопшто не е започната. 	<p>4. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со измените на Директивата за финансиски залог се уште е само делумно започната, додека Директивата за нагодување воопшто не е започната.
<ul style="list-style-type: none"> - 4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги. 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p>	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p>	<p>5. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p>

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

<ul style="list-style-type: none">- Иако повеќе директиви се транспонирани, усогласувањето треба да се потврди.- Зачестените измени на супервизиските прописи создава потешкотии при имплементацијата на преземањата на пазарот на капитал.- Членовите на КХВ сè уште не се со полно работно време, недоволен е и бројот на кадар во КХВ.	<ul style="list-style-type: none">- Зачестените измени на прописи за супервизија ја поткопуваат правната сигурност за учесниците на пазарот (за честото менување на прописите види и во делот на <i>Економските критериуми</i>).		
---	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Да се отстрани прекршувањето на ССА преку преземање на сите неопходни мерки за либерализација на секторот за електронски комуникации, донесување на потребните подзаконски акти и натамошно зајакнување на регулаторните тела, Примена на заштитни механизми за конкуренција за операторите со значителна пазарна моќ, Зајакнување на независноста и административниот капацитет на регулаторните власти за електронски комуникации и медиуми, Обезбедување стабилен и одржлив извор на финансирање на јавниот дифузен сервис и за Советот за радиодифузија.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Сите медиуми мора да бидат ослободени од секаков политички притисок без мешање и закани. Медиумите треба да се дистанцираат од партиските политики и не треба да бидат во служба на политичарите и политичките партии. Јавниот национален сервис треба да настојува/да вложува напори да биде комплетно непристрасен и независен од политички, комерцијални и други влијанија и идеологии да допринесе кон информирано граѓанство. Медиумите играат посебна важна улога во ситуации на политичка криза. Јавен интерес е нивната задача да откриваат можни грешки во функционирањето на државата или општеството. Оттука, јавните тела треба да се воздржат обесхрабрувањето на медиумите за да си го изнесат/извршат нивниот мандат. Обвинувачките/клеветничките дејства не треба да бидат користени како средства за да се задуши дебатата или да спречат јавните фигури да одговараат. Посебно е загрижувањето кога политичари тужат новинари за клевета, но исто така и кога тужат други политички фигури, наместо да ги решат меѓусебните разлики/несогласувања низ други средства како јавна дебата. Судовите со обвинувањата за клевета треба да се носат на балансиран начин, независен од можни политички импликации за партикуларен случај. Судовите треба да развијат чиста и силна практика за заштита на слободата на изразувањето во поглед на обвинувањата за клевета. Посредството и саморегулацијата треба да игра важна улога во редуцирањето на високиот број на случаи во судовите. Купувањето политичка поддршка од медиумите преку финансиско поддржување на медиумскиот пазар е неприфатливо. Строги правила за владиното рекламирање мора да бидат применети/наложени/наметнати. Медиумското сопствеништво и медиумското финансирање треба да биде транспарентно. Новинарските работни услови треба да бидат унапредени/подоброени/поправени како би се намалила самоцензурата.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Јавен радиодифузен сервис: да се обезбедат соодветни материјали за тековните политики, организациони прашања, обуки и реформи во уредувањето во рамките на Јавниот радиодифузен сервис со потенцирање на критиките кои редовно беа давани во минатото за недостигот на политичка независност и недостатокот од балансирано известување, како и да се обезбеди информативна содржина со висок квалитет. **Владино рекламирање:** да се воспостават строги правила за владино рекламирање, засновани на транспарентни, објективни и недискриминирани критериуми. Да се обезбеди целосна транспарентност на владино рекламирање. Да се развие механизам за бесплатни јавни огласувања за вистинските јавни интереси. **Клевета:** Ревизија на законодавството со отстранување на случаите кои се базираат на “чест“, “достоинство“ и “клевета“, од кои повеќето се подведуваат од уставната дефиниција за навреда но која не спаѓа во опсегот на клеветата како што е дефинирана во Член 10 ЕКЧП. Ревизија на процедуралните правила за исклучување на помали случаи и наместо тоа зголемување на употребата на медијација за решавање на истите. Поддршка и промоција на поголема употреба на само регулација како алтернатива на судските акции. Гаранции и спроведување на сите политички нивоа, од себе воздржување на политичарите и јавните службеници од започнување на постапките за клевета, согласно со ЕСЧП принципите. **Независни тела:** Да се обезбеди доволна автономија на независните регулаторни и ревизиски и надзорни тела, но не само во теорија, туку и во пракса со цел да дејствуваат ефикасно и ослободени од политички притисок. За ова се потребни не само проактивни напори од самите тела, туку и политичка волја од сите актери со цел да им се дозволи на овие тела да ги извршуваат своите обврски согласно закон, вклучително и алокација на доволно финансиски средства. Да се обезбеди членување во независните регулаторни тела, засновано на професионална подготвеност, релевантно професионално искуство од областа на компаративните заслуги. Да се обезбеди законско санкционирање на неусогласеноста со барањата и препораките на независните тела

КОМЕНТАР

Четврта година по ред во Извештајот на ЕК се критикува трошењето на средствата на АЕК за намени кои не се поврзани со развојот на електронските комуникации. Исто како и минатата година творците на извештајот, забележале кај јавниот сервис пристрасно и политизирано известување во корист на Владата, а не на јавноста, што е во спротивност со природата на неговите надлежности.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се обезбеди правилно спроведување на новодонесените закони за електронска комуникација и аудиовизуелни медиумски услуги;

- Да се зајакне независноста и капацитетот на аудиовизуелниот медиумски регулатор и јавниот радиодифузен сервис.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е транспонирана регулаторната рамка на ЕУ од 2009 година. - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Измените на законодавството со кои се овозможува префрлување на вишокот пари во области кои се надвор од надлежностите на АЕК го поткопува авторитетот на регулаторот. - Да се подобри координацијата на мерките на АЕК и КЗК. - Не е воведен бројот 112 за итни случаи, поради финансиски ограничувања. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практиката на АЕК да го користи вишокот средства за цели кои не се поврзани со развојот на електронските комуникации продолжува да биде загрижувачка и да го поткопува авторитетот на регулаторот. - Се уште не е воведен бројот 112 за итни случаи - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Фиксната пенетрација на користењето на интернет достигна 14,4% од населението наспроти просекот во ЕУ кој изнесува 28,2%. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните такси наметнати на операторите се уште се над нивото потребно за финансирање на работата на АЕК - Практиката на АЕК да го користи вишокот средства за цели кои не се поврзани со развојот на електронските комуникации продолжи поткопувајќи го авторитетот на регулаторот. - Координацијата помеѓу АЕК и КЗК останува слаба - Се уште не е воведен бројот 112 за итни случаи - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кредитилитетот на АЕК продолжува да биде нарушен поради распределбата на вишокот на средства за други намени кои не се поврзани со развој на електронските комуникации. - Административните такси наметнати на операторите се намалени, но сеуште високи - Се уште не е воведен бројот 112 за итни случаи поради недостиг на финансиски средства - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Постапките за јавни консултации со операторите треба да се подобрат.
<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Премала побарувачка за сертификати за електронски потписи и отежнат пристап до пазарот. - МАРНет останува единствен регистар за интернет домени. - Сè уште постојат бариери за електронска трговија како на пример „праговите“ за интернет трговија поставени од царинските власти. 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште постојат бариерите за електронска трговија. 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p>	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште постојат бариери за електронска трговија како на пример „праговите“ за интернет трговија поставени од царинските власти
<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има грижи за независноста на СРД. - Недоволни напори за спроведување на законодавството за авторски права и медиумска концентрација. - Одземањето на дозволата на А2 покренува прашања и 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден број на засегнати страни изразуваат на загриженост дека предложените закони за медиуми и аудиовизуелни медиумски услуги можат да бидат искористени за ограничување на медиумските слободи. - Сè уште има грижи за независноста на СРД. 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Амандманите на законот беа усвоени во услови на ограничена консултација со засегнатите - Сè уште има грижи за правичноста, објективноста и транспарентноста на Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. (АВМУ) - Политичката и финансиската 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Амандманите на законот беа усвоени во услови на ограничена консултација со засегнатите - Сè уште има грижи за независноста на СРД и дека работи недискриминирачки и транспарентно - Се провлекува сериозна загриженост за селективното известување на јавниот

<p>идентификува слабости во правната рамка и практиката за изрекување санкции – СРД да ги преиспита практиките и правната рамка.</p> <ul style="list-style-type: none"> - На СРД му недостасуваат ресурси за мониторирање и спроведување на законот на регионално и локално ниво. - Потребни натамошни значајни напори за МРТВ да ја исполнува својата мисија на јавен сервис, меѓу другото преку балансирано и плуралистичко известување. - Да се обезбеди инклузивност во процесот на изготвување на новото законодавство. - Премалку институционална координација на преминот кон дигитална телевизија. - Нема постојан механизам за планирање и надзор на преминот кон дигиталната телевизија. - Треба да се одбере посебен DVB-T мултиплекс оператор, кој ќе ги пренесува програмите на приватните телевизии. 	<ul style="list-style-type: none"> - Потребни натамошни значајни напори за МРТВ да ја исполнува својата мисија на јавен сервис, меѓу другото преку балансирано и плуралистичко известување (особено по забелешките изнесени од ОБСЕ/ОДИХР за пристрасно известување од кампањата за локалните избори 2013 година). 	<p>независност на АВМУ и јавниот сервис се уште не се воспоставени. Потребни се чекори за обезбедување на нивната независност</p>	<p>радио дифузер, односно недостаток на уредничка и финансиска независност</p>
--	---	---	---

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Забрзување на регистрацијата на земјоделското земјиште и катастарот за недвижен имот, Собирање и обработка на сигурни и веродостојни земјоделски податоци, Натомошни подготовки за воспоставување ефективни и финансиски здрави платежни тела за управување и контрола на земјоделските средства, согласно барањата на ЕУ и меѓународните стандарди за ревизија.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Надградба на капацитетот на администрацијата и заокружување на подготовките за практична примена на управувачките механизми на Заедничката земјоделска политика, особено интегрираниот систем за администрација и контрола (IACS) и постоење на функционален систем за идентификација на земјишни парцели (LPIS).

КОМЕНТАР

Според ЕК постигнат е определен напредок во областа, а тоа се должи на фактот дека се направени минимални промени. И натаму еден од најголемите недостатоци во овој сектор продолжува да биде недоволниот административен капацитет. Ако минатата година неповратно се изгубени 11,5 милиони евра, оваа година тоа се 15.6 милиони евра. Дополнително оваа година се нотира и целокупниот дизајн на програмата - од квалификуваноста и правилата за финансирање до типовите на дозволени инвестиции во текот на фазите на мониторинг. Сето ова се должи на хронично лошиот административен капацитет во Платежната агенција и на слабиот апсорпциски капацитет.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се фокусира на поефективна употреба на IPARD фондовите.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none">- Само некои од подзаконските акти, првенствено од техничка природа, беа усвоени во областите земјоделство и рурален развој, квалитет на земјоделските производи и вино.- Загрижува институционалниот капацитет.- Регистрите не се компатибилни.- Институционалниот капацитет за одржување и управување со функционален интегриран административен и контролен систем е недоволен.- Капацитетот на Платежната агенција и понатаму предизвикува загрижување, особено поради широките надлежности кои истата ги има.- Вработените во Платежната агенција се одговорни за системот за национална	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none">- Интегрираниот систем за административна контрола и системот за земјишна идентификација се интерконтектирани и оперативни, но сепак податоците на различните системи не се компатибилни.- Институционалниот капацитет за одржување и управување со интегрираниот систем за административна контрола е недоволен.- Покрај новите вработувања институционалниот капацитет сè уште загрижува.- Се преземаат чекори за подобрување на капацитетот на Платежната агенција која има обврски и кај системот за национална поддршка, но, ниту опремата, ниту персоналот не се доволни.	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none">- Околу две третини од Буџетот за земјоделството и рурален развој (155 милиони €), претставуваат директни плаќања на земјоделците. Влијанието на овие директни плаќања за одржливоста, продуктивноста и конкурентноста на фармите останува да се оцени.- Недоволниот број на вработени во единицата одговорна за системот за идентификација на земјишни парцели го доведува во ризик редовното одржување, ажурирање и севкупниот квалитет на системот.- Квалитетот на податоците од мрежата за сметководствени податоци од фарма уште треба да се подобрува.- Пристапот до квалитетни советодавни услуги за земјоделците и малите земјоделски бизниси треба дополнително да се подобри.- Ефикасното користење и одржување на објектите за наводнување останува	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребни се поголеми и понатамошни напори за да се осигура интегрираниот административен систем за контрола да функционира правилно, да развива органско земјоделство и користа за формулирање политики за мрежата на земјоделски податоци

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО			
финансиска поддршка, како и за управување со мерките од ИПАРД. Оттаму и покрај новите вработувања нивниот број е недоволен.		предмет на загриженост.	
2. Организации на заеднички пазар	2. Организации на заеднички пазар - Подготовките се во рана фаза.	2. Организации на заеднички пазар - Ограничен напредок	2. Организации на заеднички пазар - Потребна е потесна економска соработка меѓу фармерите
3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло
4. Посебни култури	4. Посебни култури	4. Посебни култури	4. Посебни култури
5. Рурален развој - Капацитетот за апсорпција на алоцираните средства од петтата компонента на ИПА и натаму загрижува.	5. Рурален развој - Се имплементира петтата компонента на ИПА, но напредокот во подготовките за другите технички мерки од програмата е ограничен и мора да се интензивира. - Капацитетот за апсорпција на средствата во петтата компонента и натаму загрижува. - Дури 7,39 милиони евра од ИПА 2009 останаа неискористени.	5. Рурален развој - Во 2013, вкупно 11.5 милиони евра, од инструментот за претпристапна помош за рурален развој (ИПАРД) останаа неискористени и се вратени во буџетот на ЕУ. - Целокупниот дизајн на програмата - од квалификуваноста и правилата за финансирање и типовите на дозволени инвестиции во текот на фазите на мониторинг - треба да се подобрат.	5. Рурален развој - Иако зголемен број на апликации, 15.6 милиони евра од вкупниот буџет на IPARD програмата останале неупотребени и вратени во буџетот на ЕУ.
6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи - Административниот капацитет е незадоволителен
7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Производителите на органска храна добиваат третина повеќе од државните плаќања наспроти конвенционалното производство, па сепак капацитетот за органско производство е опаднат. - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно усогласување на законодавство со ветеринарно и фитосанитарното *acquis*, со фокус на законодавна рамка компатибилна со *acquis*, Натамошно јакнење на капацитетот на ветеринарните услуги на централно/локално ниво заради воспоставување контролен систем за контрола на увозот компатибилен со ЕУ, Обезбедување оперативен систем за идентификација на говеда и регистрација на движења, започнување на систем за идентификација на прасиња, овци и кози, Натамошно усогласување на контролните системи за болести и здравје на животните со оние на ЕУ како и вонредни планови за болести што се пријавуваат, Процена на работата на агри-храна операторите заради изготвување план за надградба во иднина.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно усогласување на законодавството (пренослива спонгиоформна енцефалопатија) и животинските нус-производи, спроведување/контрола на примената и воспоставување систем за собирање/третман, Воспоставување на кадровски адекватна управа за здравје на растенијата. Натамошно усогласување на фитосанитарното законодавство, Донесување на план за надградба на агри-храна операторите и почеток на имплементацијата, Зајакнување на капацитетите од доменот на безбедност на храна, ветеринарство и фитосанитарна заштита

КОМЕНТАР

Според извештајот државата е умерено подготвена во ова поглавје и остварила одреден напредок. Сепак мора да се напомене дека голем дел од забелешките во извештајот се повторуваат 2-3 години во серија. Како главни недостатоци повторно се повторуваат долговите на ветеринарните здруженија како и тоа дека повторно не се воспоставени системи за собирање и третман за нус производите од животинско потекло. Исто така, од анализата на извештајот може да се посечи и тоа дека во делот на фитосанитарна политика скоро да нема никаков напредок и дека сите забелешки од минатиот извештај се повторуваат и во новиот извештај.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Зголемување на административните капацитети, особено во инспекциските служби и лаборатории;
- Зголемување на напорите за фитосанитарната политика.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Општи принципи	1. Општи принципи	1. Општи принципи - Сè уште има потреба од зајакнување на административниот капацитет на Агенцијата за ветерина и храна (AVX).	1. Општи принципи
2. Ветеринарна политика - Системот за редуцирани контроли на пратки на граничните премини сè уште не се применува. - Покрај вакцинацијата на домашните свињи против класичната свинска треска, постои загриженост за тоа како се спроведува вакцинацијата, односно за ниското ниво на имунитет. - Иако буџетот во делот за здравје	2. Ветеринарна политика - Системот за редуцирани контроли на пратки на граничните премини допрва треба да биде имплементиран. - Систем за идентификација и регистрација на свињите допрва треба да се востанови. - Контролата на движењето, регистрацијата и идентификацијата на животните не се спроведува соодветно секогаш и поради тоа не обезбедува веродостојни податоци. - Значителното одолговлекување во	2. Ветеринарна политика - Системот за идентификација и регистрација на свињи се уште не е воспоставен. - Контролата на движењето, регистрацијата и идентификацијата на животните треба да биде посфектно спроведена. - Значителното одолговлекување во исплатите на приватни ветеринарни станици продолжи да предизвика проблеми за спроведување на здравствената заштита на животните.	2. Ветеринарна политика - Акмулирани долгови за наплата на овластени ветеринарски здруженија и на факултетот на ветеринарна медицина ја загорзуваат способноста на Агеницијата за спроведување на здравствената заштита на животните.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<p>на животните е зголемен за 45% споредено со 2011, сепак има значителни доцнења во плаќањата кон овластените приватни ветеринарни центри кои учествуваат во официјални програми на Агенцијата за ветерина и храна со што се загрозува нивната имплементација.</p>	<p>исплатите на приватните ветеринарни станици останува проблем за спроведувањето на програмата за здравјето на животните.</p>		
<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Операторите со храна не секогаш ги применуваат НАССР стандардите, а контролата не се спроведува во согласност со законот. - Планираните активности за подобрување на квалитетот на свежото млеко не се спроведени. - Недостатокот на утврдена локација за одложување на нус производи од животинско потекло е најголемата пречка за имплементирање на стратегијата. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредувањето на соодветна локација за одложување и натаму претставува најголема пречка за управувањето со нус производите од животинско потекло. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредувањето на соодветна локација за одложување и натаму претставува најголема пречка за управувањето со нус производите од животинско потекло. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не се воспоставени системи за собирање и третман за нус производите од животинско потекло.
<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесено е имплементирачко законодавство за безбедност на додатоци на храна, храна за исклучителни хранливи и диететски употреби, нова храна и минерални води чија усогласеност со европското законодавство допрва треба да се утврди. - Нема критериуми засновани на ризикот за категоризација, ниту пак за инспекција на оператори со храна која не е од животинско потекло. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Инспекторатот за храна останува недоволен во однос на човечките ресурси. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Годишната мониторинг програма за безбедноста на храната не е целосно спроведена поради недостаток на средства. - Капацитетот на Инспекторатот за храна останува недоволен во однос на човечките ресурси. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата има недостаток на персонал и опрема. - Годишна програма за следење на безбедноста на храната се спроведува само делумно.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот на вработени и постапките за контрола се недоволни. 			
<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p>	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p>	<p>5. Посебни правила за добиточна храна /</p>	<p>5. Посебни правила за добиточна храна /</p>
<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е преземена акција за имплементација на меѓународните стандарди за фитосанитарни мерки, особено набљудување, сертификација при извоз, и утврдување на статус на штетник во одредена област. - Контролата на пазарите на производи од растително потекло и растенија се врши нередовно и нема контрола на примената на правилата. - Координацијата на сите чинители од фитосанитарната политика не се врши. - Административниот капацитет на Фитосанитарниот директорат е слаб. - Капацитетот на Државната фитосанитарна лабораторија и понатаму е неискористен поради неодредената улога во националниот систем за мониторинг на безбедност на храна и недостатокот на примероци за контрола на редовна основа. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесени се повеќе подзаконски акти, но сепак недостига сериозна активност за имплементација на меѓународните стандарди, особено во однос на надзорот, извозното сертификавање и утврдување на статус на штетник. - Контролата на пазарите за производи од растително потекло и растенија се врши нередовно. - Координацијата на сите чинители од фитосанитарната политика не е подобрена. - Административниот капацитет на Фитосанитарниот директорат и натаму е слаб. - Државната фитосанитарна лабораторија не се користи доволно поради неодредената улога во системот за безбедност на храна и недостатокот од примероци за контрола. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Програмите за надгледување на штетните организми и за производите за заштита на растенија се имплементираа само делумно. - Контролата на пазарите за производи од растително потекло и растенија се врши нередовно. - Бројот на персонал, обука и експертиза се уште се недоволни. - Координација помеѓу надлежните органи во секторот останува слаба и неефикасна. - Административниот капацитет на Фитосанитарниот директорат и натаму е слаб. - Фитосанитарен информативниот систем се уште не е утврден. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Производите за надгледување на штетните организми и производите за заштита на растенија се имплементираа само делумно. - Фитосанитарен информативниот систем се уште не е утврден. - Потребна е имплементација на меѓународни стандарди за фитосанитарни мерки, особено за сертификарање на извоз и одредување на статус на штетниците. - Фитосанитарниот директорат се уште има недостаток на персонал, обука и опрема. - Координација помеѓу надлежните органи во секторот останува слаба и неефикасна.

ПОГЛАВЈЕ 13. РИБАРСТВО**ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО****КОМЕНТАР**

Според извештајот државата е умерено подготвена во ова поглавје и остварила одреден напредок во ова поглавје. Новост во ова поглавје е дека во 2014 година се искористиле само 20% од од сумата доделена за финансиска помош на рибарството и аквакултурата. Среќна околност е тоа што Република Македонија како континентална држава нема обврска за целосно усогласување со политиката за рибарство.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се направат понатамошни напори да се усогласи политиката на пазарот со *acquis*.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти - Правилата на ЕУ за ресурси и управување со флоти и инспекција не се однесуваат на внатрешно рибарство, освен кај контролата на маркетингот и следливоста на рибните производи.	1. Управувањето со ресурсите и флоти - Правилата на ЕУ за ресурси и управување со флоти и инспекција не се однесуваат на внатрешно рибарство, освен кај контролата на маркетингот и следливоста на рибните производи.	1. Управувањето со ресурсите и флоти - Правилата на ЕУ за ресурси и управување со флоти и инспекција не се однесуваат на внатрешно рибарство, освен кај контролата на маркетингот и следливоста на рибните производи.
2. Инспекција и контрола - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.	2. Инспекција и контрола - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.	2. Инспекција и контрола	2. Инспекција и контрола
3. Пазарна политика - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води.	3. Пазарна политика	3. Пазарна политика - Не постојат формални меѓународни договори.	3. Пазарна политика - Усогласувањето се движи побавно во пазарната политика. - Постојат само правила за означување на производи кои се поврзани со здравјето. Властите треба да се подготват за имплементација на регулативата 1379/2013 за заедничка организација на пазарите.
4. Структурна политика	4. Структурна политика - Државата нема оперативна програма за рибарство која би послужила како основа за структурната политика во комерцијалното рибарство од мал обем и рибарството од внатрешни води.	4. Структурна политика	4. Структурна политика
5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош - Државната помош на рибарството и аквакултура во 2015 останала стабилна на 1.5 милиони евра, но само 20 % од сумата

ПОГЛАВЈЕ 13. РИБАРСТВО			
			доделена за финансиска помош на рибарството и аквакултурата била искористена во 2014.

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно спроведување на Меморандумот за разбирање за развој на South East Europe Core Regional Transport Network и јакнење на соработката со опсерваторијата за SouthEast Europe Transport, Усогласување на законите за патишта – превоз на опасни стоки, пристап до пазар, социјални услови, имплементација на дигитални тахографи и подобрување на безбедноста на патиштата, Во железница, воспоставување на регулаторно тело независно од инфраструктурата и операторот, како и управа за безбедност што ќе издава сертификати за безбедност, усогласување со ЕУ правилата за транспорт на опасни стоки со железница. Гаранција на финансиска стабилност преку компензирање на јавните услуги во патничкиот сообраќај и намалување на долгови, Спроведување на обврските од 1-ва транзициона фаза на European Common Aviation Area Agreement (ЕСААА) и релевантното законодавство, Јакнење на административниот капацитет на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Заокружување на *acquis*: патен (дигитален тахограф), железница (1и 2 пакет и интероперабилноста), воздушен и примена на соодветното законодавство, Спроведување на обврските од 2 транзициона фаза на ЕСААА.

КОМЕНТАР

Според извештајот земјата останува умерно подготвена во ова поглавје и остварила одреден напредок во изминатата година, но сепак се потребни дополнителни напори за подобрување на безбедноста на патиштата како и усогласување на железничкото законодавство со *acquis*. Како и во изминатите години, остануваат ограничувањата на европските субјекти за влез на пазарот во Македонија, како и проблемот дека е потребно натамошно зајакнување на административниот и оперативниот капацитет на Државниот транспортен инспекторат.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се преземат понатамошни чекори за зајакнување на административниот капацитет на патниот и железничкиот сообраќај.
- Да се забрза процесот на целосно повторно отварање на железничкиот пазар
- Да се гарантира подобро работење на истржувачките органи за железничките и авионските несреќи

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none">- Треба уште напредок во законодавството за пристап до меѓународниот пазар за автобуски услуги.- Поради намалениот буџет, Републичкиот совет за безбедност на патишта го намали бројот на кампањи за безбедност.- Натамошно зајакнување на административен капацитет за безбедност на патиштата.- Натамошно зајакнување на административен капацитет на Државниот транспортен инспекторат.- Сè уште е неопходно усогласување во безбедноста на	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребно е натамошно зајакнување на административниот и оперативниот капацитет на Државниот транспортен инспекторат.	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none">- Легислативата треба и понатаму да се хармонизира со <i>acquis</i>- Потребно е натамошно зајакнување на административниот и оперативниот капацитет на Државниот транспортен инспекторат.	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none">- Легислативата треба и понатаму да се хармонизира со <i>acquis</i>- Потребно е зајакнување на оперативниот и административниот капацитет со цел соодветно спроведување на <i>acquis</i>.

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

патишта и опасни материи.			
<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Долгите процедури за лиценци и безбедносни сертификати ги одвратуваат операторите од влез на пазарот. - Измената на Законот за железници да се оневозможат други оператори, освен оној во државна сопственост до зачленување во ЕУ претставува назадување во однос на остварено во претходните години. - Се влошува приходната состојба мај МЖ и административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Процедурата за основање ново тело за истражување несреќи се уште не е завршена. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Пазарот останува затворен за лиценцирани ЕУ оператори до зачленување во ЕУ. - Административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Процедурите за безбедносна сертификација се долги. - Основањето на нов ентитет за истражување несреќи сè уште не е завршено. - Неопходно е натамошно усогласување со европското законодавство. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пазарот останува затворен за лиценцирани ЕУ оператори до зачленување во ЕУ. - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Комитетот за истражување несреќи останува без човечки капацитет. - Прекуграничниот договор со Србија се уште не е склучен 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е понатамошно усогласување на законодавството во железничкиот сообраќај. - Пазарот останува затворен за лиценцирани оператори - Останува нејасно екипирањето на комитетот за истражување несреќи.
<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p>	<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p>	<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p>	<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во делот на внатрешен воден сообраќај, потребна е понатамошна работа за да се регулира одобрување на сертифицирање и транспот на стока.
<p>4. Комбиниран транспорт</p>	<p>4. Комбиниран транспорт</p>	<p>4. Комбиниран транспорт</p>	<p>4. Комбиниран транспорт</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се работи на развој на избалансиран комбиниран транспорт и мобилен систем кој е еколошки и конкурентен.
<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се истражува компатибилноста на субвенциите за оператори воведени со измените на законот 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Договорот за заедничката европска авијација (ЕСАА) не е завршена. 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Понатамошни чекори треба да се направат за усогласување на националното законодавство со 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Истрагите за инцидентите и несреќите во воздушниот сообраќај треба да бидат потранспарентни.

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

<p>за авијација со провизиите од Заедничка европска авијација.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кадарот во управата за контрола на летање нема соодветна стручност. - Човечките ресурси за вршење инспекции во АЦВ сè уште треба да се зајакнат. - Независноста на Комисија за истражување на несреќи во воздушниот сообраќај треба да се потврди. 	<ul style="list-style-type: none"> - Европската комисија ја истражува компатибилноста на субвенциите за оператори воведени со измените на законот за авијација со одредбите од Заедничка европска авијација. - Капацитетот на контролата на летање треба да се зајакне. - Комисијата за истражување на несреќи и сериозни инциденти е воспоставена, но не е целосно оперативна. 	<p>ревидираниот Анекс 1 на ЕССА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Комисијата за истражување на несреќи и сериозни инциденти е воспоставена, но не е целосно оперативна. - Националната одредба која го дозволува финансирањето на оператори е основа за загриженост за примена на барањата од фазата 1 од Договорот. 	<ul style="list-style-type: none"> - Останува загриженоста за субвенциите доделени на авио компаниите да ги применат условите од првата фаза на Спогодбата за европска заедничка воздухопловна област.
<p><i>6. Државна помош и сателитска навигација</i></p>	<p><i>6. Државна помош и сателитска навигација</i></p>	<p><i>6. Државна помош и сателитска навигација</i></p>	<p><i>6. Државна помош и сателитска навигација</i></p>

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно со усогласување на законодавството за внатрешните пазари за електрична енергија и гас, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија со *acquis* со цел постепено отворање на пазарот за енергија за конкуренција, Натамошно зајакнување на независноста на Регулаторната комисија за енергетика, Исполнување на обврските од Договорот за енергетска заедница за целосно спроведување на *acquis* за внатрешниот пазар на гас и електрична енергија и за прекуграничната размена на електрична енергија, Зајакнување на административниот капацитет во сите енергетски сектори, вклучувајќи ја и Агенцијата за енергетика во областа на енергетска ефикасност и обновливите извори на енергија, Изградба и соодветен објект за складирање на радиоактивни материјали, Обезбедување правилно и независно функционирање на Дирекцијата за радијациона сигурност.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошни напори за обезбедување на соодветно снабдување со енергија и развој и спроведување на енергетска политика во согласност со обврските од Договорот за енергетска заедница.

КОМЕНТАР

Одреден напредок е направен во енергетскиот сектор. ЕК ги проблематизира незадоволителните трендови во однос на користењето на обновливите извори на енергија. Извештајот повторно нотира дека спорот меѓу Владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот останува нерешен.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се отвори пазарот на електрична енергија;
- Учество во SEE CAO;
- Изготвување и донесување на национален акциски план за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Безбедност при снабдување - Државните резерви на нафта се ниски (34 дена просечна потрошувачка).	1. Безбедност при снабдување - Ратификувањето на договорот со Руската Федерација околу кракот на гасоводот Јужен поток предизвикува загриженост во однос на неговата усогласеност со обврските кои произлегуваат од Европската енергетска заедница.	1. Безбедност при снабдување - Меѓувладиниот договор потпишан со Русија во 2013 година во однос на кракот на гасоводот Јужен поток не е усогласеност со обврските кои произлегуваат од Европската енергетска заедница.	1. Безбедност при снабдување - Владата го одложи целосно спроведување на Законот за енергетика, поради одложување на отворањето на пазарот на електрична енергија до 2020 година, и со тоа предизвика Секретаријатот на Енергетската заедница да се отвори расправа за подмирување на штетите поради прекршување на обврските - Одделот за енергетика при Министерството за економија, како и Агенцијата за енергетика се соочуваат со недостаток на кадар
2. Внатрешен пазар на енергија - Донесувањето на секундарно законодавство за отворање на пазарот доцни. Поради тоа, сите потрошувачи на дистрибутивната мрежа, освен домаќинствата, кои	2. Внатрешен пазар на енергија - Домашното производство на електрична енергија останува недоволно. - Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот	2. Внатрешен пазар на енергија - Спорот околу сопственоста на гасоводот не е решен, задржувајќи го развојот на овој сектор. - Пазарот за дистрибуција и снабдување со природен гас остана високо	2. Внатрешен пазар на енергија - Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот остана нерешен.

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА			
<p>требаше да имаат пристап до пазарот, остана во регулираниот систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот остана нерешен. - Административниот капацитет на Министерството за економија останува недоволен за да се справи со сите предизвици во енергетската политика. - Статистиката која ја водат институциите не ги исполнува секогаш барањата на Енергетската заедница. 	<p>остана нерешен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на одделението за енергија во Министерството за економија треба да се зајакне - Се уште треба да се донесат неколку подзаконски акти за мрежите на електрична енергија и за гас. - Отворањето на пазарот за средни претпријатија се одложи за јануари 2014 поради страхувањата на Владата дека тоа може да влијае врз цената на потрошувачите. - Потрошувачите поврзани на дистрибутивната мрежа немаат пристап до конкурентен пазар. 	<p>концентриран, иако беа лиценцирани две нови јавни претпријатија.</p>	
3. Државна помош	3. Државна помош	3. Државна помош	3. Државна помош
4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Ниските цени на струјата за крајните корисници и тешките административни процедури за авторизација, дозвола и лиценцирање продолжуваат да бидат пречки за адекватно искористување на обновливите извори. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Регулираните цени на енергијата и комплексните административни процедури продолжуваат да бидат пречки за поинтензивно инвестирање во областа. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Националниот акциски план за обновливи извори на енергија не е усвоен од страна на Владата, а крајниот рок за негово поднесување до Енергетската заедница не е исполнет. - Националното законодавство сè уште не е изменето на начин што ја одразува обврзувачка цел на Енергетската заедница од 28% од бруто финалната потрошувачка од обновливи извори, или условите на механизмите за соработка. - Критериумите за одржливо производство и увоз на течни биогорива не се спроведени. - Промените на националното законодавство за изедначување со Директивата на ЕУ за обновливи извори на енергија треба да се забрзаат. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Националниот акциски план за обновливи извори на енергија не е усвоен од страна на Владата, а крајниот рок за негово поднесување до Енергетската заедница не е исполнет.
5. Енергетска ефикасност <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за енергетика има ограничен административен 	5. Енергетска ефикасност	5. Енергетска ефикасност <ul style="list-style-type: none"> - Вториот акциски план за енергетска ефикасност треба да биде усвоен од 	5. Енергетска ефикасност

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА			
<p>капацитет да ги спроведе сите нејзини задачи.</p> <p>- Сè уште недостасува целокупното секундарно законодавство.</p>		<p>страна на Владата</p> <p>- Во 2013 целната посветеност за 4% заштеда на енергија не се исполни.</p> <p>- Четири нови членови на персонал се назначи на Агенцијата за енергетика, но нејзиниот капацитет останува недоволен.</p>	
<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p>	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p> <p>- Дирекцијата за радијациона сигурност нема доволен капацитет да ги извршува правните обврски и нејзиниот финансиски капацитет треба да се зајакне.</p> <p>- Бидејќи се уште нема воспоставено склад за радиоактивен отпад, Македонија беше исклучена од регионален ИПА проект.</p>	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p>	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p>

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Да се зголеми административниот капацитет за спроведување на законодавството за даноци и за борба против фискална евазија, Итно да се преземат структурни мерки за реформирање на политиката за контрола и за подобрување на капацитетот за контрола, Да се подготви стратегија за инспекциска контрола и соодветни информатички системи, Да се почитуваат начелата на етичкиот кодекс за деловното оданочување и да се обезбеди усогласеност на новите мерки за оданочување со начелата

КОМЕНТАР

Одреден напредок во поглавјето е постигнат, а тоа го забележува и Комисијата. Сепак, Законот за посебните технолошки индустриски развојни зони уште не е во согласност со Кодексот за деловно оданочување на ЕУ. Комисијата утврдува дека се подобрени капацитетите на инспекторатот со нови методи за превенирање на даночна евазија, иако сепак вели дека се потребни натамошни напори во борба против даночната измама, даночното затајување и сивата економија. Конечно, она што најповеќе загрижува, се критиките за ИТ - капацитетот со оглед на тоа дека реформата во оваа област е започната уште од 2005 година.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се продолжи со борбата даночни измами, даночна евазија и сива економија;
- Понатамошен развој на Управата за јавни приходи (УЈП) и нејзиниот систем за справување со ризици, како и да се подобри и засили нејзиниот ревизорски капацитет и функционалност;
- Да воведат фискални провизии за зоните за технолошки развој кои ќе бидат усогласени со Кодексот за деловно оданочување на ЕУ.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Законите за ДДВ и за акцизи се само делумно усогласени со <i>acquis</i>, некои стапки и натаму остануваат пониски од она што е минимално дозволено со европското законодавство.	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Законот за ДДВ има и стапка од 5% (компјутери, софтвер, термални и соларни системи) и тие не се усогласени со европското законодавство.- Некои стапки кај акцизата остануваат пониски од она што е минимално дозволено со европското законодавство.	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Акцизните стапки се зголемени, сепак, некои се уште остануваат пониски од минималните барањата на европското законодавство.	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Зголемување на акцизните стапки за нафта и цигари
<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Нема напредок кај директното оданочување.- Допрва треба да се усогласи законодавството со директивите на ЕУ (Parent-Subsidiary, Merger и Interest and Royalties).- Некои национални одредби за посебните технолошки зони сè уште не се усогласени со Кодексот за однесување при оданочување на бизнисот на ЕУ.	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Законот за Персонален данок на доход беше сменет, но примената на оданочувањето на капиталните добивки е одложена за 2016, а данокот на камати за по пристапувањето во ЕУ.- Допрва треба да се усогласи законодавството со директивите на ЕУ (Parent-Subsidiary, Merger и Interest and Royalties).- Законот за посебните технолошки зони сè уште не се усогласени со Кодексот за однесување при оданочување на бизнисот на ЕУ.	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Законот за посебните зони за технолошки индустриски развојни не е во согласност со Кодексот за деловно оданочување на ЕУ.	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none">- Воведено е задолжително компјутерско следење на сите обложувачки активности со даночење на сите евентуални добивки од игри на среќа.
<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ

<ul style="list-style-type: none"> - Бројот на потпишаните договори со државите-членки на ЕУ и натаму е 23. - Договорите не се однесуваат на враќање на долгот ни на автоматска размена на податоци. 			
<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - И натаму има кусок на персонал особено кај борбата против високоризична даночна измама и даночна евазија. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. - Потребно е подобрување на инспекциите, присилната наплата и внатрешната контрола. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни напори за намалување на доцнењата на повратокот на ДДВ согласно законот. - Воспоставена е форензичка лабораторија за борба против даночната измама, но таа се уште не е оперативна. - Борбата против даночната евазија и натаму е предизвик. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Управата за јавни приходи се уште не спроведе анализа на недостатоците и потреби во поглед на поврзување и интероперабилност со ЕУ. - Намалувањето на големината на сивата економија останува предизвик. - Продолжуваат доцнењата во исплатата на поврат на ДДВ, кои можат да влијаат на ликвидноста на претпријатијата. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Модернизацијата на ИТ системите би требало да биде приоритет и дел од генерална стратегија за модернизација

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

СРЕДНОРОЧЕН ПРИОРИТЕТ

Да се усогласи правната рамка, заради обезбедување целосна независност на Централната банка

КОМЕНТАР

Оваа година повторно монетраната политика се оценува како доста напредната за сметка на економската политика на која и се забележува за скромна напредок. Сепак, остануваат многубројни предизвици, особено околу планирањето на трошењето на јавните финансии. Комисијата, исто така, забележува за не инклузивност на процесот на донесување на Националната програма за економски реформи, која се изработува без внатрешна координација и без широки консултации со сите засегнати страни. Исто како и минатата година и оваа година се потенцира дека ќе бидат потребни значителни напори за усогласување на националното законодавство со Директивата 85/2011 за барањата за буџетските рамки на државите-членки на ЕУ вклучувајќи го и барањето да се воведат фискалното правило.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се подобри координацијата на економските политики помеѓу Владата и останатите засегнати страни
- Да се воспостават одредници за трошоците и фискални правила за да се подобри управувањето со јавните финансии

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Монетарна политика.</p> <p>2. Економска политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Со зголеменото потпирање на надворешни заеми за финансирање на буџетскиот дефицит, економијата стана многу поранлива на надворешни ризици. - Не е поднесена фискална нотификација во 2012. - Информации што се претставуваат во ПЕП-от мора да се подобрат според својата содржина, квалитетот и квантитетот на податоците. - Структурниот дел на ПЕП-от опфаќа широк спектар на структурни реформи, но без да ги преведе во специфични мерки поставени во јасна концептуална рамка. - Спротивно на законската обврска за ажурирање на Стратегијата за буџетски и јавен долг и Програмата за јавни инвестиции 	<p>1. Монетарна политика.</p> <p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Употребната вредност на Претпристапната економска програма (ПЕП) 2013-2015 е крајно ограничена, поради слабиот квалитет на предвидувањата, некомпатибилноста со стандардите на Европскиот систем на сметки (ЕСА) 95 и недостигот на фискална нотификација. - Нарушена е конзистентноста и транспарентноста на фискалната политика. - Капацитетот за стратешкото креирање на политики и нивна имплементација останува несоодветен на сите нивоа на администрацијата. - Приоритетите на економската и на фискалната политика не се во корелација со специфичните предизвици на структурната реформа. - Недостига среднорочно буџетско планирање иако Законот за буџет беше променет со цел обезбедување конзистентност на стратешкото 	<p>1. Монетарна политика.</p> <p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува нејасно како планираните економски таргети ќе бидат достигнати од Претпристапната економска програма 2014 – 2016. Неконзистентноста на презентираниите податоци и неусогласеноста со стандардите на Европскиот систем на сметки (ЕСА) и недостигот на фискална нотификација создаваат пречки за употребата на овој документ како централен документ за оваа политика. - Капацитетот за стратешкото креирање на политики и нивна имплементација останува несоодветен на сите нивоа на администрацијата. - Фискалната стратегија не беше донесена во законскиот рок. - Транспарентноста и управувањето со јавните финансии треба да биде подобро преку подготовката на среднорочни буџетски рамки и преку ажурирање на планот за јавни 	<p>1. Монетарна политика.</p> <p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Понатамошно усогласување со Директивата 2011/85 за барањата за буџетска рамка - Недостатокот на одредници за трошоците или фискални правила дозволува слабо управување со јавните финансии - Економската политика е изготвувана од централната Влада со лимитирано учество на децентрализираната администрација или надворешните засегнати страни - Националната програма за економски реформи е изработена со ограничено учество на релевантните министерства и надворешните фактори: подобра внатрешна координација и и надворешни консултации треба да бидат воспоставени - Капацитетот за стратешкото креирање на политики и нивна имплементација останува несоодветен

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА

<p>за периодот 2012-2014 тоа не е сторено. (види повеќе во економските критериуми)</p> <ul style="list-style-type: none">- Капацитет за формулација и координација на економските политики и понатаму е недоволен и многу се разликува на централно и на општинско ниво.	<p>планирање со буџетскиот процес.</p> <ul style="list-style-type: none">- Фискалната стратегија за периодот 2014-2016 не е усвоена иако законот тоа го бараше, а ни инвестицискиот план.- Институционалниот капацитет значително варира меѓу централно и локално ниво на власт.	<p>инвестиции.</p> <ul style="list-style-type: none">- Значителни напори ќе бидат потребни за усогласување на националното законодавство со Директивата 85/2011 за барањата за буџетските рамки на државите-членки на ЕУ вклучувајќи го и барањето да се воведат фискално правило.	
---	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 18. СТАТИСТИКА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на капацитетот на Државниот завод за статистика за да се обезбеди навремено спроведување на наредниот попис на населението и да се овозможи постојан развој на националните сметки и статистиките што тие ги содржат; особено да се решат преостанатите недостатоци во прибирањето и обработката на земјоделските статистики и деловните статистики во согласност со ЕУ- стандардите и методологијата и да се зголеми испраќањето на статистички податоци до Евростат, Заокружување на воспоставувањето на статистички деловен регистар и регистар на фарми, вклучувајќи стандардни процедури за регистрите да содржат ажурирани информации.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошен развој на сите области на статистиката, целосно усогласување во клучните области, во однос на фреквентност, опсег, класификација, рокови и квалитет и поставување единствен систем за управување и обработка, Воспоставување добро координиран национален статистички систем.

КОМЕНТАР

Основниот проблем во ова поглавје и оваа година е недоволното вложување во подобрувањето на состојбата со човечки, финансиски и технички ресурси на ДЗС. Иако постојат подобрувања на секторските статистики (што секако се должи на помошта од ЕУ), најслаба алка претставува неусогласеноста со европската методологија ЕСА 2010, а што остава простор за сомнежи околу вистинитоста и целовитоста, па и интерпретацијата на статистичките податоци. Сепак недостатокот за актуелни податоци за населението продолжува да има негативен ефект на прецизноста и расположливоста на податоци за различни секторски статистики.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Натамошно зајакнување на човечките и финансиските ресурси на Државниот завод за статистика;
- Натамошно усогласување на статистиките со Европскиот систем на извештаи за 2010 година;
- Пренесување табели од Процедурата за прекумерен дефицит (АОП) до Евростат.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Статистичката инфраструктура - Општата состојба со ресурси во ДЗС и натаму треба да се подобрува.	1. Статистичката инфраструктура - Останува загриженоста за состојбата со ресурсите во ДЗС.	1. Статистичката инфраструктура - Останува загриженоста за состојбата со ресурсите во ДЗС.	1. Статистичката инфраструктура - Останува загриженоста за состојбата со ресурсите во ДЗС
2. Класификациите и регистрите - Неопходна е посилна меѓу-институционална координација за да се подобри усогласеноста на административните податоци со стандардизираните класификации/дефиниции.	2. Класификациите и регистрите	2. Класификациите и регистрите	2. Макро- економска статистика - Потребни се дополнителни напори за усогласување на статистичките податоци за државните финансии и создавање на квартални секторски извештаи - Не се направени финансиски извештаи околу информациите кои говорат за големите дефицити
3. Секторски статистики - Пописот на населението и домаќинствата беше прекинат откако ДПК даде оставка. - Како резултат на тоа нема актуелни податоци за населението и домаќинствата што влијае на	3. Секторски статистики - Поголеми напори се потребни за да се обезбеди усогласеност со Европскиот систем на сметки (ЕСА) 95.	3. Секторски статистики - Поголеми напори се потребни за да се обезбеди усогласеност со Европскиот систем на сметки (ЕСА) 2010. - Недостатокот за актуелни податоци за населението продолжува да има негативен ефект на прецизноста и	3. Секторски статистики - Потребни се дополнителни подобрувања како и воведување на статистики за краток рок за индустриските сектори и градежништвото - Економскиот регистар претставува добра основа за влечење податоци и примероци

<p>квалитетот, прецизноста и расположливоста на податоци за секторски статистики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е натамошен напредок кон ЕСА 95 стандардите. - Подготовките во секторските статистики се умерено напреднати, но има недостиг на ажурирани податоци од пописот . 		<p>расположливоста на податоци за различни секторски статистики</p>	<p>но треба да биде почесто обновуван</p> <ul style="list-style-type: none"> - Статистики од странски филијали не се достапни - Потребни се партнерства во статистичките податоци за туризам и транспорт - Главниот недостаток останува да биде недостатокот на актуелни податоци за населението и домаќинствата што влијае на квалитетот, прецизноста и расположливоста на податоци за секторски статистики. - Недостасува статистика поврзана со миграцијата - Сеуште не се подредени статистичките податоци поврзани со криминалот, образованието и јавното здравство - Агро-монетарната статистика во согласност со ЕУ стандарди го зазема своето место, но сеуште не се создаваат документи за билансот на состојба - Не се произведуваат тековни материјални баланси за енергетска статистика
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно транспонирање на *acquis* и зајакнување на административните и оперативните структури, вклучувајќи го Инспекторатот за труд, Обезбедување административен капацитет за спроведување на политики за социјална инклузија и социјална заштита, Обезбедување функционален и репрезентативен социјален дијалог, Натамошни напори за подобрување на состојбата на лицата со посебни потреби.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Развој на постојан механизам за социјален дијалог, Развој на долгорочни политики за социјална вклученост и подобрување на пристапот до пазарот на трудот за ранливите групи, Натамошно подобрување на политиките за социјална заштита, Развој на механизми за следење на состојбата на лицата со пречки во развојот.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ – Строга имплементација на новата законска рамка, на Законот за административни работници и Законот за јавни вработувања, со целосно следење на принципите на транспарентност, заслужени оценки и правична репрезентација. Политиката на вработување и процедурите за истата исто така мора да ги следат принципите на транспарентност, заслужени оценки и правична репрезентација. Да нема идни вработувања кои нема да се темелат на овие вработувања. Да се наметне мораториум на Законот за хонорарци. Да се обезбедат бројките за вкупниот број на вработените во јавниот сектор во сите владини министерства агенции и други тела поделени по сектори.

КОМЕНТАР - Погolem дел од забелешките се буквално препишани од минатите години. ЕК во голем дел од текстот не се ни потрудила да ги промени ниту речениците. Поглавјето 19 е едно од најслабо оценетите поглавја во овогодишниот извештај за напредокот. Доколку погледнеме во индикаторите од Пристапното партнерство, можеме да заклучиме дека она што се планирало да се оствари на среден рок, не е остварено ниту на долг, па така тој документ од денешна перспектива можеме да го оцениме како исклучително амбициозен, иако не бевме на тоа мислење кога беше направен. Главните коментари се упатени кон бавниот или неефикасен процес на имплементација на законодавството од оваа област. Како најголема пречка се посочува на слабиот капацитет на јавната администрација и слабата соработка на релевантните институции, кои имаат заеднички надлежности. Исклучително негативни се оценките во однос на состојбата на Ромите во општеството како и оние за состојбата на полето на заштитата од дискриминација. ЕК се впушта и во директна критика на мерката на Владата за вработување на 1600 корисници на социјална помош и 300 лица со посебни потреби поради неможноста да се утврди влијанието на оваа мерка како и поради фактот што истата не е спроведена според принципот на заслуги.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се намали невработеноста, особено кај младите и подолго невработените
- Да се подобри бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог, особено во приватниот сектор и за колективните преговори
- Да се осигура дека институционални и финансиски ресурси се достапни за имплементирање на веќе донесените стратегии за социјална инклузија и намалување на сиромаштијата

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Трудово законодавство - Соработката меѓу релевантните институции останува на незадоволително ниво. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза.	1. Трудово законодавство - Ефективната примена на законодавството е бавно. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза.	1. Трудово законодавство - Соработката меѓу релевантните институции не е подобрена	1. Трудово законодавство - Соработката меѓу релевантните институции е фрагментирана. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза.
2. Здравје и безбедност при работа - Инспекцискиот капацитет	2. Здравје и безбедност при работа - Инспекцискиот капацитет не е	2. Здравје и безбедност при работа - Имплементацијата на Стратегијата за	2. Здравје и безбедност при работа - Националниот совет за здравје и

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<p>останува недоволен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на Стратегијата за здравје и безбедност при работа и нејзиниот акциски план оди бавно и има недостаток на координација на релевантните институции. - Националниот Совет за здравје и безбедност при работа не е оперативен. - Сè уште нема хармонизирано евидентирање на повреди на работно место. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ во оваа област слабо напредува. 	<p>подобрен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на Стратегијата за здравје и безбедност при работа и нејзиниот акциски план оди бавно и има недостаток на координација на релевантните институции. - Националниот Совет за здравје и безбедност при работа се среќава спорадично. - Усогласувањето на националното законодавството со ЕУ во оваа област слабо напредува. 	<p>здравје при работа и акциските планови треба да се забрза.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националниот совет за здравје и безбедност при работа се среќава спорадично - Инспекцискиот капацитет не е подобрен. 	<p>безбедност при работа не беше консултиран при менувањето на Законот за здравје и безбедност при работа; процесот не ја зема во предвид усогласеноста со законодавството на ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поделбата на одговорностите и координацијата помеѓу релевантните институции треба да се подобри. - Инспекцискиот капацитет не е подобрен. - Генерално, земјата е умерено подготвена за усогласување со законодавството на ЕУ во оваа област
<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог се малку унапредени особено во приватниот сектор и колективното договарање. - Редовно учество на социјалните партнери во процесите на донесување на политики е ограничено само на трудовото законодавство. - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб. 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Локалните економски и социјалните совети во неколку општини се уште не се многу активни. - Правото на штрајк беше суспендирано кај лекарите. - Социјалниот дијалог во приватниот сектор останува слаб, особено кај колективното договарање. - Учесството на социјалните партнери во процесите на донесување на политики е слабо. - Капацитетот на синдикатите останува слаб. 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трипартитниот дијалог на локално ниво напреднал само умерено - Општата свест за важноста на бипартитниот дијалог е слаба - Некои синдикати известија за потешкотии при воспоставувањето на синдикално присуство во некои компании - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб, а нивното учество во креирањето на политиките е ограничено 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на амандманите на Законот за мирно решавање на трудовите спорови е спора и делумна. - Довербата во бипартитниот дијалог е слаба. - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб, а нивното учество во креирањето на политиките и влијание се ограничени.
<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е намалено вработувањето во сивата економија. ДИТ спроведе некои иницијативи на централно ниво за подигање на свеста за потребата од борба со непријавената работа. - Соработката и координацијата меѓу релевантните институции не е подобрена. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учесството на пазарот на трудот е се уште многу ниско. - Јавниот сектор и натаму е најголемиот работодавец. - Соработката и координацијата меѓу релевантните институции не е подобрена. - Долготрајната невработеност, високата стапка на невработеност на младите и ниското учество на жените на пазарот 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавниот сектор и натаму е најголемиот работодавец. - Не е видлив ефектот на мерките за вработување - Учесството на пазарот на трудот е се уште многу ниско. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е намален и недоволен. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавниот сектор и натаму е најголемиот работодавец. - Не е видлив ефектот на мерките за вработување - Учесството на пазарот на трудот е се уште многу ниско, особено кај жените и Ромите

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<ul style="list-style-type: none"> - Учеството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско. - Долготрајната невработеност, високата стапка на невработеност на младите и ниското учество на жените на пазарот на трудот се сериозни причини за грижа. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е мал. - АВРМ има проблеми во имплементацијата на активните мерки за вработување. Мониторингот и евалуација на активната програма на пазарот се слаби и се базираат на основни квантитативни методи. 	<ul style="list-style-type: none"> на трудот се сериозни причини за грижа. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е мал, дури и намален. - АВРМ има проблеми во имплементацијата на активните мерки за вработување. 		
<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Контрактирањето на проекти кофинансирани од IV ИПА компонента е во финална фаза и скоро сите проекти се отпочнати со имплементација. - Слабиот административен капацитет негативно се одразува на квалитетот на проектите и менаџментот на програмата. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабиот административен капацитет и недостатокот на стратегиско планирање и интеринститутционалната соработка негативно се одразуваат на квалитетот на проектите и менаџментот на програмата. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Локалните институции со водечка улога во менаџирањето на ИПА фондовите немаат мотивација и посветеност - Слабиот административен капацитет и недоволната интеринститутционалната соработка негативно се одразуваат на имплементацијата на проектите. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабиот административен капацитет и недоволната интеринститутционалната соработка ја намалија ефективноста на програмата за развој на човечките ресурси. - Заради доцнење во планирањето на јавните набавки, значителни ЕУ средства беа неискористени и вратени во буџетот на ЕУ.
<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соодветни институционални и финансиски ресурси треба да бидат обезбедени за ефикасно да се имплементираат стратегиите и политиките усвоени во оваа област. - Сè уште недостасува буџет за имплементација на Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, која е усогласена со ЕУ 2020 приоритетите. - Имплементацијата на 	<p>Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште недостасува буџет за имплементација на Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, која е усогласена со ЕУ 2020 приоритетите. - Сиромаштијата останува висока, а политиките од оваа област бараат соодветни институционални и финансиски ресурси за ефикасно имплементирање - Нема интегриран приод од релевантните тела. - Имплементацијата на националниот 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реалното влијание на мерката за вработување на 1600 корисници на социјална помош и 300 граѓани со посебни потреби е под прашање поради соодветната подготовка (на пример преку обуки) за нивно интегрирање како и поради принципот на заслуги - Напредокот во имплементацијата во 2014 година ревидираната национална Стратегија за намалување на сиромаштијата е ограничен - Сиромаштијата останува висока, а институциите задолжени за политиките 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетите и соработката меѓу институциите остануваат слаби - Имплементацијата на Националната програма за развој на социјалната заштита 2011-2021 е ограничена - Напредокот во имплементацијата во 2014 година ревидираната национална Стратегија за намалување на сиромаштијата е ограничен, особено во однос на Ромите - Податоците за сиромаштијата не се редовно ажурирани. - Недостаток на посвета и ресурси ја

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<p>националниот акциски план и оперативниот план за вклучување на Ромите оди бавно.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. 	<p>акциски план и оперативниот план за вклучување на Ромите оди бавно.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискриминацијата на ромските ученици продолжува, а осипувањето на Ромите се уште е високо и покрај законите. - Проблемот на Ромите без документи е голем – помалку од ¼ добија документи. - Ограничен напредок има кај имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. - Луѓето со попреченост се соочуваат со предрасуди и стереотипови што го отежнува нивниот влез на пазарот на трудот. 	<p>и стратешките акции од оваа област немаат доволен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Податоците за сиромаштијата, вклучувајќи ја и онаа кај децата, не се редовни ажурирани поради што е тешко да се постават цели - Проблемот на Ромите без документи останува голем – од 530 случаи регистрирани до 2014 година, само четвртина обезбедиле добија документи - Административниот капацитет на институциите не е подобрен и е најнесоодветен на локално ниво - Координацијата меѓу институциите останува несоодветна 	<p>загрозуваат имплементацијата на Националната стратегија за еднакви права на лицата со хендикеп 2010-2018</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристапот до пазарот на труд за лицата со хендикеп е несоодветен, а националното координативно тело за имплементација на релевантната конвенција на Обединетите нации останува неактивно. - Административниот капацитет на институциите не е подобрен и е најнесоодветен на локално ниво
<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на Законот за социјална заштита како и националната програма за развој на социјалната заштита 2010-2021 треба да се забрза. - Административниот капацитет треба да се зајакне. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на институциите што го спроведуваат Законот за социјална заштита треба да се зајакне. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на институциите што го спроведуваат Законот за социјална заштита не е подобрен. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на институциите што го спроведуваат Законот за социјална заштита останува слаб.
<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата и нејзиниот секретаријат останува недоволен. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Структурирана и систематска анализа на податоци за дискриминација не е формирана. - Не се прави разлика меѓу дискриминација и родова 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација е недоволен. - Одделението против дискриминација во Секторот за еднакви можности во Министерството за труд има сериозен недостиг на кадар. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Структурирана и систематска анализа на податоци за дискриминација не е 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација е недоволен за да го исполнува својот мандат. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Собирањето на податоци за дискриминација и нивната анализа се подобрени, но се уште ограничени. 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Собирањето на податоци за дискриминација и нивната анализа остануваат ограничени, особено во однос на систематското собирање на податоци во однос на родовата поделеност.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<p>еднаквост. Потребно е да се интензивираат активностите за подигнување на свеста.</p>	<p>формирана. - Има ограничени напори за подигнување на свеста од областа на дискриминацијата и родова еднаквост.</p>		
<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика е низок (финансиски и човечки ресурси). - Стапката на вработеност на жените е ниска во споредба со просекот на ЕУ. - Механизмите при МТСП кои треба да ги решаваат поплаките за нееднаков третман не функционираат. - Се мешаат концептите на еднакви можности со анти-дискриминација. - Националната програма за родова рамноправност 2008-2012 се имплементира само во мал дел, и во голема мера зависи од странските донатори. - Капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво останува ограничен. - Малку беше остварено за подобрување на положбата на жените во руралните средини и Ромките. - Останува ограничена поддршката на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови. 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика е низок. - Стапката на вработеност на жените останува ниска во споредба со просекот на ЕУ. - Механизмите при МТСП кои треба да ги решаваат поплаките за нееднаков третман не функционираат. - Се уште се мешаат концептите на еднакви можности со анти-дискриминација. - Капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво останува ограничен. - Малку беше остварено за подобрување на положбата на жените во руралните средини и Ромките. - Останува ограничена поддршката на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови. 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стапката на вработеност на жените останува ниска во споредба со просекот на ЕУ, а и покрај одредени подобрувања капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика останува низок. - Мерките кои се однесуваат на подобрување на состојбата на Ромките останаа ограничени - Дискриминаторски обичаи, традиции и стереотиповите остануваат распространети особено во руралните средини. 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори да се намали разликата во висината на приходите кај мажите и жените.

ПОГЛАВЈЕ 20. ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Воведување на систематска проценка на влијанието на новите прописи врз претпријатијата, Зајакнување на ресурсите на одделот /Агенцијата за МСП и обезбедување примена на стратегијата и Акцискиот план за МСП како и Европската повелба за мали претпријатија, Натамошно поедноставување на прописите, „регулаторна гилотина“ и намалувањето на бирократските пречки за бизнис; воведување проценка на влијанието на прописите.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошен развој на механизмите за поддршка на МСП и подобар пристап до финансиските услуги, Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Заокружување на спроведувањето на стратегијата за вградување на претприемачкото образование во општествените текови врз основа на успешните донаторски пилот-проекти

КОМЕНТАР

Кај ова поглавје забележуваме мал напредок. Сепак, останува потребата да се поработи на поголема интеграција на Агенцијата за промоција и претприемништво, а остануваат и големи предизвици во обезбедувањето поддршка и услуги за МСП и унапредувањето на иновациите. Иако финансирањето за привлекување странски инвестиции е зголемено, Комисијата препорачува да се обезбеди подобар пристап до финансии. Во делот на секторските политики се нотира зголемување на туризмот за 5,8% за разлика од претходната година.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се продолжи со прилагодување на правната рамка и да се превземат мерки за да се олесни пристапот до финансии за малите и средни претпријатија (МСП)

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Централната база на податоци за сите предлог правни акти е оперативна, но користењето од страна на засегнатите страни за коментари и/или реакција на правните предлози, и натаму останува многу слабо.	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p>	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Агенцијата за промоција на претприемништвото останува слабо финансирана и не е доволно вклучена во владините мерки за развој на реалниот сектор	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Агенцијата за промоција на претприемништвото останува слабо финансирана- Спроведување на договорите, особено оние помеѓу државните институции и приватниот сектор се соочува со потешкотии и потребна е изградба на капацитетите на ниво на управните судови
<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Буџетот за програмите за поддршка од страна на Секторот за МСП и Агенцијата за МСП е недоволен.- Законот за задолжница донесен за подобро извршување на договорите, е применлив само за трансакции меѓу приватните, но	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Пристапот до финансии за малите и за средните претпријатија (МСП) е голем проблем. Мерките на Министерството за економија и Агенцијата за МСП за развој на приватниот сектор се уште ограничени во обем и опфат.- Подготовките во оваа област се умерени.	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Усогласувањето со Директивата за задоцнето плаќање останува да биде потврдено- Пристапот до финансии за малите и за средните претпријатија (МСП) е голем проблем.- Треба да се подобри информирањето т.е. да се доставуваат ажурни податоци	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none">- Усогласувањето со Директивата за задоцнето плаќање останува да биде потврдено и целосно отсликано во Законот за финансиска дисциплина- Пристапот до финансии за малите и за средните претпријатија (МСП) е голем проблем.- Условите за продажба/давање под наем за

<p>не и меѓу јавните и приватните претпријатија.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Земјата покажува слаби резултати во користење на фондовите овозможени од програмата на ЕУ за конкурентност и иновации (ЦИП). - Информативниот портал за МСП треба допрва да биде воспоставен, што го отежнува обезбедувањето информации релевантни за МСП. - Подготовките во оваа област се скромно напреднати, но се релативно несефективни. 		<p>на малите и средните претпријатија за промените во законодавството</p>	<p>индивидуални инвеститори останува во дискреција на Владата и има генерален недостаток на транспаренција</p>
<p>3. Секторски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот за стратегијата за занаетчиство е ограничен. - Рамката за политиките за „Зелен развој“ треба да биде зајакната. - Интензивни промотивни кампањи продолжија и сè уште се доделуваат субвенции за привлекување на странски туристи. 	<p>3. Секторски политики.</p>	<p>3. Секторски политики.</p>	<p>3. Секторски политики.</p>

ПОГЛАВЈЕ 21. ТРАНСЕВРОПСКИ МРЕЖИ (TENS)

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

КОМЕНТАР

Генерален коментар на Комисијата во оваа област е дека работите се напреднати. Забелешката околу административниот и техничкиот капацитет за имплементација на законодавството се повторува и годинава. Позитивно е што реализацијата на големите проекти е помрдната од мртва точка. Сепак, останува забелешката дека се уште не се преземаат мерки за максимално искористување на ИПА фондовите (трета компонента – Регионален развој) за што говорат и анализите на МЦЕО за искористеноста на ИПА фондовите. Потребно е активирање на 4G мрежата во целата земја.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Дополнително да се подобри меѓу-институционалната комуникација и да се зајакне техничкиот капацитет на сите раководни и засегнати институции кои се занимаваат со транспортна инфраструктура.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none">- Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.- Делот од Коридорот 8 што недостасува (кон Бугарија) што се кофинансира од Инвестициската рамка за Западен Балка (WBIF) ќе влезе во фаза на проектен дизајн.	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none">- Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none">- Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none">- Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.
2. Енергетски мрежи <ul style="list-style-type: none">- Има мал напредок.	2. Енергетски мрежи <ul style="list-style-type: none">- Нема никаков напредок.	2. Енергетски мрежи	2. Енергетски мрежи
3. Телекомуникациски мрежи <ul style="list-style-type: none">- Потпишан меморандумот за потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП.	3. Телекомуникациски мрежи <ul style="list-style-type: none">- Откажано е учеството во потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП поради финансиски причини.	3. Телекомуникациски мрежи <ul style="list-style-type: none">- 4G мрежата е активна но само во ограничен домен	3. Телекомуникациски мрежи

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнато воспоставување на институционалните структури и зајакнат административен капацитет за програмирање, подготовка на проекти, мониторинг, евалуација и финансиско управување и контрола, особено кај ресорните министерства, заради спроведување на претпристапните програми на ЕУ, како подготовка за спроведување на кохезионата политика на Заедницата, Заокружување на националната стратегија за регионален развој.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Зајакнување на централно ниво и развој на административни капацитети на регионално и локално ниво. Јасно распределување на одговорностите и јакнење на капацитетите за координација меѓу надлежните тела/ структури за спроведување, вклучувајќи ги и локалните власти.

КОМЕНТАР

Како и во претходната година, речиси сите забелешки се поврзани со слабиот административен капацитет на оперативните структури. Вработените се обучуваат, но сепак доаѓа до честа промена на кадарот што ја става сета структура под ризик. Најстрашно е тоа што се потенцира дека состојбата е влошена по пренесувањето на управувањето со овие компоненти од страна на ЕК на нашата држава. Повторно се нагласува опасноста од губење на парите од ИПА. Очигледно дека е потребна поголема транспарентност во управувањето со ИПА. Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на локално ниво повторно останува ограничен.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Потребна е изградба на административните и финансиски капацитети за јавни набавки и соодветна и навремена имплементација на ЕУ фондовите
- Да се одговори на недостатоците во системите за финансиско управување, контрола и ревизија.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок кај повеќегодишното програмирање, буџетската флексибилност и кофинансирањето на национално и локално ниво. - Потребни се дополнителни напори за имплементација на Кохезионата политика во согласност со правилата и политиките на ЕУ, особено во секторот на животна средина.. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не се имплементираат средства од централниот буџет наменети за регионалниот економски развој. Потребна потранспарентна алокација на владин капитал во проектите на министерствата. - Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на сите нивоа останува ограничен. - Допрва следуваат подготовките за примена на Структурните фондови. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не се имплементираат средства од централниот буџет наменети за регионалниот економски развој. - Капиталните инвестиции за министерствата треба да бидат потранспарентни. - Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на локално ниво останува ограничен. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за регионален развој не е целосно имплементиран - Процесот на подготовка на буџетот мора да биде подобрен за да се осигура дека капацитет за финансирање е соодветен и дека исплатата за извршена работа се врши на време - Регионалниот и општински развој заостануваат
<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходни се значителни натамошни подобрувања со цел да се зголеми ефикасноста на ИПА оперативните структури за III и IV компонента за изготвување и спроведување на проекти – претходница на Структурните фондови. - И натаму загрижува 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни подобрувања за забрзување на подготовките и имплементацијата на ЕУ-проектите, особено во секторот на животна средина. - Има недостиг на соработка меѓу институции и недоволна техничка експертиза на национално и на локално ниво. 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во подготовката и спроведувањето на програмите кои се однесуваат на институционалната рамка. - Има недостиг на соработка меѓу институции и недоволна техничка експертиза на национално и на локално ниво. 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во подготовката и спроведувањето на програмите кои се однесуваат на институционалната рамка. - Потребно е подобрување на меѓу-ресорската соработка и консултација со засегнатите страни, вклучувајќи ги и граѓанското општество и донаторите

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

<p>подготовката на проекти за животна средина од страна на министерството.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се поефикасни системи за менаџмент и контрола заради континуитет на работата кај ИПА III и IV и за да не се повторат претходните проблеми. - Меѓуминистерската координација во оперативните структури треба да се зајакне. 			
<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничен напредок. - Планот за обука на структурите само делумно се спроведува, поради преголемите работни обврски. - Состојбата со вработените се влоши по преносот на управувањето на државата во 2009 и 2010. - Потребно е значително зголемување на капацитетот на вработените. - Исклучително е важно да се донесе ефективна политика за задржување на обучениот кадар. - Неопходни се поголеми напори за да се обезбеди ефикасно управување и координација на сите тековни и планирани проекти. - Административниот капацитет во оваа област и натаму е недоволен. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничен напредок поради што има и бавно тендерирање на ИПА - Потребно е значително зголемување на капацитетот на вработените. - Исклучително е важно да се донесе ефективна политика за задржување на обучениот кадар. - Неопходни се поголеми напори за да се обезбеди ефикасно управување и координација на сите тековни и планирани проекти. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институциите кои се вклучени во спроведувањето на ИПА се уште го немаат потребниот административен капацитет. - Условите за работа, како и задржувањето на обучениот кадар се уште проблем. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет мора да биде зајакнат, затоа што напредокот во оваа област е недоволен. - И покрај фактот дека промената на кадарот е намалена, Условите за работа, како и задржувањето на обучениот кадар се уште проблем.
<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ревизијата на Оперативната програма за регионален развој (ИПА III-компонента) не е завршена. - И натаму тешко се развиваат 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходно е подобрување на тендерските постапки поради кои доаѓа до големи доцнења, а со тоа и се зголемува опасноста од неповлекување на ИПА средствата. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е подобрување на капацитетот за програмирање и подготовка на проектите. - Развивањето на проектите треба да се комплетира со цел да се спречи 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е подобрување на капацитетот за програмирање и подготовка на проектите. - Сите процеси поврзани со јавните набавки, вклучувајќи ги селекцијата на проекти и

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ			
<p>зрели проекти, согласно целите на оперативните програми.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходно е јакнење на тендерските постапки. - Потребни се поблиска координација и активно учество на сите засегнати страни во процесот на програмирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - Потребни се поблиска координација и активно учество на сите засегнати страни во процесот на програмирање. 	<p>зголемиот ризик за укинување на средствата.</p>	<p>оценувањето на тендери и склучувањето на договори, мора да бидат подобри.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се посебни напори за навремена подготовка на реформите
<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни и континуирани подобрувања на инструментите. - Мора да се спроведуваат препораките - Административниот капацитет за мониторинг и евалуација мора да се зајакне. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се следат систематски препораките од Секторските мониторинг комитети. - Мора да се спроведуваат препораките за користење на систем за менаџмент. - Административниот капацитет за мониторинг и евалуација мора да се зајакне. - Треба да се зголеми транспарентноста на ИПА средствата. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се зголеми транспарентноста на ИПА средствата. - Информативниот систем треба целосно да се користи. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се зголеми транспарентноста на средствата од ЕУ. - Информативниот систем треба целосно да се користи. - Резултатите од мониторингот и евалуацијата, препораките, индикаторите од проектите и програмите, како и одржливоста на резултатите треба да бидат систематски проследувани
<p>6. Финансиски менаџмент и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прашањето на недостиг на кадар во CFCD се повторува и мора да се реши итно. - Капацитетот за финансиско управување и контрола мора да се зајакне за да обезбеди ефикасно трошење на ЕУ фондовите. - Во внатрешната ревизија во министерствата се вработени лица, но тие недоволно ги разбираат целите и процедурите на ИПА. 	<p>6. Финансиски менаџмент и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е подобрување во управувањето за да се обезбеди континуитет во работата и плаќањето кај ИПА 3 и 4 компонента. - Дојде до откажување на битен тендер кај ИПА 3 поради непочитување на принципите на еднаков третман и пропорционалност. - Потребни се системски мониторинг, проверки на самото место, внатрешна и надворешна контрола за да не дојде до повторување на ваквите неправилности. 	<p>6. Финансиски менаџмент и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет во областа на финансискиот менаџмент, контрола и ревизија треба дополнително да се подобри. - Потребен е дополнителен развој на капацитетот во оваа област со цел да се обезбеди стабилно финансиско управување со средствата од ЕУ. 	<p>6. Финансиски менаџмент и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет во областа на финансискиот менаџмент, контрола и ревизија треба дополнително да се подобри. - Систематски мониторинг, проверки на лице место, како и внатрешна и надворешна ревизија се потребни за да се спречат нерегуларности.

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Спроведување на националниот закон за заштита на лични податоци. Да се потпише и ратификува дополнителниот Протокол кон Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци од страна на надзорни тела и кај прекуграничниот проток на податоци.

- За другите приоритети, да се види во делот за политички критериуми.

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Судство: Со цел да се обезбеди независноста и особено отсуството на политичко влијание врз донесувањето одлуки во обвинителството и судството назначувањето и унапредувањето на судии и обвинители ќе биде деполитизирано. Назначувањата и унапредувањата треба да бидат направени од страна на Судскиот совет и Советот на јавни обвинители според транспарентни, објективни и строго засновани на заслуги критериуми, и со користење на транспарентни процедури што треба да бидат воспоставени со закон и не само со интерни правила, согласно препораките од извештаите на Венецијанската комисија за назначувањето на судии и независноста на судството како и специфични препораки содржани во мислења наменети на Република Македонија многу од кои не се спроведени. Не треба да има место за политичка или партиска афилијација или поддршка како критериум за избор. Судскиот совет игра централна улога во овозможувањето судскиот систем да функционира ефикасно и во обезбедувањето на судството. Членовите на судскиот совет мора да бидат избрани единствено од редот на најстручните судии и најистакнатите и најiskusни правници во земјата. Треба да биде развиен во пракса јасен и предвидлив тест во врска со значењето на статутарниот термин „истакнат правник“. Судскиот совет треба да ги извршува своите должности без никаква политичка интерференција (или директно или, поеднакво важно, индиректно). Треба да биде по проактивен во одбрана на судиите наспроти мешањето и нападите кои ја засегаат нивната независност. Ова може да се направи, на пример, со зајакнување на комуникациските капацитети на Судскиот совет и судовите. Условот дека само дипломци на Академијата за судии и обвинители може да бидат регрутирани во судството и обвинителството, треба да биде, засега, задржана и последователно не треба да има отстапување чекор назад од сегашниот систем за регрутирање заснован само на квалификации. Хармонизиран систем за управување со учинок заснован на квантитативни и квалитативни стандарди за учинок треба да биде ставен во функција, како основа а сите кариерни одлуки. Разрешувањата или другите дисциплински казни против судии треба ригорозно да ги почитуваат правилата и процедурите воспоставени со закон, што значи не само словото туку и духот на законот. Применливите процедури треба да бидат регулирани на сличен начин во врска со прашањата за назначување и унапредување, без политичка интерференција. Правилата кои го уредуваат случајното доделување на случаи треба да бидат стриктно почитувани. Секој исклучок треба да биде јасен и предвидлив и не треба да го загрозува овој принцип. Не треба да има ад хок назначувања. Усогласеноста со правилата треба да биде оценувана редовно од страна на Судскиот совет и оценките да бидат објавувани. Принципот на случајно доделување на случаи не треба на отстапува од потребата да обезбеди поголема специјализација на судиите во определени категории на случаи. Истрагите и кривичните гонења треба да бидат под секој сомнеж во врска со нивната непристрасност и еднаквиот третман на секое лице под истрага. Ова го вклучува и времетраењето на истрагите и интензитетот со кои тие се водат- спроведуваат. Треба да биде зајакната оперативната независност на службите за кривична истрага од политички притисоци или контрола. Не треба да има простор за министерски инструкции по однос на оперативни прашања. Судската полиција и истражните центри треба да започнат со функционирање со цел да ја зајакнат функционалната независност на истражителите и обвинителите. Треба да има практична и ефективна примена на забраната за употреба на притворот пред судење, мерки насочени кон слободата, имотот или други интрузивни мерки само со цел изнудување осомничениот да пристапи кон спогодба за признавање на вината. Ова треба да биде сторено со јасни објавени практични водичи за обвинители и судии. Тестот на „доволно докази“ кој овозможува спогодба за признавање на вината треба да биде прецизиран во насока на практична и ефективна контрола врз законитоста и фер на секоја спогодба од страна на судовите. Уште повеќе, јавниот интерес треба да дозволи продолжување на кривичната истрага и покрај спогодба за признавање на вината. Особено внимание треба да се посвети на самото/ соодветното функционирање, доволното кадровско екипирање и независноста на управните судови, имајќи го предвид нивниот специфичен мандат на контрола на јавната администрација и особено нивната важна улога во ревидирање на одлуките на Државната изборна комисија.

Клевета: Обвинувачките/клеветничките дејства не треба да бидат користени како средства за да се задуши дебатата или да спречат јавните фигури да одговараат. Посебно е загрижувањето кога политичари тужат новинари за клевета, но исто така и кога тужат други политички фигури, наместо да ги решат меѓусебните разлики/несогласувања низ други средства како јавна дебата. Судовите со обвинувањата за клевета треба да се носат на балансиран начин, независен од можни политички импликации за партикуларен случај. Судовите треба да развијат чиста и силна практика за заштита на слободата на изразувањето во поглед на обвинувањата за клевета. Посредството и саморегулацијата треба да игра важна улога во редуцирањето на високиот број на случаи во судовите

Заштита на личните податоци: Иако Законот за заштита на лични податоци генерално е во согласност со европските стандарди, недостигот на активности од страна на Дирекцијата ја поткопува довербата во независноста на институцијата. Пристапот на институцијата се чини исто така дека е неконзистентен со законот и мисијата на Дирекцијата, како и со заклетвата дадена од директорот. Дирекцијата треба веднаш да спроведе истраги за прашањето и да извести транспарентно за нејзините заклучоци, независно од

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

наодите. Секој обид да се влијае на Дирекцијата во нејзината работа треба да биде разоткриен и пријавен до надлежните власти, затоа што ќе биде обид да се влијае на Дирекцијата во вршењето на нејзиниот мандат.

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Судство: Деполитизација при назначувањето и унапредувањето на судиите и јавните обвинители, и во пракса, а не само во теоријата, врз основа на транспарентни, објективни и строги критериуми засновани врз системот на заслуги, применети во транспарентна и јавна процедура. Воспоставување на хармонизиран систем за управување по учинок заснован како на квалитативни, така и на квантитативни стандарди, како основа за сите одлуки поврзани со кариерата. Отстранување на елементите од системот на дисциплинирање и разрешување на судии, со кој во моментот се врши мешање во судската независност, како во законодавството, така и во праксата. Да се осигури професионалноста на судскиот совет и во пракса, а не само во теорија. Да се обезбеди поголема проактивна улога на судскиот совети повисоките судови во заштитата на судиите од вмешувањето во нивната независност. Подобрување на квалитетот на обуките, буџетот и независноста на Академијата за судии и јавни обвинители. Да се обезбеди објавување на сите судски правилници согласно јасните рокови дадени во законот и да се обезбеди целосно пребарување и олеснување на пристапот. Да се развие евиденција за севкупното траење на процедурите, со посебен осврт на старите случаи. Да се обезбеди брзо извршување на сите пресуди на ЕСЧП против државата.

Корупција: Да се воспостави кредибилна евиденција за корупција на високо ниво, особено да се осигури дека сите надлежни и ревизорски тела имаат доволна автономност да дејствуваат независно во линија со законот. Севкупната борба против корупција треба да се засили. Подобро согледување на конфликт на интереси и имотот на избраните и именуваните лица преку создавањето централен регистер на таквите лица. Да се соработува со ГРЕКО-експертите за воспоставување на нова сеопфатна заштита на свиркачите согласно последната препорака на Советот на Европа и на најдобрите европски практики

Клевета: Ревизија на законодавството со отстранување на случаите кои се базираат на “чест“, “достоинство“ и “клевета“, од кои повеќето се подведуваат од уставната дефиниција за навреда но која не спаѓа во опсегот на клеветата како што е дефинирана во Член 10 ЕКЧП. Ревизија на процедуралните правила за исклучување на помали случаи и наместо тоа зголемување на употребата на медијација за решавање на истите. Поддршка и промоција на поголема употреба на само регулација како алтернатива на судските акции. Гаранции и спроведување на сите политички нивоа, од себе воздржување на политичарите и јавните службеници од започнување на постапките за клевета, согласно со ЕСЧП принципите

Пристап до информации: Се укажува на главните пречки со кои се соочуваат новинарите при прибавувањето на јавните информации 9 релевантните тела не одговараат на сите барања за информации, понатаму прекумерна употреба на категоријата класифицирани документи кои не се од таа природа.

КОМЕНТАР

Овој дел од Извештајот и оваа година содржи многу остри и сериозни критики за судството, темелните права и борбата против корупцијата. Овие критики се сега дополнително поткрепени и со снимките од прилушкуваните разговори, на кои ЕК често реферира како дополнителен аргумент на одредена констатација во ова Поглавје. Ако минатата година постоеа сомневање за политичкото влијание врз изборот на судии и донесувањето на одредени пресуди, оваа година Комисијата го поврдува ваквото тврдење со сигурност, врз основа на објавените снимки од прислушкуваните разговори. Понатаму, наместо да се отстранат одредени забелешки во однос на независноста на мандатите на судиите, проблемот се продалабочува дополнително со воведување на нови тела и механизми кои не го решаваат ова прашање туку претставуваат дополнителен удар за професијата судија. Професионалноста и стручноста на судиите исто така останува предмет на загриженост. Унапредувањето на судиите е често предмет на политичко договарање. ЕК јасно ги наведува Критериумите за професионална евалуација кои треба да бидат насочени кон оценувањето на клучни вештини за професијата, како на пример правна логика, организациски вештини, учество во обуки, специјализација, елаборирање на пресуди. Наместо чекор напред во одредени области се оди и нанзад. Така надлежноста на Судскиот совет да сослушува поплаки од јавноста, што во минатото го правеше и на јавни седници беше укината во 2015. Исто така останува проблемот со повисокиот број на судии и судска администрација со што се доведува во прашање ефикасноста.

Track record на случаи од **антикорупција** останува слаб поради многубројни причини. Пасивноста на институциите да се направи сериозна истрага за наводите за злоупотреби од страна на носители на јавни функции, вклучувајќи ги тука и објавените прислушувани разговори, кои спаѓаат во висока корупција. Во погледот на спроведување на политиката на антикорупцијата потребно е кредибилен систем за надзор, како и да се покаже успех во изрекување на ефективни казни кои ќе ги одвратат идните прекршители. И покрај зголемениот буџет на ДКСК, потребно е да се постигне независност на функционирањето на институцијата преку воспоставување на Track record. Исто така финансирањето на партиите останува горливо прашање од повеќе аспекти. (спроведување на препораките ОБСЕ/ОДИХР и ГРЕКО препораки во однос на финансирањето на политичките партии и изборните кампањи. Целта на ЕК посериозно да се сфати приодот кон антикорупциската политика може да се види од препораката „Државните програми за наредниот период треба да имаат повисок статус и законска моќ“, која укажува каков треба да биде приоритетот на оваа политика. Во однос на темелните права се чини дека професијата новинар е загрозувана во Македонија. Извештајот укажува на зголемен број на пријави за малтретирање и заплашување на новинари, голем број на прислушувани новинари. Индикациите на

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

тоа дека некои од медиумите биле директно и индиректно под владини притисоци да ги усогласуваат своите известувања покажува потреба од сериозно ревидирање на на ваквата политика. Физичките услови во затворите остануваат да бидат нехумани, а сеуште загрижува и несоодветниот третман на затворските службеници. ЕК ова го препишува на недостатокот на средства и добро управување во затворите.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се демонстрира реална политичка волја за да се обезбеди целосна независност на судскиот систем;
- Да се обезбеди целосна поддршка и ресурси за Специјалниот јавен обвинител кој беше назначен за да ги истражува содржината и одговорноста за неовластеното прислушување;
- Да се зајакнат институциите одговорни за спречување и борба против корупцијата и да се спречи секаков вид на политичко влијание во нивната работа;
- Да се обезбеди целосна слобода на изразувањето и слобода на медиумите, како и да се преземат одлучни мерки за справување со полициската неказниност и супстандардните услови во затворите;
- Да се поврати довербата на јавноста во судството и судењето, особено за политички чувствителните случаи преку зголемена транспарентност на судските постапки и конзистентност на судската практика.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако основните заштитни мерки се воведени, вклучувајќи ги улогата и составот на Судскиот совет (СС), потребни се натамошни напори кои во практика ќе гарантираат независно и квалитетно донесување на судските одлуки. - Треба подобрувања во системот на оценување и напредување, каде што фокусот е повеќе на квантитативните отколку на квалитативните критериуми за оценување, а тоа создава ризик за формално донесување на одлуките. - Сегашните основи за разрешување на судиите не се јасни, прецизни и предвидливи што е закана за независноста на судството. - Буџетот на АОСЈО во 2012 е зголемен, но има недостаток на простории и кадар. - Условот сите новоназначени судии во основните судови да имаат завршено на АОСЈО сè 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во практиката со цел да се обезбеди точна имплементација на европските стандарди во однос на независноста и квалитетот на правдата. - Во врска со независноста и непристрасноста, потребно е решавање на неколку прашања за да се заштити независноста на судиите, особено сигурноста на нивниот мандат. - Потребни се заштитни мерки со кои ќе се гарантира дека дисциплинските мерки кои ги спроведува СС се пропорционални. - Има тенденција разрешувањето на судиите да се користи како најчеста дисциплинска мерка наместо помалку строги санкции. Општиот основ за разрешување „нестручно и несовесно вршење на судската функција“ се користи во речиси сите случаи на разрешување. - Сегашниот систем на оценување и напредување на судиите става акцент на продуктивноста и месечната норма за број на предмети, а не на квалитетот и решавањето на проблемите, а тоа ги 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во практиката со цел да се обезбеди точна имплементација на европските стандарди во однос на независноста и квалитетот на правдата. - Во однос на независноста, дефектите во постоечкиот систем на кариера на судиите се уште не се решени и покрај потенцијалната закана која ја претставуваат за независноста и непристрасноста. - Сигурноста на мандатот на судиите треба да биде посилено заштитена преку измена на законодавството кое ги регулира дисциплинските постапки и разрешувањето, затоа што тоа сега е премногу комплексно и недоволно прецизно и предвидливо. - Практиката на СС поврзана со дисциплинските постапки и разрешувањето треба да биде повеќе пропорционална и потранспарентна. - Лошото работење на судиите треба да се решава преку поправни мерки како што се организациски подобрувања и обука, отколку посегание кон разрешување. Разрешувањето треба да 	<p>1. Функционирање на судството <u>Стратегиски документи</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Процесот бара посилен политичка поддршка и далеку подобра координација помеѓу различните чинители, а таа може да се постигне ако поефективно се користи Советот за реформи во судството.. <p><u>Тела за управување</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Изборот на претседател и потпретседател на Судскиот совет, во март, покрена лавина на критики, особено поради фактот дека обајцата не доаѓаат од редот на судиите, немаат судиско искуство и беа назначени од Собранието. - Законскиот критериум, членовите на Судскиот совет кои се избираат од редот на истакнати правници треба да бидат поранешни врвни експерти, адвокати, универзитетски професори не се почитува во практиката. - Дополнителните критериуми утврдени со амандманите од април оваа година на Законот за Судскиот совет не ја разјаснија значително состојбата. <p><u>Независност и непристрасност</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Обемот на политичките влијанија врз назначувањето на судиите и на пресудите, за кој претходно постоеја само сомневања

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>уште не е на сила.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако 50% од именувањата во основните судови треба да бидат од дипломците на АОСЈО, СС сè уште им дава предност на оние кои не завршиле на АОСЈО (од 26 именувања во 2011 само 2 биле од АОСЈО). - Ова ги доведува во прашање кредителитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. - Потребни се поголеми напори за да се обезбеди прибирање и мониторинг на точни статистички индикатори (стапка на решавање на предмети и број на предмети решени во разумен рок). - Методологијата за судската статистика за 2011 г. не е сè уште системски имплементирана, а софтверот сè уште не е функционален. - Сè уште се потребни обуки и механизми за судовите на ист начин да ги користат истите статистички алатки. - Нема механизам за мониторинг на вкупното траење на судските постапки (во сите фази и степени) и на извршувањето на пресудите, сега во надлежност на извршителите. - Нема систем за идентификација и доделување на приоритетен статус на т.н. „стари случаи“ кои се пред судовите повеќе години. - И покрај неколкуте законски измени и кампањи кои ја 	<p>мотивира судиите да заземат формалистички наместо независен пристап при пресудувањето. Треба да се отстрани директната поврзаност меѓу оценката за работата и разрешувањето, кое треба да се користи само во случаи на сериозни дисциплински прекршувања.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со стручноста и компетентноста на судството, СС продолжи да ги игнорира законските барања именувајќи 39 првостепени судии во 2012 година, при што само 4 од нив се дипломци на Академијата за судии и јавни обвинители (АСЈО), додека во првата половина од 2013 година именувани се 13 од кои само 1 е дипломец на АСЈО (а законот наложува задолжително 50% н.з.). Од друга страна, 13 од 80 кандидати за судии и јавни обвинители кои дипломираа на АСЈО во 2009 се уште чекаат именување на нивното прво работно место. Сето ова ја доведува во прашање ефикасноста на новата законска рамка и почитувањето на системот на вработување базирано на заслуги. Исто има негативен ефект на мотивацијата на идните кандидати кои би сакале да аплицираат на АСЈО. И покрај информативните кампањи, постојаните повици за аплицирање и зголемувањето на стипендијата за кандидатите на АСЈО сепак немаше доволен број на нови апликации за почетната обука во 2013 г. со што е неизвесен почетокот на обуката. - Треба да се разгледаат мерки за охрабрување на кандидатите од немнозинските заедници за пријавување на професионалните обуки. - Буџетот на АСЈО во 2013 г. беше 	<p>биде ограничено само на сериозни и долготрајни повреди на професионалноста и да биде искористено само откако претходно ќе бидат употребени другите помалку остри санкции, како што се предупредување, намалување на платата и сл., кои сега ретко се употребуваат.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во однос на објективноста во одлучувањето, продолжуваат тврдењата за индиректно политичко влијание врз однесувањето на судиите и врз исходот на судските постапки од висок ранг, особено во однос на обвиненијата за организиран криминал и корупција, како и случаи во кои се инволвирани политичари и медиуми. - Во однос на стручноста и компетентноста, амандманите на Законот за судовите кои влегоа на сила уште во 2013 година, се уште, во пракса, не доведоа до никакво значајно зајакнување на системот на заслуги за избор и напредување на судиите. - Во 2013 година, СС не успеа да го запази законскиот критериум според кој сите новоизбрани судии во прв степен мора да ја имаат поминато обуката на АСЈО, бидејќи избрала многумина кандидати кои не го исполнуваа овој критериум. - Законскиот критериум според кој судиите во повисоките судови мора да имаат претходно судско искуство исто така беше заобиколен со бројни именувања направени непосредно пред амандманот со овој критериум да стапи на сила, а дури беше игнориран за некои именувања по неговото стапување на сила. - Ова продолжува да фрла сомнеж за 	<p>беше потврден со објавата на прислушуваниите разговори.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загриженоста за безбедноста на мандатот на судиите воопшто не беше намалена со основањето на „Советот за утврдување на факти и иницирање на постапка за утврдување на одговорност на судиите“. - Времето на востановување на ново тело целосно наменето за подготовка на постапките за разрешување на судиите се чини сосем погрешно и претставува дополнителен удар за професијата која и така е под опсада. - Погрешниот правен основ за разрешување кој ја загрозува судската независност се уште не е отстранет. <p><u>Одговорност</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Надлежноста на Судскиот совет да сослушува поплаки од јавноста, што во минатото го правеше и на јавни седници беше укината во 2015. Ова претставува чекор назад. - Во октомври 2014, сензационалното апсење на 25 вработени во Основниот суд Скопје I и покрај обвинувањето за корупција, беше основа за загриженост поради тенката граница помеѓу одговорноста и политичкиот притисок. - Пропустот на управата на судот да го детектира ваквиот системски проблем во рана фаза ги зајакнува сомневањата за времето и природата на обвиненијата. <p><u>Професионалност и компетентност</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Покрај објективниот, во закон утврден систем за кариера во судството, назначувањето на претседатели на судови и судии во повисоките судови продолжува да биде предмет на политичко договарање кое не само што влијае на конечниот исход, туку и го одолговлекува назначувањето. - Критериумите за професионална
---	---	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>промовираат медијацијата, користењето на алтернативното решавање спорови е сè уште на многу ниско ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако е потребно намалувањето на заостанатите судски предмети, продуктивноста не треба да е поважна од квалитетот на судските одлуки. - Сè уште постојат проблеми во Врховниот и Управниот суд, кои акумулираат заостанати предмети веќе неколку години. - Нема систем кој ќе одреди пропорционално колку од активните судски предмети претставуваат „стари случаи“, а колку се дел од редовниот тек на решавање на предметите. - Во однос на различниот обем на работа во различните судски степени, треба да се обезбеди поефикасна дистрибуција на човечките ресурси таму каде што се тие најпотребни. - Идните стратегии за човечките и финансиските ресурси треба повеќе да ги имаат предвид актуелните и проектираните потреби на судскиот систем и да се базираат на кредибилни индикатори од работата на судовите. - Сегашниот број на судии (678) е поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на бројот на популацијата, а судскиот буџет е еден од највисоките процентуално во однос на БДП по глава на жител. - Идните судски стратегии треба да ја проценат одржливоста на 	<p>намален. А АСЈО нема доволен број на вработени и работни простории за да ги извршува своите редовни обврски и надлежности. Потребни се поголеми напори за поддршка на работата на АСЈО за да се привлечат високопрофилирани кандидати за судските и обвинителските функции и да се промовира системот на вработување базиран на заслуги.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со отчетноста, три судии беа разрешени во 2012 година. СС разгледа 879 претставки против судии и судови, а најголем дел од нив се однесуваат на должината на времетраењето на судските постапки. МП прими 509 претставки. Врховниот суд прими зголемен број на жалби за должината на времетраењето на судските постапки (1906). 203 жалби беа уважени, а €158.000 беа платени како надомест на штета. Државата плати исто толку во спогодбено решавање на барања на надомест на штета пред ЕСЧП. - Во врска со ефикасноста, се уште не постојат релевантни информации за просечното вкупно времетраење на судските постапки од почеток до крај во сите инстанци. Нема систем за идентификација и доделување на приоритетен статус на т.н. „стари случаи“ кои се пред судовите повеќе години. - Судскиот буџет во 2013 г. изнесува €29,6 милиони (0.4% од БДП), а 80% од тие средства се исплаќаат за плати на судиите и судската администрација. Сегашниот број на судии (670) е се уште поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на популацијата. - Треба да се процени одржливоста на 	<p>посветеноста на градење систем на избор на судиите заснован на заслуги.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на избирање судии од страна на СС, особено оценувањето на соодветните квалитети на кандидатите, треба да биде потранспарентен. - И покрај бројните јавни кампањи и подготвителни мерки преземени во последната година, АСЈО не може да ги пополни слободните 29 места за тековната академска година. - Потребни се постојани напори, вклучувајќи блиска соработка со универзитетите, кои ќе донесат повеќе кандидати до задоволително ниво соодветно на критериумите за прием во АСЈО. - Останува тешко да се мотивираат младите професионалци да ги гледаат судството и обвинителството како атрактивна опција за нивната кариера. - Процедурата за годишно оценување на судиите треба да претрпи итна ревизија, бидејќи има штетни ефекти врз независноста и квалитетот на правдата. - Оваа алатка се користи пред се повеќе за надгледување на продуктивноста на судиите отколку на стручноста и интегритетот, квалитетот на нивната работа и нивната служба кон граѓаните и професијата. - Оваа алатка служи како основа за разрешување или напредување заснована исклучиво врз квантитативни критериуми. - Системот врши непотребен притисок на судиите и ги лишува од нивната автономија да управуваат со случаите на кои работат на оптимален начин, посредно поттикнувајќи негативни методи на работа. 	<p>евалуација треба да бидат насочени кон оценувањето на клучни вештини за професијата, како на пример правна логика, организациски вештини, учество во обуки, специјализација, елаборирање на пресуди.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатокот на јасна правничка логика и елаборирање на пресудите е проблем, тоа е вештина која треба да биде создавана и за која треба да се обезбеди кодификација во нејзината примена. <p><u>Квалитет на судството</u></p> <p><u>Ефикасност</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната должина на постапките, особено кај „старите случаи“ загрижува. - Се уште нема вистински посветен систем за управување со човечки ресурси, или стратегија за подобрување на алокацијата на ресурси во судскиот систем, оттаму дискрепанците опстојуваат. - Буџетите за 2015 за судството и за обвинителството се значително пониски од европскиот просек. - Бројот на судии и судска администрација на 100.000 жители е значително повисок од европскиот просек и ја доведува во прашање ефикасноста. - Во 2014 Јавното обвинителство вработило 55 нови вработени, а во 2015 дополнителни нови 129 вработени. Во истото време, некои од обвинителските канцеларии особено од руралните средини имаат проблем со недостаток на персонал.
---	---	---	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>ваквото трошење во судскиот буџет и да започнат планирање на постепена рационализација на судската мрежа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Најголем дел од буџетот на Јавното обвинителство (83%) се троши на плати, додека остатокот е недоволен за неопходната компјутерска надградба, со цел да се поврзат со информатичкиот систем за автоматско управување со судските случаи што сè уште не е направено. - Системот за интернетски пристап до објавените пресуди треба да биде направен попристапен за корисниците по пат на класификација на судските пресуди според правната област и вклучување на функција за пребарување. - Бројот на случаи на бесплатна правна помош е сè уште на многу ниско ниво. - Нема стратегија за судски реформи (ниту АП) која би ја продолжила онаа од периодот 2004-2009. 	<p>ваквото трошење во судскиот буџет и да започне планирање на постепена рационализација на судската мрежа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот на ЈО изнесува €6,6 милиони, а од нив 75% се потрошени на плати додека остатокот е недоволен за да го покрие одржувањето и надградбата на ИТ мрежата на ЈО. - Потребна е долгорочна стратегија за правилно распределување на човековите ресурси во судскиот систем. - Во врска со пристапот до правда се уште се недоволно застапени случаите поврзани со социјална заштита и работни спорови, но исто така недостасува системска правна помош за малолетни засегнати лица. - Се уште се потребни мерки за судовите да бидат подостапни на јавноста, како на пример отворање на информативни шалтери на влезот од секоја судска зграда и подостапни функции за пребарување на судските веб страници. 	<ul style="list-style-type: none"> - Оценувањето треба да е издвоено од системот на дисциплински и мерки за разрешување и треба повеќе да се фокусира на оценување на суштинските способности на судиите, како што се правно изразување и аргументирање, организациски вештини, учество на обуки и ниво на специјализација. - Квантитативните критериуми кои сега се користат (број на процесирани случаи, број на вратени случаи од апелационите судови и број на запазени процедурални рокови) се несоодветни за евалуација на судскиот систем во целина, отколку за поединечните судии. - Се уште е потребно да се осмисли кохерентен систем за оценка на квалитетот и задоволство на корисниците наменет за судовите. - Во врска со отчетноста, институциите добиле преку 2000 жалби во 2013 година поврзани со работата на судството од кои СС- 1061 жалба, Министерството за правда- 339 жалби и Народниот правобранител- 732 жалби. - Најчестата основа во жалбите е должината на судската постапка, но растечки се жалбите за недостаток на објективност и еднаков пристап до правдата. - Врховниот суд продолжи да добива барања за компензација за неразумно траење на судските постапки (434 такви барања во 2013 година) и додели 116.000 евра за трошоци и компензација. - Државата се согласи да исплати 445.000 евра на пријателско спогодување со апликатите пред ЕСЧП, најголем дел од случаите се однесуваат на премногу долго траење на постапката. - Пет судии беа разрешени врз основа на 	
---	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>општата флоскула на „нестручно и несовесно вршење на судската функција“, а еден самиот поднесе оставка во текот на постапката за разрешување.</p> <ul style="list-style-type: none">- СЈО разреши двајца обвинители врз основа на нестручност.- Во однос на ефикасноста на судството, сериозниот проблем со должината на постапките треба допрва да се реши. Поединечни фази од постапките се завршуваат во предвидените рокови, но сепак генералната должина на постапката од почетокот до донесување на пресуда останува една од клучните причини за жалби и барања за компензација од граѓаните.- Крупните чекори преземени во последните неколку години за надминување на заостатокот на судски случаи, вклучувајќи го и воведувањето на месечните норми и преголемиот фокус на продуктивноста во годишните извештаи за оценување, носат со себе ризик да доведат до наштетување на квалитетот на правдата како резултат на ограничените можности на судиите да посветат соодветно време и внимание на подготовка на аргументирани и добро издржани пресуди засновани на расположливите докази.- Наместо да се забрзаат постапките, ваквиот пристап може да придонесе кон долготраен проблем на постојани преиспитувања, поништувања на пресудите и повторување на судските постапки што ќе доведат до подолго траење на постапките.- Системот за алтернативно решавање на споровите, воспоставен со Законот за медијација, се уште е неразработен во	
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>пракса, а неопходни се повеќе мерки за подигање на свеста за да овој систем стане дел од редовната работа на институциите.</p> <ul style="list-style-type: none">- При анализата на МП и СС за пронаоѓање на „стари судски случаи“ беа добиени следните резултати: 3155 случаи се во судскиот систем повеќе од три години, а од нив 822 случаи се повеќе од пет години додека 56 случаи стојат во судовите над десет години. (Оваа анализа земала предвид само ограничен број на случаи, што значи дека вистинската бројка на вакви „стари случаи“ е далеку поголема).- АСЈО има годишен буџет во висина од 0,68 милиони евра од судскиот буџет (кој вкупно изнесува 30,83 милиони евра). Имајќи го предвид опсегот на обуките и централната улога на Академијата во професионализација на судството, износот за оваа институција треба да се зголеми.- Убедливо најголем дел од судскиот буџет се уште е наменет за плати, додека соодносот меѓу вкупниот број на судии и бројот на население во државата се уште е за 50% над европскиот просек. Од друга страна, бројот на активни судски случаи е драстично намален во последните четири години од скоро еден милион во 2009 година на 180.000 на крајот од 2013 година, што се должи пред се на реорганизацијата на надлежностите во областите на извршување и наследство.- Овие фактори ја подвлекуваат потребата за рационализација на судскиот систем и поефикасна прераспределба на финансиските и човековите ресурси.- Во однос на пристап до правдата	
--	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>потребни се натамошни подобрувања за да ги направат судовите подостапни за јавноста.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се преземени никакви чекори за поставување на пултови за информирање на влезовите од судските згради. - Физичкиот пристап до најдинамичниот суд во државата, Основен суд Скопје 2, е несоодветен бидејќи нема лифтови ниту пристап за лицата со посебни потреби. - Не се преземени никакви чекори кон воспоставување на лесно достапна функција за пребарување на пресудите објавени на веб страната на судовите. - И покрај законската обврска за транспарентност преку објавување на судските пресуди во рок од два дена по нивното донесување и потпишување, сепак оние пресуди кои се сметаат за најбитни или контроверзни и би предизвикале јавен интерес воопшто не се објавуваат, што може да доведе до недостаток на информации кои јавно може да се верификуваат и до нарушено медиумско изјаснување. 	
<p>2. Политика за антикорупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за ДЗР да заземе практична проактивна улога во истрагите и спроведувањето на законот, како и да се обезбеди задолжителна ревизија на годишните извештаи на политичките партии и ефективна примена на санкции за повреди на финансиските правила, согласно препораките на ГРЕКО. - КЗ треба да се измени и да се укине можноста судот да го врати поткупот на давателот на 	<p>2. Политика за антикорупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако административниот капацитет на надлежните институции е малку зајакнат сепак ДКСК и антикорупцискиот сектор во МВР се несоодветно кадровски опремени и финансиски поддржани. - ДЗР е исто така недоволно кадровски опремен и финансиски поддржан со оглед на новите доделени надлежности за финансиска супервизија на политичките партии и изборните кампањи. - Ограничените надлежности на ДКСК ја спречуваат да стане ефективно 	<p>2. Политика за антикорупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конвенцијата на ОЕЦД за спречување на поткуп на странски јавни службеници во меѓународните деловни трансакции се уште не е ратификувана. - Во однос на административниот капацитет, релевантните тела остануваат недоволно екипирани, без доволно ресурси и несоодветно опремени со оглед на нивните одговорности и обемот на работа, што претставува сериозен предизвик за ефикасна борба против корупцијата. - Одделението за борба против корупцијата во МВР се унапреди во 	<p>2. Политика за антикорупција</p> <p><u>Резултат</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако истрагата, кривичното гонење и постапката во прв степен брзо завршуваат, постои значително одолговлекување во фазата на апелација поради честите враќања на повторно одлучување. Состојбата е ваква особено кај старите случаи започнати пред измените на Законот за кривична постапка. - Потребно е да се посвети внимание на случаите кои обвинителството ги одбива пред истите да дојдат во судска фаза. Особено треба да се објасни дали до истото

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>поткуп кој го пријавил делото пред да биде откриено.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите програми и акциски планови усвоени од ДКСК не се усвоени и поддржани на владино ниво што може да влијае негативно на нивната видливост и влијание. - Одделението за антикорупција во Одделот за организиран криминал при МВР сè уште функционира само со 65% од својот капацитет. - Наредбите за задржување и конфискација на имот се сè уште исклучок. - Одредбите на КЗ за проширена конфискација, недозволена збогатување и кривична одговорност на правните лица треба допрва да се спроведат. - Посебните истражни мерки ретко се користат за наоѓање и истрага на случаи на корупција. - Барањата на ДКСК и ДЗР до ЈО за иницирање на кривични постапки не резултираат со обвиненија, што значи дека ефективност на постоечките механизми за упатување треба да се подобри. - Несоодветното прибирање и споделување на статистички податоци меѓу различните органи за спроведување на законот и превенција го попречува идентификувањето на проблематичните области. - Општиот капацитет на судовите да се справат со корупциски случаи, особено оние од високо ниво треба да се подобри. Само неколку корупциски случаи се процесирани и речиси сите 	<p>антикорупциско тело.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загрижува разрешувањето на поранешниот претседател на ДКСК без јасна правна основа. - Човечките и материјалните капацитети на ОЈО за организиран криминал треба да бидат значително зајакнати за да ја подготват оваа институција за предизвиците на новиот ЗКП чија примена треба да започне во дек. 2013 г. - Општиот капацитет на судовите за справување со корупција, особено од високо ниво, е слаб, а постапките долги и неефикасни. - Барањата на ДКСК до ЈО за поведување на кривична постапка се неефективни, бидејќи ретко резултираат со успешни обвиненија. - Наредбите за задржување и конфискација на имот се сè уште исклучок и не се користат за системско откривање/истражување корупција - Треба да се види како новиот ЗКП ќе ја подобри антикорупциската рамка во практика. - Отсуството на регистер на избрани и именувани функционери и натаму ја попречува ефективната контрола на имотот и конфликтот на интереси на функционерите. - Системот за внатрешна контрола на централната и локалните власти е слаб и допрва треба да се воспостават ефективни механизми за поткажување (whistle-blowing) во јавниот и во приватниот сектор. - Правната рамка за финансирање на политички партии е неефикасна. Загрижува нетранспарентноста и неотчетноста на политичките партии за законските прекршувања за финансирање на партиите. 	<p>Сектор за борба против корупцијата, но неговиот статус останува слаб, со 19 позиции од кои повеќе од една третина се уште треба да бидат пополнети.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значителни човечки и материјални ресурси се потребни за обвинителството да обезбеди целосна имплементација на новиот Закон за кривична постапка. - Некои од ОЈО работат во несоодветни простории со недоволна поддршка. - Истражниот центар во рамките на ЈО за борба против организиран криминал и корупција, иако формално е основан во 2011 година, допрва треба да стане оперативен, а другите истражни центри не се основани. - Во државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) само 40% од 45 предвидени позиции се пополнети, а останува недостатокот на ограничени овластувања. - Иако на Сектор за внатрешна контрола и професионални стандарди (СВКПС) на МВР доделени се нови овластувања во делот на интегритетот, сепак му недостасува независност. - Целокупниот капацитет на судовите да се занимаваат со случаи на корупција и понатаму е слаб, особено во однос на случаите на високо ниво, каде постапките се долги и неефикасни. - Фактот дека измените, со цел спречување повторно враќање на случаи од апелационите судови на пониските судови за повторно судење, се применува само на нови случаи, значително ја попречува нивната ефикасност. - Случаите наведени од страна на ДКСК до ОЈО ретко доведуваат до успешни обвиненија и ЈО треба да обезбеди повеќе повратни информации за 	<p>доаѓа поради слабата работа на другите агенции кои го спроведуваат законот или поради лошото прибирање на докази.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Само половината од случаите (30) на висока корупција кои беа покренати во 2003 се затворени, останатите се сè уште во тек. - Повторувањето на жалбената постапка и долгите процедури се проблем. - Кредибилитетот на поранешниот успех во борбата против високата корупција е намален поради неуспехот да се направи сериозна истрага за наводите за злоупотреби од страна на носители на јавни функции, вклучувајќи ги тука и објавите на прислушувани разговори. - Истрагите спорведени во 2014, за злоупотреби на постапките за јавни набавки и натаму се ограничени. - Министерот за правда го суспендираше правото на буџетско финансирање за политичките партии кои не поднеле финансиски извештај во последните 3 години, но се уште не се изречени значителни глоби. - Треба да се развие кредибилен систем за надзор, како и да се покаже успех во изрекување на ефективни казни кои ќе ги одвратат идните прекршители, вклучувајќи ги тука и глобите за политичките партии. - Капацитетот на ДКСК за целосна имплементација на системот на казни за пропусти во известувањето е нарушен со неспособноста на судовите да ги спроведе законските нивоа на казните, со што се ослободуваат функционерите од одговорноста на технички основи или се дозволуваат долготрајни жалби наместо едноставни административни процедури <p><i>Институционална рамка</i></p>
---	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>остануваат во судскиот систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се види ефективност на новото законодавство за системска верификација и проверка на имотните листови. - Законот за пристап до информации е слаб. Исклучоците се двосмислено формулирани оставајќи простор за арбитрарно толкување. Санкциите се нејасни и не се применуваат во практика, а политичките партии се исклучени од листата на иматели на информации. 	<ul style="list-style-type: none"> - Многу малку е направено за информирање на политичките партии за нивните обврски за известување, а неопходни се и понасочени и поактивни системи за супервизија и санкции. - ОБСЕ/ОДИХР забележа масовна појава на злоупотреба на јавни средства за време на локалните избори 2013 година, а загрижувачки е неуспехот на надлежните институции да се спротивстават на оваа појава. - Непристрасноста на ДКСК беше доведена во прашање со тоа што на неколку дена пред изборите беше објавена неправилност во имотните листови на еден опозициски кандидат за градоначалник. - Корупцијата при јавните набавки останува да биде сериозен проблем. Не постои надлежна институција која обезбедува ефикасна и навремена контрола и супервизија на јавните набавки (вклучувајќи ги и концесиите, јавно-приватните партнерства и извршување на договорите). - Нема санкции за повреда на административните правила додека кривични истраги и обвиненија за злоупотреба на правилата за јавни набавки се вистинска реткост. Институционалната рамка и преземените мерки треба да се прошират за да го решат овој проблем. - Законот за пристап до информации од јавен карактер и неговата примена остануваат слаби. Санкциите се нејасни и не се применуваат, а политичките партии се исклучени од листата на иматели на информации. Недоволни се транспарентноста и отчетноста на јавните институции и претпријатија за трошењето јавни пари. 	<p>случаите, за да се обезбеди поголема стапка на успех.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имаше голем пад на конфискации на имот во случаите на корупција (10 случаи во 2013 година во споредба со 70 во 2012 година), а употребата на посебните истражни мерки во случаите на корупција останува ретка. - ДКСК иницира прекршочна постапка против 36 јавни службеници во 2013 година за неподнесување анкетни листови и 9 претставници потоа беа казнети од страна на судовите. - ДКСК побара Управата за јавни приходи да спроведе испитување на потеклото на имотот во 30 нови случаи во 2013 година, а од нив казни три службеници со даночна стапка 70% на непријавени средства, по завршувањето на процедурите кои биле започнати во претходните години. - Вкупно 196 случаи на потенцијален конфликт на интереси беа обработени од страна на ДКСК во 2013 година, а во 15 случаи изречена е јавна опомена. - Отсуството на регистар на избрани и именувани функционери продолжува да ја отежнува ефективна контрола на средствата и конфликтот на интереси. - Во случаите каде што ДКСК иницира прекршочна постапка за недоставување анкетен лист или изјава за интереси, слабата е примената на расположливите казни од судовите, со што тие ја поткопуваат својата работа и не испраќаат соодветни предупредувачки пораки на државните службеници кои ги злоупотребуваат правилата. - Секторот за внатрешна контрола на МВР започна дисциплински постапки поврзани со корупција против 12 полициски службеници во 2013 година, 	<p><u>Превентивни мерки</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ДКСК доби покачување од 44% во својот буџет, кој достигна 509 000 евра во 2015, но нејзиниот капацитет се уште мора да биде зајакнат. Пред се, ДКСК мора да ја покаже својата независност преку проактивна и неселективна работа - Инфраструктурата на информациските технологии на Државниот завод за ревизија е подобрена, но се уште недостасуваат соодветните ИТ алатки за контрола над финансирањето на политичките партии и изборните кампањи во согласност со својата зајакната улога во оваа област. Одделението задолжено за оваа работа има потреба од дополнителни кадри - Се уште не постои институција која ефикасно и навремено ќе врши надзор и контрола над јавните набавки, концесии, јавно-приватните партнерства и извршувањето на јавните договори. - Националната комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер останува пасивна, слаба во статус и фокусирана на обука, наместо на систематски недостатоци во оваа област. <p><u>Спроведување на законите</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот на Јавното обвинителство малку се зголеми на 7 милиони евра во 2015. Сепак, предвидените средства за имплементација на новиот Закон за кривична постапка беа намалени за 20% - Активирањето на електронскиот систем за управување со случаи на ЈО, кој би ги зголемил ефикасноста и интегритетот, беше одложен. - Секторот за борба против корупцијата при МВР останува несоодветно опремен и без доволно вработени, а остануваат да се пополнат уште 7 од 19 работни места
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<ul style="list-style-type: none"> - Уште многу треба да се направи за подигање на свеста во врска со антикорупцијата. Примената на антикорупциските политика остана невидлива за јавноста. Бројот на претставки до ДКСК се намалува секоја година. Оперативната соработка меѓу институциите останува слаба, а спроведувањето на законот и органите кои ја вршат супервизијата и се вклучени во борбата и превенцијата се недоволно активни. 	<ul style="list-style-type: none"> од кои 6 беа казнети. - Царинската управа треба да ги засили напорите за борба против корупцијата и треба да се здобие со технички капацитет самостојно да врши посебни истражни мерки, кои спаѓаат во рамките на нејзините законски надлежности. - Кај финансирањето на изборната кампања на политичките партии, недостатоците опстојуваат и во законската регулатива и во нејзиното спроведување. Овластувањата и ресурсите на Државниот завод за ревизија треба да се подобрат за да се овозможи ефективна контрола на потеклото на донации. Правилата за верификација на трошоци треба уште повеќе да се зајакнат - Затворањето на банкарска сметка од кампања и третманот на долговите од кампања допрва треба да се регулираат за да се спречи злоупотреба. Казните за прекршување на соодветното законодавство почнаа да се применуваат во пракса, но веродостојна евиденција допрва треба да се развива во оваа област - Недостатокот на транспарентност и одговорност на политичките партии во однос на финансирањето на партиите и понатаму останува загриженост. - Обвиненијата за злоупотреба на постапките за јавни набавки се сведоа на 6 во 2013 година, во споредба со 12 во претходната година. . - Административни казни не се предвидени за поблаги прекршувања на законот за јавни набавки. - Не постои институција надлежна за да се обезбеди ефективна и навремена контрола и надзор на јавните набавки, 	<ul style="list-style-type: none"> - Овластувањата и средствата на полицијата, ЈО, судовите и посебно Агенцијата за конфискувана сопственост треба да бидат зајакнати, за средства да можат да бидат конфискувани и запленети почесто и покоординирано - Заплената на средства и други мерки треба да бидат вршени посистематски во раните фази на истражните постапки за да се осигура дека средства се успешно конфискувани на крајот од постапките. - За да се оствари соодветен надзор над работата на полицијата, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди треба да биде повеќе независен од МВР - Царинската управа треба да продолжи со своите анти-корупциски мерки и треба да набави техничка опрема со која би и се овозможило независно да спроведува специјални истражни мерки. <p><u>Правна рамка</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем број на ОБСЕ/ОДИХР и ГРЕКО препораки во однос на финансирањето на политичките партии и изборните кампањи треба да бидат спроведени - Празнини за донации, банкарски сметки за кампањите и кампањски долгови треба бидат затворени. - Овластувањата на ДКСК да спречи или казни судири на интерес во случаи каде лицата одбиле да соработуваат се моментално несоодветни. <p><u>Стратегиска рамка</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако многу мерки се веќе имплементирани, целокупниот ефект на државните програми е ограничен во однос на контролата и намалувањето на корупцијата. - Државните програми за наредниот период треба да имаат повисок статус и законска моќ.
--	---	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>концесиите, јавно-приватни партнерства и извршувањето на договорите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Корупцијата во јавните набавки останува сериозен проблем. - Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и неговата примена и понатаму се недоволни. Механизмот на спроведување при прекршување на овој закон е неефикасен и казните не се наметнуваат во пракса. - Политичките партии остануваат исклучени од листата на иматели на информации. - Јавната свест за Националната комисија за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер сè уште е мала. - Транспарентноста и отчетноста на јавните институции и претпријатијата, како и за јавните расходи, и понатаму се недоволни. - Во однос анти-корупцијата останува уште многу да се направи во однос на јакнењето на капацитетите и подигањето на свеста на граѓаните. - Спроведувањето на антикорупциското законодавство и резултатите остануваат во голема мерка невидливи за јавноста. - Системот на внатрешна контрола во централната и локалната администрација останува слаб, а механизми за поткажување (whistle-blowing) во јавниот и приватниот сектор допрва треба да се постават. - Релевантните тела за борба против корупцијата треба да бидат проактивни и да се фокусираат на системски проблеми. Довербата на јавноста во нивната ефикасност и независност треба да се подобри за да ги поттикне 	<ul style="list-style-type: none"> - Исто така, треба да се фокусираат повеќе на клучните приоритети и слабости, наместо на големиот број на широки, технички мерки со ограничен анти-корупциски ефект. - Финансиските трошоци на индивидуалните мерки и носителите на овие трошоци треба да бидат посебно индицирани за да се осигураат доволно средства за борба против корупцијата.
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>граѓаните да се спротивстават и ја изложуваат корупцијата, а поголемата независност на судството и слободата на медиумите ќе ги зајакнат напорите за борба против корупцијата.</p>	
<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Народниот правобранител треба допрва да се обезбеди со потребен буџет и човечки ресурси. - Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при МВР треба да изгради авторитет за да наметне ефективни санкции. Недостатокот на независност во внатрешната контрола во полицијата останува проблем. - Продолжуваат обвинувањата за деградирачко однесување кон лицата притворени во полициските станици од страна на инспекторите и членовите на единицата Алфа. - Треба да се состави сеопфатна национална стратегија за затворскиот систем. - Административниот капацитет на Управата за извршување на санкции и притворските установи останува слаб. - Програмите за специјализиран третман на ранливите групи треба да се спроведат. - Недостатокот на финансиски средства и натаму го ограничува пристапот на обвинетите до соодветни здравствени услуги. - Стручните, образовните и рехабилитационските активности за притворените се сè уште несоодветни. 	<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Европската повелба за регионални и малцински јазици е потпишана но не е ратификувана. - Европски суд за човекови права (ЕСЧП) донесе 6 нови судски пресуди дека државата ги прекршила правата загарантирани со ЕКЧП; ЕСЧП се произнесе за случајот Ел Масри дека државата меѓу другото го прекршила членот 3 од ЕКЧП (забрана за тортура, нечовечко и деградирачко третирање). Од државата беше побарано да воведо ефективен правен лек против неразумно долгите судски постапки. Останува да се реализираат преку 50 пресуди на ЕСЧП против државата за право на судење во разумен рок. - Меѓуресорската комисија за спроведување на одлуките на ЕСЧП беше формирана но нејзиното влијание останува допрва да се види. - Неодложни напори се потребни за спроведување на барањето на Комитетот на министрите на СЕ за целосно спроведување на одлуките на ЕСЧП и донесување на потребните системски промени. - Потребни се поголеми напори за докажување дека секое одредување на мерка притвор и негово продолжување треба да бидат во согласност со ЕКЧП и одлуките на Судот во врска со член 5 (право на слобода и безбедност). - 511 нови поднесоци до ЕСЧП, вкупно 593 тековни поднесоци во постапка пред Судот. 	<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Европски суд за човекови права (ЕСЧП) донесе 6 нови судски пресуди дека државата ги прекршила правата загарантирани со ЕКЧП - 92 пресуди остануваат да се спроведат. - Потребни се поголеми напори за докажување дека секое одредување на мерка притвор и негово продолжување се во согласност со ЕКЧП и потребно е да бидат добро образложени. - Новите измени и дополнувања на Кривичниот законик, за обезбедување на хемиска кастрација на повратници осудени за сексуална злоупотреба на деца, треба да биде придружена со соодветни заштитни мерки кои ќе обезбедат третманот да е даден на чисто доброволно и информирани основа, во согласност со забраната за нечовечко или понижувачко постапување или казна. - 407 нови поднесоци пред ЕСЧП - Во врска со <i>превенција на тортура и несоодветен третман</i> иако без доволно ресурси, Народниот правобранител одржува цврст пристап кон идентификување на нечовечки или деградирачки услови во местата на притвор, вклучувајќи ги организации на граѓанското општество во својата работа. НПМ направи 32 превентивни посети во 2013 година и предупреди за ниските услови број на објекти за притвор. Сепак, НПМ не го следеше целосно имплементирањето на препораките за понижувачки услови во 	<p>3. Темелни права</p> <p><u>Меѓународни инструменти за човекови права</u> <u>Европски суд за човекови права</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Од септември, 2014 година, Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) има пресудено дека државата ја прекршила Европската конвенција за човековите права 11 пати во случаи за заштита на правата на живот, заштитата од тортура, правично и времено судење, почитување на семејниот живот и заштита на сопственоста. - Вкупно 379 нови поднесоци беа доставени до одговорните тела, со што бројот на заостанати пријави е сега 324. - Во моментот, 117 пресуди на ЕСЧП треба да бидат спроведени, од кои две се под зајакнат надзор. - Бирото за застапувањет пред ЕСЧП останува во сериозен недостаток на кадри и земјата ретко предлага судии во ЕСЧП (види Итни реформски приоритети). <p><u>Промовирање и заштита на човековите права</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2014 година Народниот правобранител доби 4 249 поплаки, што е 11% зголемување од 2013 година. - Некои јавни институции, вклучувајќи го МВР и некои затвори продолжуваат да не соработуваат. - Измените на Законот за јавен правобранител чија цел е усогласување со Париските принципи беа подготвени, но се уште не се расправани во парламентот (ова исто така се содржи во Итните реформски приоритети). - Соодветни средства за канцеларијата на Народниот правобранител се уште не се

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<ul style="list-style-type: none"> - Во однос на слободата на изразување и медиумите донесена е општата правна рамка, но посебно внимание треба да се обрне на доследната и транспарентна имплементација во согласност со ЕСЧП. - Потребно е продолжување на обуката на сите судии кои постапуваат во случаи на клевета, со цел да се обезбеди практична примена на принципите од ЕКЧП. - Секторот за еднакви можности при МТСП сè уште нема соодветна експертиза, кадар и буџет. Експертиза им недостасува и на локалните комисии за еднакви можности. - Загрижувачки е тоа што не се разликуваат концептите на еднакви можности и антидискриминација. - Поради финансиски ограничувања само ограничен број на жени ги почувствуваа подобрувањата од направените напори. - Недоволната поддршка за Националниот Акциски план за Ромките ја прави неговата имплементација речиси невозможна. - Учеството на жените во политиката, особено на локално ниво, останува на ниско ниво. - Се проценува дека само 15 % од децата со посебни потреби се вклучени во образованието, повеќето во специјализирани институции. - Недостатокот на психолози и 	<ul style="list-style-type: none"> - Во врска со превенција на тортура и несоодветен третман генералниот број на претставки до Народниот правобранител за работата на полицијата е зголемен иако претставките за прекумерна употреба на сила се намалени. - Годишниот извештај на Народниот правобранител нотира постоење на случаи на прекумерна употреба на сила особено од специјалните полициски единици, како и потребата од зајакнување на независноста и ефикасноста на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди на МВР во решавањето на овие случаи. - Обвинувањата за насилство кон затворениците од затворските стражари се уште постојат (12 случаи од 88 претставки се однесуваат на тортура). - Остануваат недостатоците за имплементација на формалните заштитни мерки и стратегијата за нулта-толеранција кон тортурата во полициските станици и затворите. - Загрижувачки се слабостите во жалбениот систем и механизмите за прибирање на податоци на полицијата и затворите. Допрва треба да се воспостават механизми за детално испитување на сите случаи на наводна тортура на лицата лишени од слобода. - Потребни се дополнителни напори за подобрување на материјалите услови за притворените лица бидејќи деградирачките услови се се уште широко распространети во притворските единици. - Затворскиот систем останува недоволно финансиран и кадровски опремен што го попречува неговото стабилно функционирање во согласност со 	<ul style="list-style-type: none"> објектите. - Кривично обвинение е покренато против еден полицаец за прекумерна употреба на сила. - Останува загриженоста во врска со малиот број на завршени истраги во случаи на прекумерна употреба на сила. Постои континуирана неказнивост во врска со активностите на безбедносни сили. - Бројот на претставките на затворениците поднесени до Канцеларијата на Народниот правобранител продолжи да се намалува, со 247 претставки поднесени во 2013 година (278 во 2012 година), сепак беа потврдени 93 повреди, во споредба со 84 во 2012 година - Годишниот буџет на <i>Затворскиот систем</i> се зголеми за 11% во 2014 година и изградбата на нови затвори продолжи, сепак некои затвори добија намалено финансирање и покрај растот на затвореници и не беа во можност да ги покријат своите основните трошоци за одржување. - Затворскиот систем останува недоволно финансиран и кадровски опремен. - Постојат супстандардни услови во затворските објекти, особено се загрижувачки објектите за малолетниците. - Потребно е да се употребуваат повеќе алтернативни санкции и други мерки за обезбедување на присуство на осомничениот - Ограничениот капацитет на човечки и финансиски ресурси го попречуваат обезбедувањето на здравствена грижа и има итна потреба од пристап до психијатриски служби за затворениците кои боледуваат од тешки ментални 	<ul style="list-style-type: none"> обезбедени. <u><i>Заштита од тортура и несоодветен третман</i></u> - Превентивниот механизам страда од недостаток на средства и кадри, и е потребна итна акција да се продолжи неговата функција. - Нехумани физички услови се се уште присутни во неколку затвори и скоро сите установи за престој - Сериозно супстандардни услови во установите за малолетници и затворот во Идризово остануваат загрижувачки. - Во 2014 година, НП прими 20 претставки за несоодветен третман и прекумерна сила од страна на полицијата. - СВКПС прими 71 претставка, од кои во 4 случаи беше утврдено дека прекумерна сила била употребена. - Во јануари ЕСЧП пресуди дека потенцијална смртна употреба на сила била употребена од страна на припадник на АЛФА единицата во 2009 година. - Бројот на поплаки од затвореници се искачи од 247 во 2013 на 274 во 2014 година - Потребно е развивање на постапки за спроведување на детално разгледување на сите случаи на тортуре, нехумано постапување и други непрофесионално однесување кон затвореници и лица лишени од слобода. - Опстојува загриженоста дека сериозни дисциплински мерки не се спроведени над полицијата и затворските службеници во случаи за несоодветен третман и дека бројот на кривични постапки останува низок. - Нова стратегија и акциски план за затворскиот систем за 2015-2019 година беа донесени во мај, но соодветни финансиски средства треба да бидат
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>образовни специјалисти вработени во училиштата како и постоечката дискриминација на децата со посебни потреби го спречуваат нивното вклучување во образовниот систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се проценува дека има околу 1000 деца на улица речиси исклучиво Роми. - Бројот на пријавени случаи на сексуална злоупотреба и педофилија е константен. - Имплементацијата на новата Национална стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби (2010 – 2018) е многу бавна. - Интеграцијата на лицата со посебни потреби останува ограничена. - Материјалните услови, нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските институции не се подобриле. - Комисијата за заштита од дискриминација сè уште нема доволни финансиски и човечки ресурси, а капацитетот на секретаријатот на комисијата е особено слаб. - Јавната свест за работата на Комисијата и за законот остануваат на многу ниско ниво. - Се помал е бројот на препораки од Комисијата кои се прифатени од властите, а загрижува и нејзината независност. - Законот за антидискриминација сè уште не е во согласност со ЕУ (сексуална ориентација при вработување и занимање). - 168 претставки за повреда на 	<p>меѓународните стандарди за човекови права.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Затворите се се уште пренатрупани за околу 20-35%. - Посебните програми за ранливите групи се уште не се имплементирани во практика. - Не постои систематско спроведување на соодветна медицинска помош, а нечовечките материјални услови постојат во некои затворски институции (вклучувајќи ги притворските единици и затворите за малолетници). - Не е обезбедено правото на образование за малолетните деликвенти. - Се уште постои потреба од систематска обука на затворскиот кадар. Допрва треба да се решат случаите на наводна затворска корупција и насилство меѓу затворениците. - Потребно е да се води грижа новите затворски простории да не бидат само изградени туку и целосно опремени, добро менаџирани и долгорочно одржувани. - Националната стратегија за затворските служби треба допрва да се донесе. - Реформите и развојот на затворскиот систем и натаму страда од недоволни менаџерски и административни капацитети. - Во врска со слободата на изразување новите нацрт закони за медиуми и аудио-визуелни медиумски услуги беа критикувани во фазата на консултација од некои засегнати страни како потенцијално погодни за злоупотреба. - Продолжува загриженоста за недоволната транспарентност на Владата во доделувањето на владините реклами и самоцензурата базирана на економски притисок врз новинарите и 	<p>болести.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Менаџерскиот и административниот капацитет на затворскиот систем останува многу слаб. - Овластувањата на Управата за извршување на санкции треба да се прошири за да се обезбеди ефикасно управување и надзор на затворскиот систем. - Соодветни мерки за борба против насилството меѓу затворениците - допрва треба да се преземат. - Овластувањата на Директоратот за извршување на санкции треба да бидат проширени со цел да се обезбеди ефективен менаџмент и супервизија на затворскиот систем. - Национална стратегија за затворскиот систем допрва треба да се развива. - Соодветни мерки за борба против корупцијата меѓу затворскиот персонал и насилството меѓу затворениците допрва треба да се преземат - Службата за условна казна допрва треба да се развива. - Големата употреба на тужбите за клевета продолжува да ја загрозува слободата на изразување - Во втората половина на 2012 околу 580 граѓански тужби се поднесени пред судовите, против новинари и политичари против политичари, со што се праќа негативна порака до јавноста и медиумите. Многу судски случаи за клевета се иницирани и повлечени што укажува дека тужбата за клевета се користи за притисок. - И Законот за граѓанска отштета за навреда и клевета и новиот Закон за медиуми содржат мал број на одредби за вон судски лекови како што се правото на одговор или исправка. 	<p>распоредени за да се осигура соодветна имплементација.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште нема систематска иницијална и внатрешната програма за обука за затворските службеници останува ад хок, а обуките беа организирани од донатори. - Затворскиот систем продолжува да страда од мали средства, недостаток на кадри и недостаток на добро управување, што води до систематски прекршувања на меѓународните стандарди за човекови права. - Во некои установи пренатрупаноста надминува и 200%, што доведува до сериозни прашања околу нивната одржливост. - Условното ослободување, алтернативните санкции и бранењето од слобода се уште не се доволно употребувани. - Служба за условни казни се уште не е формирана. - Основно образование и други услуги за ресоцијализација се уште не се достапни за малолетни лица лишени од слобода. - Многубројни правила за затворско управување, мерки за ресоцијализација и лекување за ранливи групи треба да бидат целосно имплементирани во пракса. - Транспарентното и засновано на заслуги поставување на директори во затворите треба да биде осигурано како итен приоритет. <p><u>Заштита на лични податоци</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Дирекцијата, која е независно регулаторно тело, уште нема реагирано на масовното објавување на лични комуникации. Ова ја става под прашање нејзината способност да делува со целосна независност. <p><u>Слобода на мисла, совест и вероисповест</u></p> <p><u>Слобода на изразување</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Зголемен број на пријави за малтретирање и заплашување на новинари беше нотирани,
--	--	---	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>правото на сопственост до Народниот правобранител во 2011 се поврзани со денационализација.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште доцни спроведувањето на конечните одлуки за реституција, а заостатокот на имотни спорови и натаму предизвикува застој во Управниот суд. - Секретаријатот за ОРД уште има недоволен капацитет за стратемско планирање и стандарди за внатрешна контрола. - Надлежните институции за промоција на правата на помалите етнички заедници и Ромите се недоволно финансирани, претставувајќи сериозна пречка за имплементација на постоечките стратегии. - Меѓуинституционалната соработка е слаба. - Текот на имплементација на Стратегијата за Роми е забавена во здравството и културата. - Остануваат грижите за одржливоста на неколку успешни проекти, како што се Ромските информативни центри. - Серија на насилни инциденти ги загрози меѓуетничките односи. - Бројот на потврдени повреди на заштитата на личните податоци е зголемен од 176 во 2010 на 319 во 2011, а повеќе медиуми не го почитуваат правото на приватност на лицата. 	<p>медиумските сопственици.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поларизацијата на медиумите и слабите професионални стандарди го попречуваат правото на јавноста на пристап до различни мислења и точни информации. - Во врска со слободата на мисла, совест и верување Уставниот суд ја одби тужбата во врска со верската слобода поднесена од бекташката заедница од Тетово во врска со одлуката на судот за одбивање на нивната регистрација. - Во врска со правата на жените и родовата еднаквост, учеството на жените на пазарот на трудот останува многу ниско. - Генералната експертиза и активностите на локалните комисии за еднакви можности остануваат ограничени. - Секторот за еднакви можности при МТСП се уште нема соодветни ресурси. - Дискриминаторските обичаи, традиции и стереотипови се широко распространети, ги подриваат основните права на жената и создаваат назадувачки општествени трендови. - Имплементацијата на Националната стратегија за борба против семејното насилство 2012-2015 е бавна. - Во областа на правата на децата се уште постои недостаток од систематско прибирање и анализа на податоците кои се однесуваат на децата со посебни потреби. Тие остануваат најранлива група, а нивната социјална инклузија е попречена од стигматизација, дискриминација, недоволна инфраструктура и социјални услуги. - Се уште има проценка за учество од само 15% на децата со посебни потреби во образовниот систем и тоа во специјализираните институции. 	<p>Алтернативни механизми за решавање на овие видови на спорови треба да се развијат и промовираат, со цел да се подобри медиумска култура.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Работните права се уште недоволно се спроведуваат во медиумските куќи, и тоа придонесува за зголемување на проблемот со авто-цензурата. - Што се однесува до јавното рекламирање, одредбите на транспарентност во Законот за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги, треба да се почитуваат во целост. Поголема грижа треба да се преземе за да се осигури дека јавните средства се користат за да се обезбедат информации од вистински јавен интерес, наместо да се промовираат активностите на Владата. - Се воспостави Совет за етика на медиумите, но се уште не е оперативен - Истражувачкото новинарство се уште е слабо и треба да биде негува преку континуирана едукација и обука на новинари, вклучувајќи и примената на најдобрите практики во други земји. Медиумите во моментот играат занемарлива улога во истражувањето и откривањето на корупцијата и организираните криминали - Во врска со <i>правата на жените и родовата еднаквост</i>, останува да се работи на долгорочни резултати во однос на еднаквоста. Дискриминирачките традиции и стереотипи се присутни, а социјалните назадувачки трендови се поткрепени понекогаш и од медиумите како и од страна на државните јавни политики и иницијативи - И покрај подобрувањата на правната рамка за <i>правата на децата</i>, лошите 	<p>како и неколку случаи на оштетување на имот од страна на непознати извршители</p> <ul style="list-style-type: none"> - Погребен венец беше доставен до семејството на новинар кој е критичен кон владините политики. - Имаше неколку физички пресметки со новинари, како и физички напад над политичар, кое не беше осудено од Владата. - Голем број на новинари биле нелегално прислушувани, според објавените информации од прислушувањата. - Некои од објавените разговори индицираат на тоа дека некои од медиумите биле директно и индиректно под владини притисоци да ги усогласуваат своите известувања. - Обидите да се ограничи известувањето за нешта од јавен интерес се загрижувачки. - Се уште постои недостаток од транспарентност за јавните потрошувачки на рекламирање во медиумите и Владата нема објавено детали за сумите, критериумите и примателите и покрај одредбите од Законот за аудио и аудиовизуелни услуги (содржано и во Итните реформски приоритети) - Откако почна со работа во ноември, 2014 година, новото само-регулаторско тело, Етичкиот совет на медиуми, прими 40 поплаки против повеќе медиумски куќи и издаде одлуки по 39 од нив. - Сепак, во многу случаи засегнатите медиуми не ја објавија одлуката на Советот, со што го ограничија ефектот на само-регулација. - Се уште има голем број на случаи во областа на клеветата и навреди, што упатува на потребата да се промени законодавството и судската пракса уште повеќе.
---	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<ul style="list-style-type: none"> - Центрите за социјална работа се во сериозен недостаток на средства и кадри. - Буџетот на програмата за надомест на штета на малолетните жртви кој изнесува само 8.150 евра е недоволен и треба да биде значително зголемен. - Нема соодветни финансиски и административни ресурси за координација меѓу органите вклучени во малолетничката правда. - Усвојувањето на новиот Закон за малолетничка правда е одложено. - Сериозна загриженост предизвикуваат условите во воспитно-поправните установи во Велес и малолетничкиот затвор во Охрид, а повеќето полициски станици не ги задоволуваат стандардите за притвор и сослушување на малолетници. - Не постои системско обезбедување на бесплатна правна помош на малолетници и не постои систематско образование за малолетници лишени од слобода. - Во врска со социјално ранливите лица со посебни потреби нивната интеграција останува многу ниска, а нивото на сиромаштија многу високо. - Останува бавно спроведувањето на Националната стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби 2010-2018. - Во врска со политиките за анти-дискриминација останува загриженоста за независноста на Комисијата за анти-дискриминација со оглед на постојаниот недостаток на финансии и човекови ресурси. - Постои значителна потреба од активности и кампањи за подигање на свеста за спречување на 	<p>материјални услови, недостаток на основно образование и систематска рехабилитација за малолетници лишени од слобода продолжува да биде предмет на сериозна загриженост.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центрите за социјална работа кои работат со малолетни престапници се со сериозен недостаток на средства и кадри - Се уште постои недостаток од систематско прибирање и анализа на податоците кои се однесуваат на правата на децата. - Сè уште се потребни понатамошни напори за подобрување на здравјето на децата и исхраната, каде што особено е загрижувачка состојбата со ромските деца. - Повеќе треба да се направи за да се подобри инклузијата на маргинализираните деца, особено на децата со посебни потреби, во образовни и социјални системи. Деца со посебни потреби и децата од ромската заедница најмногу страдаат од стигма, дискриминација и сегрегација. - Потребни се дополнителни напори за да се обезбедат национални институции со квалификуван персонал и соодветна инфраструктура, неопходна за поддршка на процесот на инклузијата. - Во врска со <i>социјално ранливите лица со посебни потреби</i>, состојбата воопшто не е подобрена. - Скоро една третина од населението живее во сиромаштија - Националното координативно тело воспоставено за да ја надгледува имплементацијата на Конвенцијата на ОН за правата на лица со посебни потреби не се има сретнато во 2014. - Останува бавно спроведувањето на 	<ul style="list-style-type: none"> - Истражувачкото новинарство останува слабо. - Професионалните стандарди и етика на некои новинари, посебно во главните медиуми, останува сериозен проблем. - Тенденциите на влијателни водители на телевизиски програми намерно да употребуваат навредлив или провокативен јазик продолжува да биде голем проблем во медиската култура која е доминирана од поларизации, заплашувања, недостаток на солидарност и недостаток на балансирана, објективна дебата. - Широката злоупотреба на терминот говор на омраза, наместо непрофесионален и провокативен речник во медиумите исто така продолжува. - Со ова, се засенуваат вистинските случаи на говор на омраза, кои мораат да бидат истражени и казнети кога се појавуваат. - Земјата продолжува да уназадува во оваа област, иако објавувањето на прислушуваниите разговори ја има проширено јавната дискусија за политичките теми. - Сепак, постојат сериозни грижи околу уредувачката независност на МРТ. МРТ ги покри прислушуваниите разговори многу ограничено, а некои од нив индицираа на фактот дека владини претставници се заканувале со работната сигурност на новинари од јавниот сервис доколку не известуваат според владините линии. <p><u>Слобода на здружување</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Слободата на здружување е задоволителна, но ситуацијата во однос на слободата на здружување се влошени. - Набљудувачите на граѓанското општество известува дека полицијата употребила прекумерна сила во намерата да воведат јавен ред, по протерувањето на демонстрантите продолжи со апсење во
--	---	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<p>дискриминацијата и промоција на знаење за Законот за анти-дискриминација и работата на Комисијата за анти-дискриминација.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за анти-дискриминација не е целосно усогласен со правото на ЕУ бидејќи не ја забранува сексуалната ориентација како основа за дискриминација. - Не постои систематско собирање на податоци за пријавување, истрага и гонење на случаи на говор на омраза и кривично дело предизвикано од омраза, а обуката на полицијата, обвинителите и судиите на оваа тема треба да се забрза. - Во врска со правата на ЛГБТ лицата ситуацијата е влошена. Постојат знаци на зголемена интолеранција кон ЛГБТИ популацијата, како што се постојани физички напади на ЛГБТИ Центарот за поддршка во Скопје и хомофобни медиумски содржини. - Иако полицијата соодветно реагираше на насилните инциденти, потребни се целосни истраги, но уште повеќе потребно е да направат официјалните лица и медиумските професионалци (новинари), сопственици и организации за јавно да ги осудат интолеранцијата и незнаењето и да влијаат врз подигање на јавната свест против овие појави. - Во врска со работничките права и синдикатите правото на штрајк беше попречено во случајот на штрајкот на лекарите. Не се подобри бипартитниот социјален дијалог, а капацитетите на синдикатите се уште се слаби. - Во врска со имотните права, во 110 случаи од 272 имотни претставки (најчесто денационализација) до Народниот правобранител е утврдена 	<p>Националната стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби 2010-2018</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со политиките за анти-дискриминација останува загриженоста за независноста на Комисијата за анти-дискриминација со оглед на постојаниот недостаток на финансии и човекови ресурси - Прегледот спроведен од страна на Министерството за труд и социјална политика ја потврдија потребата за измена на законот за анти-дискриминација. Како најтгни идентификувани прашања се утврдени професионализација на Комисијата за заштита од дискриминација, вклучувајќи го и воспоставувањето на својот технички секретаријат и менувањето на товарот на докажување. - Работата на Комисијата која постапува по претставки треба да биде дополнета со активностите за подигање на свеста во насока на спречување и заштита од дискриминацијата и промовирање на подобро разбирање на антидискриминаторската политика - Во врска со правата на ЛГБТ лицата, насилниците од минатогодишните напади се уште не се кривично гонети. - Потребни се долгорочни напори за да се зголеми свеста за почитување на различностите, и да се отстрани интолеранцијата промовирана во медиумите. - Во врска со <i>работничките права и синдикатите</i>, синдикатите пријавија потешкотии за формирање во одредени компании. И синдикатите и вработувачите се борат за привлекување на нови членови со цел 	<p>околните населби.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постоеја сомнежи дека уапсените немаат никаква поврзаност со протестите - Изгледа дека постои зголемено потпирање на кривичното дело 'учество во толпа што прави прекршок'. Ова широко поимање кое е отворено за интерпретации и ја повредува слободата на здружување, бидејќи државата има обврска да го заштити мнозинството мирни демонстранти, наместо да ги инкриминира. - Амандманите за Законот за полицијата ги зголеми сопствените моќи во врска со јавниот ред и мир, вклучувајќи употреба на електрични пендреци и гумени куршуми. - Таквата широка моќ треба да биде балансирана со гаранција за човекови права - Потребни се јасни оперативни стандарди, како и ригорозен тренинг за човекови права за сите полициски офицери кои што се вклучени во такви активности. <p><u>Имотни права</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Катастарот треба да биде далеку поактивен во исправање на пропусти кои се направени на административно ниво, за да овозможи правна сигурност на правото на сопственост. <p><u>Анти-дискриминација</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се поголеми напори за да се подигне јавната свест за улогата и работата на Комисијата за анти - дискриминација. - Таа останува со недостаток на персонал и средства, а опстојува и сомнежот за нејзината независност. - Правната рамка сеуште треба да биде усогласена со <i>acquis</i> – то во однос на дискриминацијата на основа на сексуалната ориентација. - Собирањето податоци за известување, истражување и процесирање на говор на
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<p>повреда на имотните права.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Некои случаи се заглавени во прв степен преку 10 години. - За да се обезбеди правната сигурност потребна е доследност во решавањето на имотните спорови во втор степен и од Управниот суд. - Во однос на правата на малцинствата, Агенцијата за заштита на заедниците помали од 20% од населението е попречена во работата заради ограничени финансиски средства и финансирањето на некои активности од странските донатори. Нема назначено нов кадар, а надлежните институции за образование и култура на заедниците се соочуваат со сериозни потешкотии за исполнување на нивниот мандат заради ограничени ресурси и недостаток на стабилен однапред утврден буџет. - Бројот на учебници и наставниот кадар за јазиците на заедниците се ограничени. - Никакви јавни средства не беа наменети за имплементација на Стратегијата за интегрирано образование. - Продолжи трендот на етничка поделеност во училиштата и меѓуетничките инциденти. - Во врска со стратегијата за Ромите нејзината генерална имплементација е забавена. - Загрозена е одржливоста на тековните проекти во областа на здравството, образованието, вработувањето, домувањето и социјалната политика бидејќи се финансирани од странски донатори. - Механизмите за мониторинг и евалуација се слаби и неефикасни. - Единицата задолжена за имплементација на Стратегијата за 	<p>да се зголеми нивното влијание.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со <i>имотните права</i>, беа утврдени прекршувања во 109 случаи во 2013 година - 7% од надоместоците што се наплатуваат од страна на Канцеларијата на Катастарот не се во согласност со законски применливи стапки - Потребна е поголема транспарентност во однос на наплата на административни такси. - Во однос на правата заштитата на <i>малцинствата</i> напредок е попречуван поради недоволните финансиски и човечки ресурси, како и неадекватна соработка помеѓу надлежните органи. - Агенцијата за заштита на заедниците помали од 20% од населението е попречена во работата заради ограничени државни финансиски ресурси. - Постои недостаток на средства за вработените во Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците како и за Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Македонија. - Спроведувањето на Стратегијата за интегрирано образование е оневозможено поради ограничените средства. - Продолжи трендот на етничка поделеност во училиштата и меѓуетничките инциденти. - Се појавува етнички поделби на интернет и социјалните мрежи. - Навреди по етничка линија се извикуваат и на спортските настани и демонстрации кои понекогаш се влошуваат поради неизбалансираните 	<p>омраза и злосторства од омраза сеуште не се систематски и во неколку предмети на говор на омраза на социјалните медиуми и блогови бараат адекватен одговор од надлежните. (Види Поглавје 19 – Социјална политика и вработување)</p> <p><u>Еднаквост меѓу мажи и жени</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Механизмите кои промовираат родова еднаквост не се доволно видливи и имаат ограничена можност да ги известуваат граѓанските организации и другите чинители за процесот на носење одлуки.. - Родовите стереотипи опстојуваат и потребни се понатамошни мерки за борба со двојна и тројна дискриминација, особено во случајот на Ромките. - Усвоен е нов Закон за борба со семејно насилство, но тој не успева да ги препознае сите форми на насилство и единствено овозможува граѓански процедури против - Потребни се понатамошни мерки за подигање на свеста, особено во руралните области. Види Поглавје 19 – Социјална политика и вработување). <p><u>Правата на децата</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Сепак, сервисот за заштита на децата изложени на ризик останува со ограничен досег. - Најмаргинализираните деца кои не се ниту во едукативниот нити во здравствениот систем, како и деца со хендикеп и понатаму се соочуваат со проблеми во остварување на нивните права. - Националната комисија за правата на децата сеуште нема доволно персонал и финансиски средства. - Недостатокот на систематизирано собирање податоци во областа останува и понатаму е огромен. - Не постојат казнени објекти за деца кои се предвидени со закон - Полициските служби и центрите за
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<p>Роми во МТСП има недоволен кадар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште постои сегрегацијата на Ромите во училиштата. - Никакви сериозни мерки не беа преземени да се намали преголемото учество на децата Роми во посебните училишта ниту пак нивна интеграција во редовното образование. - Отворената дискриминација, особено при вработувањето, кон Ромите продолжува. - Се уште треба да се преземат законски мерки за да се реши проблемот со матичната евиденција и издавањето на лични документи. - Ромите се уште живеат во кругот на сиромаштијата и невработеноста во супстандардни животни услови. - Во однос на заштитата на лични податоци секторското законодавство се уште не е хармонизирано со законодавството за заштита на личните податоци, а Дирекцијата за заштита на лични податоци не е систематски консултирана за политиките и нацрт-законите. - Потребно е усвојување на амандмани на Законот за заштита на личните податоци за да се усогласи со правото на ЕУ. - Различни медиуми, особени интернет медиуми, не го почитуваат индивидуалното право на приватност. 	<p>медиумски известувања.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со стратегијата за <i>Ромите</i> координацијата помеѓу релевантните власти останува несоодветна. - Реализацијата на акциите поврзани со Ромите се попречени од страна поради ограничените финансиски ресурси. - Активните мерки на пазарот на трудот за Ромите се неефективни поради постоењето на административни побарувања кои Ромите не можат да ги исполнат. - Предрасудите и дискриминацијата против Ромите продолжуваат, особено во областа на вработувањето. - Се уште постои сегрегацијата на Ромите во училиштата. - Бројот на ромските деца во специјални училишта е несразмерно висока. - Голем број на стереотипи насочени кон Ромите се среќаваат по социјални мрежи. - Иако неколку проекти се во тек на реализација сепак тие се финансирани од странски донатори, додека финансиите од буџетот не се променети. - Потребни се законски измени со цел решавање на прашањата поврзани со матичната евиденција и добивање на лични документи за идентификација за лица кои биле одбиени во минатото. - Во однос на <i>заштитата на лични податоци</i> бројот на контролори и службеници вработени во Дирекцијата за заштита на лични податоци се зголеми, но сепак други четворица вработени си заминаа. - Секторското законодавство се уште не е хармонизирано со законодавството за заштита на личните податоци, а Дирекцијата за заштита на лични 	<p>социјална работа коишто се справуваат со малолетници се сеуште со недостаток на персонал и финансиски средства</p> <ul style="list-style-type: none"> - Статусот и средствата на Државниот совет за превенција на малолетна деликвенција треба да бидат засилени за да се осигура нивното нормално функционирање. - Повеќето заедници сеуште не воспоставиле локални совети за превенција на малолетна деликвенција и повеќето од постоечките се неактивни. - Покрај законските подобрувања, сеуште нема систематски пристап до правна помош за малолетници. <p><u>Лица со посебни потреби</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Мало подобрување може да се извести за интеграцијата на лицата со посебни потреби. - Имплементацијата на националната стратегија за еднакви права на лицата со хендикеп 2010-18 е несоодветна. - Имплементација на Националното координативно тело за следење на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со инвалидитет не е активна. <p><u>ЛГБТИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Лезбејки, геј, бисексуалци, трансродни лица и интерсексуалци (ЛГБТИ), продолжуваат да бидат дискриминирани преку хомофобични медиумски содржини и онлајн и офлајн. - Шестиот насилен напад се случи за време на одбележувањето на втората годишнина на ЛГБТ Центарот за поддршка, при што две лица беа повредени. - И покрај повиците на организациите на граѓанското општество и меѓународната заедница кривично гонење на сторителите, ниту еден од нападите се уште не е целосно испитан. - Во август парламентот го отфрли Нацртот
--	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>податоци не е систематски консултирана за политиките и нацрт-законите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е усвојување на амандмани на Законот за заштита на личните податоци за да се усогласи со правото на ЕУ. 	<p>за измената на Законот за антидискриминација, кој забранува секаква форма на директна или индиректна дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни напори за да се подигне свеста за почитта на различностите во општеството и спротставување со нетолеранција -. <p><u>Работнички и синдикални права</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на Законот за мирно решавање на работни спорови, и почетокот на медијатори и „арбитри“, е бавен. - Довербата во социјалниот дијалог меѓу работодавачите и вработените треба да се зајакне, како и капацитетите на социјалните партнери во оформувањето на политики. (Види Поглавје 19 -. Социјална политика и вработување) <p><u>Процесни права</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Правната помош е достапна согласно Законот за бесплатна правна помош од 2009 година, но неговата имплементација се уште не е широко распространета. - Презумпцијата на невиност е утврдена во Уставот и Законот за кривична постапка, но постои одредена загриженост за неговото целосно почитување, вклучително и во однос на содржината на прислушуваниите комуникации. - ЕСЧП утврди неколку повреди на правото на слобода во случаите каде е изречена мерка притвор без конкретни и оправдани причини, а судиите прават напори за подобрување на образложението дадено во предистражните наредби за притворање и продолжување, но има простор за понатамошно подобрување. <p><u>Малцинства</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за заштита на малцинствата кои претставуваат помалку од 20% од населението се уште се справува со својот
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<p>несоодветен мандат, недоволните буџетски средства и недостигот на поддршка од надлежните институции.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дирекцијата за образование на јазиците на заедниците и на Дирекцијата за унапредување на културата на припадниците на заедниците, исто така, продолжуваат да бидат со несоодветно финансирање и број на вработени - Меѓуинституционална соработка останува слаба. - Системските мерки кои осигуруваат сите заедници да можат да ги остварат своите етнички, културни и јазични права остануваат во голема мера финансирани од донатори. - Направена е ограничена примена на новите мерки за промоција на политиката за меѓуетничките односи согласно стратегијата за интегрирано образование. - Мерките против поделба по етничка основа во училиштата се недоволни. - Различните форми на дискриминација против немнозинските заедници и акција за борба против стереотипите, вклучувајќи ги и медиумите остануваат неефикасни. <p><u>Роми</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Семинарите за Роми беа одржувани редовно но нивните заклучоци не беа целосно следени и координацијата помеѓу институциите останува слаба. - Ромите кои што се во најнепривилигирана позиција се уште имаат проблеми со пристапот до социјални бенефити заради недостатокот од административна документација. - Скоро никаков напредок не може да се забележи во однос на политичкото претставување, медииското покривање на ромски јазик и статусот на ромскиот јазик во општините со ромско мнозинство - Ромите имаат ограничени економски
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<p>МОЖНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сиромаштијата останува најважниот фактор зад нискиот број на ромски деца во образовниот процес. - Се уште има непропорционален број на ромски деца во училишта за деца со специјални потреби - Сегрегација, стереотипизирање и други форми на дискриминација се уште преовладуваат. - Има поплаки од Роми кои биле спречени да ја напуштат земјата, како и од оние со кои било лошо третирано откако се вратиле од странство како резултат на неуспешни апликации за азил. - Роми бегалци и внатрешно раселени лица се уште живеат во субстандардни услови и нивниот пристап до образование, живсалишта, здравство и вработување е се уште загрижувачки. - Бројот на активни ромски невладини организации се намалува заради намалените достапни средства.
<p><i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i> - Нема напредок.</p>	<p><i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i></p>	<p><i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i></p>	

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно спроведување на АП за интегрирано гранично управување (ИГУ) бази на поврзани податоци за ГУ, надградба на опремата за анализа на документи и надзор на границата, спроведување на барањата за доставување на патни документи со висок квалитет и натамошна обука, Соодветно финансирање/обука за спроведување на реформите во полицијата, јакнење на координацијата меѓу полициските тела и другите органи, зајакнување на соработката меѓу крим-полицијата и ЈО, Развој и спроведување на стратегија за човечките ресурси и за обука, и надградба на нивната опрема, Натамошно јакнење на борбата против организираниот криминал преку употреба на посебните истражни мерки и со правилно издавање и следење на меѓународни налози за апсење (компјутерски криминал, детска порнографија), и да се формира интегриран систем за разузнавање меѓу надлежните органи во борбата против организираниот криминал, трговијата со луѓе, оружје и дрога, Зајакнување на напорите за спроведување на националниот акциски план за борба против трговија со луѓе и капацитетот за истрага на компјутерски криминал, Спроведување на Спогодбата за реадмисија меѓу ЕК/РМ и водење преговори со земји на потекло на мигранти што транзитираат, Зајакнување на воведувањето правни инструменти за гарантирање на правата на лица со потреба од (меѓународна) заштита, Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*

ПРИБЕ ИЗВЕШТАЈ

Следењето на комуникациите во интерес на кривичните истраги и следењето заради безбедносни намени треба да бидат разгледувани како одделни функции и да бидат одделно регулирани со цел да ги одразат надлежностите на засегнатите агенции. Генерално, надлежностите поврзани со спречувањето на криминалот и откривањето треба строго да се почитуваат. Мандатот на УБК треба да биде соодветно намален, за да се фокусира на овие задачи. На УБК треба да и се одземе посредничката улога, со цела да нема нејзино мешање во независноста на другите надлежни органи кога се работи за следење на комуникациите (полиција, Царинска управа и финансиска полиција). УБК не треба да има директен пристап до техничката опрема која дозволува отсликување на комуникацискиот сигнал. The proprietary switches треба да бидат преместени во просториите на телекомуникациските оператори. Операторите треба да ги активираат и пренасочуваат сигналите до надлежните органи (Полицијата, Царинската управа и Финансиската полиција) или до безбедносните органи (Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање и одделот за воена безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана) само по добивањето на релевантна судска наредба и само за целите на законското прислушување. Под било кои околности УБК не треба да има практична можност за директно пресретнување на комуникациите. Разузнавачките служби кои имаат надлежност во следењето на комуникациите треба да дејствуваат само во согласност со јасниот мандат даден со закон, каде се дефинирани и ограничени нивните задачи за целта на националната безбедност и највисоките јавни интереси. Под било кои околности не треба да се овозможи собирање на информации за политички или други цели. Вработувањето и селекцијата на службата треба да се заснова на строги критериуми на заслуги и интегритет, имајќи ја предвид чувствителноста на разузнавачката работа и заштитата од конфликт на интереси. Службата треба редовно да се обучува, вклучително и за почитување на правилата за заштита на податоци, основните човекови права и професионалната етика и интегритет. Имајќи предвид дека опсегот на активностите на разузнавачките служби треба да биде ограничен од целта на нивните задачи и дека било какво мешање (како што е следењето на комуникациите) треба да биде ограничено на она што е неопходно и пропорционално со тоа да се обезбедат соодветни човечки ресурси и опрема. Со оглед на големиот број на вработени кои се на располагање на УБК, а релативно малиот број на судски наредби за следење на комуникациите кои се издаваат годишно потребно е значително намалување на ресурсите и опремата. Истовремено треба да се обезбеди добро обучен и солидно оперативен кадар кој ќе ја контролира и набљудува работата на разузнавачките служби. Треба да се постават алатки за управување со ризик преку кои ќе се насочуваат и водат разузнавачките операции. Безбедноста на податоците треба да се засили со цел да се избегне било каков ризик на неконтролирано или незаконско користење на следењето на комуникациите, особено во рамките на Министерството за внатрешни работи, кое согласно членот 34 од Законот за следење на комуникациите треба да ги чува податоците „според посебен режим“. Извештаите за следење кои се направени за безбедносни цели треба да бидат избришани во разумен рок (сегашниот рок од 5 години е премногу долг) и согласно со принципите на неопходност и пропорционалност.

Во врска со содржината на прислушувањето: истрагите за кривични дела откриени со прислушувањето треба да бидат сериозно разгледани без двоумење и страв, на неселективен начин, при што приоритет треба да бидат оние со најсериозни злоупотреби и Ефективната истрага може да подразбира одземање на датотеките и сите достапни архиви од УБК и телекомуникациските оператори и нивна споредба со издадените судски наредби. Онаму каде што е потребно, истражителите може да ја разгледаат можноста за меѓународна помош и експертиза, на пример во повратувањето на избришаните датотеки.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Да се обезбеди јасна поделба на мандатите и регулативите кои се однесуваат на следење на комуникациите, од една страна за кривичните истраги, а од друга страна за безбедносните цели. Одземање ба посредничката функција на УБК како чувар на влез за активностите поврзани со следење на комуникациите на другите надлежни органи. Разјаснување на Законот и практиката дека телеком провајдерите ги активираат и ги пренасочуваат сигналите до надлежните агенции (Полиција, Царинска управа и Финансиска полиција) или до безбедносните агенции (УБК, Агенција за разузнавање, Служба за воена безбедност и разузнавање на Министерството за одбрана), само по претходно добивање на релевантен судски налог и само за целите на законско следење. Да се воведат алатки за управување со ризикот за водење и насочување на сите разузнавачки операции како и зајакната безбедност на датотеките и складирањето на податоците. Да се обезбеди соодветна обука на службата за почитување на правилата за заштита на податоците, професионалната етика и интегритет и основните човекови права. Да се обезбеди итно и редовно состанување на надлежните парламентарни комисии за следење на комуникациите и за безбедност и контраразузнавање на нивните редовни активности. Да се обезбеди постапување на овие комисии согласно новите правни обврски за известување, како и дека нема да имаат пречки во прибирањето на неопходните податоци и сведочења и техничка помош кои им се неопходни за да ги изработат овие извештаи

КОМЕНТАР

Според извештајот земјата е умерено подготвена во ова поглавје, додека во последните 12 месеца има остварено одреден наредок. Големиот наплив на мигранти од Сирија ги исфрли на површина недостатоците околу потребата за изградби на нови прифатни центри како и за поголема соработка и размена на информации, особено на границата со Грција и Србија. Проблемите кои се нотираат околу азилот (правна помош, превод, пристап до социјални права), бараат итна реакција на Владата. Сосотојбата се пресликува и во работата на Управниот суд кој продолжува да ги процесира жалбите за азил на техничка основа. Во поглед на капацитетите Националниот координативен центар за гранично управување повторно е нотирно слаба внатрешна координација и соработка со сродните министерства. Потребно е нови политики на вработување во МВР затоа што само минатата година се вработени 450 луѓе (400 полициски кадети и 50 со високо образование) кои повторно беа обвинувани како партиски вработувања. Радикализмот останува сериозен предизвик за земјата. Потребно е зголемување на напорите за идентификација, за да се спречи и наруши протокот на странски борци кои патуваат во земјите како што се Ирак и Сирија.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Зајакнување на капацитет во однос на бегалци и економски мигранти, особено рана идентификација на оние кои имаат потреба од заштита, ранливи групи и малолетни лица
- Да се обезбди ефективно гранично управување, и како најголем приоритет да се покрене акција против луѓето кои криумчараат и се занимаат со трговијата со луѓе.
- Да се усвои и имплементира анти-терористичка статетија и план за дејствување со посебен фокус на мерки кои спречуваат радикализација.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1.Миграција <ul style="list-style-type: none">- Базата на податоци за странци, а која вклучува и азил, миграција и визи, иако бавно напредува, сепак е сè уште во фаза на тестирање.- Висока концентрација на незаконски мигранти беше забележана на границата со Србија.- Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата.	1.Миграција <ul style="list-style-type: none">- Базата на податоци за странци, а која вклучува и азил, миграција и визи сè уште е во фаза на тестирање.- Во 2012, дури 682 незаконски мигранти беа забележани, а најголемиот број од нив се забележани на границата со Србија.- Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата.- Граничните контроли не се доволни за да се открие и спречи нелегалната миграција од Грција и натаму кон Србија.	1.Миграција <ul style="list-style-type: none">- Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата.- Потребни се значителни напори за да се обезбеди подобра имплементација и стратеско планирање.- Државата има недоволен капацитет да задржи и идентификува мигранти без документи	1.Миграција <ul style="list-style-type: none">- Бројот на илегалните мигранти кои биле детектирани значително се зголемил од 1 750 во 2014 во 24 637 во првите 7 месеци од 2015 година.- Во текот на изминатата година, 24 лица се убиени од страна на возови додека тајно транзитираат низ земјата пеш покрај пругите.- Се стави крај на трансферот на емигрантите во центарот за странци во Гази Баба, кој беше многу критикуван од страна на домашните и меѓународните набљудувачи поради немање на капацитет и пренатрупаност.- Со оглед на значителениот пораст на

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

	<ul style="list-style-type: none"> - Во оваа област законската и институционалната рамка се на место, но потребни се значителни напори за да се обезбеди подобра имплементација и стратешко планирање. 		<p>државјани на трети земји кои транзитираат во земјата, потребни се дополнителни напори за поголема соработка и размена на информации, особено на границата со Грција и Србија.</p>
<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2011 биле направени дури 740 апликации за азил, што е сериозен пораст од примените 180 во 2010. Во таа смисла, капацитетот на Одделот за азил во МВР е недоволен. - Процедурата за решавање по барање за азил во прв степен е бавна и незадоволителна. - Системот за жалба по одлуките за утврдување на статус на бегалец се подобрува, но одлуките сè уште се носат на процедурална основа, наместо на материјална основа. - Нема напредок во забрзувањето на постапката за издавање на лични документи за барателите на азил. - Преводот на мајчиниот јазик на барателите на азил и натаму останува пречка. - Законодавната и институционална рамка се задоволителни, но имплементацијата мора да се подобри. - Имајќи го предвид забележаниот пораст на барателите на азил мора да се посвети повеќе внимание на стратешко планирање. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центарот за интеграција кој обезбедува услуги на бегалците со признаен статус, како и на лицата со дополнителна заштита продолжи да ги изградува своите капацитети со зголемување на физичкиот простор. - Во 2012 имаше 527 нови барања за азил, што претставува намалување од претходната година. Притоа, дури 95% од постапките беа запрени поради тоа што барателите ги напуштиле приемните центри предвремено. - Треба да се засилат напорите за да се спречи центрите за азил да бидат таргетираны и користени од организираните криминални групи како канал за трговија со луѓе и нелегална миграција. - Сè уште има проблеми во обезбедувањето на пристапот за толкувачите до барателите на азил. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центарот за азил продолжува да биде мета на организирани криминални групи вклучени во шверцот на мигранти, затоа потребни се поцврсти мерки за да се возврати на овој феномен. - Соработка помеѓу единицата за азил при Министерството за внатрешни работи и Центарот за азил треба да се зајакне со цел да се подобри пристапот до постапката за азил - Сè уште има проблеми во обезбедувањето на пристапот до толкувачите за барателите на азил. - Воспоставување на база на податоци за верификување на лични податоци, фотографии и отпечатоци од прсти на баратели на азил напредува многу бавно - Управниот суд продолжува да ги процесира жалбите за азил во голема мера на техничка отколку суштински основа. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на нови апликации за азил продолжи да се зголемува, од 1 364 во 2014 до 1730 досега во 2015 година. - Статус на бегалец им беше доделен на 11 лица во 2014 година и на 3 лица во 2015 година, поголемиот дел од нив беа од Сирија. - Стапката на признавање азил останува мала, додека Управниот суд продолжи да ги процесуира апелите за азил повеќе на процедурално ниво отколку на суштински основи, што доведе до долги одложувања и на повторување жалби. - Во 2014 година, за еден барател на азил, беше одобрена правна помош согласно Законот за бесплатна правна помош, но за останатите 40 апликации на постапката треба да бидат сопрена бидејќи барателите на азил ја напуштиле земјата.
<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националните власти успешно соработуваат во спречувањето на 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неоснованите барања за азил во 2013 е пораснат за 15% 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ			
<p>на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат се недоволно финансирани и слабо развиени.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наталошни напори се потребни за да се усогласи државата со негативната листа на ЕУ до моментот на пристапување. 	<p>неоснованите барања за азил во државите од ЕУ и Шенген, но тоа сепак не го намали бројот на овие барања.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат и натаму се недоволно финансирани и слабо развиени и наметнуваат потреба од итно подобрување. 	<ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат и натаму се недоволно финансирани и слабо развиени и наметнуваат потреба од итно подобрување. 	<p>кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат и натаму се недоволно финансирани и слабо развиени и наметнуваат потреба од итно подобрување.</p>
<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се комплетираат капацитетите во однос на човечките ресурси кај внатрешната мобилна единица на централно ниво. - Потребни се дополнителни напори за да се зајакнат капацитетите на телата за ИГУ, особено за стратеско планирање и управување со човечки ресурси. 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институционалниот и функционалниот капацитет на Националниот координативен центар за гранично управување, владиното тело задолжено за мониторинг на имплементацијата на стратегијата за ИГУ и натаму се мошне слаби, а воедно покажува и ограничени човечки ресурси. - Потребно е сериозно подобрување на управувањето со Националниот координативен центар за гранично управување, како и на внатрешната координација и соработка меѓу релевантните министерства. 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е сериозно подобрување на управувањето со Националниот координативен центар за гранично управување, како и на внатрешната координација и соработка меѓу релевантните министерства. - Уште 6 полициски станици за граничен надзор треба да се поврзат со дата базата на Министерството за внатрешни работи 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетите на Националниот координативен центар за гранично управување, беше малку зајакнат, но внатрешна координација и соработка со сродните министерства останува слаба.
<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p> <ul style="list-style-type: none"> - Примената на Законот за меѓународна соработка во кривични предмети од 2011 е одложена како резултат на одложувањето на примената на новиот Закон за кривична постапка. 	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p>	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p>	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p>
<p>6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спогодбата за оперативна и стратеска соработка со ЕУРОПОЛ стапи во сила, но сè уште не е именуван службеник за врски. 	<p>6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е именуван офицер за врска со ЕВРОПОЛ. - Беше изменет Законот за полиција за да се усогласи со Законот за кривичната постапка, но сепак одредени правила за 	<p>6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште недостига независен и целосен систем за надворешна контрола на полицијата. - Протокол за соработка во кривични постапки беше потпишан помеѓу 	<p>6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Единицата за финансиско разузнавање поднесени 154 извештаи за сомнителни трансакции во 2014 година (зголемување од 25 во 2013 година). - Посебни истражни мерки, кои се уште се

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<ul style="list-style-type: none"> - Единицата за заштита на сведоци доби дополнителни простории, но сè уште нема доволно опрема за правилно функционирање. - Имплементацијата на законодавството за обесштетување на жртвите на организираниот криминал мора да биде подобро. - Нивото на известување и истрага за перење на пари и финансиски криминал останува слабо. Потребен е многу попроактивен став кон истите. 	<ul style="list-style-type: none"> лишување од слобода и за собирање и складирање податоци не се доволно јасни. - Треба дополнителни напори за да се имплементира Законот за кривична постапка кој ќе стапи во сила во дек. 2013. - Обуката за полицијата и за јавните обвинители е во тек, но Истражните центри и Судската полиција кои се воведуваат со новиот закон сè уште не се основани. - Некои одредби од Законот за приватно обезбедување оставаат простор за злоупотреби на слободата на движење на лицата и зајакнување на положбата на припадници на приватното обезбедување. - Измените на Законот за следење на комуникациите стапија на сила, но подзаконските акти за прецизно регулирање на материјата и за спречување можни злоупотреби се уште не се донесени. - Законот за електронски комуникации треба да биде изменет за да се земе предвид поништувањето на неколку одредби кои се однесуваат на обезбедувањето слободен пристап до мрежите за комуникација од страна на Уставниот суд. - Спроведувањето на стратегијата за обука бавно напредува. - Професионализацијата и воведувањето на систем на кариера на заслуги во полицијата треба да биде приоритет. - Се уште недостига независен и целосен систем за надворешна контрола на полицијата. 	<ul style="list-style-type: none"> Министерството за внатрешни работи, Јавното обвинителство и Царинската управа, но практична соработка се уште треба да се подобри. - Голем број на важни правни акти кои се однесуваат на Законот за кривична постапка се уште не се усвоени - Од 2011 година па досега, донесена е единствено една одлука за воспоставување на истражниот центар, но се уште не се спроведува - Борбата против организираниот криминал и корупцијата е од фундаментално значење за спречување на криминална инфилтрација во политичките, правните и економските системи. - Во 2013 година, Единицата за финансиско разузнавање (ФИУ) Пријавени 25 случаи на сомнителни трансакции поврзани со перење пари на истражните власти и јавното обвинителство (во споредба со 29 во 2012 година) 	<ul style="list-style-type: none"> најчесто се користат од страна на полицијата, беа применети во 307 случаи во 2014 година (271 во 2013 година). - Во 2014 година, 400 полициски кадети завршена основна обука и 399 од нив се вработени. Обука на уште 400 е во тек. - 50 слободни места за кандидати со високо образование беа пополнети во МВР. - Иако Законот за внатрешни работи и стратегија за човечки ресурси вовеле политиката на вработување, сепак продолжуваат обвнувањата за политизирани вработување од страна на Министерството и тоа треба да се реши. - Специјализираните служби во МВР и ЈО во борбата против сериозниот и организираниот криминал се добро воспоставени. Сепак, општиот кадар сеуште ја попречува нивната способност да се справи со случаите со максимална ефикасност и со тоа останува загриженоста за политичко мешање во некои случаи. - Националниот координативен центар за борба против организираниот криминал е основан со закон, но се уште не е во функција. - Со измени и дополнувања на Законот за полиција се овозможи користење на гумени куршуми и електрични пиштоли во ситуации со кои се загрозува јавниот ред. - Воведувањето на вакви широки овластувања треба да бидат придружени со соодветна заштита на човековите права, кои треба да се јасно утврдени во законодавството. - Народниот правобранител повика да се утврдат подзаконски акти со јасни правила за употребата на таквите мерки
--	---	--	---

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

7. Трговија со луѓе

- Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбеди сеопфатна заштита.
- Треба да се развие сеопфатен мултидисциплинарен и пристап ориентиран кон жртвите на трговијата со луѓе, а проактивната идентификација на жртвите треба да биде подобрена.

7. Трговија со луѓе

- Во споредба со лани, беа забележани само 8 жртви на трговијата со луѓе.
- Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбедува сеопфатна заштита.
- Сеопфатен и мултидисциплинарен и пристап ориентиран кон жртвите од трговијата со луѓе треба да биде развиен, а идентификувањето на жртвите треба да биде подобро.
- Државата и натаму останува да биде извор, одредиште и канал за трговија со луѓе за сексуално и работно искористување.
- Националните власти во соработка со граѓанското општество треба да обезбедат неограничен пристап до помош, поддршка и заштита, како и реинтеграција на жртвите во општеството.
- Треба да се засилат напорите за превенција и ефективно намалување на побарувањето на трговија со луѓе.

7. Трговија со луѓе

- Државата и натаму останува да биде извор, одредиште и канал за трговија со луѓе за сексуално и работно искористување.
- Националните власти во соработка со граѓанското општество треба да обезбедат неограничен пристап до помош, поддршка и заштита, како и реинтеграција на жртвите во општеството
- Извештајот на GRETA вели дека остануваат бројни предизвици, вклучувајќи го и развојот на мултидисциплинарен пристап кон идентификација и помош на жртвата и натамошно зголемување на мрежата на социјални работници.
- Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбедува сеопфатна заштита, особено заштита на машки жртви, реинтеграција на жртвите во општеството и медицинска грижа

7. Трговија со луѓе

8. Борба против организиран криминал

- Човечките ресурси не се балансираат правилно меѓу различните агенции за спроведување на законите.
- Целосна имплементација на новата структура на Бирото за јавна безбедност и регионалните сектори за внатрешни работи сè уште не е оперативна поради недоволно финансии и недоволен кадровски потенцијал.
- Потребна е целосна професионализација на

8. Борба против организиран криминал

- Националната база на податоци за кривично разузнавање се уште не е оперативна, а Националниот координативен центар за борба против организираниот криминал допрва треба да биде востановен.
- Потребно е да се интензивираат координираните напори на релевантните извршители во борбата против организираниот криминал.
- Употребата на специјални истражни мерки и систематското користење на финансиските истраги треба да се засили.

8. Борба против организиран криминал

- Користењето на посебните истражни мерки од страна на Царинската управа и финансиската полиција останува ограничена, делумно поради неадекватниот човечки и технички капацитет.
- База на податоци за Националниот криминалистичко разузнавање се уште не е во функција
- Во 2013 година, Единицата за финансиско разузнавање (ФИУ) пријави 25 случаи на сомнителни трансакции поврзани со перење пари на истражните власти и јавното обвинителство (во

8. Борба против организиран криминал

- Воспоставувањето на Националната разузнавачка база на податоци е одложено до 2018 година.
- Сите три законодавни институции со овластувања во оваа област, вклучувајќи ги Финансиската полиција и Царинската управа треба да имаат технички капацитет да врши следење на комуникациите, независно од разузнавачките служби.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>Полицијата и строго имплементиран систем за именување по заслуга во Полицијата за да се подобри оперативниот капацитет и ефикасноста на истрагите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Натамошната обука и воспоставување на робустен систем за надворешна контрола на Полицијата е суштински за реформите. - Имплементацијата на Законот за кривична постапка кој беше донесен во 2010, со одложена примена од ноември 2012 сега ќе биде одложен до декември 2013 поради буџетски и персонални капацитети. - Истражните центри и судската полиција предвидени од ЗКП сè уште не се формирани. - Натамошни напори се потребни за да се имплементира АП за имплементација на ЗКП, особено во делот на ресурси, организација, опрема и обука на агенти и обвинители. - Сè уште нема напредок во персоналната подготвеност на Центарот за сузбивање на организиран и сериозен криминал со пополнети само 62% од местата (мал пад во однос на минатата година). - Националната база на податоци за криминално разузнавање не е оперативна, а Националниот координативен центар за борба против организиран криминал уште не е формиран. - Релевантните тела за борба против организиран криминал 	<ul style="list-style-type: none"> - Капацитетите за примена на специјални истражни мерки кај Царината и Финансиската полиција треба да се надгради. - Организираниот криминал останува сериозна грижа. - Нивото за известување кај истрагите и кривичните гонења за перење пари и финансиски криминал треба да стане проактивно и ефикасно. 	<p>споредба со 29 во 2012 година)</p>	
---	---	---------------------------------------	--

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>мора да бидат засилени.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има структурни проблеми кај агенциите кои се борат со организиран криминал. - Користењето на специјални истражни мерки треба да биде зајакнато во практиката, како и системското користење на финансиските истраги. - Царинската управа и финансиската полиција имаат ограничени капацитети за спроведување на истражни мерки што значително го ограничуваат ефикасното справување со организираниот криминал. 			
<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p>9. Борба против тероризам</p>	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Земјата ќе треба да ги засили своите капацитети за превенција на радикализација, вклучувајќи развој на соодветни мерки за справување со феноменот на борци во странство. 	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кривичниот законик беше изменет во септември 2014 година и се воведо ново кривично дело за учество во странска војска, полиција, паравоени или пара-полициски формации. Во август 2015 година согласно новите одредби се поднесоа пријави против 36 лица. - Радикализмот останува сериозен предизвик за земјата. Потребно е зголемување на напорите за идентификација, за да се спречи и наруши протокот на странски борци кои патуваат во земјите како што се Ирак и Сирија.
<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Царинската управа мора да вложи повеќе напори за откривање и заплenuвање на наркотици на границите. - Капацитетот и човечките ресурси на Одделението за недозволена трговија со дроги во МВР треба да биде зајакнат. 	<p>11. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата се наоѓа на главните маршрути за трговија со дрога на Балканот, оттаму континуирани и одржливи напори се потребни од Царинската управа за да се откриваат и заплenuваат наркотици на граничните премини. - Капацитетот и човечките ресурси на Одделението за недозволена трговија со дроги во МВР треба да биде зајакнат. 	<p>11. Дрога</p>	<p>11. Дрога</p>

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

	- Засилено ниво на размена на податоци со ЕВРОПОЛ ќе го олесни справувањето со организираниот криминал и трговијата со дрога во регионот.		
11. Фалсификување на еврото - Види поглавје 32.	13. Фалсификување на еврото Види поглавје 32.	11. Фалсификување на еврото Види поглавје 32.	11. Фалсификување на еврото Види поглавје 32
12. Царинска соработка	12. Царинска соработка Види поглавје 29.	12. Царинска соработка Види поглавје 29.	12. Царинска соработка Види поглавје 29.

ПОГЛАВЈЕ 25. НАУКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на капацитетите за истражување и технолошки развој заради обезбедување успешно учество во рамковни програми на Заедницата, - Да се започне со подготовка на интегрирана политика за истражување и да се преземат активности за интегрирање во Европската истражувачка област.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Да се примени интегрирана истражувачка политика

КОМЕНТАР

Не е новост доколку се рече дека политиката за истражување и иновации не е приоритет на државата. Домашни инструменти за финансиска и институционална поддршка на сериозни истражувања едноставно не постојат. Иако ЕК во извештајот дипломатски укажува дека се потребни зголемени напори за подготовката за соработка во рамки на Хоризонт 2020, несериозноста на државата во оваа политика е видлива во фактот што националните контакт лица за Програмите на Унијата, кои се најупатени за промоција на овие инструменти на домашните корисници, често се менуваат од своите позиции, иако постојано ни се забележуваат проблемите со административниот капацитет. За административен капацитет, потребна е административна постојаност, меморија и искуство.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСЈА

- Активности за зајакнување на капацитетите за истражување, во согласност со Европската истражувачка област
- Зголемување на нивото на инвестициите во истражувачката област од страна на приватниот сектор

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Политика за истражување <ul style="list-style-type: none">- Повторно намелен буџет за истражувања.- Истражувачките капацитети остануваат слаби.	1. Политика за истражување <ul style="list-style-type: none">- Нивото на буџетски инвестиции наменети за истражувања стагнира (0,2% од БДП).	1. Политика за истражување	1. Политика за истражување
2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none">- Нерамномерно учество во ФП7.- Напреднат, но сè уште слаб административен капацитет за промоција, работилници и конференции.- Потребни се напори за подготовка за Хоризонт 2020.	2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none">- Потребни се дополнителни напори за подготовка за Хоризонт 2020 за да се зајакне административниот капацитет и да се земе учество во истражувања поврзани со општествените предизвици.	2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none">- Бројот на успешни апликации за грантовите Мари Кири остана низок- Потребни се зголемени напори за подготовката за соработка во рамки на Хоризонт 2020. Потребно е зајакнување на капацитетот.	2. Рамковни програми
3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none">- Инвестициите во истражувања се повторно намалени.- Недостатокот од веродостојна статистика го отежнува мониторирањето на инвестициите и резултатите.	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none">- Буџетот за технолошки развој е намален иако општото ниво на инвестициите во истражувањата е зголемено.- Потребни се сериозни напори за спроведување на Стратегијата за иновации (октомври 2012) и релевантна статистика за мониторирање на напредокот.	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none">- Нивото на инвестиции наменети за истражувања е ниско (0,3% од БДП).- Буџетот за технолошки развој е намален иако општото ниво на инвестициите во истражувањата е зголемено.	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none">- Нивото на инвестиции наменети за истражувања е ниско (0,3% од БДП).

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Комплетирање на законодавната и административната рамка за управување со програмите Доживотно учење и Младите во акција и јакнење на телата за спроведување.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Наатамошни напори за подобрување на квалитетот во образованието, вклучувајќи го основното образование, и создавање на модерен систем за стручно образование и обука, како и поврзување на секторот за високото образование со пазарот на трудот и економските потреби, и унапредување на регионалната соработка во областа на високото образование.

КОМЕНТАР

Во оваа област ЕК нотира дека сеуште останува голем јазот помеѓу еднакви можности во образованието помеѓу етничките групи, како и помеѓу руралните и урбаните средини. А на маргините се оставени и децата со специјални потреби. Направен е мал прогрес во пред училишното образование како и во ранопристапувањето во училишниот процес. Европската Комисија забележува дека далекусежните реформи во образовниот ситем беа ставени во мирување поради големите граѓански протести. Во областа на културата пак творците на Извештајот повикуваат на стратешко планирање на трошоците.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Реформи во обуки на наставниот кадар за подобрување на основните вештини за основно ниво на едукација, потоа
- Да ја евалуира имплементацијата на реформите во образовниот сектор во периодот 2005 до 2015 и
- Да развие нова стратешка рамка за образование, поврзување на сите реформски процеси и вклучување на широк спектар на инволвирани страни.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none">- Државата е под просекот на ЕУ, особено за претшколска возраст.- Не се поставени никакви национални цели за достигнување во образованието, кои би биле во согласност со Рамката за образование и обука 2020 и би се однесувале на приоритетните области во секој од различните степени на образование и обука.- Постојат ограничени можности за учење на далечина, модуларно учење и вонредно учење.- Мерките за штедење влијаеја врз вкупното јавно инвестирање во образованието.- Остануваат регионалните нееднакости. Некои деца во руралните средини немаат пристап до основно образование, додека стапките на рано	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none">- Рамката за национални квалификации сè уште не е изработена.- Учество во претшколското образование дополнително опадна од 2010 година, додека резултатите на тестовите по природни науки се незадоволителни.- Националните цели треба да ги дефинираат приоритетите во образованието и обуката.- Регионалните нееднакости во образовната инфраструктура остануваат високи.- Административниот капацитет на МОН останува незадоволителен.- Не постои транспарентен метод за прибирање на образовни податоци.- За државата да може да учествува во целост во идната Erasmus+ програма, МОН треба да достави до ЕК претходна (ex-ante) оценка за усогласеност на Националната агенција за европски	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none">- Учеството во претшколското образование останува скромно, далеку под нивото на ЕУ.- Големи разлики во раниот детски развој и предучилишното образование се уште постојат помеѓу различните етнички групи и помеѓу урбаните и руралните средини- Административниот капацитет на надлежните институции треба да се зајакне за да се обезбеди ефикасно спроведување на донесените стратегии и законодавство, вклучувајќи и следење на политиките.- Подобрено планирање на трошоците што ги зема во предвид стратешките приоритети и потреби на учество во ЕУ координативни механизми е потребно.- Постојана посветеност е потребна за да се обезбеди имплементација на усвоените политики.	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none">- По масовните протести на студенти и ученици, поради недостатокот на консултации и забелешки во содржината, реформите кои ги презентираше владата беа ставени на чекање за една година.- Бројката на деца од три до шест години вклучена во предшколско образование е порасната (34%) но останува далеку под бројката предвидена од ЕУ(95% до 2020)- Децата од руралните средини, од малцинските заедници, како и децата со попреченост во развојот остануваат се соочуваат со ограничени можности- Повеќето од програмите и обуките за стручно образование не одговараат на барањата на пазарот на труд.

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА

<p>напуштање на образованието се сè уште високи, особено кај Ромите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обуката на наставниците треба да се подобри. - Рамката за национални квалификации сè уште не е изработена. - Општите капацитети на Центарот за стручно образование и Центарот за образование на возрасни остануваат недоволни. - Подготовките во областите на образование, обука и млади се во рана фаза. 	<p>образовни програми и мобилност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за постигнување на реперите за Образование и обука 2020. 		
<p>2. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфраструктурните програми во културата, финансирани од Владата, не успеаја да го отсликаат мултиетничкиот состав на државата и средствата наменети за културни активности на немнозинските заедници се недоволни. 	<p>2. Култура</p>	<p>2. Култура</p>	<p>2. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Релевантните институции треба да ги зајакнат капацитетите за да обезбедат имплементација на политиките и нивно ефективно мониторирање - Стратешко планирање на трошоците треба да се подобри.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Натамошно усогласување на законите со *acquis*, особено кај квалитетот на воздухот, управување со отпад и квалитетот на водата, и значително подобрување на примената на законите и следењето на животната средина, Зајакнување на Инспекторатот за животна средина и другите тела за да се обезбедат веродостојни резултати и ефикасна примена на казни/санкции што имаат разубедувачки ефект, Зајакнување на административниот капацитет на национално и локално ниво и подобрена координација меѓу органите задолжени за прашања од животната средина, Подготовка на стратески планови, финансиски стратегии, и национална стратегија за управување со отпад и план за управување со отпад, Подготовка на стратегија за инвестирање во животната средина врз основа на проценетите трошоци за усогласување, Интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку развивање на проценки за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестиции во инфраструктурата на животната средина, со акцент на собирање /третман на отпадни води, снабдување со вода за пиење, справување со загадувањето на воздухот и управувањето со отпад

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку оценки за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестициите во инфраструктурата, со акцент на собирање/третманот на отпадни води, водоснабдување, загадување на воздухот и управувањето со отпадот.

КОМЕНТАР

Македонија веќе си го плаќа данокот од заостанувањето со имплементацијата на законодавството во ова поглавје. Загадувањето на воздухот оваа година и покрај тоа што грејната сезона се уште не е во полн ек е далеку повисоко одошто било кога до сега. Иако, фокусот оваа година е ставен на други поглавја, особено на оние поврзани со политичкиот критериум Комисијата навистина не бирала зборови за да ги опише состојбите во секторот. Реформите во овој сектор и натаму заостануваат, или се одложени на подолг рок. Несоодветно се применуваат основните принципи на заштитата на животната средина, односно нема интеграција на политиката за животна средина во другите секторски политики што покажува дека грижата за квалитетот на животот на граѓаните е сосема споредно прашање. Да потсетиме, одложувањето на примената на еколошкото законодавство, односно најпрвин одложувањето на неговото усогласување секојдневно ја зголемува цената која државата ќе треба да ја плати за неговата имплементација подоцна.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Заокружување на системот за стратеско планирање, како и да отпочне со имплементацијата на придонесот кој РМ ќе го даде во однос на очекуваниот Париски договор за климатски промени од 2015;
- Имплементирање на националното законодавство и на зголемување на инвестициите, особено во областите отпад и води.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none">- Административните капацитети за имплементирање на Оценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратесиска оценка на влијанието врз животната средина (СОВЖС) се подобрени, но сепак има недостатоци, особено на локално ниво.- Директивите за ОВЖС и СОВЖС сè уште не се применуваат адекватно.- Законодавството за еко	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none">- Националната стратегија за животна средина се уште не е усвоена.- Административните капацитети за имплементирање на Оценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратесиска оценка на влијанието врз животната средина (СОВЖС) се подобрени, но сепак има недостатоци, особено на локално ниво.- Треба да се подобри пристапот до информации и учеството во одлучувањето, особено во однос на примената на ОВЖС и СОВЖС	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none">- Недоволни се консултациите со јавноста и вклучувањето на граѓанското општество.- Треба да биде подобрен пристапот до информации за животната средина.	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none">- Подобрена е комуникацијата и пристапот до информации во врска со животната средина, но консултациите со јавноста се далеку од таквиот статус.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

<p>одговорност сè уште не се применува.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките за имплементација на INSPIRE и Директивата за еко криминал мора да се забрзаат. 	<p>директивите.</p>		
<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Добар напредок е направен во развивањето на систем за мониторинг на квалитетот на воздухот, но тој не е рамномерно развиен поради недостаток на финансии. 	<p>2. Квалитет на воздух</p>	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е ограничен напредок во имплементацијата на националниот план за заштита на квалитетот на воздухот. - Нивото на загадување на воздухот (PM10) беше значително над дозволеното во ЕУ во продолжен период во текот на минатата зима. - Недостатокот на финансиски средства продолжува да го попречува нормалното функционирање и одржувањето на националната мрежа за мониторинг на квалитетот на воздухот. 	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е одреден напредок во поглед на усогласувањето на законодавството во овој дел, но сепак нивото на загадување на воздухот продолжува да биде високо. - Потребно е итно да се намали нивото на загадување на воздухот. - Имплементацијата на мерките од националниот план за квалитет на воздух и натаму е ограничена, иако некои општи мерки се веќе преземени. - Потребни се соодветни финансиски средства за да се овозможи функционирањето на националната мрежа за квалитет на воздухот.
<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на инвестиции во ова подрачје е далеку од задоволително и мора да биде подигнато. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на инвестиции во ова подрачје е далеку од задоволително и мора да биде подигнато, особено во однос на сепарацијата на отпадот и рециклирањето. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за имплементација на законодавството беше подобрен, но се уште не е доволен како на централно, така и на локално ниво. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продолжува имплементацијата на законодавството за посебни видови на отпад, сепак генерално таа и понатаму заостанува.
<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во секторот заостанува. - Националната стратегија за води сè уште не е усвоена. - Структурата за управување со речни сливови е воспоставена, но сè уште не е оперативна. - Административниот капацитет е недоволен и на локално и на централно ниво. - Недоволната координација меѓу надлежните институции ја 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во секторот заостанува, а административниот капацитет е недоволен и на локално и на централно ниво. - Структурата за управување со речни сливови е воспоставена, но не и оперативна. - Недоволната координација меѓу надлежните институции ја отежнува имплементацијата. - Нема напредок во отстранувањето на грешките во системот за мониторинг на 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Телата за управување со речните сливови беа востановени, но се уште не се оперативни. - Слабата координација помеѓу надлежните институции продолжува да го отежнува имплементирањето на законодавството. - Државата мора да се справи со недостатоците на системот за мониторинг на водите. - Подготовките за инфраструктурни инвестиции заостанува, а нивото на финансирање е ниско во споредба со 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Владата започна со подготовки за востановување на интегриран систем за управување со води, но телата за управување со речните сливови се уште не се оперативни. - Потребен е систем за интегриран мониторинг на квалитетот и квантитетот на водата.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

<p>отежнува имплементацијата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во отстранувањето на грешките во системот за мониторинг на води. - Споредено со потребите во секторот, планирањето и подготовките на инфраструктурни инвестиции заостануваат, а финансирањето е на ниско ниво. - Нема напредок во примената на принципот загадувачот плаќа во системот за одредување на цената на водата што го отежнува работењето на станиците за третман на води. 	<p>води.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Програмата за управување со водни ресурси за 2013 обезбедува само ограничени финансиски средства за инфраструктурно инвестирање. - Подготовките на инфраструктурни инвестиции заостануваат, а финансирањето е на ниско ниво споредено со потребите. - Нема напредок во примената на принципот загадувачот плаќа во системот за одредување на цената на водата што го отежнува работењето на станиците за третман на води. 	<p>потребите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за спроведување на принципот загадувачот плаќа, а треба да се направи и систем за одредување на цената на водата. - Недостатокот на напредок во оваа област ја отежнува работата на постројките за третман на води и ги загрозува направените инвестиции во секторот. 	
<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден напредок е направен кај изготвувањето и усвојувањето на плановите за управување со заштитени подрачја, но барањата за учество на јавноста и консултации сè уште не се применуваат соодветно. - Имплементацијата на плановите за управување сè уште е неадекватна поради недостигот на систем за одржливост и финансирање, како и недоволен мониторинг. - Работата на Националната стратегија и АП за заштита на природата сè уште нема започнато. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите измени на подзаконските акти доведоа само до лимитирано усогласување со законодавството на ЕУ. - Барањата за вклучување на сите чинители се уште не се соодветно применети. - Имплементацијата на плановите за управување сè уште е неадекватна поради недостигот на систем за одржливост и финансирање, како и недоволен мониторинг. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството во областа на природните живеалишта и дивата фауна и флора заостанува. - Нема напредок во идентификувањето на идните подрачја од НАТУРА 2000. - Плановите за управување во заштитените подрачја не се имплементираат. - Направени се напори за подобрување на финансирањето на имплементацијата на плановите за управување, но преземените мерки се незадоволителни. - Националната стратегија и акцискиот план за заштита на природата се уште не се изготвени. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството во областа на природните живеалишта и дивата фауна и флора заостанува. - Имплементацијата на законодавството и назначувањето на подрачја од НАТУРА 2000 мрежата нема започнато. - Националната стратегија за заштита на природата треба да се заврши. - Останува грижата дека изградбата на две големи хидро-електро центри, Луково Поле и Бошков Мост, може да има потенцијално негативен ефект врз животната средина. - Инвестициите во хидро енергијата треба да бидат во согласност со релеванното законодавство на ЕУ, како на пример она за води и за заштита на природата и да ги почитуваат ЕИА студиите, особено кога станува збор за изградба во заштитено подрачје или пак подрачје со исклучителни природни вредности и подрачје што потенцијално може да биде прогласено за НАТУРА 2000. - Консултациите со јавноста не секогаш соодветно се спроведуваат, а нивните

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ			
			резултати не се рефлектирани во одлуките.
<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено за издавање дозволи, контрола и инспекции. 	<p>6. Контрола на индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Барањата за спроведување на консултација со јавноста во однос на издавањето на дозволи за ИСКЗ не се применува правилно. 	<p>6. Контрола на индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постапките за интегрирано спречување и контрола на загадувањето и мониторинг се во тек, но заостануваат. 	<p>6. Контрола на индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Треба да се забрза издавањето на дозволи.
<p>7. Хемикалии</p>	<p>7. Хемикалии</p>	<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет и натаму е недоволен. 	<p>7. Хемикалии</p>
<p>8. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба стратегија за климатски промени - Иако се повеќе се интегрираат мислењата за климатските промени во енергетската политика, сепак потребни се сериозни напори за нивно вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Има иницијативи за промоција на соработката меѓу сите чинители за подигање на свеста за климатските промени, но напорите мора да се интензивираат. 	<p>9. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата нема стратегија за справување со климатските промени. - Потребни се сериозни напори за вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Државата редовно се усогласува со позициите на ЕУ во областа, како и претходно со Копенхашкиот договор, но се уште нема истакнато зalog за надминување на климатските промени до 2020. - Државата треба да направи зalog за да си го олесни учеството во утврдувањето на истите по 2020 и новиот климатски договор кој треба да се потпише до 2015. - Државата е поканета да го земе предвид стратегискиот документ на ЕК за климатска и енергетска политика до 2030. - Потребни се значителни напори за да се зајакне мониторингот, известувањето и капацитетот за верификација. - Напорите за подигање на свеста мора да се интензивираат. 	<p>9. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата треба да развие сеопфатна политика и стратегија за справување со климатските промени во согласност со очекуваната рамка на ЕУ за 2030 за климатски промени и енергија. - Државата редовно се усогласува со позициите на ЕУ во областа, но се уште нема истакнато зalog за надминување на климатските промени за 2020 во согласност со Копенхашкиот договор. - До првиот квартал на 2015 државата треба да го истакне својот придонес во справувањето со климатските промени за договорот за климатски промени од 2015 и истиот да биде во согласност со оној на ЕУ и на државите членки. - Усогласувањето на националниот механизам со Регултивата за мониторинг механизмот треба да биде приоритет. - Подигањето на свеста и промоцијата на соработката помеѓу чинителите беа воведени, но треба да бидат зајакнати. - Интеринституционалната работна група за климатски промени треба да биде 	<p>9. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата треба да развие сеопфатна политика и стратегија за справување со климатските промени во согласност со очекуваната рамка на ЕУ за 2030 за климатски промени и енергија. - Потребни се сериозни напори за вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Државата треба да продолжи да посветува повеќе внимание на прилагодувањето кон политиката на климатски промени.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ			
		сериозно зајакната со цел да може да се справи со потребата за ефективна акција на одржлив начин.	
9. Бучава - Нема административен капацитет (персонал и опрема).	10. Бучава - Подготовките се во рана фаза.	10. Бучава - Заостанува подготовката на стратешките карти на бучава.	10. Бучава - Не е остварен никаков напредок во овој дел. - Заостанува подготовката на стратешките карти на бучава.
10. Шумарство	10. Шумарство	10. Шумарство	10. Шумарство
11. Цивилна заштита	11. Цивилна заштита	11. Цивилна заштита	11. Цивилна заштита - Се уште не е поврзан системот за цивилна заштита со заедничкиот систем за комуникација во случај на несреќи. - Намалувањето на опасност од природни катастрофи и управување со истите треба да се третира како приоритет, особено во светло на поплавите од оваа година.
12. Административен капацитет - Административниот капацитет за имплементирање и примена на законодавството за животна средина и климатски промени е недоволен на локално и централно ниво. - Координацијата меѓу различните административни тела надлежни во секторот сè уште не е ефективна. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори. - Вклученоста на другите чинители во донесувањето на одлуки е подобро, но сепак е недоволно. - Системот за мониторинг и информирање за животната	12. Административен капацитет - Исклучително мали напори се вложени за зајакнување на административниот капацитет за примена на законодавството. Во голема мерка тој е недоволен како на национално, така и на локално ниво. - Координацијата меѓу различните административни тела надлежни во секторот сè уште не е ефективна. - Вклученоста на другите чинители во донесувањето на одлуки е недоволна. - Системот за мониторинг и информирање за животната средина мора натаму да се развива. - Инвестициите во секторот се на многу ниско ниво споредено со потребите. За целосното искористување на достапните надворешни фондови потребно е зајакнување на капацитетите и утврдување на приоритети. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето	12. Административен капацитет - Незабележителни напори беа направени за зајакнување на административните капацитети за спроведување на законодавството поради што тие и натаму продолжуваат да бидат недоволни на национално и на локално ниво. - Координацијата меѓу различните административни тела во секторот не е ефективна. - Вклученоста на другите чинители во одлучувањето е недоволна. - Спроведувањето на законодавството се уште не е ефикасно. - Мониторингот на животната средина и информативниот систем се несоодветни. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори.	12. Административен капацитет - Направен е напор за зајакнување на административниот капацитет за имплементација на законодавството во ова поглавје, но тој сепак и натаму е незадоволителен на сите нивоа. - Мониторингот на животната средина и информативниот систем се несоодветни. - Заштитата на животната средина и климатските промени се уште не се добро интегрирани во сите политики во другите сектори.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

<p>средина мора понатаму да се развива. - Инвестициите во секторот се на многу ниско ниво.</p>	<p>политики и имплементацијата во другите сектори.</p>		
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Усогласување со *acquis* од областа на заштита на потрошувачите и зајакнување на административните капацитети потребни за ефективен надзор на пазарот, Усогласување со *acquis* во областа на јавното здравство, попрецизно во областа на тутунот, крвта, човечките ткива и клетки и заразните заболувања. Зајакнување на институционалните, административните и финансиските капацитети во јавното здравство, Во областа на менталното здравје, да се развијат општински услуги како алтернатива за институционализација и да се обезбеди доволно финансиски средства за заштита на менталното здравје.

КОМЕНТАР

Генералниот впечаток на изготвувачите на Извештајот е дека ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси. Во однос на јавното здравство, загрижувачки е што нема никаков напредок во однос на политиките за заштита на менталното здравје, особено во делот на институциите задолжени за тоа кои остануваат со недоволен човечки и финансиски капацитет.

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се зајакне оперативната структура во сервисот за заштита на потрошувачи
- Да се обезбеди ефективна и високо квалитетна здравствена заштита

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Заштита на потрошувачи <ul style="list-style-type: none">- Финансиската поддршка за ОПМ и понатаму е недоволна.- Административниот капацитет на Одделението за заштита на потрошувачите во Министерството за економија мора да биде зајакнат.- И покрај подобрувањата, пазарната инспекција не обезбедува целосна и ефикасна заштита на потрошувачите.- Административниот капацитет на координативното тело треба да биде значително зајакнат.	1. Заштита на потрошувачи <ul style="list-style-type: none">- Ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси.- Се зголемија жалбите на потрошувачите на јавните услуги и на телеком.- Пазарните инспектори треба натаму да се обучуваат за да обезбедат ефективна заштита на потрошувачите.	1. Заштита на потрошувачи <ul style="list-style-type: none">- Ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси.- Пазарните инспектори и другите регулаторни тела треба натаму да се обучуваат за да обезбедат ефективна заштита на потрошувачите.- Ефикасноста на ОПМ е скромна- Средствата од буџетот доделени за заштита на потрошувачи се уште не е доволен	1. Заштита на потрошувачи <ul style="list-style-type: none">- Агенцијата за заштита на потрошувачи останува со скроман придонес- Ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси.- потребни се дополнителни напори од страна на пазарните инспектори и други регулаторни тела за да се обезбеди ефикасна заштита на потрошувачите.
2. Јавно здравство <ul style="list-style-type: none">- Стратегијата за борба/превенција од ХИВ/СИДА 2012-2016 и Националната стратегија за имунизација не се усвоени.- Институционалниот капацитет на националниот систем за трансфузија на крв треба дополнително да се зајакне.	2. Јавно здравство <ul style="list-style-type: none">- Капацитетот за планирање и имплементација на програмите за јавно здравство на локално и регионално ниво останува слаб поради што се ограничува ефективната децентрализација на здравствениот сектор, го отежнува еднаквиот пристап до здравствена заштита и ги намалува	2. Јавно здравство <ul style="list-style-type: none">- Капацитетот за планирање и имплементација на програмите за јавно здравство на локално и регионално ниво останува слаб поради што се ограничува ефективната децентрализација на здравствениот сектор, го отежнува еднаквиот пристап до здравствена заштита и ги намалува	2. Јавно здравство <ul style="list-style-type: none">- Електронската здравствена картичка е само делумно функционална.- Недостатокот на човечки и финансиски ресурси, вклучувајќи ги и- натрупани долгови, продолжуваат да ја поткопуваат одржливоста на јавните здравствени програми како и еднаквиот пристап до здравствена заштита.

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

<ul style="list-style-type: none"> - Треба да се донесе второстепено законодавство и дополнителни правила за да се комплетира регулаторната рамка во областа. - Иако некои од институциите за ментално здравје беа реновирани, сепак имаат недостаток на вработени и мали финансии. - Буџетот на годишната програма е недоволен. - Нема напредок во спроведувањето на акцискиот план за ментално здравје кој се стреми кон креирање на систем за заштита на менталното здравје на ниво на општини, како алтернатива на поединечните институции. - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка. - Мал напредок е направен при решавањето на проблемот на нееднаквоста во здравството. - Активностите за подигнување на свеста за ракот немаат доволно финансиска поддршка. - Годишната национална програма за ретки болести е усвоена, а буџетот е зголемен, но сепак е недоволен за да обезбеди целосна имплементација. 	<p>здравствените индикатори за мајките и децата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема адекватни финансиски ресурси за имплементација на годишната програма за ментално здравје. - Институциите за ментално здравје остануваат без соодветен број на кадар и финансиски ресурси. - Нема напредок во спроведувањето на акцискиот план за ментално здравје кој се стреми кон креирање на систем за заштита на менталното здравје на ниво на заедниците како алтернатива на институциите. - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка. - Националната програма за третирање на ретките болести беше усвоена, но буџетот и е низок. - Активностите за подигнување на свеста за ракот немаат доволно финансиска поддршка. 	<p>здравствените индикатори за мајките и децата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институциите за ментално здравје остануваат без соодветен број на кадар и финансиски ресурси - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка - Капацитетот на лабораториите за тестирање на микробиолошка отпорност треба дополнително да се подобри. - Антибиотици се продаваат слободно, без лекарски рецепт, со непочитување на стратешката цел на зајакнување на микробиолошка отпорност - Натомошни напори се потребни за да се усогласи законодавството во областа на права на пациенти во прекугранична здравствена грижа, признавањето на издадените рецепти и здравствена грижа за сериозни болести - Алокација на средства во фармацевтската индустрија и нивното управување е подобро, но потребен е стратешки приод кон регистрацијата. - Регистарот на рак е делумно оперативен. - Се уште не е договорена соработка со Државниот Завод за статистика во однос на податоците за морталитет. - Одржливо финансирање за редовни контроли на грлото на матката, на дојката и дебелото црево треба да бидат обезбедени. - Во областа на здрава животна средина, се уште не е завршена проценка на здравствените ризици од загадувањето на воздух, ниту пак има програма за тестирање за радон во почвата и градежна опрема, или програмата за човечки био-мониторинг 	<ul style="list-style-type: none"> - Здравствениот сектор се уште не се децентрализира ефективно. - Спроведувањето на Законот за контрола на тутунот е нерамномерно спроведен. Неговата имплементацијата пред се е фокусирана на големите урбани средини. - Потребно е зголемување на капацитетите на Меѓу - агенциската комисијата за спроведување на Меѓународниот здравствен правилник, - Зголемен бројот на ХИВ инфекција помеѓу машката популација - Потребни се натомошни напори за да се подобри состојбата во кадаверичната трансплантација и листата на потенцијални приматели како и востановот за информации за крв, ткива, клетки и органи - Институциите за ментално здравје остануваат без соодветен број на кадар и финансиски ресурси - Сеуште не е усвоен акциски план и стратегија за ментално здравје 2012-2020 - Регистарот за болни од рак сеуште не е потполно оперативен - Се уште не е договорена соработка со Државниот Завод за статистика во однос на податоците за морталитет. - Одржливо финансирање за редовни контроли на грлото на матката, на дојката и дебелото црево треба да бидат обезбедени. - Измените и дополнувањата на Законот за акцизи, предвидуваат дека 1 денар по кутија цигари е наменет за лекови за ретки болести, но финансирањето и стручно знаење за нивниот третман - останува ограничен.
--	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

		<ul style="list-style-type: none">- Постои ограничен фонд за третирање на ретки болести- Капацитетот за превенција од здравствени ризици поврзани со животна средина треба да биде зголемен	
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 29. ЦАРИНСКА УНИЈА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Зајакнување на административниот капацитет за спроведување на царинското законодавството заради борба против прекуграничниот криминал. Натомашно усогласување на законодавството и постапките со *acquis*, особено во областа на транзит и распределба на тарифните квоти. Усогласување на Законот за технолошки индустриски развојни зони со *acquis*

КОМЕНТАР

Оваа година е постигнат напредок и во делот на законодавството и во делот на оперативниот капацитет во оваа област, во смисла на воведувањето на Закон за репрезентација на царински процедури и Закон за царински процедури за интелектуална сопственост. Како најголемата критика во овој сектор се споменува тоа дека финансиските средства за подобрување на Административниот капацитет на Царинската управа се уште не се на потребното ниво. Царината оваа година беше дел од неколку акции за справување со шверц, но истата останува да функционира како партизирана јавна институција.

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се отстрани надоместокот за царински декларации;
- Да се финализираат и консолидираат тековните ИТ проекти кои ќе обезбедат континуитет на ИТ системи.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
1. Царинско законодавство	1. Царинско законодавство <ul style="list-style-type: none">- Царинските давачки на околу 120 тарифи беа укинати или намалени како резултат на анти-кризните мерки.	1. Царинско законодавство	1. Царинско законодавство <ul style="list-style-type: none">- На 1ви Јануари 2015 стапи на сила надоместокот за процесирање на царинските декларации што не е во согласност со Договорот за стабилизација и асоцијација.- Воведен е Закон за репрезентација на царински процедури кој го дефинира статусот на лиценцираните претставници.- Воведен е Закон за царински процедури за интелектуална сопственост кој ги регулира постапките кои и стојат на располагање на Царината за добра за кои постои сомнеж дека повредуваат нечие право на интелектуална сопственост.
2. Царинска управа <ul style="list-style-type: none">- Потребно е да се осигурат одржливи финансиски ресурси за функционирање и одржување на опремата за царинска контрола.- Неопходен е натамошен развој на капацитетот на вработените за управување со проекти и за контрола на квалитетот за да се минимизираат ризиците поврзани	2. Царинска управа <ul style="list-style-type: none">- Имплементацијата на новиот компјутерски транзит систем финансиран од ИПА се соочува со тешкотии поради што ќе се доцни со пристапувањето во Конвенцијата за заедничката транзит процедура. Националниот план за транзит не се ажурира редовно.- Неопходен е капацитет за управување	2. Царинска управа <ul style="list-style-type: none">- Новиот компјутеризиран транзитен систем се вовеле, но одржувањето на системот допрва треба да се обезбеди како и додатно обучување на персоналот.- Воведувањето на новиот систем за обработка на царински декларации и Интегрирана тарифна околина на системот се уште е во тек.	2. Царинска управа <ul style="list-style-type: none">- Административниот капацитет на Царинската управа е подобрен, но одржливост на финансиски средства се уште не е на потребното ниво

ПОГЛАВЈЕ 29. ЦАРИНСКА УНИЈА

<p>со паралелната имплементација на поголем број ИТ развојни проекти како и за подобрување на успешноста на проектите.</p>	<p>со проекти за контрола на квалитетот за да се минимизираат ризиците поврзани со паралелната имплементација на поголем број ИТ развојни проекти како и за подобрување на успешноста на проектите.</p> <ul style="list-style-type: none">- Допрва треба да се обезбедат одржливи финансии за работата и одржувањето на опремата на царинската контрола.	<ul style="list-style-type: none">- Административниот капацитет на Царинската управа е подобрен, но одржливост на финансиски средства се уште не е на потребното ниво.	
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 30. НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

КОМЕНТАР

Во изминатава година во областа на надворешните односи и понатаму постои недоволен напредок нити капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ. Воглавно, хуманитарните и развојни политики на ЕУ не се присутни воопшто нити во јавниот дискурс на владините функционери, нити во некоја од останатите општествени сфери. Постои можност со евентуално подобро усогласување на легислативата да дојде и до воспоставување и стекнување на институционален капацитет да се биде дел од тие политики на ЕУ.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>
<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>
<p><i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i></p> <p>- Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.</p>	<p><i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i></p> <p>- Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.</p>	<p><i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i></p> <p>- Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.</p>	<p><i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i></p> <p>- Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.</p>
<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>

ПОГЛАВЈЕ 31. НАДВОРЕШНА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Спроведување на законодавството за извршување на заедничките позиции во областа на меѓународните рестриктивни мерки.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Усогласување на потпишаната Спогодба со САД за условите за предавање на лица на Меѓународниот кривичен суд во согласност со насоките на ЕУ, усвоени од Европскиот совет во септември 2002

КОМЕНТАР

Надворешната безбедносна и одбранбена политика во главно е условена или е под влијание на учеството во воени мисии. Токму овие активности кои претставуваат отворена соработка со останатите земји членки со учесници во воени мисии и на билатерално ниво во поглед на овој тип на безбедносни политики. Безбедносното фијаско од 9ти мај со инцидентите во Куманово остануваат незабележани во овој извештај на ЕК.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>
<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Нема посебен напредок во делот на спречување конфликти.	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Нема никаков напредок во делот на спречување конфликти. - Не се водени кампањи за собирање на нелегалното оружје и негово уништување.	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Република Македонија не се усогласи со одлуката на Советот за воведување рестриктивни мерки кон Русија заради незаконските дејствувања во Крим и Источна Украина.	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Република Македонија не се усогласи со одлуката на Советот за воведување рестриктивни мерки кон Русија заради незаконските дејствувања во Крим и Источна Украина.
<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

Ревизија на нацрт-политиката за јавна внатрешна финансиска контрола (ЈВФК) и изготвување на закони за ЈВФК и за внатрешна контрола, за политиките и сегашното законодавство за ЈВФК да бидат сеопфатни и конзистентни и ажурирање на акцискиот план за спроведување на среднорочните приоритети поврзани со ЈВФК, Заокружување на воспоставувањето на одделенија за внатрешна ревизија во централните државни институции, како и формирање слични одделенија на општинско ниво каде одговара, и да се обезбеди соодветен кадар, обука и опрема, Развивање ефикасни системи за управување, следење, контрола и ревизија за децентрализирано спроведување на програмите од претпристапните инструменти на ЕУ.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Натамошно спроведување на моделот за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) преку кохерентно законодавство и соодветни институционални капацитети, под водство на Министерство за финансии, Натамошно јакнење на оперативните капацитети, функционалноста како и финансиска независност на Државниот завод за ревизија, Спроведување на постапките и административен капацитет со цел да се обезбеди ефикасна заштита на финансиските интереси на ЕЗ

КОМЕНТАР

Во оваа поглавје во делот на Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК) повторно како главени забелешки се споменува тоа дека е потребна уставна заштита за функционална независност на ДЗР како и тоа дека буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса. Како нова забелешка во овој дел се Ресурсите на ДЗР, за надворешна ревизија не се зголемуваат доволно во сооднос со обврските кои ги има заводот. Останува впечатокот дека постои недостаток на политичка волја од страна на Владата за транспарентност и отчетност во трошењето на парите на граѓаните од страна на државните институции, јавните претпријатија и буџетски корисници, кои од година во година растат.

ПРЕПОРАКИ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се осигура дека владините препораки според годинешниот ЈВФК извештај се следат на посистематски начин
- Да се осигура ефикасно спроведување на проценката на ризик и други алатки и техники во процесот на управување со институциите од јавниот сектор
- Зајакнување на координативната улога на координативниот сервис за спречување на измами и подобрување на управувањето преку Системот за управување со нерегуларности

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none">- Среднорочната фискална стратегијата за 2013-2015 која поставува основни буџетски параметри не е усвоена согласно законот.- Недостасуваат ажуриран стратески документ за ЈВФК за 2012-2014, соодветен акциски план и Закон за финансиска инспекција.- Законот за ЈВФК и подзаконските акти се имплементираат со задоцнување.	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none">- Постои недоволна координација во имплементацијата стратеските документи.- Незадоволително е делегирањето на обврски кое попречува да се направи чекор кон вистинска менаџерска одговорност.- Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР.- Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието за поединечните извештаи за ревизија иако Собранието го одобрува	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none">- Потребни се дополнителни напори за да се заврши сертификацијата на внатрешните ревизори и за зајакнување на спроведувањето на внатрешната ревизија.- Незадоволително е делегирањето на обврски кое попречува да се направи чекор кон вистинска менаџерска одговорност.- Упатствата за подготовка на стратегии за управување со ризик и за нивно спроведување се издадоа, но најголемиот дел од институциите се	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none">- Централна единица за хармонизација (ЦЕХ) изготви годишен план за имплементација на концептот на ЈВФК но истиот се усвои дури во јуни следната година.- Владата дава препораки врз основа на извештајот, но тие треба да бидат следени посистематски.- ЦЕХ треба уште повеќе да ја засили контролата и надзорот над спроведувањето на финансискиот менаџмент и контролата во организациите од јавниот сектор и државните претпријатија.

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

<ul style="list-style-type: none"> - Директорите на институциите допрва треба да ја прифатат менаџерската одговорност и да делегираат обврски. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието, посебно во врска со проследувањето на извештаите за ревизија. 	<p>Годишниот извештај на ДЗР.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса и неговиот буџет во 2013 г. беше намален од страна на Министерството за финансии. 	<p>уште не ги спроведува.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парламентот сè уште нема утврдено формална процедура за преглед на извештаите од ревизијата. - Комитет за финансиско управување и контрола и Ревизорски комитет е потребно да се среќаваат секој квартален период, но се немаат сретнато од септември 2012 година. - Законот за финансиска инспекција се уште не е имплементиран. - Реформата во јавната внатрешна финансиска контрола потребно е да биде подобро интегрирана во тековниот процес на реформирање на јавната администрација. - Ресурсите на ДЗР, за надворешна ревизија не се зголемуваат доволно во сооднос со обврските кои ги има заводот. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса. 	<ul style="list-style-type: none"> - Правната рамка за финансиско управување и контрола не е кохерентно имплементирана од страна на сите институции. - Правилниците и прирачниците ќе треба дополнително да се ажурираат и прилагодат на потребите на помалите буџетски корисници. - Управувањето со ризици треба целосно да бидат вградени во процесите на управување на организациите. - Службата за финансиска инспекција во Министерството за финансии сеуште има недостаток на оперативен капацитет. - Повеќето единици немаат доволен број на ревизори. - Повеќето единици за внатрешна ревизија своите ревизии ги извршуваат врз основа на стратешки и годишни планови, иако тие не се направени врз основа на оперативните и систематски ризици. - Додека независноста на ДЗР не се вметне во Уставот, уставната и законската рамка не може да се смета за завршена. Измените сеуште не е усвоени од страна на парламентот. - Посебно внимание треба да се посвети на подобрување на капацитетите за извршување на ревизијата на успешност. - Годишните ревизорски извештаи на ДЗР се дискутираат во парламентот, но неговите препораки се уште не се вршат систематски за да се осигура дека јавните средства се користат транспарентно и со поголема одговорност.
<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е натамошно зајакнување на административниот капацитет на Службата за координација при измами, исто како и 	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p>	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за заштита на финансиските интереси на ЕУ за 2014-2016 година се уште не е усвоена. 	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерството за финансии треба да се фокусира кон развој и проширување на методолошки алатки, воспоставувајќи АФКОС мрежа како и организација на обуки за службениците кај кои има

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА			
оперативната соработка меѓу АФКОС и нејзините партнери, вклучуваќи го и OLAF.			неправилности. - Треба да се усвои анти-корупциска стратегија и да се имплементира ефикасно.
3. Фалсификување на еврото - Направен е добар напредок во борбата против фалсификување на еврото.	3. Фалсификување на еврото	3. Фалсификување на еврото - Новата електронска база на податоци за фалсификување на еврото се воспостави и се користи од страна на Министерството за внатрешни работи, но допрва треба да биде достапна за сите други релевантни институции.	3. Фалсификување на еврото - Треба да се подобри соработката со МВР преку навремена размена на информации преку системот за податоци на фалсификувани банкноти. - Нема формални договори за соработки со ЕК за монети или со ЕЦБ за фалсификување на банкноти. - Потребно е подобрување на соработката помеѓу националните институции инволвирани во борбата против фалсификување, кое би се остварило преку системска обука, проширување на практично искуство и вештини и подобрување на соработка со ЕК и ЕЦБ.

ПОГЛАВЈЕ 33. ФИНАНСИСКИ И БУЏЕТСКИ ОДРЕДБИ

ПРИСТАПНО ПАРТНЕРСТВО

КОМЕНТАР

Во извештајот е наведено дека државата е во рана фаза на подготвеност на ова поглавје и дека има одреден напредок во последните 12 месеци. При анализирање на забелешките јасно може да се забележи исите забелешки се повторуваат уште од 2010 година што само по себе кажува дека не постои волја за почнување на некакви подготовки во ова подрачје иако некои од нив како борбата со сивата економија и борбата со даночното избегнување се релевантни не само за полнење на буџетот на ЕУ, туку многу повеќе за македонскиот буџет и економија.

Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014	Извештај за напредокот 2015
<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е зајакнување на админ. инфраструктура за да се обезбеди прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ - Да се воспостават структури за координација за насочување и управување на претпристапните подготовки за сопствени ресурси. - Натamoшен развој на ефективни алатки за борба против даночната евазија и измама и намалување на неформалната економија 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е зајакнување на административната инфраструктура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. - Треба да се воспостават соодветни структури за координација за водење/насочување и управување на претпристапните подготовки за сопствените ресурси и треба да се воспостават работни процедури. - Потребен е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната евазија и измамата како и за намалување на сивата економија. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребен е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната затајување и измама, како и за намалување на сивата економија. - Потребно е дополнително да се зајакне административниот капацитет на институциите кои се директно вклучени во системот на сопствени ресурси (царината, оданочувањето, статистиката и финансиската контрола). - Да се воспостави целосно оперативна координативна структура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е дополнително да се зајакне административниот капацитет на институциите кои се директно вклучени во системот на сопствени ресурси (царината, оданочувањето, статистиката и финансиската контрола). - Потребен е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната затајување и измама, како и за намалување на сивата економија. - Законодавство треба да биде усогласено со acquis.
<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>

АНЕКС 1 – ПРЕГЛЕД НА ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА	
ПОГЛАВЈЕ/ОБЛАСТ	ПРЕПОРАКА
ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМ	
ДЕМОКРАТИЈА	
УСТАВ	
ИЗБОРИ	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатоците во врска со изборите, за кои претходно сигнализираше ОБСЕ/ОДИХР, како и други сомневања беа изразени во содржината на прислушкуваните разговори. - Итните реформски приоритети кои се релевантни за изборите треба веднаш да се спроведат.
ПАРЛАМЕНТ	
КОНТРОЛА ВРЗ РАЗУЗНАВАЧКИТЕ СЛУЖБИ	
ВЛАДЕЕЊЕ	
РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се адресира сериозната загриженост за политизација на јавната служба; Целосна примена на принципите на одговорност, транспарентност и заслуги (според итнитереформски приоритети, како и воведување на подобрен информатички систем за управување со човечки ресурси); - Суспендирање и ревизија на имплементацијата на Законот за трансформација на привремени работни позиции во неопределени, по принципот на заслуги (според итните реформски приоритети), - Усвојување на стратегијата за реформа на јавната администрација и програма за реформи на јавниот финансиски менаџмент, која ги адресира идентификуваните слабости, вклучувајќи ја и буџетската транспарентност
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ	
ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО	
ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО	
БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање вистинска политичка волја во борбата против корупцијата во форма на самостојни и ефикасни мерки од страна на полицијата и на надзорните тела, особено на Државната Комисијата за спречување на корупцијата; - Зголемување на видливоста на антикорупциските мерки и постигнатите резултати за да се подобри јавната свест и доверба; - Развој на веродостојна евиденција за состојбите во борбата против корупцијата на високо ниво; - Создавање на ефективна рамка за заштита на “свиркачите“, во согласност со Европските стандарди и најдобрите практики.
БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ	<ul style="list-style-type: none"> - Воведување солидна евиденција во борба против перењето пари, како и подобрување на капацитетите и експертиза за извршување на финансиските истраги и конфискацијата на имотот; - Зајакнување на напорите за подобрување на соработката меѓу различни агенции за спроведување на законот преку ставање во целосна употреба на Националниот координативен центар за борба против организираниот криминал; - Ревидирање на правна и техничка рамка за следење на комуникации, како и зголемување на ефективноста на посебните истражни

АНЕКС 1 – ПРЕГЛЕД НА ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА	
	мерки за вистинско спроведување на законот цели (итна реформски приоритети)
ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се обезбеди целосна транспарентност на владините реклами и да се развие механизам за неплатени јавни известувања за услуги кои навистина се од јавен интерес и карактер; - Спроведување на политичко ниво на соодветна воздржаност од страна на политичарите и јавните службеници да не прибегнуваат кон употреба на клевета, во согласност со судската пракса предвидена во спроведува, на политичко ниво, во остварувањето на соодветна воздржаност од страна на политичарите и јавните службеници да не прибегнуваат кон клевета, во согласност со судската практика на ЕСЧП. - Обезбедување на поголема транспарентност во владиното рекламирање и развивање механизми за наплата на радио дифузната такса. - Да се обезбеди јавноста да има пристап до објективно, точно и правовремено известување на разни гледишта преку мејнстрим медиуми, особено преку јавниот радиодифузен сервис
РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ	
ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се подобри среднорочното буџетско планирање и спроведување, и построго да се почитува среднорочната фискална стратегија - Да се продолжи со структурни реформи за подобрување на бизнис климата и создавање ефикасна постапка за стечај - Подобрување на вработеноста кај работно способното население преку подобро усогласување на образованието со потребите на побарувачката на пазарот на труд, како и подобрување на основните и трансверзални вештини на студентите на сите нивоа на образование; - Унапредување на врските помеѓу странските директни инвеститори и економијата и поттикнување инвестиции во капитални производи и иновации; - Подобро приоритетирање на инвестициите и усогласување на транспортна стратегија со регионалната агенда за поврзување. - Владата треба да превземе понатамошни мерки за да ги имплементира препораките од Програма за економски реформи (ПЕР) <p>ПЕР препорака 1: Унапредување на начинот на управување со јавните финансии, строго придржувајќи се кон среднорочните фискални цели за периодот 2015-2017 година, наведени во ПЕР, и планирање на консолидација со цел постигнување на поставената цел за буџетски дефицит од 2,9% од БДП. Понатаму се препорачува да се искористи дополнителениот фискален простор за воспоставување на понатамошни консолидачки мерки, со цел да се заштити зголемувањето на капитални расходи при буџетски ребаланс. Да се задржи строга контрола врз промените кај пензиите, платите во јавниот сектор, како и пренесените вишоци на приходи од еден во друг буџетски период. Да се воведат среднорочна рамка на предвидување на расходите. Да се известува навремено и на регуларен начин за бројот на вработени во администрацијата и висината на платите на вработените.</p> <p>ПЕР препорака 2: Структурирање на државните трошања преку приоритизирање на инвестиционите проекти според потенцијалот на повраток на средства од инвестицијата и зголемување на транспарентноста на анализите за ефикасноста на расходите преку јасно истакнување на буџетските ставки кои ги означуваат инвестициите како и расходните ставки кои се или можат да се релоцираат во инвестициони проекти при ребаланс на буџетот. Да се обезбедат навремени и детални податоци за планираните и извршените капитални трошења.</p> <p>ПЕР препорака 3: Подобрување на фискалната транспарентност, вклучувајќи сеопфатни податоци за долгот на јавните претпријатија како и можните обврки на јавните субјекти кои би се јавиле во иднина во "Владината стратегија за управување на долгот и информирање за заостанати долгови". Да се забрза транзицијата кон Европскиот систем за национално и регионално сметководствено систематизирано информирање ESA 2010 и да се продолжи со издавање на фискални извештаи. Да се продолжи со цврста контрола врз обезбедените и необезбедените заеми од страна на претпријатијата во државна сопственост како и општините.</p> <p>ПЕР препорака 4: Земјата мора да ги подобри можностите за вработување преку подобро усогласување на образованието со потребите на пазарот на трудот. Да се зајакне евалуацијата на ефикасноста на активните политики на пазарот на трудот, со цел подобро насочување на развојот на вештини, како и потребно е навремено да се информира за користената методологијата и резултатите</p>

АНЕКС 1 – ПРЕГЛЕД НА ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА	
	<p>ПЕР препорака 5: Земјата да се насочи кон креирање на нови врски за зголемување на размената на добра помеѓу домашни и странски субјекти со цел да се зголеми продуктивноста и вработеноста во домашната економија.</p> <p>ПЕР препорака 6: Да се зголемат напорите за разрешување и отпишување на нефункционалните кредити од страна на банките, преку инволвирање на сите релевантни засегнати страни вклучувајќи ја и Народната Банка, со намера да се отстранат пречките за оддржлив раст на кредитната побарувачка во земјата.</p> <p>ПЕР препорака 7: Да се разгледа "Стратегијата за транспорт" со цел да се усогласи со регионална агенда за поврзување, со посебен фокус на инвестициски приоритети (основна мрежа) и да се воспостави веродостоен механизам за планирање и финансирање. Изработка на развојна стратегија за придвижување кон целите на секој поединечен сектор ќе овозможи да се приоритизираат инвестициите во транспортната инфраструктура.</p> <p>ПЕР препорака 8: Подобрување на условите за бизнис преку имплементација на генерален план за конкурентност и конкретен владин акцискиот план за подобрување на бизнис околината. Тие треба да вклучуваат мерки со кои се влијае врз конкурентноста, како што се мерките со кои се осигурува стабилност на законите и регулативите, спроведување на договорите, почитување на правата од интелектуална сопственост, зголемување на финансиската ликвидност, трудовото законодавство, квалитет и интегритет на инспекциските служби, итн. Потребно е да се обезбеди регуларен и структуриран дијалог со социјалните партнери во однос на имплементацијата и ревизијата на генералниот планот. Да се засилат напорите во борбата против корупцијата и сивата економија.</p> <p>ПЕР препорака 9: Да се зголеми пристапот до финанси за средни и мали претпријатија и да се најде начин да се забрзаат постапките на стечај на деловните субјекти. Да се продолжи со имплементирање на "Стратегијата за иновативност" и да се зголеми употребата на инструменти предвидени од Фондот за иновации.</p>
ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ	<ul style="list-style-type: none"> - Потребно е да се комплетира усвојувањето на мерки за отстранување на нетарифните бариери во трговијата; - Понатаму да се хармонизира со одредбите за прифаќање на сообразност, за да може понатаму да се преговара за договорот за прифаќање на оцена на сообразност
ПОГЛАВЈЕ 2. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ	
ПОГЛАВЈЕ 3. ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ	<ul style="list-style-type: none"> - Усогласување на националното законодавство со законодавството на ЕУ, особено за меѓусебните признавање на професионални квалификации и Директивата за услуги; - Целосна либерализација на универзалната поштенска услуга.
ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ	
ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се зголеми транспарентноста на јавните трошоци преку објавување на моментални информации за сите договори за јавни набавки; - Да се отстранат ставките кои не соодветствуваат со ЕУ законодавството во однос на ставање на црни листи и критериумите за доделување на тендери, да се осигура хармонизацијата на правилата за набавки во одбраната и безбедноста со ЕУ правилата, како и со Директивите за јавни набавки од 2014 година, особено за концесиите; - Да се осигура дека извештаите за неправилностите се соодветно истражени.
ПОГЛАВЈЕ 6. ПРАВО НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА	<ul style="list-style-type: none"> - Да продолжат напорите за усогласување со најновите <i>acquis</i> во областа на сметководството и ревизијата.
ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се зајакнат напорите за истрага и гонење на прекршувањата на интелектуалната сопственост.
ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се зајакне резултатот на спроведување од страна на КЗК

АНЕКС 1 – ПРЕГЛЕД НА ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА	
ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ	
ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се обезбеди правилно спроведување на новодонесените закони за електронска комуникација и аудиовизуелни медиумски услуги; - Да се зајакне независноста и капацитетот на аудиовизуелниот медиумски регулатор и јавниот радиодифузен сервис.
ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО	<ul style="list-style-type: none"> - Да се фокусира на поефективна употреба на IPARD фондовите.
ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Зголемување на административните капацитети, особено во инспекциските служби и лаборатории; - Зголемување на напорите за фитосанитарната политика
ПОГЛАВЈЕ 13. РИБАРСТВО	<ul style="list-style-type: none"> - Да се направат понатамошни напори да се усогласи политиката на пазарот со <i>acquis</i>.
ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се преземат понатамошни чекори за зајакнување на административниот капацитет на патниот и железничкиот сообраќај. - Да се забрза процесот на целосно повторно отварање на железничкиот пазар - Да се гарантира подобро работење на истржувачките органи за железничките и авионските несреќи
ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се отвори пазарот на електрична енергија; - Учество во SEE CAO; - Изготвување и донесување на национален акциски план за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија.
ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се продолжи со борбата даночни измами, даночна евазија и сива економија; - Понатамошен развој на Управата за јавни приходи (УЈП) и нејзиниот систем за справување со ризици, како и да се подобри и засили нејзиниот ревизорски капацитет и функционалност; - Да воведат фискални провизии за зоните за технолошки развој кои ќе бидат усогласени со Кодексот за деловно оданочување на ЕУ.
ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се подобри координацијата на економските политики помеѓу Владата и останатите засегнати страни - Да се воспостават одредници за трошоците и фискални правила за да се подобри управувањето со јавните финансии
ПОГЛАВЈЕ 18. СТАТИСТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Натомошно зајакнување на човечките и финансиските ресурси на Државниот завод за статистика; - Натомошно усогласување на статистиките со Европскиот систем на извештаи за 2010 година; - Пренесување табели од Процедурата за прекумерен дефицит (АОП) до Еуростат
ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се намали невработеноста, особено кај младите и подолго невработените - Да се подобри бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог, особено во приватниот сектор и за колективните преговори - Да се осигура дека институционални и финансиски ресурси се достапни за имплементирање на веќе донесените стратегии за социјална инклузија и намалување на сиромаштијата
ПОГЛАВЈЕ 20. ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се продолжи со прилагодување на правната рамка и да се превземат мерки за да се олесни пристапот до финансии за малите и средни претпријатија (МСП)
ПОГЛАВЈЕ 21. ТРАНСЕВРОПСКИ МРЕЖИ (TENS)	<ul style="list-style-type: none"> - Дополнително да се подобри меѓу-институционалната комуникација и да се зајакне техничкиот капацитет на сите раководни и засегнати институции кои се занимаваат со транспортна инфраструктура
ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ	<ul style="list-style-type: none"> - Потребна е изградба на административните и финансиски капацитети за јавни набавки и соодветна и навремена имплементација на ЕУ фондовите - Да се одговори на недостатоците во системите за финансиско управување, контрола и ревизија.
ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се демонстрира реална политичка волја за да се обезбеди целосна независност на судскиот систем; - Да се обезбеди целосна поддршка и ресурси за Специјалниот јавен обвинител кој беше назначен за да ги истражува содржината и

АНЕКС 1 – ПРЕГЛЕД НА ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА	
	<p>одговорноста за неовластеното прислушување;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се зајакнат институциите одговорни за спречување и борба против корупцијата и да се спречи секаков вид на политичко влијание во нивната работа; - Да се обезбеди целосна слобода на изразувањето и слобода на медиумите, како и да се преземат одлучни мерки за справување со полициската неказливост и супстандардните услови во затворите; - Да се поврати довербата на јавноста во судството и судењето, особено за политички чувствителните случаи преку зголемена транспарентност на судските постапки и конзистентност на судската практика.
ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Зајакнување на капацитет во однос на бегалци и економски мигранти, особено рана идентификација на оние кои имаат потреба од заштита, ранливи групи и малолетни лица - Да се обезбди ефективно гранично управување, и како најголем приоритет да се покрене акција против луѓето кои криумчараат и се заниваат со трговијата со луѓе. - Да се усвои и имплементира анти-терористичка статетија и план за дејствување со посебен фокус на мерки кои спречуваат радикализација.
ПОГЛАВЈЕ 25. НАУКА И ИСТРАЖУВАЊЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Активности за зајакнување на капацитетите за истражување, во согласност со Европската истражувачка област - Зголемување на нивото на инвестициите во истражувачката област од страна на приватниот сектор
ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА	<ul style="list-style-type: none"> - Реформи во обуки на наставниот кадар за подобрување на основните вештини за основно ниво на едукација, потоа - Да ја евалуира имплементацијата на реформите во образовниот сектор во периодот 2005 до 2015 и - Да развие нова стратешка рамка за образование, поврзување на сите реформски процеси и вклучување на широк спектар на инволвирани страни.
ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ	<ul style="list-style-type: none"> - Заокружување на системот за стратешко планирање, како и да отпочне со имплементацијата на придонесот кој РМ ќе го даде во однос на очекуваниот Париски договор за климатски промени од 2015; - Имплементирање на националното законодавство и на зголемување на инвестициите, особено во областите отпад и води.
ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Да се зајакне оперативната структура во сервисот за заштита на потрошувачи - Да се обезбеди ефективна и високо квалитетна здравствена заштита
ПОГЛАВЈЕ 29. ЦАРИНСКА УНИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се отстрани надоместокот за царински декларации; - Да се финализираат и консолидираат тековните ИТ проекти кои ќе обезбедат континуитет на ИТ системи
ПОГЛАВЈЕ 30. НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ	
ПОГЛАВЈЕ 31. НАДВОРЕШНА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА	
ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА	<ul style="list-style-type: none"> - Да се осигура дека владините препораки според годишешниот ЈВФК извештај се следат на посистематски начин - Да се осигура ефикасно спроведување на проценката на ризик и други алатки и техники во процесот на управување со институциите од јавниот сектор - Зајакнување на координативната улога на координативниот сервис за спречување на измами и подобрување на управувањето преку Системот за управување со нередовности
ПОГЛАВЈЕ 33. ФИНАНСИСКИ И БУЏЕТСКИ ОДРЕДБИ	

АНЕКС 2 – ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА ВО РЕГИОНОТ СОГЛАСНО ОЦЕНКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

Европската комисија во своето оценување користи описни оценки за да го искаже нивото на подготовка во соодветната област/поглавје, но и да го опише остварениот напредок во последните 12 месеци. Во нашата табела, описните оценки се искажани со број, а колоните потемнети со сиво кај секоја од државите во процесот укажуваат нивото на генерална подготовка, додека оние без потемнување го покажуваат остварениот напредок.

Конечно, според Стратегијата за проширување на Европската комисија 2015-2016 одредени области/поглавја се сметаат како темелни и истите во нашата табела се означени со жолто. Трансформацијата на описните оценки во броеви е направено според следната логика:

1. Ниво на подготовка: **Рана фаза на подготовка** (*Early Stage of Preparation*) – 1; **Одредено ниво на подготовка** (*Some Level of Preparation*) – 2; **Умерено подготвена** (*Moderately Prepared*) – 3; **Добро ниво на подготовка** (*Good Level of Preparation*) – 4; **Напредно ниво на подготовка** (*Well Advanced*) – 5;
2. Остварен напредок: **Назаднување** (*Backsliding*) – 1; **Нема напредок** (*No Progress*) – 2; **Одреден напредок** (*Some Progress*) – 3; **Добар напредок** (*Good Progress*) – 4; **Многу добар напредок** (*Very Good Progress*) – 5;

НАПОМЕНА: Во извештаите за Босна и Херцеговина и Косово поради фактот дека истите се наоѓаат во поинаква фаза во процесот структурта на извештајот е малку поинаква и одредени поглавја се групирани, односно некои други се прескокнати. Токму поради тоа не се содржани оценки во сите делови од табелата.

ПОГЛАВЈА	ДРЖАВИ ВО ПРОЦЕС НА ПРИСТАПУВАЊЕ													
	Македонија		Албанија		Босна и Херцеговина*		Косово*		Црна Гора		Србија		Турција	
ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМИ														
ДЕМОКРАТИЈА														
РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА	3	3	3	4	1	2	2	4	3	3	3	4	3	3
ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВО														
Функционирање на судството	2	1	1	3	2	3	1	3	3	3	2	3	2	2
Борба против корупција	2	2	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	2
Борба против организиран криминал	2	2	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	3
ЧОВЕКОВИ ПРАВА И ЗАШТИТА НА МАЛЦИНСТВАТА														
Слобода на изразување	2	1	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1
РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ														
ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ														
ПОСТОЕЊЕ НА ФУНКЦИОНАЛНА ПАЗАРНА ЕКОНОМИЈА	4	2	3	3	1	3	1	3	3	3	3	4	5	2

АНЕКС 2 – ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА ВО РЕГИОНОТ СОГЛАСНО ОЦЕНКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

КАПАЦИТЕТ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО КОНКУРЕНТСКИОТ ПРИТИСОК И ПАЗАРНИТЕ СИЛИ ВО УНИЈАТА	3	3	2	3	1	3	1	2	3	3	3	3	4	3
СПОСОБНОСТ ЗА ПРЕВЗЕМАЊЕ ОБВРСКИ ЗА ЧЛЕНСТВО														
ПОГЛАВЈЕ 1: СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ	3	3	3	3	1	3	1	3	3	4	3	3	4	3
ПОГЛАВЈЕ 2: СЛОБОДА НА ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ	1	3	1	2	1	3	1	3	1	2	3	3	1	2
ПОГЛАВЈЕ 3: ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ УСЛУГИ	3	3	3	4	1	3	2	3	3	3	3	3	1	3
ПОГЛАВЈЕ 4: СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ	3	3	3	3	3	2			3	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 5: ЈАВНИ НАБАВКИ	3	3	3	3	1	4	1	3	3	4	3	4	3	3
ПОГЛАВЈЕ 6: ПРАВО НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА	4	3	3	3					3	3	4	3	5	3
ПОГЛАВЈЕ 7: ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ	3	3	2	3	3	3	2	3	5	3	4	3	4	3
ПОГЛАВЈЕ 8: ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА	3	3	3	3	2	2	1	2	3	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 9: ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ	3	3	3	3					3	3	3	4	4	3
ПОГЛАВЈЕ 10: ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ	4	3	3	3	1	1	2	3	3	3	3	3	4	3
ПОГЛАВЈЕ 11: ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ	3	3	1	3	1	3	2	3	2	4	1	3	2	3
ПОГЛАВЈЕ 12: БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	3	3	2	2
ПОГЛАВЈЕ 13: РИБАРСТВО	3	3	1	2	1	3	2	3	1	4	3	3	1	3
ПОГЛАВЈЕ 14: ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	3	3	2	3	1	3	1	3	3	3	3	4	3	3

АНЕКС 2 – ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА ВО РЕГИОНОТ СОГЛАСНО ОЦЕНКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

ПОГЛАВЈЕ 15: ЕНЕРГИЈА	3	3	3	3	1	3	1	3	3	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 16: ОДАНОЧУВАЊЕ	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	2
ПОГЛАВЈЕ 17: ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	3	3	3	3					3	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 18: СТАТИСТИКА	3	3	2	3	1	3	1	4	2	3	3	4	3	3
ПОГЛАВЈЕ 19: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ	3	3	2	3	1	2	1	2	2	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 20: ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА	3	3	3	3	1	2	2	3	3	3	3	3	4	3
ПОГЛАВЈЕ 21: ТРАНСЕВРОПСКИ МРЕЖИ	4	3	2	3					3	3	3	3	5	4
ПОГЛАВЈЕ 22: РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ	3	2	3	3					3	4	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 23: ПРАВОСУДСТВО И ФУНДАМЕНТАЛНИ ПРАВА	2	2	2	3					3	3	2	3	2	1
ПОГЛАВЈЕ 24: ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	3	3	1	3	2	3	1	3	3	3	2	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 25: НАУКА И ИСТРАЖУВАЊЕ	4	4	1	2	1	2	1	2	4	3	4	3	5	3
ПОГЛАВЈЕ 26: ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА	3	3	3	2	1	2	1	2	4	3	4	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 27: ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ	3	3	1	3	1	3	1	2	1	3	1	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 28: ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ И ЗДРАВЈЕТО	3	3	1	3					3	3	3	3	4	3
ПОГЛАВЈЕ 29: ЦАРИНСКА УНИЈА	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2
ПОГЛАВЈЕ 30: НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ	3	3	3	3					4	3	3	3	4	3

АНЕКС 2 – ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА ВО РЕГИОНОТ СОГЛАСНО ОЦЕНКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

ПОГЛАВЈЕ 31: НАДВОРЕШНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА	3	3	4	3					4	3	3	3	3	3
ПОГЛАВЈЕ 32: ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА	3	3	3	3	1	3	1	3	3	4	3	4	4	3
ПОГЛАВЈЕ 33: ФИНАНСИСКИ И БУЏЕТСКИ ОДРЕДБИ	1	3	2	3					1	3	1	2	1	2